

Margareta
Cemârtan Spânu
LUPII – AMINTIRI DIN
COPILĂRIE
Editura FLUX Tipografia PRAG-3
Chișinău, 2003

Articol I.

CZU

Articol II.

Articol III.

Articol IV.

Articol V.

Articol VI.

Articol VII.

Articol VIII.

Articol IX.

Articol X.

Articol XI.

Articol XII.

Articol XIII.

Articol XIV.

Articol XV.

Articol XVI.

Articol XVII.

Articol XVIII.

Articol XIX.

Articol XX. Amintirea

Articol XXI. unui calvar

Niciun roman și niciun film artistic nu vor fi în stare să redea vreodată calvarul siberian, infernul bolșevic prin care a trecut poporul nostru și atâtea altel popoare subjugate de satana roșie.

Margareta Cemârtan Spânu este una din victimele criminalului regim stalinist. Iar tragicul ei destin reprezintă imaginea dramei întregii Basarabii. Întâlnim în „Amintiri din copilărie” care sunt o față opusă luminoasei copilării descrisă de Creangă, pagini tulburătoare pe

care le putea așterne pe hârtie numai un suflet ale cărui frumusețe și puritate au fost adânc rănite în copilărie și adolescență. Jilăvindu-mi – s-au ochii și inima, citind, bunăoară, episodul cu acel mirific măr dulce și rumen adus de cineva din Basarabia la marginea înghețată a lumii, în Kurgan, măr pe care nimeni din familie deportată nu îndrăznea să-l consume în dorința de a se bucura cât mai îndelung de fermecătoarea mireasmă care le amintea de casa părintească, de țara din care fuseseră izgoșiți pentru „vina” de-a fi fost niște buni gospodari și de-a avea niște rude peste Prut. Trebuie să ai o inimă de piatră să nu vibrezi cu toată ființa lecturând asemeni pagini.

Bineînțeles că, în ansamblul ei, cartea nu are pretenții curat literare, mai ales că acolo-n Siberia, a fost răstignită nu numai ființa noastră fizică, ci și cea a limbii. Destule pagini, însă, captivează prin tragismul trăirii directe a unei realități concrete – barbare prin cruzimea ei.

Cartea este o însângerață atenționare – uitând calvarul bolșevic, riscăm să-l trăim din nou.

Secțiune 21.01 Grigore VIERU

Secțiune 21.02

Despre autoare

Margareta Cemârtan, fiica lui Nicolae și a Dochiței Spânu, s-a născut în 1942 la 19 noiembrie, la Mihăilenii Vechi, Râșcani, județul Bălți. La numai doi ani neîmpliniți își pierde mama. În 1945 îi este arestat bunelul – Grigore Spânu, dus la închisoarea de la Briceva și acolo omorât pentru că și-a dat trei feciori în armata română.

În 1949 este deportată în Siberia împreună cu bunica Sofia, tatăl și fratele Emil. Rezistă în condiții inumane cei șapte ani și se întoarce în satul natal în 1956 cu numai patru clase.

În 1959 se căsătorește și învață meseria de croitoreasă. În 1960 naște primul fecior, Victor-Vitalie, care, devine profesor de educație fizică, după studiile făcute la Universitatea „Ion Creangă”, gazoelectrosudor și meșter pe metal.

În 1964 părăsește satul de baștină și trece cu traiul la Chișinău. Se angajează ca infirmieră la Spitalul de traumatologie și, în același timp, învață la școala serală. În 1968 termină opt clase și intră la

Colegiul de comerț, totodată transferându-și serviciul în această sferă de activitate.

În 1973 naște cel de-al doilea fecior – Romeo, care apoi absolvă liceul de coreografie din Kiev după care lucrează doi ani guceava în ans Ciprian Porumbescu și apoi facultatea de Teologie și face masteratul la Iași. În 1974 își mută domiciliul la municipiul Bălți, mai aproape de părinții soțului, unde lucrează în diferite locuri în calitate de cusătoreasă, brodează și costumieră la palata de cultură. Totodată este o participantă activă la renașterea identității naționale, fiind membră a FPCD chiar de la început.

În 1996 se reîntoarce cu toată familia la Chișinău. În 1997 se pensionează, dar rămâne cu trup și suflet o mare patrioată, participând la toate mitingurile de protest din Piața Marii Adunări Naționale. Toate partidele democratice uniți-vă! SUA, Europa, salvați-ne de comuniști! Libertate grupului Ilașcu! Cu propriile lozinci: Patrie-Mamă salvează-ne! Vrem aceleași drepturi ca ocupanții! Rusia, i-ați laba de pa Moldova etc. etc. Fără nicio frică luptă cum poate cu dictatura comunistă.

La 8 noiembrie 1990, în ziarul „Literatura și Arta”, apare articolul ei „Blestemul”, unde îi demască pe cei care nu doreau să se realizeze „Podul de flori” în 1990, despre cei care-i blestemau pe frații noștri de peste Prut, fiind aspru pedepsiți de Dumnezeu. De altfel, ca și pe Grișa-Țiganul (Postolache), președinte al sovietului sătesc din Mihăilenii Vechi, Râșcani, care a deportat sute de oameni nevinovați în Siberia de gheață.

În ziarul „Moldova Suverană”, pe atunci foarte patriotic, își dezvăluie „O părțică din chinurile sale” suportate în gulagul siberian (31.VII.1991).

În decembrie 1991, prin ziarul „Țara”, cere deschiderea graniței la Prut și reunirea cu Țara. Fiind în Bălțiul rusificat, printre primii, cere nestrîngerit, cetățenia română de la MIR prin „Glasul Națiunii” (24. IV.1992).

Scrie în ziarul „Țara” un articol în apărarea grupului Ilașcu (16. II.1993). Tot în acest ziar publică articolul „Vioroi Tiraspoli” (28.06.1994), unde îi face cunoscuți pe cititori cu fărădelegile

guvernatorilor municipali în frunte cu Morev.

Ridică problema celor deportați, în ziarul „Țara” din 6. XII.1994, cărora li s-a confiscat averea, și pe care comuniștii și pseudodemocrații nu doreau s-o restituie.

Sușține greviștii din Chișinău („Țara”, 18. IV.1995) și cere ca în pachetul de revendicări, înaintat Cabinetului de Miniștri, să fie introdus încă un subiect: înregistrarea Mitropoliei Basarabiei și predarea religiei în școli.

În ziarul „Curierul de Nord” din Bălți (6.V.1995), se indignează de faptul că ocupanții și veneticii sunt respectați și premiați la orice sărbătoare, pe când băștinașii sunt înjosiți și umiliți.

În ziarul „Literatura și Arta”, 8. VIII.1996, cu un grup de bălțeni, cere Președintelui Snegur să ia măsuri de urgență în vederea fărâdelegilor comunistului Morev.

Trage alarma în ziarul „Flux” din 17. IV.1998 în articolul „Domnule președinte, faceți-le dreptate și băștinașilor!”. În același ziar din 28. II.1998, se adresează tuturor oamenilor de bună credință să nu voteze comuniștii satanici și mincinoși, cunoscându-i bine în cei 55 de ani, prin gulagurile staliniste...

La 13 iunie 2002, la întâlnirea foștilor deportați și comemorarea celor care nu s-au mai întors din gulagurile siberiene, Margareta Cemârtan a venit cu un placat, al cărui conținut a zguduit chiar și trecătorii ocupanți. Pe el erau scrise citatele călăului Lenin, scoase din arhive strict secrete de rusul Aleksandr Iakovlev și publicate în cartea „Omul pameati”, Moscova, 2001.

Nimănui nu-i venea a crede că tătuca Lenin era un adevărat Satan în carne și oase. Stalin i-a moștenit întru totul manierele, împușcând, deportând, spânzurând milioane de oameni nevinovați.

Margareta Cemârtan Spânu previne lumea, atenționează prin ziare și placate că timpurile cele diabolice, „cu ajutorul” mancurților și oamenilor îndobitociți pot reveni, în cazul în care suntem și indiferenți. Primii pași spre aceasta sunt făcuți: 1. A fost suspendat TVR-1; 2. A fost calomniat redactorul de la „Accente”, vădite fiind intențiile de lichidare a unor ziare românești; 3. A fost întreruptă emisiia Postului de radio „Vocea Basarabiei” de la Cahul. Au fost

interogați zeci de profesori și chiar copii, punându-li-se amenzi pentru că au ieșit în Piața Marii Adunări Naționale pentru a-și cere dreptul la studierea limbii și istoriei străbunilor (românilor). A fost amenințat și radio „Antena C”, unde omul își poate expune părerile, doleanțele și tot ce îl frământă. Numai vigilența PPCD îi mai oprește pe comuniști să acționeze conform planurilor lor meschine.

La 27. XII.2002 în „Literatura și Arta” Margareta Cemârtan Spânu scrie un articol cu titlul „Închinarea noastră până la pământ” despre scriitorii noștri patrioți, care, riscându-și viața, se străduiesc să trezească din somnul cel de moarte poporul adormit. În 1975 a scris o scrisoare pe 6 pagini chiar lui L. Brejnev la Moscova. A criticat regimul sovietic, beția, trândăvia și dezmățul, aducând zeci de dovezi.

Tot în „Literatura și Arta” în 2002 apar trei eseuri – „Mărul”, „Mustangii” și „Lupii”, după care d-na Elena Andronic (Cazacu) îi sugerează ideea de a scrie Amintiri din copilărie, din rubrica „Siberiada”. Scrierea acestei cărți îi dă posibilitate de a-și prelungi existența, totodată să lase o urmă în viața ei zbuciumată.

Margareta Cemârtan Spânu înțelege și recunoaște foarte bine că pentru a face o carte bună, trebuie să ai harul Domnului și, cel puțin, o facultate de litere, dar speră că cititorul va fi cu ea indulgent și o va ierta pentru vocabularul modest. Căci scrierile ei nu sunt un roman, ci o istorie adevărată.

Rămâne numai să-i zicem Doamne ajută și să-i rugăm pe toți, care au suferit și mai sunt în viață să scrie adevărul cei cât nu e târziu.

G. OLTEANU

1 mai 2003

Secțiune 21.03

Secțiune 21.04

Secțiune 21.05

Această carte e dedicată copiilor mei, Victor și Romeo. Nepoților Marina, Nicolae și Iulia cu Ion, nepoți de la fratele Emil Spânu. De asemenea, in memoriam celor care au pățimit nevinovați și azi nu mai sunt printre noi: bunica Sofia, bunelul Grigore, tata Nicolae, unchii Vladimir și Alexandru Spânu.

...N-am nicio armă, niciun scut

Decât pe tine, amintire...

AMINTIRI DIN COPILĂRIE

BUNEII

Cerul nesfârșit.

Pajiștea verde.

Răutul mic.

Paradis dorit.

Ogoare însoare.

Spice-ngălbenite.

Izvoarele reci.

Grădinile-n floare.

Bogatele vii.

Vesele ciocârlui.

Frumos răsplătită.

Truda omului

Bunătatea Domnului.

Rădăcini adânci.

Dragostea de țară

Harnice albine

În toi de primăvară.

Nu-i nimic mai blând

Decât mama ta.

Nu-i nimic mai sfânt

Decât țara ta!

Articol XXII.

La nordul Moldovei, la 10 km de șoseaua centrală, în plasa Râșcani, județul Bălți e așezat un sat mare și frumos – Mihăilenii Vechi.

Aici s-au născut personalități notorii, precum savantul-geniu de talie mondială Eugeniu Coșeriu, vestitul lingvist Valentin Mândăcanu, scriitoarea Raisa Lungu-Ploaie și mulți alți oameni de vază.

Tot aici s-au născut și buneii mei. Cel de pe tată e Spânu Grigore al lui Ioan, născut în 1879. Avea porecla Calup, din cauză că purta cușma în forma calupului, ceva neobișnuit pentru ceilalți. Părinții bunelului erau foarte muncitori și de aceea înstăriți. Bunica mea Sofia Cotorcea a lui Ioan era născută în 1876 în satul din apropiere –

Baraboi, renumit și el prin multe personalități. Cică, s-au întâlnit la hram, s-au îndrăgit și s-au căsătorit, aducând pe lume cinci copii: Anastasia, Alexandru, Nicolae (tatăl meu), Vladimir și Maria. Și aceștia munceau cu sânguință, la rândul lor, ca să îndeestuleze copiii cu tot ce aveau nevoie. Împreună cu vărul său Constantin Spănu au procurat o mașină de treierat tocmai din Germania, pe lângă aceasta și pământ ca la nunta copiilor să le dea câte două-trei hectare, afară de vite și zestre fetelor, pe scurt, nu știau nici de foame, nici de frig.

Fiind înstăriți, au hotărât să le dea și carte tuturor copiilor, afară de fata cea mai mare – Anastasia, care trebuia să ajute la creșterea fraților mai mici. Alexandru și Vladimir au absolvit facultatea de militarie din Iași. Tata Nicolae și Maria au învățat câte cinci clase.

Viața se decurgea stabil, căci după 106 ani de dominație a imperiului rus, Basarabia, în 1918, se reunește cu Patria-mamă. Încetul cu încetul se stabiliseră liniștea și armonia. Ca să nu ducă foame și frig, lumea muncea din răspuțeri și pământul o răsplătea după merit. Rar om care nu avea destulă brânză, slănină, făină de grâu și de porumb, crupe pentru sarmale, jumere pentru mămăliguță, ouă, lapte, ulei, murături, fasole și smântână, gem, dulceață etc. Se cumpăra numai zahărul și bomboanele din magazine.

Semănau pe loturile lor bumbac, cânepă, tundeau oile și aveau lână. Femeile țeseau covoare, păretare, cuverturi, ștergare, fețe de masă etc. Coseau sumane călduroase de lână, berneveci – pantaloni, paltoane, scurteici și alte haine calde. Cu căldura pentru iarnă se descurcau la fel de ușor, căci strângeau bețe de floarea-soarelui cu tot cu pălării, paie, cioclegi, viță de vie, crengi și tot ce ardea. Din baliga oilor și a vacilor făceau tizic și acela ardea ca cărbunele, ținând mult timp căldura în lejancă, cuptoare sau sobe. Și totul era gratis. Având rezervă de cereale în poduri pentru două-trei ani, omul gospodar nu se temea de secetă sau altă calamitate. Bunicii aveau doi cai suri, o vacă și multe oi, nemaivorbând de sute de rațe, găște, curcani și găini. Alți gospodari, dacă nu aveau cai, aveau boi voinici cu care arau și cărau roadele de pe lotul de pământ. Dacă cineva avea numai un cal, îl împerechea cu altul și arau, azi la unul, mâine la altul. Se ajutau mereu atât rudele, cât și vecinii. De bețivi și narcomani nici nu se auzea. Se

întâmpla să fie câte un tâlhar, dar acesta era dintre cei foarte lenoși, pe care îl știa tot satul și-l condamna.

Lumea era creștină. Frecventau biserica regulat și adulții, și copiii. Aveau frică de Dumnezeu și respectau toate sărbătorile. Cu toate acestea reușeau să le facă pe toate, spre mirarea celor de azi...

De sărbători mari, ca Sfintele Paști, Crăciunul, Sf. Vasile, Hramul satului etc. se organiza un mare joc în mijlocul satului. Aici se adunau atât tinereii, cât și cei bătrâni ca să-i privească, se umbla cu colinda, cu plugușorul, cu ouă roșii. Se dădeau în scrânciob și se distrau de minune. În celelalte duminici, afară de post, se organizau serate, baluri pe la oameni gospodari, care aveau, în case, podele de scândură. Celui care organiza i se zicea „dirijorul”. El găsea muzica, el anunța flăcăii, el se achita cu gazda, adunând de la băieți bani. Fetele erau poftite de acasă de băieți. Și numai știind cu cine și unde se duce domnișoara era lăsată să meargă. Dar mai des se ducea cu ea mama sau bunica, să-i privească pe dansatori și să mai sfătuie cu celelalte mame. Deci, se distrau de minune și fiica, și mama. Niciodată nu se întâmpla nimic rău cu fetele.

Când nu era zi de sărbătoare sau duminică, flăcăii, după lucru, când se întuneca, veneau la fată acasă, băteau ușor la fereastră. Fata era atentă, auzea și ieșea afară. Dacă băiatul îi era drag, stătea vreo 15 – 20 de minute de vorbă, dacă nu, motiva că părinții nu-i dau voie să stea afară și plecă. Băiatul pricepea aluzia și nu se supăra, plecând la alta. În felul acesta își găsea perechea cu care trăia de-a lungul întregii vieți. Totuși erau și excepții la fel ca și acum, când tinerii rămâneau necăsătoriți din diverse cauze: ba că tânărul e frumos, dar n-are avere, ba că fata e bună, dar n-are zestre ș.a.m.d. Însă în majoritatea cazurilor prelua dragostea. Hramurile țineau câte trei zile. Se întâlneau rudele, prietenii de prin alte sate. La joc făceau cunoștință cu alți băieți și fete. Se urcau în sănii, trăsuri, în căruțe și chiar pe jos, dacă satul era aproape, și se vizitau reciproc. Nunțile la fel țineau trei zile, dar nimeni nu se îmbăta și nu se făcea de rușine.

Dacă tinerii însurăței voiau să-și ridice o casă, ajutau toți vecinii și toate rudele. Se făcea clacă și într-o vară casa era aproape gata.

Larna se organizau șezători, unde se torcea bumbac, cânepă,

lână, se scărmăna lâna, se dezghioca porumbul (băieții) și multe, multe altele. La șezători participau mai mult fetele. La ele veneau băieții, cică să le ajute, dar mai mult spuneau pătărâni, bancuri etc. După terminarea lucrului, gazda îi ospăta pe toți cu vin și plăcinte calde. După masă băieții petreceau fetele acasă. Doamne, ce timpuri și obiceiuri frumoase mai erau și cum a ruinat totul Satana Roșie!

Bătrânii erau respectați. Li se cereau sfaturi și li se săruta mâna. Față de ei era o rușine să te ții de mână cu o fată, nemaivorbind de îmbrățișări sau sărutări. Oamenii cei cu carte erau deosebit de respectați. Și cei bătrâni, și cei tineri scoteau cușma, pălăria în fața unui profesor sau doctor, se închinau cu plăcere în fața intelectualilor. Fudulie mare nu era, deci nici invidie. Vara, în zilele de lucru, toți lucrau desculți și pentru picioare era mai sănătos și economie de bani se făcea. Haine noi și scumpe se purtau numai la sărbători și duminica, când oamenii mergeau la biserică sau când se ieșea în „centru” după masă. Nu știu în alte sate, dar la Mihăileni era aceasta tradiție (numai Domnul știe de când). Desigur, ieșea și tineretul, dar nu se lăsau nici tinerii însurăței. Parcă era o paradă care circula încetișor în deal și în jos pe strada centrală a satului, unindu-se în grupuri a câte 2 – 4 – 6 fete sau băieți. Unii se urcau în sus, alții se coborau la vale. Se vedeau, se apreciau, se opreau formând un cerc și stăteau de vorbă, apoi spre seară băiatul își petrecea fata care i-a plăcut, sentimentul era reciproc, se lega prietenie până aducea la nuntă.

Se respectau cu strictețe posturile și ce mai bucurie era când el se termina. Oamenii nu erau grași și nu erau bolnavi, decât numai dacă aducea cineva de undeva vreun virus al unei boli molipsitoare. Cerealele, legumele, fructele nu erau stropite cu substanțe chimice, care omoară nu numai insectele dar și oamenii, încetul cu încetul (ca acum...). Pe scurt, era o armonie adevărată. Știa țăranul cum să îmbine munca cu odihna. Pentru el sărbătoarea e aceeași hrană ca și pâinica de toate zilele. Răpește-i una din ele și-i va rămâne un gol în suflet. Cum au și făcut bolșevicii. Acum mulți se străduie să umple golul acesta cu alcool sau droguri, ceea ce aduce la pieire.

Articol XXIII. Căsătoria părinților mei

Iată că a venit timpul de măritiș al fiicelor Anastasia și Maria.

Părinții le-au făcut nunți frumoase, dând-o pe Anastasia după Gheorghe Carazanu, iar pe Maria după Nicolae Musteață, băieți de oameni gospodari, frumoși și harnici.

Băieții, Alexandru și Vladimir, după terminarea studiilor plecaseră să lucreze. Alex la Sibiu, iar Vlad la Soroca. Rămăsese numai Nicolae care avea deja 23 de ani. El avea un gust deosebit. Căuta cu multă răbdare fata după plac.

Și, în sfârșit, a găsit-o. Era fiica lui Ioan al lui Nazare și a Nadejdei Scutaru. Ei aveau trei fete și un singur băiat. Cea mai mare era Vera, cea mijlocie – Mariuța și cea mai mică era Dochița, Dunia, Eudochia. Mezinului îi zicea Gheorghe. Toate fetele erau frumoase că nu-ți puteai lua ochii de la ele, dar Dochița era cea mai minunată și avea 19 ani. Era coaptă de-a binelea, îndesată la corp, de statură mijlocie, cu părul negru, fața bălaie și rotundă, ochii jucăuși, căprui. Totul era la locul lui, nu avea niciun cusur. Oricine o vedea, se îndrăgostea, dar ea nu se grăbea. Aștepta pe cel mai, cel mai...

Ești cea mai dulce fată.

Boboc de trandafir.

Ființă minunată.

Cu tine vreau să fiu!

Și el veni. Dar nu i-a fost ușor s-o cucerească. Tata Nicolae era de statură mijlocie, cam mărunțel, cu părul rar, lungăreț la față, cu ochii mici căprui. Nu prea adoră fetele așa tipuri de bărbați, dar el a cucerit-o cu mintea ageră și vorba-i dulce, cu gusturi rafinate, haine impecabile, cusute la Iași.

Însă părinții nu s-au înțeles din cauza zestrei. Bunelul Ion nu era așa de înstărit ca bunelul Grigore. Ce-i drept nici săraci nu erau. Pur și simplu s-a lăsat pe tânjală văzând că are așa frumusețe de fete. Știa la sigur că fete bătrâne nu vor rămâne niciodată. Aveau toate covoare, războaie, păretare, fețe de masă, perne, plăpumi și tot ce i se cere unei fete de zestre. Nu avea numai vite și pământ și de aceea părinții nu s-au înțeles și le-au interzis să se mai întâlnească.

Dar bine a zis cine a zis: cine gustă dragostea, n-are cap de a o lăsa... Așa a făcut și tata. Lăsând să se liniștească părinții, să uite de cele vorbite, după vreo lună se duse la iubita lui și fără voia părinților

ei o fură și o duce în mare taină la soră-sa Anastasia. Stă acolo timp de trei zile până se descoperă. Dar ce folos... În felul acesta părinții au fost nevoiți să se împace și să facă o nuntă mare și frumoasă cum n-a mai fost în sat. Asta a fost în anul 1937 de Duminica Mare.

Imediat după nuntă au început construcția unei case mari, trainice și frumoase, pe care peste un an au terminat-o. Apoi tata a deschis, împreună cu cumnatu-său Nicolae Musteață, un mic magazin de țesături, pe care le aducea de la Iași. O ducea binișor.

Iată că la 22 februarie 1938 se naște primul copil, pe care-l numesc Emil. Un băiețel neastâmpărat, cu ochii căprui și părul de culoarea soarelui.

În 1940 se naște al doilea copil, o fetiță pe care o numesc – Nastunia. Era foarte firavă și bolnăvicioasă pe care părinții s-au chinuit s-o pună pe picioare, dar în zadar. Peste un an și jumătate ea moare.

Articol XXIV. Balaurul roșu

Tot în 1940 revine balaurul roșu, prin ultimatumul lui Stalin, urmare a criminalului pact Ribbentrop-Molotov din 1939. Se terminară armonia și liniștea. Începuse dezastrul. Bolșevicii satanici i-au dat României numai trei zile ca să-și retragă armata și administrația peste Prut, de pe propriul pământul. În caz contrar, pierdea toată țara.

Toți intelectualii și oamenii de vază au pornit peste Prut, lăsând averea agonisită de ani de zile, nu numai de ei, dar și de buneii lor.

Mulți știind că nu au nicio vină, nu s-au refugiat și au plătit scump, chiar cu viața, crezând că bolșevicii sunt oameni cu credință și dreptate.

Dar iată că vine și anul 1941, rămas și el în istorie o filă neagră. S-a început războiul mondial. Germania pricepuse intențiile bolșevicilor de a da năvală peste ea și au atacat primii Rusia, avându-i în coaliție și pe românii noștri, care abia așteptau vreun prilej să-și recapete pământurile răpite în 1940. Sute de mii dintre cei mai buni români și-au jertfit viața pentru Basarabia, dar a fost totul în zadar. America, Anglia și Franța, temându-se să nu fie atacate și ele de germani, au dat un mare ajutor rușilor și în luna mai 1945 URSS a învins Germania.

În 1941 au fost chemați la război toți băieții bunicului, printre care și tata, care nici nu făcuse armata. Fiind la instrucțiuni toată ziua, noaptea ostașii se culcau chiar acolo, pe teren care și unde voia. Tata învăța cu alți ostași să tragă din tun. Și cum era terenul sub un mic unghi, pe noapte ostașii au pus sub roată un pietroi. Ca loc de odihnă tata și-a ales anume tunul. A așternut plapuma soldățească sub el și a adormit. Noaptea prin somn, vârcolindu-se, a dat cu piciorul în pietroi și tunul s-a pornit încet la vale, strivindu-i piciorul în două.

A urmat spitalul militar din București timp de patru luni și apoi a fost lăsat să vină la vatră. Iată în felul acesta tata a făcut armata română...

În anul 1942, la 19 noiembrie, m-am ivit eu pe lume. Cum mi-a povestit tata a fost o naștere grea, jos pe podeaua așternută cu paie. Venise moașa bătrână, dar a asistat și tata, la cererea mamei. Nu știu starea psihică a mamei, care a trecut prin trei nașteri, dar tata a rămas zguduit de chinurile prin care se nasc copiii. Adesea se întreba, când vedea vreo femeie gravidă, cum de riscă, doar e asemenea cu moartea?... Răspunsul e simplu: așa e dat de la Dumnezeu, ca omul să vină pe pământ prin chinuri groaznice.

A sosit timpul să mă numesc cumva, dar nu prea aveau timp părinții să se ducă la Primărie și atunci bunelul Grigore, care locuia vizavi de Primărie se duse el în locul părinților, întrebând-o pe mama, cum dorește să mi se zică. Mamei tare îi plăcea numele Tamara și bunelul a plecat promițând să-i aducă a doua zi mitrica cu numele dorit. Dar numele fiecărui om, pe semne e dat de Dumnezeu, căci la primărie lucrau două fete bucureștence, care l-au convins pe bunel să-și schimbe părerea: că Tamara nu este contemporan, nu este delicat, că toate fetele poartă același nume etc., etc., până bunelul a cedat și mi s-a pus numele Margareta. Cine putea să știe că aproape 20 de ani voi suferi moral și psihic din cauza lui? Mama, auzind de numele Margareta, s-a indignat. Degeaba îi lămură bunelul că e un nume de floare, că e internațional, că e la modă ș.a.m.d. Ea zicea: „Niciun copil nu o să poată pronunța acest nume, își va stâlci limba în gură, mai ales când va veni timpul să i se zică – mătușa Margareta!”. Dar ce ți-i scris, în frunte-i pus.

Două vieți mutilate
A venit urgia neagră
Și pe noi ne-a despărțit
Ai rămas Ion acasă
Eu pe drumuri am pornit

Războiul se apropia de Basarabia. Rușii, fiind ajutați material de aliații lor occidentali, nimiceau totul în calea lor. Din nou au început a se retrage în grabă toți funcționarii români. Sora mamei mele – Măriuța, era căsătorită cu șeful de jandarmi – Dumitru Agafiței, născut la Botoșani. Dânsul era chemat de urgență la București, iar soția cu cei doi copii mici se afla la Rădoaia, județul Bălți. Într-o zi îi trimite vestea să plece urgent la Ialomița, unde i s-a repartizat un loc de serviciu și trai, ea să-l aștepte acolo, el va veni după ce se va termina războiul.

Cum să te pornești la drum în timpul războiului cu copilul nou-născut, de una singură? Închiriază o căruță, își pune hainele și copiii și vine la părinți în Mihăileni. Aceștia speriați că va rămâne vădană, o sfătuie să plece pe adresa indicată cât mai repede. Bunelul Ion năimește o trăsură și-i poruncește bunicii Nadia s-o însoțească până la destinație. Ce mamă poate să-și lase copilul la nevoie? Au tras multă frică pe drum până la Prut. De sus avioanele bombardau, de jos împușcau, dar în sfârșit s-au văzut dincolo de Prut. De acolo au găsit alt transport și au ajuns la Ialomița. Aranjându-și fiica și nepoții cât de cât, înțelegându-se cu gazdele că o vor ajuta, bunica Nadia a pornit-o în grabă acasă. Însă, ajunsă la Prut, granița se închisese. Grănicerii cu toții erau ruși. În zadar plângea biata bunică și lămurea că este basarabeancă și i-au rămas peste Prut casă, soțul și copii. În zadar săruta cizmele soldaților să se îndure de ea, implorându-i să aibă milă de ea, în zadar spera că se vor teme de blesteme și de Dumnezeu. Bolșevicii-zombificați au rămas neclintii.

Peste trei zile, istovită și flămândă, vărsându-și toate lacrimile s-a întors la Ialomița, unde a trăit 22 de ani, udând pernele cu lacrimi de dorul soțului, a casei, a copiilor și a nepoților. Abia în 1966 i s-a dat voie să se unească cu familia sa. Dar casa care a construit-o împreună cu soțul său Ion, nu mai era și nici soțul nu mai era același... și pe fiica sa cea mijlocie – mama mea, n-a mai găsit-o. S-a dus toată fericirea pe

apa sâmbetei din cauza ambițiilor Rusiei imperialiste, care, de când există, niciodată nu-i ajung pământurile sale imense și numai Dumnezeu știe când se va sătura.

MAMA

Secțiune 24.01 Cuvântul mamă

Bolnavii îl șoptesc

Muții îl gândesc

Fricoșii îl strigă

Orfanii îl lacrimă.

Răniții îl cheamă

Gr. VIERU

(a) Tragedia

Creșteam, ca toți copiii, la sânul mamei, ocrotiți de tata și nu știam că ne paște un pericol de nereparat. Războiul a adus cu sine și epidemia de tifos care a pătruns și în satele noastre. Mulți oameni mureau ca găinile prin anii 1943 – 1944.

S-a îmbolnăvit și tânăra soție a unchiului Gheorghe Scutaru (fratele mamei) – Măriuța. Au internat-o în spital, care se afla la 60 – 70 de metri de la casa noastră. Tanti Mariuța avea numai 18 ani și era deja o bună croitoreasă. De frica molipsirii, nu venea nimeni la ea și atunci mama, fiind o femeie miloasă și bună la inimă o vizita des, ducându-i mâncare și îngrijind-o, noi rămânând cu bunica Sofia. În sfârșit, tanti Măriuța s-a însănătoșit și a plecat acasă, dar mama s-a îmbolnăvit, molipsindu-se de la ea. Au internat-o și pe ea la spital, și deși era grăsuță, s-a topit ca lumânarea, decedând numai în câteva zile. O vizita numai tata, nouă nu ni se permitea. Și acasă au adus-o în sicriu cu ferestruica de sticlă. Nu înțelegeam încă nimic ce se petrece. Aveam un an și jumătate iar fratele Emil – 5 ani și jumătate. Toată tragedia o simțea tata, căci nu degeaba bocea atât de tare de răsuna satul după cum, mai apoi, îmi povesteau vecinii. Era o jale mare, să moară o femeie atât de tânără și frumoasă, lăsând doi copii atât de mici. Avea numai 26 de ani. Se adunară toți sătenii s-o petreacă în ultimul drum. Plângea și mic și mare, văzându-l pe tata cum se îneca în lacrimi, ținându-mă pe mine în brațe. I se ducea la odihna veșnică dragostea cea mare. Ni se ducea în pământ cea mai scumpă ființă, care putea fi

pentru noi, copiii, temelia și sprijinul nostru de toate zilele, rămăsese numai jalea și chinul.

În așa fel anul 1944 ne-a adus nenorocire din două părți – ocuparea Basarabiei de către imperialiștii ruși și moartea mamei noastre. An nefast.

Dar cu asta nu se terminaseră necazurile noastre, căci tata era deja contaminat și el de tifos. Numai că a refuzat categoric să plece la spital, dorindu-și moarte grabnică. Pentru el viața nu mai avea niciun sens. Stătea lungit pe lejanță și, trist, aștepta moartea. I-a poruncit lui Emil să mă ducă pe mine la buneii Spânu. Emil a vrut și el să rămână, dar a fost trimis înapoi să caute de tata. Să faci focul în lejanță, să mulgi oile și să beți lapte cald imediat ce-l mulgi, îi dau povețe buneii. Și el făcea întocmai. Tata aiurea din cauza febrei, dar peste câteva zile și-a venit în fire uimit că mai este cineva pe lângă el. Crezu că și pe Emil buneii îl vor opri la dâșii. S-a însănătoșit cu toate că era istovit și slăbit. Organismul a rezistat în ciuda voinței lui de a muri. Rămâne numai să te miri: cum de la spital cu medicamente oamenii mureau și cei de acasă numai cu lapte proaspăt de oaie, au rezistat? Dar cel mai mult e de mirare că Emil, fiind alături nu s-a contaminat! Cum să nu mai crezi după asta în destin?

(b) Arestarea bunelului Grigore

Ridică-te Basarabie.

Trecută prin foc și sabie

Bătută ca vita pe spate

Cu biciul legii strâmbate

Gr. VIERU

O zicătoare populară nu în zadar spune că nenorocirea nu vine de una singură.

Iată că o altă năpastă dă peste familia noastră.

Bolșevicii câștigaseră războiul și de acum peste tot erau stăpâni cu arma-n mână. Se răfuiau cu toți, care nu le plăceau.

Unchiul Alexandru scăpase viu din război și s-a întors la Sibiu, unde îl aștepta soția Rozica și fiica Sanda-Lăcrămioara. Unchiul Vladimir însă ajunsese cu războiul în Germania, unde a și fost făcut prizonier. Era cât pe ce să fie ars în crematoriu. Noroc că veniră

americani și i-au eliberat. Cu el mai era un om din Mihăileni, care s-a întors acasă, fiindcă era foarte bolnav. Unchiul Vladimir știa bine ce-i așteaptă pe cei care au fost în prizonierat și a plecat în Canada.

Și iată bolșevicii din sat au aflat de plecarea asta.

Într-o dimineață de vară vin doi militari și-l arestează pe bunelul Grigore, ducându-l fără nicio judecată în închisoarea din Briceva, de pe lângă Baraboi, și avea pe atunci 66 de ani. Cei de la sovietul sătesc i-au spus bunicii că e judecat la zece ani închisoare. Bunica a încercat să se întâlnească cu el la Briceva, să-i transmită un pachet, dar a fost bruscată de soldați și trimisă acasă.

Viața devenise grea. Gospodăria bunicii devenise și gospodăria noastră. Tata, fiind fără de mama, nu se prea descurca și era nevoit să ne pună și pe noi la lucru. Eu cu Emil pășteam oile și vaca. Caii cu tot cu trăsură, îi confiscase Grișa-țiganul, președintele sovietului sătesc. Ne rămăsese numai calul cu care tata ara, căra etc.

De la închisoare veneau zvonuri că bolșevicii se poartă neomeneste cu întemnițații, nu-i hrănesc, îi bat la orice pas, îi pun la munci grele și mai ales pe cei bătrâni, care nu aduceau folos statului „tânăr”. Îi puneau să-și sape singuri groapa, până o termina, acolo și sufletul își dădea. Îi astupa încă pe mulți vii, alții.

Foarte mulți bătrâni și bolnavi nu rezistau, mai ales când îi biciuiau soldații, gonindu-i pe dealuri după de foc. Unde găseau bețe de floarea-soarelui, de vie, crengi de la pomi etc. le făceau mănunchi, le legau, le puneau în spate sau le târau pe jos 10 – 15 km până la închisoare. Unii nu mai ajungeau până „acasă”, alții cădeau la pat și nu se mai sculau, zăcând până la moarte. Se cere spus că în Briceva era închisoarea celor bătrâni, căci pe cei tineri îi încărcau în vagoane cu gratii și-i duceau în Siberia la munci grele. Aici însă special îi torturau pe bătrâni, ca să-i nimicească cât mai repede, căci nu trebuiau nimănui.

(I) Adio, pământul meu drag, adio viață

Într-o zi au fost mânați iar vreo 20 de condamnați pe dealuri după foc. De data asta au luat direcția spre dealurile Mihăilenilor. Din ogor în ogor, de aici-colea, iată că nimeresc pe pământurile „Poporniței” (așa se numea sectorul de pământ dintre Țarigrad și Mihăileni. Hotarul era râul Răut). Acolo am petrecut dulcea noastră

copilărie. Încă vreo sută de pași și bunelul va călca chiar pe „nedelul” (pământul) său.

Era toamnă târzie, dar bețele de floarea-soarelui nu erau strânse. Căsoaia stătea văduvită de stăpâni. Pământul – nearat și peste tot dezordine. Văzând toate acestea, bunelul începu să plângă. Dacă era el acasă, dacă nu i se confiscau caii, aici avea să fie regulă, ca întotdeauna. Ce fel de gospodar poți fi dacă nu vei avea grijă de cel ce te hrănește? Sta el așa pe pământul său și-l podidiseră amintirile. Aici, în căsoaie el se odihnea noaptea după muncă. Și la umbra acestui cireș dormea la amiaza. Aici era fericit cu soția lui dragă. Doi dintre copii s-au născut tot aici. Pe imașul de lângă Răut își păștea vitele. Aici secera grâul auriu și culegea boabele de chihlimbar, făcând un vin gustos și tot ce cere sufletul era aici. Pe când ceilalți colegi strângeau și legau bețele, el încremenise lângă căsoaie vărsând lacrimi fierbinți pe pământul rece. Dar iată că apucă cineva de umăr. Tresări și se întoarce. Era un pământean, care a înțeles totul și i-a sugerat să lase un răvaș. I-a scos din buzunar un creion, a găsit la cineva o hârtie și i-a dat-o în mână. Bunelul știa carte și cu mâinile tremurând și ochii înlăcrimați a scris următoarele cuvinte: „Dragă Sofică eu degrabă n-o să fiu, căci nu ne hrănesc și ne bat crâncen. Nu mai am puteri și te rog de mă iartă și pe voi Dumnezeu să vă ierte. Ai grijă de Colea și de copii. Grigore”.

A înfipt hârtia în unicul băț ce mai rămăsese și izbucni din nou în plâns, șoptind cu amărăciune: „Doamne, ce rău am făcut, de mă pedepsești așa de crunt? Nu am furat, nu am ucis pe nimeni, la Biserică pomeni am dat, pentru ce să-mi trimiți o așa moarte? Oare aceasta e motiv, ce mi s-a incriminat mie, că am învățat feciorii și i-am dat în armata română, că am ajutat cu provizie armata țării mele, dar parcă se putea să procedez altfel?”. Dar răspuns nu-i dădea nimeni. Și-a făcut cruce și a zis: „Adio, pământul meu drag, adio viață”, a aburcal legătura grea de bețe, pregătită de ceilalți și a pornit-o la drumul lung.

A ajuns cu mare greu la închisoare, până unde erau mânați mereu cu patul armeei din urmă. Văzându-se la patul improvizat nu s-a mai sculat. Peste trei zile își dăduse sufletul.

După două luni, hoinărea cineva pe dealuri în căutare de ale focului și a dat peste bățul cu scrisoarea. A ajuns și la noi. Bunica coace

repede un cuptor de plăcinte, pâine, prăjituri ș.a., încarcă coșarca și pleacă pe timp de iarnă, de una singură, pe jos 15 km, la Briceva. Ajunsă acolo, santinela de la poartă îi zice că el e de mult mort... Bunica înțepenise și de frig și de vestea amară. Nu putea să creadă, având în buzunar peticul de hârtie scris cu mâna lui. Arată scrisoarea santinelei, acela o citea cu greu și a râs: „Babo, ce nu vezi că scrisul e șters de ploaie, de vânt că abia se mai văd buchile de creion chimic, asta înseamnă că e scris demult”. Dar bunica nu se da învinsă și cerea să-i confirme cineva mai mare. Atunci santinela strigă cuiva din ograda închisorii să cheme pe pământeanul care l-a înmormântat în groapa comună. Venise mihăileanul și-i povesti totul de-amănuntul cum s-a întâmplat.

Bunica scoase totul din coșarcă și-i dădu omului să împartă cu ceilalți să fie de sufletul bunelului. A venit acasă, s-a pregătit frumos de praznic, a chemat rudele și vecinii și l-au pomenit după toate rânduielile bisericești, ridicându-i parastasul.

În felul acesta s-a mai rupt o creangă din pomul familiei noastre. O creangă strivită de bolșevici.

Domnul a vrut ca să revin.

Pe pământul meu străbun.

Să las ultima scrisoare.

Și adio să vă spun.

Mă iertați și să vă ierte.

Dumnezeu ce ne-a zidit.

De-ați greșit și voi vreodată.

Eu tot una v-am iubit!

Grigore, 1945

1) Foametea artificială

Veniră anii 1946 – 1947. Ani fără precedent. Bolșevicii înrăiți că nu reușesc să facă comunismul imediat au hotărât să oblige prin foame lumea de a intra în colhoz. Așa era ucazul din Moscova și mancurții noștri de aici se străduiau din răspuțeri. Zi de zi, din noapte în noapte, ca haitele de câini sălbatici, umblau din casă în casă activiștii și scotoceau peste tot. Ce găseau nu mai lăsau. Nu le păsa că omul a dat deacuma „postauca”, că are o casă de copii și vor rămâne flămânzi. Principalul era să adune cât mai multă pâine și s-o transporte la

Moscova. Se văicărau în deznădejde bărbații, boceau sperate femeile, cereau de mâncare copiii, dar nu le lăsase niciun bob de grâu sau de secară în pod. Dacă se încumeta cineva să ascundă, totuna îl găseau, căci căutau și în beci, și în closet, și în iesle la vite, și sub pământ. Împungea cu sulița metru cu metru tot terenul, și în căpița de fân și paie. Așa ceva nu mai văzuse nimeni, nici chiar bătrânii de 90 – 100 de ani. Se petrecea ceva dezastruos și inuman. Vai de capul omului, care ascunsese vreo 10 – 20 de kilograme. Îl duceau la sovietul sătesc, îl ponegreau, îl băteau fără milă, îl numeau dușman al poporului sau „culac” (chiabur).

În venise și o secetă nemaipomenită. Ardea totul. Buruienile care mai creșteau pe la umbră le mâncau oamenii și copiii imediat, după care se umflau ca vitele. Mureau ca muștele pe drumuri. Dacă cineva mai avea puteri să sape o groapă pentru ruda sa, atunci când își aducea mortul, acolo erau deja aruncați vreo doi-trei. Ducea lumea toate bunurile în Ucraina, în Polonia ca să iasă din foame. Mulți mureau prin trenuri, neajungând la destinație. Alții nu se mai întorceau de acolo. Care puteau, aduceau cartofi, jom din sfeclă etc. Dădea lumea un covor de lână pe o singură pâine neagră.

Noi nu am tras o foame foarte mare. Ne-au salvat oițele, care nu aveau ce paște și tata le tăia câte pe una. Dar țin minte că pierise o oaie și tata a hotărât să facă din ea săpun. A pus chirostrelele afară, a scos ceaunul mare de vreo 50 de kg, a bucătit oaia și a pus-o în ceaun. Dar numai a început a fierbe și a face miros, și îndată se adunară oameni lângă gard, cerându-i măcar o bucățică. Nu s-a îndurat să refuze pe cineva, a împărțit la toți până n-a rămas nimic în ceaun, cu toate că oaia era pierită. Așa și n-a mai făcut săpun. Bunica avea o puțină de brânză mărunțită și tare sărată și ea ne-a prins bine, cu toate că am mâncat câte puțin și buruieni, căci nu ne săturam din ceea ce ne dădea tata sau bunica.

Doamne ferește pe toți oamenii de Satan și de foamea artificială. Dacă nu măturau ei podurile și nu luau toată pâinica, mai îndura cineva foame? Desigur că nu, căci toți aveau rezerve pe un an-doi, afară de semințe. Se mai întâmpla secetă și în alți ani, dar nici vorbă să moară de așa ceva. Numai un leneș prăpădit, o coadă de topor putea să

sufere, dar nu să moară, căci îl hrănea lumea, dându-i de pomană.

Ducă să pe pustii Satanul roșu!

Ducă să pe pustii mancurții cu arma!

Coboară-te, Doamne, păzește-ne, Doamne!

Bate în clopot alarma!...

Deportarea – 1949

„Adio, casă părintească, adio satul meu natal”.

...I-au dus ca pe vite.

În pustia rusească.

Și lupii flămânzi.

Cu ei să-i hrănească.

I-au dus să-i robească.

Și să-i lichideze.

La Patria-mamă.

Să nu mai viseze.

Mii de morminte.

Acolo-s lăsate.

Cu lacrimi și sânge.

Sunt toate udate.

De ce deportarea 1949? – mă va întreba cititorul. Și voi răspunde: în 1949 a fost al doilea val de deportări, primul fiind în 1940 la 13 iunie.

Sute de mii de oameni nevinovați au fost duși în Siberia de gheață de către bolșevicii satanizați. Groaznic era faptul că din avalanșa celor mânați spre Siberia în 1940, bărbații erau despărțiți de familiile lor și duși la munci insuportabile, unde majoritatea își dădeau sufletul, nemaivăzându-și vreodată familia. Mulți oameni nici până azi nu știu unde sunt mormintele acelora.

Pe noi ne-a ferit Dumnezeu de un așa dezastru. Cum vă spuneam, la 6 iulie 1949, pe la amiază ne pomenim cu o mașină militară în curte. Cu soldații înarmați venise și Grișa-țiganul (Postolache). Rânjind de bucurie, bolșevicul a zis: „Măi Colea, nu ai vrut să fii învățător la școala din sat, acum ai să înveți lupii în Siberia...” Ne prinsese pe toți trei afară. Tata înlemnise văzându-i, apoi s-a concentrat și a zis: „Nu am făcut rău nimănui și nici bogat nu sunt, așa

că nu aveți pentru ce mă deporta". Vecinii, văzând mașina cu soldați, au venit să ne privească. Grișa-țiganul îi riposta tatălui: „Știm noi pentru ce te ridicăm: pentru că ai doi frați ofițeri și au luptat contra noastră, taică-tu a ajutat cu provizii armata română și tu ești la fel dușmanul poporului!". Spunea acestea mulțumit de sine, uitându-se vesel la oamenii din jur. Ce putea tata să lămurească unui bolșevic handicapat mintal? Chiar dacă-i lămurea că pentru ca să primești studii superioare, să devii ofițer era o mare cinste, să faci armata în statul tău e o onoare și o datorie sfântă a oricărui bărbat, să respecti legea Patriei tale e obligatoriu, s-o ajuți la nevoie e creștinește. Ar putea înțelege un nemernic așa ceva? Desigur că nu!

În timpul acesta un soldat strigă în limba rusă: „Încarcă mai repede mașina, că ne așteaptă alții!". Tata se dezmetici. Se duse în casă și, în primul rând, își puse costumul de mire, cusut la Iași, în valiza împletită, mai aruncă ceva hăinuțe de ale noastre și o duse la mașină. Eu cu Emil ne uitam curioși, dar nu înțelegeam ce se petrece, văzusem prima dată un astfel de autocamion. Îl urmăream pe tata și așteptam să ne zică ceva, dar el era descumpănit și dezorientat. Pe pat erau două plăpumi groase. Una veche și alta nouă. Tata o luase pe cea nouă și o pernă, le duse la mașină. Noi din urma lui. Deodată țiganul îi smulge plapuma din mâini, zicând că e prea bună pentru noi. Tata îl scuipă în față. Țiganul-președinte se repezi să-l lovească, dar un soldat îl apucă de mână întorcându-i lui tata plapuma. „Apoi, măi Colea, păcat că nu-ți trăiește muierea, că singur aș drege-o și la soldați aș da-o, că tare frumoasă mai era". Lumea din jur se indigna de nerușinarea țiganului. Tata intrase în casă și nerăbdând batjocura a început a plânge. Am început a plânge și noi. A mai pus în mașină o putinică cu brânză și niște veselă și ne-am urcat în mașină siliți de soldați. A rămas casa noastră nouă, amenajată toată, mobilată. Tata s-a mai uitat o dată la ea cu durere în suflet și i-a zis adio. Parcă știa, sărmanul, că o vede pentru ultima oară. Cu câtă dragoste și stăruință o făcuse el cu mama, cât de minunat o aranjara și pe dinafară și pe dinăuntru, încât îi invidiau toți care o vedeau. Acum o lasă haitelor bolșevice și n-o va mai vedea niciodată.

Mașina a pornit din ogradă. Lumea se uita care cu regret, care cu

bucurie din urma noastră. O astfel de scenă am văzut mult mai târziu într-o emisiune TV „Lumea animalelor”: o leoaică a prins o zebra și o jupuia, pe când celelalte zebre se opriseră din fugă și priveau curioase... Dacă ar fi știut ele, dacă le-ar fi dat Dumnezeu minte să înțeleagă că trebuie să se unească, nu rămânea nimic din leoaică. Dar, fiind animale fără cuget, erau bucuroase că însele au scăpat, dar nu se știe până când! Da, uitasem să vă spun că cineva a încercat să mă fure, dar am refuzat categoric, temându-mă să rămân fără tata și Emil, și apoi nici nu se știa cu ce avea să se termine toată aventura asta.

Grișa-țiganul, văzând că mașina e goală, a ordonat soldaților să meargă la bunica. Acolo îi aștepta mașina s-o încarce. Totul era scos afară, lângă drum: un sac cu făină, veselă, perne, plăpumi, haine etc., etc. Noi nici n-am știut că va fi și ea deportată. Ca și la noi, în jur se adunară o mulțime de oameni. Erau și fiicele ei, Anastasia și Maria cu toți copiii lor. Rudele boceau, lumea plângea, căci mult bine le făcea bunica, fiind o bună creștină. Au ajutat cu toții să încarce bagajul. S-a urcat și bunica, ajutată de tata, s-a uitat la casă, la grădină, la vite și brusc a exclamat: „Maria, du-te în casă și adu-mi iconița cea mică a Maicii Domnului”. Luând-o cu amândouă mâinile a ridicat-o în sus și a sărutat-o. A făcut în aer semnul crucii și a zis: „Oameni buni! Vă rog de mă iertați și pe voi Domnul să vă ierte. Amin!”. Stătea în picioare ca un monument, fără să verse o lacrimă. S-a uitat în ochii fiecăruia. Și-a oprit privirea la țiganul-Grișa și a zis: „Blestemat să fii în vecii vecilor, țigane!”. S-a închinat la lume și am pornit la drum.

Țiganul își freca mâinile cu bucurie că s-a izbăvit de noi. Dar rămăseseră fiicele bunicii, care aveau familiile lor și n-au îndrăznit să le ridice, dar nici pace nu le-au dat, șantajându-le toată viața și amenințându-le cu Siberia.

Mergeam spre Râșcani la drumul central.

După noi se țineau lanț încă vreo 15 mașini încărcate cu deportați. Era după-amiază. Soarele dogoritor ne petrecea spre locuri necunoscute. Priveau toți cu lăcomie, pentru ultima dată, la meleagurile scumpe străduindu-se să le țină în memorie până la moarte. Oare unde putea fi mai frumos și mai drag decât la noi acasă? Știam, chiar și noi, copiii, că nu ne duc la bine, ci numai la rău și ne

speria mult gândul acesta.

Am ieșit la șosea și am pornit-o spre Bălți. Rar cine scotea vreo vorbă. Toți erau îngândurați și atât de triști, de îți era mai mare mila văzându-i.

Vagoanele pentru vite

Spre seară am ajuns la gara din Bălți.

Doamne, ce se făcea acolo, mamă dragă!

Peronul ticsit, îmbâcsit de lume. Bătrâni neputincioși, mame cu copii mici, bărbați, tineri, fete, copii de școală. Răcnete, plânsete, bocete și disperare totală.

Cei mici, de alde mine, se lipeau strâns de mamele lor, privind în jur speriați și neînțelegând nimic. Un tablou de nedescris. Vagoanele ne așteptau. Dar mașinile veneau și veneau. Îi descărcau pe unii și plecau repede după alții. Pe mulți îi aduceau și cu căruțele, pe semne că pe cei din apropiere. Nu mai era loc unde să calci, nu să mai întorci o căruță. Se auzeau sudalme, înjurături ale căruțașilor și ale soldaților, care stăteau la orice pas și păzeau ca să nu fugă cineva, un haos nemaipomenit. Porunciră să se așeze cu toții jos, ca să poată urmări mai bine și dacă cineva încerca să se ridice în picioare, soldații împușcau în sus ca semn de avertizare.

Dar iată că au început a încărca vagoanele. Cei de la Mihăileni formară un grup, ținându-se grămăjoară, dar în vagonul strâmt au încăput numai vreo șase familii. Erau pregătite polițe și sus. Fereștrua avea gratii, în loc de W.C. – o gaură în podea. Podeaua și pereții erau din scândură și foarte murdare de glod, de baligă și de lut.

În sfârșit, am pornit la drum. În noaptea aceea puțini au dormit. Condițiile erau de nesuportat: ușile zăvorâte, puțin aer, o înădușeală nemaipomenită. Familia noastră și încă vreo trei femei s-au stabilit pe polița de sus, unde nu ajungea aer. Cei vârstnici se tot văicărau și se întrebau unul pe altul: oare ce ne așteaptă mai departe și unde ne vom opri? Dar nimeni nu știa răspunsul și oamenilor, fiind foarte stresați, nu le mai era somn.

Așa am mers noi trei săptămâni. Acomodându-ne, încetul cu încetul. ca și vitele străine în ocolul și grajdul noi. Ne chinuia mult setea, căci din când în când ni se dădea niște pește sărat. Afară de el

mai mâncam câte o mână de brânză din putinica noastră, care era și ea sărată. Erau și din cei care luară cu ei (având acasă) slănină, pesmeți etc. Și vai de cei care nu aveau nimic, dar anume ei erau majoritatea. Nespălându-ne atâtea zile, ne împlură murdăria și păduchii. Trenul însă mergea și drumul părea fără sfârșit.

Evadarea

Ajunsesem la un pod peste un râu mare. S-a dat ordin să se oprească trenul. El s-a oprit, fiind despărțit în trei secții: una trecuse podul, alta – pe pod și a treia – până la pod. Erau cam vreo 30 – 40 de vagoane. Soldații au deschis toate ușile și ni s-a ordonat să coborâm, să ne ducem la râu să bem apă pe săturate și să ne spălăm.

Iisuse Hristoase! Ce învălmășeală se începu. Fiecare luase cu sine o sticlă, o căldare, un urcior să-și aducă și apă de rezervă. Cei tineri alergau din vagon în vagon și primii săreau afară. Copiii răcneau, fiind îmbrânțiți de cei mai voinici. Mamele îi țineau de mânuțe, fiind împinse și ele. Toate acestea se făceau în vagoanele care stăteau pe pod. Cei bătrâni, însetați și ei de apă și de aer proaspăt nu se puteau deplasa mai repede din cauză că înțepeniseră de atâta ședere. Alții de acum erau la râu și ca animalele îngenuncheau ca să savureze apa dulce și rece, udându-și picioarele și fața.

Deodată, văzui cum un băiat tânăr s-a aruncat în apă. Soldații care ne însoțeau au strigat „Nazad!”, dar băiatul nu se oprea. Atunci au împușcat în sus și nici atunci nu s-a oprit. Au mai venit vreo câțiva soldați și au început a împușca în apă, unde dispăruse băiatul. În timpul acela alți soldați au început a ne goni înapoi în vagoane. „Nazad, nazad!”, răcneau toți soldații, dar cum să meargă înapoi, dacă nici apă n-au băut, nici de spălat nu s-au spălat, nici în căldări nu au luat. Puțini erau cei norocoși, care au reușit să guste apa și să-și stropească fața. Cei din vagoane mai veneau,ăștia, goniți, se întorceau. Se făcuse un bazar adevărat. Copiii se rătăciseră de părinți. Răcnete, plânsete. Soldații răgușiseră de strigăt: „Nazad povagonam!”. Au început a împușca în aer, a bate oamenii, fără a ține seamă că e copil sau bătrân. Eu mă țineam de mâna lui tata, Emil se ținea din urma noastră. La un moment dat Emil s-a întors să vadă dacă fugarul mai era pe apă sau nu, și tot atunci a primit un pat de armă pe spinare. A căzut jos. Tata

văzând că nu este din urma noastră s-a oprit, Emil se străduia să se ridice. Un soldat venea spre tata să-l lovească. Eu am răcnit speriată. Emil s-a ridicat și l-a îmbrățișat pe tata care veni lângă el. Eu – din urma lui, ca să nu mă pierd printre atâta lume buimăcită. În sfârșit, sub bubuiturile de pușcă și răcnetele soldaților am ajuns cu toții în vagoane. S-au zăvorât ușile, dar încă mult timp nu ne porneam. Soldații umblau pe malul râului vorbind ceva și uitându-se în zare. Lumea, liniștindu-se puțin, a început a se dezmetici. Unul de la altul aflau motivul întâmplării, la care asistară. Unii se bucurau că băiatul a evadat, alții, care văzură cum împușcau soldații în apă, ziceau că e mort. Unii îl venerau că a avut curajul de a evada, alții îl blestemau, că după atâta drum ni s-a dat voie să ne spălăm și să bem pe săturate, iar cineva a stricat totul. Bunica era bucuroasă că soldații nu ne-au împușcat de ciudă, lingându-și buzele uscate.

În sfârșit s-au urcat soldații și mai marele lor și trenul a pornit. A doua zi ne-am oprit într-un oraș mare. Au permis ca din fiecare vagon să iasă numai câte o femeie tânără să ia apă din fântâna arteziană, ce era pe lângă peron. Cele două căldări aduse de o femeie se terminară imediat, mai ales că tot atunci ni se împărțea și niște pește sărat.

După vreo trei zile de mers, am trecut iarăși peste un râu. Într-un vagon s-a întâmplat o nenorocire, care a ajuns și la urechile noastre. Cică, mergând peste râu, o femeie și-a aruncat copilul sugar în apă prin W.C., adică prin gaura din podea. Văzând așa ceva, oamenii s-au indignat la culme, dar femeia a zis: „Oameni buni, iată mai am încă patru, toți cer de mâncare, cu ce să-i hrănesc? În sâni nu am niciun pic de lapte. Ce să-i dau pește sărat? Totuna avea să moară, dacă nu azi, mâine. Dar inima mea nu mai poate vedea cum se usucă și se chinuie copilul, mai bine moarte de înec. Cu o lună înainte mi-au luat bărbatul și nu mai știu nimic de el”. Toți au amuțit și au aplecat capetele-n jos, simțindu-se vinoveți. Ne-a zguduit amar vestea asta.

Decesul bătrânei

Peste o săptămână a înțepenit și bătrânica de lângă noi. Stătea pe poliță liniștită de parcă dormea. Numai fața îi trăda neființa. Primul a observat tata. Era galbenă și gura întredeschisă. Păcat că nu știu din

ce sat era. Era singură. Înaltă și uscățivă, cam de vreo 70 de ani. Tata cu încă un bărbat au dat-o jos și au pus-o lângă gaura din podea. Nu trecuse mult și s-a răspândit mirosul de mort peste tot. Nu mai aveai ce respira. Cineva a început a bate în ușă, dar la cine? Rămânea numai să așteptăm când se va opri trenul. Și numai la următoarea stație când primeam pește și apă au dat-o jos pe biata bătrânică putredă, și noi cu toții bolnavi, căci trecură vreo patru zile. Și acuma mă întreb: ce rău a făcut bătrâna ceea, de a ajuns așa zile? Să putrezească în vagonul de vite, să fie aruncată undeva fără niciun pic de jale, departe de rudele ei și pământul natal. Ce inimi de fiare aveau bolșevicii, ce mame i-au născut și crescut, de urau așa oamenii. De ce au semănat atâtea morți, la ce le-a ajutat până la urmă și de ce Dumnezeu însă nu i-a pedepsit? Ultima întrebare, era mereu pe limba tatii. Da! Când e război, e altceva. Se bat numai bărbații pentru Patrie, pentru neam sau pentru imperii, că nu le ajunge pământ și robi. Dar aici ce se petrece? Au luat din cuibul lor copii de țâță, copii mici și niște babe și moșnegi bătrâni. Ce să facă cu ei decât să-i chinuie, ei fiind nevinoveți, că doar de muncă nu sunt în stare, atunci pentru ce? Nimeni nu va răspunde, căci bolșevicul era satan în chip de om și primele victime ale lui Scaraoțchi – Lenin și Stalin! Oare un om creștin poate să ordone așa, cum a ordonat Lenin în telegrama lui G. Feodorov în orașul Nijni la 11 august 1918 și lui Evgheni Boșu în orașul Penza: „Organizați urgent teroare în mase, ucideți și deportați (pe cei incomozi nouă), spânzurați preoții și ofițerii, chinuiți-i cu foamea. Luați-le toată pâinea și bogăția, împușcați vreo două sute de oameni în fața tuturor, ca ceilalți să vadă și să le fie frică!!!” (din cartea rusului A. Iakovlev „Omul pameati”, extrase din Arhiva de Stat (din documentele a Rusiei). Au fost 70 de ani de nimicire a poporului. Și după toate acestea comuniștii au dorit ca totul să meargă ca la început. Nu se mai putea! Căci totul are un sfârșit, mai ales al lucrurilor josnice.

Puțini sunt cei care pot să-și închipuie cât de mult au suferit adulții, dar mai ales copiii, care sunt extraordinar de sensibili. Tot ce am văzut eu și am suferit în acei șapte ani e dezastruos și de nereparat. Pur și simplu, au schilodit sufletul meu fraged, mi-a implantat Satana o ură pentru toată viața și nu pot să-l iert nicicând. Atunci când văd un

comsomolist sare un comunist, îi zăresc în primul rând, coarnele și apoi sufletul negru, plin de minciuni și fățarnicie.

Dar m-am abătut de la tema în discuție și de la grajdul nostru pe roate. Nu era zi să nu se întâmple ceva cu cineva. Vestea se transmitea ca prin telefon. Oamenii se întristau, își făceau griji și numai când părea că totul e liniștit și suportabil, venea o altă veste mai grozavă decât cea precedentă. Trebuia să ai voință ca să crezi, să speri că totuși vei birui cu ajutorul lui Dumnezeu. Bunica Sofia, repeta mereu: „Asta e o ispită. Dumnezeu vrea să știe, dacă vom rămâne devotați Lui sau ne vom vinde sufletele Satanei”. Mulți, foarte mulți n-au rezistat nici ispitei, nici urgiei roșii...

Regiunea Kurgan

Ajunsesem prin Ural după trei săptămâni de chin în trenul greu mirositor. În vagonul nostru se aflau câteva familii. Doi frați – Spânu Tudor și Vanea cu vreo zece copii, Petru Cazacu tot cu cinci copii și noi patru, toți din Mihăileni, apoi Axenia Scobioală cu fiica Niusia din satul Moșeni, Râșcani și încă vreo trei familii din raionul Râșcani, pe care nu-i țin minte. Din aceștia toți, rusește știa numai Petru Cazacu.

Ajunsesem la destinație – regiunea Kurgan. Peste două-trei ore de mers, trenul se tot oprea. Venea cineva în civil și propunea să rămânem acolo. P. Cazacu, ascultând vorba civilului cu mai marele pe tren, chibzuia dacă face sau nu face să rămânem aici. Oamenii, osteniți de atâta drum și îndurând atâta foame, murdari voiau să coboare cât mai repede. El însă le spunea să nu se grăbească, că poate vor găsi un „cumpărător” bun și un loc bun. Și în felul acesta am rămas unicul vagon care nu a dorit să coboare și pe care l-au dus în orașul Kurgan de dincolo de munții Ural.

Acolo nimeni nu ne-a mai întrebat vrem noi sau nu vrem să coborâm. Ne-au încărcat în mașini și ne-au dus încă vreo 300 – 400 de kilometri prin taigaua imensă cu fel de fel de vietăți, care, ziua în amiaza mare, mișunau ba aici, ba dincolo, fără să se teamă de mașini sau oameni.

Oamenii începeau să-și vină în fire, după mirosul morbid din vagon. Aerul proaspăt le întorcea puterile, culoarea fețelor se schimba, văzând cu ochii. Atât copii, cât și cei mari se minunau de animalele

văzute prima dată în viața lor – elanii, cerbii, căprioarele etc. Dar ne lua și spaima când ne aminteam de Grișa-țiganul strigând că o să fim hrană lupilor. Viitorul necunoscut ne înfricoșa, mai ales, în pădurea asta sălbatică.

Regiunea Kurgan e foarte mare. Dacă Basarabia noastră are 34 mii km², apoi acolo e 72 de km². Dacă la noi sunt 4 milioane de oameni, apoi acolo e circa un milion și o sută de mii. În anul 1895 erau 7376 de oameni, dintre ei 3493 erau deportați. Cu avionul până la Moscova se ajunge în trei ore. Această regiune are 2500 de lacuri. 92% sunt ruși, ceilalți tătari, cazaci, bașkiri și alte naționalități. Această regiune se mai numește: „Poarta Siberiei”. Gerurile ajung până la 500.

Cătunul Orlovka

Iată-ne, în sfârșit, ajunși la destinație după o călătorie îndelungată și obositoare, într-un cătun din mijlocul taigalei, care se numea Orlovka, după numele de familie al unui moșier rus, deportat și el în fundul Siberiei. Omul care ne-a însoțit din Kurgan s-a întâlnit cu brigadierul, care era cel mai mare pe cătun. Acela ne-a spus să descărcăm totul într-o casă destul de mare și acolo să dormim, fiindcă ajunsesem noaptea. Vai de somnul cela pe bulendrele noastre. Așteptam să vină mai repede ziua. Și iată că se făcu ziuă.

A venit comandantul din raionul Kosulino. Ne-a făcut instructaj cum să ne comportăm și ne-a prevenit că nu avem unde fugi, deci să nu încercăm. În caz contrar, vom fi puși în închisoare. Numai cu voia lui putem pleca în alt sat. Ne-au repartizat pe la casele băștinașilor (fostele slugi ale moșierului), care aveau o cămară în plus, obligându-ne să plătim cu zile-muncă lunar.

Noi am nimerit la o vădană cu două fete mari, pe care o chema Niura. Cătunul era construit pe malul unui lac pitoresc cu multe păsări sălbatice și mulți pești, parcă special dăruit oamenilor de Dumnezeu. De tot erau vreo 10 case și două băi. Într-o casă trăia o familie de tătari, în alta era un fel de școală, acolo trăia și directorul cu soția sa. Cătunul avea și două ferme. Casele erau din bârne de lemn. Școala era acoperită cu tablă, cred că a trăit în ea chiar Orlov, iar celelalte cu scânduri, cu pământ etc.

Mare ne-a fost mirarea când am constatat că rușii nu aveau

fântână și beau apă din lac, unde se scăldau și ei, și animalele.

Venindu-și în fire după o așa călătorie, moldovenii noștri au început a gospodări. În primul rând, au săpat pe malul lacului o fântână. Au înconjurat-o cu bârne, au pus căldare și cumpănă. Apa s-a dovedit a fi dulce și rece. S-au bucurat și rușii, lăudându-ne. Lacul de-acum era numai pentru spălat rufe, scădat și pentru vite.

După evenimentul acela, brigadierul le-a dat la toți de lucru: la arat, la prășit, la cosit fân, la tăiat lemne pentru iarnă, la păscut oile și vacile etc., etc.

Nu era în Orlovka nici telefon, nici poștă, nici magazin. Toate acestea erau în satul Kuzminovka la 12 kilometri depărtare.

S-a început munca silnică pe stomacul gol. Și dacă vara prindeam pește, strângeam ouă de la rațele sălbatice, noi, copiii, iarna mâncam numai cartofi, dar nici aceia nu erau îndeajuns. Rezervele buncii s-au terminat repede. Beam ceai din plante fără zahăr și compot din căpșune uscate. Apropo de căpșune. Atâtea am mâncat în cei șapte ani că și acum am alergii de la ele. De ulei nici vorbă. La toate acestea se adăuga gerul nemilos. El nu știa că noi nu avem haine și încălțăminte corespunzătoare. Dacă băștinașii aveau fiecare câte două cojoace (tulupuri) lungi, apoi noi, moldovenii, ieșind la lucru ne îmbrăcam în niște fufăici rupte și murdare, procurate de la băștinași pe bunurile ce am reușit să le încărcăm. De exemplu, bunica a dat unui băștinaș o plapumă ca să-i deie lui tata o fufaică veche și o cușmă, iar pentru niște pâsle roase și cârpite și pantaloni vătuiți slinoși a dat unei vădane un țolișor nou, frumos țesut de mâna ei. În felul acesta au schimbat multe lucruri necesare, ca să putem rezista. Cu toate acestea tata nu scăpa de răceală și piciorul, cândva rupt se umfla și se bobotea. Doamne, ce strășnicie vedeam, când se descălța seara târziu venind de la cărat lemne. Piciorul era umflat, vântat-roșu, cu o mulțime de bube, care mai mici, care mai mari, pline cu puroi. Îl mânca noaptea de nu putea dormi. Le scărpină până la sânge. Mă ruga adesea să le scarpin eu și să-i fac masaj. Îmi era foarte milă de el, dar nu știam cum să-l ajut. Și numai bunica îi fierbea niște plante și-i oblojea picioarele. Bubele se uscau, se cicatrizau, dar ieșeau altele alături, și așa toată iarna, până venea primăvara. Uneori tata nu mai putea de durere și-i arăta

brigadierului piciorul. Acela se uita și zicea: „Nicego tebe ne budet, ciortovâi kulak, ia vot na voine bâl, contuziiu polucil, a vseo ravno rabotaiu...” („Nu ți-a fi nimic, chiabur al naibii, eu, iată, am fost contuzionat la război și tot una lucrez...”)

Da, apropo, de război. Într-adevăr cei trei bărbați rămași vii în tot cătunul au fost pe front. Unul era fără mână, altul fără picior și brigadierul contuzionat. Dar niciunul nu lucra fizic. Nici la colhoz, nici acasă. Cică lăsau muierile să lucreze, că ele n-au fost pe front... Așa și era. Și pe cai, și pe tractor, în câmp și la pădure, peste tot lucrau numai femeile.

Eu cu Emil nu aveam cu ce să ne îmbrăcăm iarna. Chiar dacă și ieșeam pe un timp scurt la „școală” sau după lemne pentru a face focul în sobă, apoi ne încotoșmănam cu toate peticele care erau în casă. Umpleam două basmale cu paie și le legam la picioare în loc de păsle. Nu ieșeam odată la școală. Într-o zi se ducea Emil, în alta – eu. De bunica nici vorbă să iasă, căci toate flendurile ei le îmbrăcam noi.

Realitatea era crudă și îngrozitor de inumană. Ne-au lipsit de copilărie, ducându-ne, fără un pic de vină, la frig și foame, numai ca să acapareze două gospodării frumoase, muncite din tată-n fiu, cinstit și în sudoarea frunții, ca să zidească colhozul bolșevic prin minciună, trândăvie, beție și destrămare. Tragic era și faptul că l-au izgonit pe Dumnezeu din sufletele multor oameni și mai ales ale copiilor. De aici s-a și pornit dezastrul pe a cărui temelie nu mai poți construi nimic bun. Dovada e pe față. S-a prăbușit tot ce a fost putred. Acum, numai întorcându-ne cu fața spre Dumnezeu, iubindu-L și temându-ne de El vom reuși să zidim din nou ceva frumos și trainic.

Dar să revin la taigaua siberiană. Timpul trecea cu chiu cu vai. Tata muncea iarna la pădure, tăind și cărând cu caii înhămați la sanie, lemne, apoi paie, fân pentru fermele de oi și de vaci. Când gerul era mai moale, ne era interesant să ne ducem la „școală”, dacă poate fi numită așa. Cred că nici nu merită să-i zic școală, căci era casa directorului și școală. Casa avea două odăi și o tindă. În una locuia directorul (contuzionat și el pe front), soția și fiica lor, și în altă odaie mai mare, cam 4 x4 m, era clasă a tuturor copiilor de la 7 ani la 17 – 18 ani, câți eram în cătun. Se cerea numai să știi a scrie și a citi. Frecvența nu era

obligatorie, însă toți copiii, chiar și dintre cei maturi, voiau să învețe. Anume acolo am vizionat primul film. Dar, chiar să fi vrut în altă parte nu aveai unde te duce. Era o tristețe nemaipomenită în cătunul acela, mai ales noaptea, când se auzeau numai lupii urlând. O pustietate aproape feciorelnică dintr-o țară imensă, uitată de Dumnezeu. Și numai la sărbători mari ca Anul Nou, 7 noiembrie, 1 mai, Paștele și lăsatul Secului se făcea rug mare-mare, pe lac ieșeau și mic și mare și se veseleau, cântând la balalaică ceastușki și bând bragă (brașcă) pe săturate, pregătită din timp. Șefii aduceau câte o ladă-două de rachiu din Kuzminovka, satul din apropiere, și făceau chef mare până nu terminau rachiu și braga. Se certau și se băteau. Nu era nicio petrecere fără bătaie. Chiar și înmormântările se desfășurau la fel. Imediat ce înmormântau mortul, veneau acasă, beau și cântau: „Șumel kamâș, derevia gnulisi”, apoi se întărâtau la bătaie. Noi, basarabenii, ne miram ca de ceva ieșit din comun: să cânți la mort, la praznic? Cimitir, ca atare, nu era. Se îngropa în pădurea din apropiere, în partea opusă lacului, sub un brad sau un mestecăn. Crucea se făcea din două bețe, legate-n cruce cu o frânghie din coajă de pom. Peste un scurt timp, frânghia putrezea, bețele cădeau, cineva le strângea pentru foc și nici urmă de mormânt nu mai rămânea. Apoi pășteau vitele acolo. Iar iarna era destul de greu să sapi groapa cu ranga în solul înghețat. Dacă reușeau să-l adâncească la 40 – 50 cm era bine. Primăvara se găseau numai oasele acolo. Și nimeni nu plângea și nu se văicărea. Din contra, când cineva dintre copiii ruși găsea oasele, zicea: „A eto kosti moi babușki!” („Ah, iată oasele bunicii mele!”). Pentru noi acest lucru era ceva înspăimântător și nimeni nu voia să murim aici, în pământul înghețat.

Dar am asistat cu tata și la o înmormântare a unei tătătăroaie bătrâne. Săpase groapa și tata, dând de oasele altui mort, care fusese îngropat șapte ani în urmă. Nimic nu rămăsese din el decât oasele. S-a mirat și tata de ce rămâne din omul care se crede mare și tare. Au pus femeia pe șezute, rezemată de peretele mormântului. Pe genunchi i-au pus o strachină cu mâncare și în felul acesta au astupat-o cu pământ. Mulți moldoveni au rămas îngropați în pământul înghețat, mai ales în satul Cuzminovca.

Am fost adânc impresionată de un așa obicei. Dar, în genere, am asistat la mai multe înmormântări. Decedau bătrânii noștri ca găinile, nesuportând frigurile mari, bolile și foamea.

Tot de la familia tătarilor am aflat pentru prima oară că voi muri și eu. Aveam vreo șapte-opt ani. Mă aflam la ei în ospete, ca să mă joc cu copiii lor, care erau vreo șase. O fetiță de vreo zece ani îmi citi în palmă că voi muri degrabă. Am rămas trăsniță. Niciodată nu mă gândisem la moartea mea. „Cum așa, am exclamat eu, nu vreau să mor și să mă astupe cu țărână ca pe bunica voastră!”. Și am început a plânge. Am plecat repede de acolo, de parcă voiam să fug de moarte. Însă gândul de ea nu m-a părăsit niciodată. E un sentiment înfricoșător. De atunci mă tot învăț a muri. Până la 50 de ani am tot suferit la gândul morții, după asta, când mi-am îndeplinit îndatoririle, sunt gata să mă duc liniștită. Nu mă mai ține nimic pe acest pământ. Cred că așa a rânduit Dumnezeu.

Atunci însă eram în Siberia și viața trecea înainte. Dumnezeu mă lăsa să îndur și să gust din veninul răului din plin, întărindu-mi sufletul și corpul ca să rezist în ciuda tuturor relelor.

O întâmplare zguduitoare

După ce învățasem și eu limba rusă și puteam comunica cu copiii băștinașilor, aflai o veste impresionantă, care mi-a rămas în memorie pentru toată viața.

Cică, patru ani în urmă, trăia în Orlovka o nevastă tânără. Se de câteva luni căsătorise cu băiatul drag. Dar începuse războiul și pe soț l-au luat de lângă ea, la război. Nevasta rămăsese gravidă. Peste nouă luni a născut două fetițe gemene, ca doi îngerași. Erau cu părul creț și auriu și cu ochii albaștri. Se mira lumea de o așa frumusețe. Dar peste un an și jumătate îi vine înștiințare că bărbatu-său căzu mort la Stalingrad. Părea că nevasta înnebunise de scârbă. Slăbise ca varga și nu mai dormea. Fetițele nu mai erau îngrijite, noroc de vecine, care se îndurau de ele.

Dar iată și minunea. Venise din război teafăr și nevătămat unicul flăcău din Orlovka. Era chipeș, vesel și fericit. Nu e glumă să fii singurul cavaler la patru văduve și cinci fete mari...

Le curta pe toate la rând. Iată că ajunsese și la vădana cea

tânără. I-a plăcut băiatul și a revenit la viață, făcându-și planuri mari. Avea grijă din nou de copii, se învelise frumos, după cum le plăcea rușilor și hotărî să-l cucerească pe domnul de cavalier. Îi pregătea mîncărică bună, bragă tare și mîngâieri fierbinți. În felul acesta, ea și-a atins scopul. Cocoșul nu se mai ducea pe la alte găini, care îl ademeneau și ele cum puteau. Uneori ajungeau la bătaie, dar învingea văduvița șmecheră și nu fetele fără practică. Însă fericirea ei n-a durat mult. Se săturase cocoșul de o singură găină și fiindu-i așa feleșagul, dădu într-o noapte la alta. Văduva a aflat și a scărmanat-o pe rivala. Cocoșul indignat i-a zis: „De ce te bați cu fetele? Doar ai doi copii? Dacă nu ai avea copii, eu desigur aș rămîne la tine pentru toată viața”. Și plecă la alte găini fără de copii. Văduva căzu pe gânduri.

Într-o noapte de vară, când fetițele aveau vreo doi ani și ceva, le ia în brațe și le duce în cealaltă parte a iazului, le dezbracă, rupe rochițele în fâșii, găsește un pietroi, le leagă de el și le înecă.

Dimineața, în zori, pleacă de acasă ca să n-o vadă nimeni și se întoarce peste trei zile, spunând că a fost la rude în Celeabinsk și a lăsat fetele acolo. Lumea a crezut, căci, într-adevăr, avea acolo o soră. Și a început văduvița a-i ține calea cocoșelului peste tot. Acela nu a avut încotro și s-a întors la ea.

Dar n-a durat mult fericirea lor. Iată că mai veniră la soțiile lor doi bărbați de prin spitale, fiind răniți în război, și acum se desfătau în bine luând revanșa pentru toți anii soldățești de strictețe și lipsuri. Beau bragă, dormeau, umblau la pescuit și la vînătoare, neuitînd și de celelalte femei.

Într-o zi se duseră ei la pescuit în partea cealaltă a iazului. Unul din ei s-a vîrât în iaz pînă la gât ca să pună plasa pentru pești și calcă pe ceva moale. Curios fiind, se scufunda și achipui cu mâinile. A înțeles că e un copil. Se mai scufundă o dată, îl apucă și-l trase la suprafață. După el se ivise încă unul, și pietroiul după dînșii...

A fost chemat milițianul de la Kuzminovka. I-au arestat pe ambii și duși au fost...

Iată la ce au fost aduse femeile, ucigându-li-se bărbații în războiul nedorit de nimeni. Tot fascismul bolșevic ducea oamenii și la canibalism.

Articol XXV. TrOtineta cu ghinion

Iarna, 1952. Sfânta Duminică. Tata se odihnea pe cuptor, după oblojirea picioarelor. Eu cu bunica, pe lângă plita fierbinte. Unica fereastră înghețase. Îmi era foarte interesant să aflu cine desenează așa de frumos pe sticlă. O întreb pe bunica. Ea zâmbeste și privește mai atent ornamentele de gheață. Apoi se întoarce cu fața spre mine și-mi răspunde blând și hotărât: „Dumnezeu. Numai El e în stare să facă minuni. Ia privește la brazii ceia frumoși, dar la calul care trece pe drum, dar la pasărea ceea, ce zboară, dar oare omul nu e o minune? Pe toate le face Dumnezeu, numai omul distruge totul, și e mare păcat”. Așa bunica mă făcea să cuget și să mă tem de Cel de Sus, totodată, admirându-l.

Topesc cu degetul gheața de pe sticlă ca să văd ce se face afară. Văd băieți și fete cum se joacă pe gheața lacului, aud cum râd și se veselesc. Printre ei e și Emil, fratele meu cel zbânțuit. M-aș duce și eu, dar nu am cu ce mă îmbrăca și mai ales, încălța. De atâta sunt nevoită să stau în casă.

Bunica îmi simte tristețea și mă ia cu vorba. Îmi povestește ba de una, ba de alta.

Dar iată că cineva deschide ușa. Intră un bărbat și o femeie, ducându-l în brațe pe Emil cu hainele ude. La față parcă era mort: galben-vânăt. Bunica s-a speriat și a eliberat repede patul, ca să-l culce acolo pe Emil. Femeia și bărbatul s-au dus. Bunica l-a sculat pe tata. Acela, văzându-l pe Emil nemișcat, l-a dezbrăcat iute, l-a suit cu ajutorul nostru pe cuptor, mi-a poruncit să aduc gazul din tindă, a uns tot corpul și a început a-i face frecție, de-i ieșeau sudorile. Dar Emil nu deschidea ochii și nu se mișca. Tata pune urechea la inimă și asculta dacă bate. Apoi iar freca fiecare centimetru de pe corpul lui slab. Îi ajutam și eu. Frecam picioarele din răspuțeri.

Bunica îngenunchease în fața iconiței Maicii Domnului și se ruga cu lacrimi ca Emil să scape de moarte: „Ia-mă, Doamne pe mine, dacă trebuie, numai lasă robul Tău Emil să trăiască!...”

Și Dumnezeu s-a îndurat și l-a lăsat să trăiască. După efortul lui tata și al meu, el se încălzise și a început să se miște. Apoi a deschis ochii, neînțelegând unde se află și până în seară își reveni de-a binelea.

Putea din nou să se ducă la ghețuș.

Tustrei fiind foarte curioși, l-am întrebat cum s-a întâmplat de a nimerit în apă și el ne povesti: „Am făcut o trotinetă. Adică am tăiat un pătrat de gheață 60 x60, apoi am rupt din pădure un băț neted de vreo 120 de centimetri și diametrul de 30 cm, am găsit o țință pe la fermă, am bătut-o în vârful bățului. În mijlocul bucății de gheață am făcut o adâncitură mică, am înfipt bățul cu țința în ea, mi-am luat vânt cu un picior pe gheață și unul în afară, apoi când ea a prins viteză eu am pus ambele picioare, ducându-mă direct în copca pe care n-o văzusem din cauză că o învelise zăpada de noapte. Mare noroc am avut de fufaica tatii, altfel eram acum în mijlocul lacului sub gheața groasă, căci tare mă mai trăgea, cu toate că depuneam toate puterile să ies. Văzând că nu reușesc singur, am strigat tare și m-au auzit oamenii care lucrau în pădure. Copiii se speriaseră toți și au fugit acasă, în loc să mă ajute. Pe urmă nu mai știu nimic ce-a urmat. M-am trezit acasă pe cuptor”.

Așa a văzut Emil moartea cu ochii proprii, dar asta a fost o singură cumpănă din multe altele.

(I) o glumă „adevărată”.

Hoinăream zile întregi în căutarea hranei. Dis-de-dimineață bunica îmi dădu o căldare și mă trimise în căutarea ouălor de rață sălbatică. Era tocmai sezonul. În împrejurimile Orlovkăi mai erau vreo două-trei lacuri, mai departe de oameni, și acolo vietățile erau mult mai multe decât în lacul din Orlovka. M-am vârat în apă și căutam insulițele bine mascate, unde clocea rața. Stuful des mă împiedica grozav să ajung la ele. Uneori dădeam de gropi de mă duceam până la gât în apă. Dar nu mă lasam. Și așa din insulă în insulă până am strâns spre seară o căldare de ouă. Luam din cuibar numai jumătate din ouă, celelalte lăsându-le. Când plecam de acolo, rața se întorcea la loc și clocea mai departe.

Bucuroasă, dar obosită, m-am întors acasă cu gândul că vom mânca, în sfârșit, și noi ouă fierte. Dar bunica și tata mi-au poruncit să plec a doua zi la piața din Certovka, care era la vreo 8 – 10 kilometri de Orlovka, fiindcă pleca cu căruța Toader Spânu cu ambele fiice Aurica și Dorica, după cumpărături.

A doua zi, odată cu ivirea zorilor, așteptam deacuma, căruța

lângă drum, bucuroasă că voi vedea și eu piața și satul Certovka, de care auzeam foarte des. La despărțire bunica mă tot povățuia: „La seama să nu te mintă cumpărătorul, să nu pierzi banii. Pune-i în băsmăluță, leagă-i bine și vâără-i în mânecă”. N-ai grijă, zic eu, totul va fi bine și o să fac întocmai cum ai zis. Mă blagoslovi la drum, făcându-mi cruce și noi, tuspatru, ne-am pornit spre Certovka. Ajunsesem repede la piață. Îmi era foarte interesant să văd atâta lume și atâtea obiecte. Căscam gura ba într-o parte, ba în alta, ținând căldarea cu ouă între picioare. Dar iată că venise o femeie și mă întrebă cât costă ouăle. Eu îi spun, ea se învoiește, dar mă roagă să i le duc acasă. Ce să fac, mă duc. Merg eu din urma ei, dar mă și gândesc: dacă mă minte? Îmi va lua ouăle, și bani nu-mi va da?

Mă apucase și o altă grijă, ca nu cumva să mă rătăcesc. Mă uitam în jur să țin minte pe unde să mă întorc. Și așa cu frica în sân am ajuns la femeie acasă. Ea mi-a dat toți banii și căldarea, și eu, bucuroasă, m-am întors înapoi la piață. Tocmai și nenea Toader își făcuse cumpărăturile. Eu ascunsesem banii așa, după cum m-a învățat bunica: i-am legat în băsmăluță încă la femeie acasă, apoi pe drum spre piață i-am vârat în mânecă. Aveam o rochiță neagră cu floricele albe, cu mâneci lungi, cu manșete pe nasturi.

Vesele, ne așezăm în căruță, flecărind tot drumul. Lângă casă am coborât. Bunica de-acum mă aștepta afară. Nerăbdătoare, mă întreabă cum a fost piața și dacă am venit cu bani. Imediat, m-a trăsnet prin cap să fac o glumă și zic: „Nu am bani, mi i-a furat cineva!”. Bunica se uita întrebător la mine, neînțelegând – glumesc sau vorbesc serios. Repet, forțându-mă să fiu cât mai serioasă. Bunica se schimbă la față. Văzând că gluma se îngroașă eu deschei nasturele și flutur din mână ca să cadă legătura cu bani. Dar ei nu cad. Atunci deschei cealaltă mânecă, crezând că am uitat unde anume i-am pus, dar nici acolo nu erau. Am înțeles că am pus-o de mămăligă. Mirată și fâstăcită, mi s-au înmuiat picioarele. M-am așezat jos și am început a plânge de necaz și de rușine.

Dar bunica mă ridică încetișor și-mi zice să plec imediat la Toader Spânu acasă. Poate au căzut în căruță și ei i-au găsit, poate fetele, cărora le mersese vestea, că ar avea clei la mână, au glumit, dar

fără bani să nu mă întorc. „Vezi dacă nu vor da banii de bunăvoie, spune-le că te duci la Kuzminovka după milițian sau comandant”.

Așa am și făcut. Toată familia mă lua în țeapă și nici de gând să-mi întoarcă banii pe care nici nu știam precis dacă mi i-au furat. Mai tare țița la mine maică-sa Mașa.

Am pornit-o spre pădure, adică spre Kuzminovka, plângând. După 200 – 300 de metri, Toader Spânu mă strigă să vin înapoi și îi zise nevestei sale să-mi întoarcă banii. Scoțându-i din sân, mi i-a aruncat la picioare ca o bucată de mămăligă la un câine. Îi ridic bucuroasă, le zic mulțumesc și fuga acasă. Bunica mă aștepta în prag neliștită, căci se făcu seară.

Văzându-mă cu banii, ea îmi zice să nu mai glumesc niciodată în felul acesta. Dumnezeu vede, se supără și face să fie gluma adevărată.

Și atunci m-am mirat, și acum mă tot întreb: „Cum a putut să-mi fure banii o fetiță de numai 11 ani așa de iscusit ca eu să nu observ? Cred că e un talent adevărat.

Însă pe de altă parte mă gândesc: ce nu face omul cu stomacul gol? Asta era floare la ureche. Prin alte părți: Omsk, Tomsk, Kemerovo, oamenii ajunseseră la canibalism.

Oare nu e o grozăvie ceea ce au făcut bolșevicii?

MĂRUL

Într-o zi de toamnă târzie a anului 1950 sau 1951, când eram cu toții acasă, auzim cum bate cineva la ușă. Am strigat să intre. Era un om necunoscut de o statură mijlocie, cam de vreo 50 – 60 de ani, suplu, îmbrăcat călduros. Și, desigur, imediat ne-am dat seama, după cușma neagră de miel, că era de al nostru. Așteptam cu gurile căscate să se prezinte, dar el era ocupat cu aducerea geamantanului greoi de după ușă și de-abia văzându-l în siguranță s-a prezentat și a spus de unde vine. (Spre marele meu regret nu am reținut niciuna, nici alta, dar sper din toată inima că poate citindu-mi rândurile se va recunoaște sau îl vor recunoaște măcar urmașii lui). Deoarece era cam întuneric în odaie, dumnealui s-a apropiat de noi și a zis: „Iată că încă nu am nimerit la ai mei. Din cauză că nu știu limba rusă. Nu știți unde stau de-alde...” Desigur că știam cu toții, dar bunica și tata tare voiau să mai vorbească, să afle ce se mai face pe meleagurile noastre și apoi să îl

conducă la rude. Eram numai ochi și urechi. Totul ne era extrem de interesant, dar omul se grăbea să se vadă cu ai săi.

În final, deschise geamantanul greu și scoase un măr, dându-mi-l de sufletul cuiva. Măr! Vă închipuiți? Măr proaspăt, mare, frumos în mijlocul taigalei siberiene?! Mă fâstâcisem de-a binelea și nu știam ce să fac. Eram atât de surprinsă de ceea ce se întâmplă, încât mă uitam stupefiată la tata, apoi la bunica și iar la măr. Credeam că e un vis și nu realitate sau o glumă proastă a omului necunoscut. Stând așa la îndoială, fratele Emil îl înșfăcă iute, ca nu cumva să se răzgândească omul. Îl strânse în ambele palme, dar mărul era mare și printre degete se vedeau fâșii ba roșii, ba galbene. Bunica a mulțumit mult pentru așa cadou neașteptat și tata l-a petrecut la rude. Întorcându-se, el ne-a găsit pe toți trei la masă.

Mărul stătea în mijlocul mesei mândru și falnic, măreț de parcă ne întreba: „Ei, cine va îndrăzni să strice așa o frumusețe?”. S-a așezat și tata, punându-și coatele pe masă și uitându-se cu tandrețe la măr, apoi l-a luat atent și l-a dus la nas, mirosindu-l îndelung. Apoi ni l-a transmis nouă.

Pe rând l-am mirosit cu o plăcere nemaipomenită și toți am exclamat concomitent: „Parcă suntem în Moldova, în grădina noastră!”. Revedeam pomii plini de roadă în toamnele arămii și aurii, holdele îngălbenite de paloarea soarelui și mirosul de mere coapte. Așa am stat până seara cu toții, uitând să ne mâncăm porția de cartofi. L-am tot învârtit și mirosit, amintindu-ne de nedelul nostru numit „Popornița”, cu diferiți pomi roditori, de vie și pășune, de mieluții frumoși, negri și brumării, de oițe și Florica, vaca noastră năvălaşă, care, când se sătura, ne târâia cu frânghie cu tot, nu pe drum, ci pe de-a dreptul, prin grădinile oamenilor, drept acasă, de calul nostru negru-lucitor, cu numele Țigan și de toate celelalte care ne erau dragi și scumpe. Și am început cu toții a plânge, prima fiind bunica. Cu cât ne uitam mai mult la măr, cu atât mai mult ne răscoleau amintirile și ne învăluia jalea.

Ne miram de omul care a venit la atâtea kilometri depărtare în taigaua sălbatică, neștiind limba rusă. Ne părea un viteaz din povești, un neînfricat luptător, un om cu o inimă dumnezeiască, nemaipomenit de bună. Pe când rudele noastre, rămase acasă, nici măcar scrisori nu

trimiteau de frica comuniștilor și bunica ducea dorul mare al fiicelor ei dragi. Crescute bine, înzestrate și măritate pe la casele lor, au uitat de mama care le-a dat viață, nemaivorbind de frate-său și noi, nepoții. De aici sunt înclinată să cred că omul avea în Siberia o fiică sau un fecior și nicidecum invers. *Numai un părinte merge la orice pentru binele copilului său.*

Dar să mă întorc la măr. Ne-am dus la culcare, lăsând mărul neatins. Nici prin cap nu-i venea nimănui să-l taie și să-l mâncăm. Am adormit târziu de tot, ducând și în somn frumusețea lui și mirosul îmbătător. Astfel, s-au scurs trei zile. A venit și Sfânta Duminică. Ca de obicei, bunica, dimineața ne-a pus în rând cu ea în genunchi, să ne facem cruce la iconița străveche a Maicii Domnului.

Apoi a luat mărul în mâinile tremurânde, l-a tăiat în patru bucăți egale și, ca pe anaforă, ni le-a înmănat solemn la fiecare. Întâi ne tot uitam la ele, miroseam, apoi am început să-i simțim sucul care se scurgea din felii și după vreo două ore am început să mușcăm câte o mică bucățiță, savurând-o îndelungat. Nu am cuvinte să descriu emoțiile, gustul și plăcerea pe care le simțeam în acele clipe, care și până acum n-au dispărut din memoria mea și a fratelui Emil. Nu aș dori nicicând copiilor și nepoților mei să afle gustul merelor în Siberia de gheață.

Sper cu toată inima că mare este Dumnezeu și ne va scăpa de molima comunistă, dar pentru asta au trebuit jertfe... care am fost și noi.

MUSTANGII

Vara anului 1951.

În Orlovka, unde eram noi deportați erau numai două ferme: una – de vaci și alta – de oi.

Apropo, de oi. Pe noi, moldovenii, ne-a mirat foarte mult faptul că acolo nu se mulgeau oile și nu se făcea brânză. Le țineau numai pentru pielicele, carne și lână, care mergea mai mult la producerea pâslelor, stofă pentru haine militare și, îndeosebi, mantale. Și desigur, blănille de oi bine prelucrate – pentru tulupuri, adică renumitele cojoace, care nu-i lipsea nici unui băștinaș. Pur și simplu, fără cojoc nu reziști la temperatura de 40 – 50 de grade sub zero.

În satul Kuzminovka, care se găsea la 10 – 12 km de Orlovka erau mai multe ferme, dar lucrători puțini și atunci l-au angajat pe tata Nicolae să pască herghelia de mustangi. Da, da! Mustangi adevărați, căci nu erau nici mânzi, nici cai de lucru. Creșteau în libertate, aproape sălbatici. Și cred că dacă nu era sărăcia completă de după război, din care cauză semănară toate poienile și locurile libere de pădure, nu-i mai păștea nimeni niciodată.

Erau cam vreo 150 – 200 de capete, care mai de care, de toate culorile și diferite rase. Îți fascina privirea de frumoși ce erau.

Satul Kuzminovka era mai mare de patru ori ca hutorul Orlovka și, ca toate satele ruse, era înconjurat de păduri imense. Anume în pădurea din apropiere se și afla „brigada” de cai, adică un lot de pământ liber, 50 x50 m, îngrădit cu prăjini groase și alături o colibă cu un pat din lemne pentru două persoane. Brigadierul l-a instruit pe tata și l-a prevenit că dacă scapă caii în lanul de grâu, rămâne fără zile de muncă (trudozile), iar dacă se pierde vreun cal – va fi judecat. Iar când tata a zis că la așa herghelie mare trebuie, cel puțin, doi oameni, brigadierul i-a ripostat: „Pravilno, a tebea dvoie scenkov, vot puști rabotaiut!”, adică „Da, adevărat, dar ai doi țânci și lasă-i să lucreze!”

Doamne! Ce chinuri groaznice e să paști mustangi în pădure! Numai cei ce i-au păscut pot să ne înțeleagă și să ne creadă. Dar cel mai umilitor era faptul că „trudozilele” i le punea numai tatălui, pe noi, copiii ignorându-ne. Nu am văzut niciun copil băștinaș de 8 – 12 ani, ca noi, să fie pus la o așa muncă silnică. Pe noi, pur și simplu, voiau să ne nimicească ca și pe ceilalți moldoveni și copiii lor.

Chiar dacă lucrul era pentru doi oameni, în ajutor ni s-a dat numai un cal și acela era atât de bătrân, că buza de jos nu se mai ținea la locul ei, atârna în jos, din care cauză i s-a dat numele de „Kosogub”. Cândva, cred că a fost un cal minunat. Era de culoare albă, cu buline cenușii-negre, rușii spun „v iablocikah”. Dar nu esteticul era important, ci faptul că Kosogub nu mai avea puteri de a mai alerга după mustangii sălbatici prin păduri și tufișuri timp de 14 – 15 ore și adesea cădea lat. Până își revenea, caii erau hăt departe, împrăștiați prin pădure, apoi, trebuiau căutați și adunați timp de douăzeci de ore, inclusiv și noaptea.

Tata și fratele meu, când îl călăreau, presimțeau când Kosogub o

să cadă și săreau de pe el, eu însă nu reușeam să mă obișnuiesc și nici nu eram curajoasă. Într-o zi, bunica Sofia ne-a poruncit să culegem căpșune. Știind locurile, am luat două căldări, am urcat cu Emil pe Kosogub și am început să mănăm herghelia spre poienile cunoscute. Dar liderul, pe neașteptate, a luat-o razna, și atunci Kosogub trebuia mânat ca să-i taie calea. Dar de unde. Bietul de el, după 10 – 15 minute a început a găfâi. Emil îmi striga să sar din mers, eu însă am aruncat căldările și șovăiam. În acel timp, Emil sări, lăsând din mâini căpăstrul și din zbor mai strigă o dată: „Sari!”. Dar până totuși, mă hotărâsem să-mi înfrunt frica, eram deja sub cal. Îmi rămăsese afară numai capul și ambele brațe. Imediat am început să strig de durere, căci mă făcuse turtă și mă durea totul. Apoi durerile au încetinit și numai în piept simțeam că plesnește ceva. Aer nu-mi ajungea și nu mai puteam să strig. Îmi părea că acuși o să-mi iasă ochii din orbite.

Dar în timpul acela, Emil nu stătea în zadar. Speriat și cu lacrimi în ochi trăgea de căpăstru mereu. Capul lui Kosogub sălta, iar corpul ba. Fratele îl trăgea din răspuțeri și-l implora ca pe un om să se ridice, căci altfel, nu mai are ce căuta acasă dacă eu voi muri. Nici bunica și nici tata nu-l vor ierta. Văzând cum mi se stinge viața, Emil de frică s-a înrăit și găsimd biciul a început a-l plesni peste cap, cu toate că niciodată niciunul dintre noi nu făcusem așa ceva. De durere, Kosogub s-a opintit și a vrut să se ridice, dar nu a putut și săltând, a rămas pe burtă. Tocmai ce-mi trebuia mie. Îmi rămăsese sub el numai picioarele, pe care cu ușurință mi le-a eliberat Emil. Și acum văd acea imaginea: un cal bătrân și o copiliță de numai 8 ani lipiți de pământ, nemișcați, sleiți de puteri, așteptând de la bunul Dumnezeu noi puteri de a învinge în viață încă multe cumpene. Emil stătea în pirostrie, se uita la mine, și plângea, de-acum de bucurie. Îmi făcea masaj la piciorușe, mă pipăia dacă nu am coastele rupte și aștepta răbdător să ne putem scula și eu, și Kosogub, de mustangi parcă uitase. De căpșuni nici nu mai era vorbă. Eram bucuroasă să ajung măcar la brigadă, unde tata era în febră și nu știa nimic.

În aceeași seară Emil, luând felinarul, a căutat caii pe urme și i-a adus în ocol. Ei au reușit să calce un Ian mic de grâu, unde păscuseră pe săturate. Peste două zile, brigadierul depistase stricăciunea și veni

imediat să se răfuiască. Însă văzându-ne pe mine cu tata la pat și auzind de la Emil pricina, ne-a permis să alegem din herghelie un cal ca să-l domesticim pentru călărie. Totuși, l-a lipsit pe tata de o lună de trudozile. Dar să nu credeți că ne plătea și nouă ceva. Era strict interzis să ni se plătească, era admis numai să lucrăm. Peste o săptămână, când ne făcusem cu tata sănătoși, alesesem unul din caii cei mai frumoși, care era și liderul hergheliei. Îl numisem „Țiganul”, ca și pe al nostru din Mihăilenii Vechi. Era un cal din rasa Orlov, cu picioarele subțiri, înalt, lung la corp, negru-tăciune, lucios de grăsime, cu o coamă lungă, mătăsoasă, sprinten și grațios.

Totul era bine, dar cum să te apropii de așa o sălbătăciune cu ochii de jar? Tata însă avea practică de acasă și de la bunici. Încetul cu încetul, i-a aruncat lațul puternic pe gât, l-a legat de gard și l-a lăsat să se obișnuiască. Țiganul sforăia, se frământa și când se retrăgea, lațul mai mare îl strângea și atunci era nevoit să revină la loc. Așa a stat o zi de unul singur, herghelia fiind la păscut.

A doua zi, tata s-a dus cu caii, lăsându-ne pe noi cu Țiganul, dându-ne poruncă să-l gonim în jurul ocolului până va obosi, ținându-l de frânghia lungă. Seara deja se vedea că era flămând și obosit. A treia zi a fost tot a noastră, dar am primit alte indicații pe care Emil nu le-a respectat. L-a chinuit mult pe Țigan, gonindu-l în jurul ocolului. Văzând că e în spumă și-i tare obosit, îl trase strâns la gât și-l legă. „Sui pe el!”, îmi poruncise Emil aspru. La început îmi păruse că glumește, apoi, când am văzut biciul fluturând amenințător, am înțeles că nu-i de glumă. „Urcă-te pe gard, apoi apucă-te de coamă și sari iute pe el!”, mă învăță fratele. E ușor de spus, gândii eu, dar făcui întocmai. Procedasem de multe ori așa și cu Kosogub, dar aici s-a întâmplat cu totul altceva. Țigan, simțindu-mă pe spinare a început a se frământa și a necheza. Se zbătea să se ridice pe picioarele de la spate, dar frânghia strâns legată de gât nu-i permitea. Atunci, șmecherul, a procedat invers. Emil îmi striga să mă țin strâns de coamă, ca nu cumva să cad sub copitele calului. Dar cum să te ții, dacă el mă arunca ca pe o minge. Nu știu dacă pot să redau frica față de cal și ura pentru Emil, pe care le aveam în acel moment. Îmi părea că el îmi vrea intenționat moartea. M-am lipit cât mai strâns de corpul calului, încleștând mânuțele de

coamă și strigam cât mă ținea gura: „Tăticule, salvează-mă!”, iar calul nebun dănțuia tănănică în două picioare, nechezând bezmetic de parcă-l tăia cineva. M-am ținut așa poate 30 – 40 de minute, dar îmi părea o veșnicie. Văzând că puterile mă părăsesc, am strigat că nu mai pot. Corpul meu zbura când într-o parte, când în alta. Emil privea nerăbdător când calul se va potoli obosit, dar acela nici nu avea de gând. Și-a pus ambiția să scape de mine și a făcut-o Emil, văzând căderea mea, a tras de lațul frânghiei de la gard, eliberându-l, a tras din bici, gonindu-l într-o parte și în felul acesta m-a salvat de copitele lui. Bucuros, Țigan a zbughit-o în fundul ocolului, iar eu iarăși cuprindeam pământul, udându-l cu lacrimi amare și rugându-l pe Dumnezeu să mă ocrotească și să-mi dea putere, să mă pot scula și să fug cât mai departe de armăsarul sălbatic. Dar unde să fug? Și cui trebuia o gură în plus?

Seara, tata venise mort de oboseală. Aș fi vrut să mă plâng, dar eram amenințată de Emil, că în caz că-i spun, mă va duce undeva în taigaua înfricoșătoare și mă va lăsa acolo, să mă mănânce lupii. Și asta era pentru mine îngrozitor. Dar tata totuși a înțeles că s-a întâmplat ceva cu mine, pentru că am dormit foarte neliniștit, strigând și plângând prin somn.

Nici în ziua următoare de domesticire a lui Țigan, nu am prea avut succes, cu toate că luase parte și tata. Nu dădea voie să te apropii și să-i pui șaua pe spate, bătea din copite, necheza nebunește și holba ochii roșii de te treceau fiorii. Tata nu-l grăbea, și iarăși îl lăsase pe Emil să-l dreseze, el ducându-se cu caii călare pe Kosogub.

Și iar Emil, simțindu-se stăpân, voia să-și arate capacitățile lui de dresor. Îl măcina, mai ales, nerăbdarea de a-l călări. Se vedea călare pe Țigan, în fruntea hergheliei, gonind ca vântul și el fiind lider, caii, ascultători, l-ar urma. După ce îl obosise bine, gonindu-l iar în jurul ocolului, îl legase strâns de gard și aruncă șaua pe spate, dar după prima săritură, ea căzu jos. A repetat așa de multe ori până calului i s-a făcut lehamite și și-a lăsat-o pe spate. Și atunci Emil ca o zvârlugă, țâșni sub burta calului și o încheie în grabă. Apoi sări pe gard și încercă să-i pună căpăstrul, dar Țigan flutura din cap și năvălea să-l muște.

Aș vrea să atenționez că Emil era o fire foarte curajoasă și

inventivă, eu adesea mă minunam de el. Zicându-mi mie să fiu precaută, el singur se băga sub cal și, ca un titirez, se învârtea în jurul lui. Îl buimăcea pe Țigan așa, încât acela nu mai știa cum să reacționeze. Îmi venea a râde.

Dar de coarnele unui bou Emil totuși nu a scăpat și tata a fost nevoit să-l târâie aproape mort pe o manta din pădure până acasă, unde mult timp l-a tratat bunica cu plante medicinale și rugăciuni către Dumnezeu.

Dar pe cât era Emil de curajos, pe atât eram eu de fricoasă, îmi tremurau în mine toate măruntaiele, mai ales când îmi poruncise să mă sui în șaua pusă de curând. Și iarăși cu lacrimi în ochi, de pe gard m-am azvârlit călare pe Țigan, cum o făceam de nenumărate ori cu Kosogub. Numai că aici era cu totul altceva, căci Emil, dezlegă frânghia de la gard și calul după câteva sărituri nebune, văzând că e liber, a pornit-o în galop, împrejurul ocolului. A alergat cât a alergat și când am prins a țipa, că o să cad, Emil deschise poarta și dădu drum liber calului. Atâta i-a trebuit.

A luat-o la goană prin pădurea deasă, de pocneau crengile și sus și jos – îmi părea că zboară și nu aleargă. Eu, însă, mă făcusem un ghemuleț de nervi încordați, alipită cu piciorușele mici de corpul calului și înțeleștată cu mânuțele de coamă. Șaua îmi făcea dureri, căci la scărițe cu picioarele nu ajungeam. La toate acestea, mi se adăuga marea neliniște – nu cunoșteam traseul. Tot mai adânc în taigaua necunoscută mă ducea Țigan înnebunit. Să fi zburat așa vreo 50 – 60 km. Putea să parcurgă chiar și o sută-două, dar din fericire, o creangă de brad mă izbise cu putere în piept și mă dăduse jos, calul, însă, ușurat, alergă mai departe. Și iarăși lipită de pământ, cu mari dureri în piept, dând frâu liber lacrimilor, șopteam disperată: „Mămicuță unde ești, ia-mă la tine că nu mai pot!”. Atunci spuneam de deznădejde, acum însă cred că sufletul ei era alături mereu. Ea a plecat în lumea celor drepti la numai 26 de ani, lăsându-mă pe mine de un an și jumătate și pe Emil de trei și jumătate. Poate anume datorită îngerului păzitor, adică ei, noi, îndurând atâtea, am rămas în viață.

Însă m-am abătut de la povestire. Țigan s-a întors la brigadă tocmai seara, când venise și tata cu herghelia. Emil a fost nevoit să

spună toată istoria. Au închis caii, au luat felinarul și au pornit în căutarea mea. Se făcuse repede întuneric și la strigătele lor nimeni nu răspundea. S-au întors acasă după două-trei ore de căutare, iar dis-de-diminează, au pornit din nou în pădure, călare pe Kosogub. Acum le era mai ușor, că se vedeau bine urmele lui Țigan și abia spre seară, nemaipomenit de obosiți, m-au găsit, adăpostită pe o creangă groasă, sus în brad, sleită și de frică și de foame, dar nespun de fericită că nu m-au mâncat jivinele, așa cum mereu mă șperia Emil.

În ziua aceea mustangii nu mâncară nimic. Brigadierul depistase și-i scoase iarăși trudozilele pe o lună. După atâtea traume care îmi zdruncinară sănătatea, tata m-a trimis acasă la bunica, dar și Țigan se domesticise în curând și le era mult mai ușor să cârmuiască herghelia sălbatică.

Povestirea mea nu ar fi fost atât de tristă, dacă nu ar fi lăsat urmări amare, căci până nu demult, nopți în șir am tot visat coșmaruri atât cu caii, cât și cu turmele de boi și vaci, pe care le păscusem în următorul an și dacă după cai alergam noi, apoi boii și vacile înnebunite de mușcăturile strechiilor ne luau pe noi adesea în coarne, provocându-ne multe traume și suferințe. Și anume pe noi, dar nu și pe tata. Pe el nu-l împungea nici boul cel furios cu belciugul în nas, care avea vreo patru metri lungime, doi înălțime și cu burta până la pământ. Voiau să-l ducă la expoziție la Moscova, dar nu încăpea în nicio mașină ca să ajungă până la Kurgan, la calea ferată, iarna, când zăpada cădea de un metru, îl înhăma pe el la un triumphi din bârne groase, înalte de un metru și ceva, și curăța drumul din sat, în loc de tractor.

Iată că toate aceste animale nevinovate le-am visat și restul vieții, alergând după mine să mă strivească cu copitele, să mă muște cu dinții, să mă ia în coarne și să mă turtească definitiv.

Nu au fost îndeajuns cei șapte ani de chin siberian, dar și întorcându-mă acasă, m-a urmărit pedeapsa comuniștilor, cu toate că nici buneii, nici tata nu au ucis și nu au furat pe nimeni, dar mai ales, noi, copiii, de o șchioapă.

Mi-ar părea bine ca tinerii și copiii de acum să aibă aceeași soartă și dacă Dumnezeu se va îndura, va auzi sufletele chinuiților fără de nicio vină, că nimic nu-i veșnic.

LUPII

Tata și Emil pășteau mînji sîlbatici de-acum fără mine. După accidentul cu „Țigan”, nu mai eram bună de ajutor. Din cauza durerilor la piept și la cap, am fost trimisă acasă cu o căruță ocazională. Bunica Sofia m-a tratat cu mare grijă cu plante medicinale și m-a pus pe picioare, dar urmările loviturilor le-au simțit toată viața.

Și iată că tata într-o zi poruncește prin cineva să le duc de mîncare și haine curate. Mi s-a pregătit totul și dis-de-dimineață bunica mă binecuvîntează la drum, făcându-mi semnul crucii. „Vezi, mergi mai repezător, ca să te poți întoarce până înserează”, îmi strigă bunica din urmă.

„Să n-ai grijă, că nu-i prima dată”, îi răspund eu. Drumul ducea chiar din sîtuc prin păduricea deasă, apoi după 8 – 9 kilometri se iveau un cîmp semănat cu ceva și, în sfîrșit, se vedea și satul Kuzminovka, înșirat lîngă o altă pădure și întretăiat de un râuleț.

Era spre amiază. Tata și Emil mă așteptau de-acum. S-au bucurat să mă vadă însănătoșită și plină de noutăți. Emil mă invidia. Tare voia și el să meargă acasă, să se vadă cu copiii noștri moldoveni, să se joace cu ei și să le povestească peripețiile lui, căci spre deosebire de mine, el avea un caracter vesel, năstrușnic, era comunicabil și inventiv. Prin clasa întîi scria poezii, pentru care fapt era lăudat de învățător. Tata se bucura nespus de mult. Visa să-și vadă măcar feciorul om învățat, dacă el n-a avut norocul acesta. În 1949 a venit urgia roșie cu deportările și s-a terminat cu visele...

Dar mă întorc la brigada de cai. După ce au mîncat, și-au schimbat hainele, tata l-a lăsat pe Emil cu caii, spunîndu-i că vrea să mă petreacă numai pînă la drumul central. Însă mergînd așa alături în trebînd u-mă de sănătatea bunicii, de sîteni etc., iată că am trecut drumul spre Orlovka și nici nu s-a oprit. Mergeam spre Kuzminovka, care era aproape de tot. În sinea mea mă îngrijoram, dar tăceam, căci tare mai voiam să mai fiu cu tata alături și să-i ascult vorbele dulci. Știa să fluiera artistic, să cînte. Apropo, de cîntec, am reținut pînă în prezent cîte ceva: „Hai, tramvai, tramvai, tramvai, /du-mă acasă, ce mai stai, /luna se lasă în mahala, /acasă mă-așteaptă cineva...” Sau: „La Mărășești tătîcul meu lupta cu arma ca un zmeu, /dar un dușman mi

l-a lovit, /ca un erou el a murit. /Mama de el când a auzit, /pe loc s-a și îmbolnăvit... /De atunci eu umblu și spun oricui /că sunt copil al nimănui, /al nimănui pe-acest pământ, /tata și mama sunt în mormânt". Îmi povestea cum învăța el la școală. Cum făcea teatru cu o colegă care juca rolul unei flori. Tata o întreba: „Florică frumușică, cine te-a făcut pe tine?". Ea răspundea: „Cine m-a făcut pe mine, /tot același și pe tine. /Tatăl meu și tatăl tău /este bunul Dumnezeu!" Povestea cum toți copiii bunicilor mei primeau lecții particulare de dans. Cum s-a făcut cunoscut cu mama, care era cea mai frumoasă din tot satul Mihăileni etc., etc.

Ne-am oprit lângă un magazin făcut, ca toate casele rusești, din bârne de lemn, numai că la ferestre erau gratii și pe ușă era scris: „Magazin", care era închis, iar marfa se vindea printre gratii, ceea ce m-a mirat foarte mult. Și numai după vreo doi ani am înțeles de ce se procedează în felul acesta: din cauză că pe acele locuri erau foarte multe închisori și deținuții evadau des, devastând magazinele din calea lor.

Eu voiam să văd ce se vinde acolo, căci nu fusesem niciodată la magazinele rusești, dar fereastra era prea sus pentru mine și tata, ghicindu-mi gândul mă ridică de subsuori, însă în loc de marfă am văzut o femeie grasă, bălaie și zâmbitoare care, după ce-l întrebese pe tata ceva, mi-a întins o ciocolată, iar eu, fâstâcându-mă și rușinându-mă, i-am dat-o lui tata. El a dezvelit-o încetișor, a rupt-o în două și mi-a dat o jumătate. Jumătatea lui a mâncat-o imediat, eu însă văzând prima dată așa ceva, întâi am analizat-o din toate părțile, am mirosit-o și apoi am dus-o la gură, savurând plăcerea de nedescris. După aceea am mâncat multe ciocolate, dar ca aceea n-au fost...

După ce înghițisem bunătatea de bomboană și neavând ce face, căci tata se luase de vorbă cu vânzătoarea, m-a fulgerat prin minte că demult trebuia să mă întorc acasă la Orlovka și tot atunci m-am liniștit, crezând că tata mă va lăsa să dorm la brigadă, cum o făceam adesea și dis-de-dimineață voi pleca la bunica. Dar n-a fost să fie.

După ce tata s-a săturat de vorbă și văzând că înserează, mi-a zis: „Hai, du-te acasă, că acuși e noapte". Eu am făcut ochii mari, întrebători, mi s-a părut că glumește, dar văzând că el insistă, am

aplecă capul în jos și din ochi au prins a mi se rostogoli pe obraji lacrimile ca măgelele. N-am îndrăznit să întreb sau să spun ceva. Tata era pentru mine legea supremă. O singură dată am încălcat legea lui și am fost aspru pedepsită. Iată cum a fost.

Era în toiul iernii, la Orlovka. Brigadierul l-a repartizat pe tata la adus fân din pădure. I-au dat sanie cu cai și înainte de a pleca mi-a poruncit ca nu cumva să dau cuiva furca pe care o procurase nu de mult, dând pe ea ce aveam mai scump – două perne mari (al bunicii) cu pene de gâscă. Am promis că așa am să fac, dar destinul își face mendrele lui. Pe când tata trebuia să se întoarcă, iată că vine și cea mai bună prietenă a mea – Nusia Scobioală (din satul Moșeni, Râșcani), care era ridicată numai cu maică-sa Axinia. Pe taică-său îl luaseră bolșevicii încă în 1940 și nu știau nimic de el. Vine Niusea și cere furca. Eu încolo, eu încoace, dar ea promite că imediat, cum o să descarce paiele maică-sa la fermă, o să mi-o întoarcă. Ei, cum să n-o crezi și s-o refuzi? Peste vreo oră vine și tata, dar furca nu-i. Să mă duc fuga s-o aduc nu puteam, căci era un ger cumplit și nu aveam cu ce mă încălța, așa că tata s-a dus la fermă fără furcă. Acolo numai el știe cum a descărcat, poate cu mâinile, dar poate i-a împrumutat cineva, eu însă una știu bine că ce am avut să pătesc nu voi uita nici în mormânt. Așa cum era, flămând și înghețat, cu promoroacă pe toată fața, numai două puncte vii, mișcau ochii undeva în fundul gropițelor de zăpadă, care nu puteau exprima nici bunătate, nici răutate. Tăcând, încetisor a desfăcut cureaua de la pufoaică și a început a mă lovi de ardea pielea pe mine. Cu cât mai tare strigam cu atât mai dureros lovea și totodată îmi zicea: „Eu te-am făcut și eu te voi omorî!”. Mă înspăimântau grozav aceste cuvinte. Mă imaginam deacuma moartă și țipam din răputeri. Bunica era culcată pe pat, căci era seară, dar n-a rezistat, s-a ridicat și s-a băgat sub curea. Și cu asta s-a terminat bătaia. În așa fel la nouă ani, am primit o lecție pe toată viața.

Mai apoi am înțeles foarte bine că l-am făcut pe tata să îndure gerul de 50 de grade două ore în plus, căci descărcase fânul cu mâinile de unul singur.

Dar mă întorc iarăși la tata, care îmi zice: „Nu cumva te temi?”. Îmi ridică bărbuța în sus și-mi șterse ochii: „Nici nu am știut că am o

fiică așa de fricoasă, rușine draga mea, rușine. Uite, ia bețișorul acesta și dacă vine vreun șoricel mai aproape, croiește-l!". M-a luat de umeri, m-a întors cu fața spre drum și a zis: „Transmite-i multă sănătate bunicii, ai grijă de ea!" și întorcându-se a plecat spre brigadă.

Ce era să fac? Am pus torba pe băț, iar bățul pe umeri și fuga. Fugeam de-mi scăpărau călcâiele. Amurgul se lăsa cu o viteză fulgerătoare. Drumul trecea prin câmp liber și se vedea încă bine. Se ivise și luna, care era într-un corn. Mă uitam la ea și mă miram cum aleargă și ea împreună cu mine. Solidaritatea ei mă încuraja și speram mult că îmi va ajuta și prin pădurea deasă, care se apropia tot mai mult. Pomii nu se mai deslușeau. Se vedea un tot negru, în care eu trebuia să mă cufund ca într-o groapă uriașă fără fund.

Și iată-mă în pădure. Au început a se auzi bufnițele, fel de fel de țipete și fluierături de păsări, lătrat de vulpe și de șacali. Uneori îmi părea că iată-iată mă apucă cineva de picioare. Drumul de acum nu se mai vedea, simțindu-l doar cu picioarele, nici luna în care pusesem atâta speranță nu-mi mai era de ajutor. Dacă mă abăteam cumva, imediat simțeam solul moale. Ba mă zgâriam de o creangă, ba mă loveam de vreun pom.

Dar de fugit nu încetam să fug deloc. Puterile nu mă părăseau și în gând mă rugam lui Dumnezeu să mă ajute. Căutam luna printre vârfurile brazilor înalți ca să mă pot orienta să nu pierd drumul.

Dar iată că se auzi undeva pe aproape un urllet de lup, mi se ridica părul în cap, inimioara bătându-mi-se ca la o pasăre prinsă în colivie. După câteva minute se auzi un alt urllet mai îndepărtat și jalnic, la care primul, care se auzea și mai aproape, i-a răspuns imediat. M-a fulgerat prin gând să mă urc în copac și să stau acolo până dimineața, dar nu puteam vedea vreun brad cu crengile mai jos ca să mă pot agăța iute și atunci, de frică, goneam mai departe în speranța că nu mă vor vedea sau nu mă vor ajunge...

Au început să se audă urlete din diferite părți. Rochița veche mi se lipea de corpul ud-leoarcă și de picioare, împiedicându-mă să fug. Când urletele lupilor se îndepărtau, parcă mă mai îmbărbătam puțin, când acestea se auzeau aproape – picioarele mi se făceau ca de vată. În șapte ani de viață și muncă silnică în Siberia, numai câte cazuri nu au

fost și în Orlovka, și în satele din apropiere, mai ales iarna, prin pădure, ba ici, ba colo, găseau numai copitele calului sau picioarele omului în pâsle și asta se întâmpla ziua. Noaptea nimeni nu se pornea la drum. Dacă se întâmpla să întârzie cineva, trăgea la prima casă din sat și numai dimineața, în zori, se pornea chiar și atunci cu pușca încărcată cu el.

Frica nebună mă mâna mai departe, capul mă durea așa de tare de parcă aveau să-mi crape toate venele.

De la o vreme lupii nu se mai auzeau. Poate ei s-au unit deja și sunt în apropierea mea, poate mă înconjoară, mă gândeam eu. Mă uit atent în jur să văd ochii-luminițe în nopte, dar nu-s. Sunt în așteptare, neconținând din fugă. Corpul îmi este încordat, iar inima îmi zvâcnește gata să sară din piept. Cu toată spaima pe care o trăgeam, alergam mai departe.

În sfârșit, nu mă mai împiedic de cioturi, nu-mi mai agăț haina de crengi – pădurea a rămas în urma mea. Mi-au mai rămas vrei 500 de metri și sunt acasă. Oprindu-mă pentru câteva clipe să-mi trag sufletul, îmi dau seama că dinspre sat se aude mare hărmălaie. Ce să se fi întâmplat? Cei câțiva câini latră de rup. Ce să însemne aceasta? Dar nu-mi pasă de ceea ce s-ar putea întâmpla în sat. Important e că am scăpat de pădurea întunecoasă. Acum drumul bătătorit lucește în lumina lunii și eu pot alerga liber.

Întă că se vede și casa noastră. Câinii continuă să latre. Bat la ușă, dar nimeni nu-mi deschide. Aștept și iar bat, dar în zadar. Dacă o fi murit bunica, mă fulgera prin gând. Nu. Nu se poate! Lătratul disperat al câinelui vecinei mă făcu să cred că lupii, totuși, au mers din urma mea. Mă apucă din nou o frică. Încep a bate-n ușă cu picioarele, dar niciun răspuns. Aș vrea să strig, dar mă tem că lupii vor afla unde sunt eu. Mă uitam la cei 10 – 15 drugii rezemați de tindă, să mă bag între ei, dar cum să-i ridic? Altă scăpare n-am, decât să mă duc în partea cealaltă a casei și să bat la fereastră.

La vecină se auzi un țipăt de porc. Bat în geam cu disperare, dar nimeni nu-mi răspunde. Porcul deacuma răgea, nu țipa și asta la 20 metri de mine. Nu mai pot de frică și încep a striga: „Mămucă deschide!”. În sfârșit, se ivi umbra ei la fereastră și întrebă cine bate.

„Eu sunt, Margareta!“. Și ecoul repeta în noapte prin toată pădurea: mă-mu-căcă Marga-re-ta-re-ta-ta. Și abia după ce bunica s-a convins cu adevărat că sunt eu, mi-a deschis ușa. Intrai repede și zăvorâi ușa. Trecând din tindă în odaie, ambele ne prăbușisem neputincioase la podea. Eu sleită de puteri, bunica de mirare. Ne îmbrățișam și plângeam. Plângeam și ne îmbrățișam pe întuneric. Și numai după ce ne-am venit puțin în fire, bunica m-a întrebat cum s-a întâmplat de m-am pornit noaptea la drum prin pădure. I-am povestit totul și ea a zis: „Apoi, măi Colea, mare este Dumnezeu!”

Așa și înțepeniserăm pe podea până dimineața. O bătrână gârbovită de 75 de ani și o copilă istovită de frica lupilor, de numai 10 ani.

A doua zi, vecina Aniuta (o rusoaică văduvă) bocea în jurul casei. Lupii îi despuiară porcul și îl cărară în pădure. Nu-i ajutase nici ocolul bine făcut, nici câinele, care rupsesse cureaua și fugise de acasă să-și scape pielea.

De atunci mă tot întreb: de ce oare porcul și nu eu, căci o pradă mai ușoară nici nu exista? Și-mi răspund tot eu: cred că Domnul ne dă la naștere anul, ziua și ora morții. Până atunci ea tot umblă pe alături, dar nu te simte, nu te vede, cum au făcut-o și lupii flămânzi cu mine.

Ferească-i Domnul pe toți copiii de taigaua siberiană și... de lupii flămânzi.

Eu știu că înger păzitor
Era mămica mea din cer
Și acum când rănila mă dor
Tot mila Lui prin ea o cer...

PUIȘORII

Când locuiam la Orlovka, într-o zi, i s-au dat lui tata 20 de pușori de găină, în loc de grâu pentru zilele-muncă. I-a adus bucuros acasă, dar bunica s-a speriat, căci nu avea cu ce-i hrăni. Știa că ei au nevoie de crupe, ouă fierte, brânză ș.a.

Însă tata i-a pus în valiza împletită, i-a închis, m-a luat pe mine de mână și ne-am dus după ogoare, la marginea pădurii. Deschide tata valiza, îi răstoarnă și lasă valiza cu gura în jos ca pe o colibă. Pușorii veseli imediat au început a ciuguli ba un viermișor, ba un

căluț, ba o semință ș.a.m.d. Uitaseră de noi și de cloșca-valiză. Se împrăștiase care și încotro. Dar când s-a ivit pe cer un uliu, ei ca la comandă au zbughit-o cu toții sub coșarcă.

Tata plecase la lucru eu, însă, am rămas paznic la pui. În fiecare dimineața îi scoteam și seara îi aduceam sătui. Mult s-a mirat bunica de o așa invenție. Dar nu numai asta inventa el. De exemplu, se spărsese sticla de la felinar. Tata găsi o garafă, cam de mărimea fostei sticle. Luă o ață tare, înfășurase sticla acolo unde făcu semn cu o țintă și în câteva minute tăia sticla cu exactitate, conform semnelor lui, punând-o la felinar.

Umblând așa pe câmp, pe lângă un râuleț, dau de un cuiabar de rață sălbatică. Seara vin acasă și îi spun tatii. El se gândi la ceva și dimineața împletește o coșărcuță cu ușiță. Îi puse apoi o prăjină, legă o ață lungă de ea. Ne ducem la cuiabar. Tata înfige coșărcuța în pământ, deasupra cuiabarului, priponește ușița, ia ața și se duce în ascunziș. Rața nemaivăzându-ne pe noi lângă cuiabar, se întoarce și cam nedumerită și cu mare frică intră sub coșarcă. Tata dă drumul la ață, ușa se închide și gata. Și rața, și ouăle au fost ale noastre.

Ca să vadă dacă ouăle sunt bune sau clocite, bunica le pune în apă sărată. Cele bune se duceau la fund, cele rele stăteau la suprafață. În genere tata se pricepea la toate. La gospodărie trebuie să ai neapărat scule, dar de unde săle ei în taigaua sălbatică? Și atunci tata punea mintea în mișcare. Făcea scule din lemn, din sticlă, din bucățele de tablă, din piatră etc.

Dar să mă întorc la rață. Seara bunica a făcut zeamă, dar nu cu tăieței, cum făcea acasă, ci cu cartofi, mărar, ceapă, măcriș. Era foarte gustoasă și am mâncat cu o plăcere deosebită. Ni s-a dat și câte un picior, capul și gâtul. Lui tata bunica i-a pus în farfurie un șold, ea mulțumindu-se cu inima și ficatul. Carnea rămasă i-a lăsat-o lui tata pentru a doua zi, spunând că el muncește din greu și îi trebuie carne.

Ei, cum putea să mănânce, bietul tată, când noi ne uitam în farfuria lui? N-a rezistat, cu toate că bunica protesta și ne-a dat nouă celălalt șold, el mulțumindu-se cu o aripă. Nimeni nu se atingea și atunci tata l-a fărâmițat, l-a împărțit și ne-a pus să mâncăm. Noi ne uitam la bunica. Ea se prefăcea că nu ne vede, plecând de la masă.

Pentru noi era un semn. Ca să ne ridicăm și noi de acolo, ieșind afară. Da, a mâncat tata carnea a treia zi toată, dar cu lacrimi amare, căci el zicea s-o mâncăm noi, că trebuie să creștem mari. Bunica o ținea una și bună.

Veni sărbătoarea și în casa noastră, când ne-am ales cu multă carne, nu numai cu gâtul și cangele.

Tata venise noaptea târziu cu un sac subsuoară. Când răsturnă sacul pe podea văzui un pui de căprioară moartă. A ucis-o el sau așa a găsit-o nu știu. Se întâmpla des, ca lupii să mănânce mama și puiul lăsat la adăpost rămânea orfan și atunci oricum ai da, tot pierea: ori, auzindu-l cum strigă la mama, fiind flămând, îl auzeau alte fiare și-l prindeau, ori, dacă stătea cuminte în ascunziș, murea de foame. Avea o blăniță frumoasă, cafenie deschisă cu buline cafenii închise.

În mare taină și cu frică, tata îl jupui și îl despuie. Blănița o sără, o strânse vălătuc și o ascunse în beci, prevenindu-ne pe noi ca nu cumva să spunem cuiva, căci vom fi împușcați. Acum bunica a fiert mai multă carne ca să ne săturăm. Ceea ce a rămas a sărat pentru următoarele zile. Și atunci, și acum mă muștră conștiința pentru vietățile omorâte. Puteam noi să existăm și fără carnea ceea, căci rățușca-mamă voia să aibă pui și puiul de căprioară voia să trăiască și să crească mare. Și acum le văd în ochi și mi-i milă de ele. Nici când nu aș putea omorî pe cineva, nici tu mâtă, nici tu țânc, nici vreo găină.

Apropo de găini. Am crescut eu toată vara cei 20 de pui până s-au făcut găini, fără să le dăm altceva de mâncare. Apoi tata le-a dus la piață, le-a vândut și a cumpărat strictul necesar pentru gospodăria noastră sărăcăcioasă.

Așa că am mâncat și noi carne de patru ori fiind în Siberia. Peste, însă, am mâncat mai des, numai nu prăjit, căci ulei nu am văzut în toți cei șapte ani, fiind acolo. Coceam ciuperci pe plită și le săram puțin. Erau foarte gustoase, dar asta numai vara.

Da, bogate păduri, râuri și lacuri erau pe atunci, căci erau sălbatice, dar când s-au umplut cu cei deportați, toată frumusețea și bogăția a dispărut. Cu foamea nu-i de glumit. Dar și regimul silea te impunea să omori pentru a rezista în condiții inumane. Acum, cred că a înțeles cineva că au greșit, dar pentru a le readuce pe toate în ordinea

normală, mai e nevoie de încă 75 – 100 de ani. E imposibil să transformi societatea, statul cu mentalitatea de astăzi. Împreună cu natura a degradat și omul, ceea ce este cel mai dureros și irecuperabil.

Numai unul Dumnezeu poate face minuni și dacă El va vrea, va face!

Secțiune 25.02 FUGA lui Emil

Fratele Emil venea foarte rar acasă de la brigadă. Numai dacă-i trebuia ceva urgent lui tata.

Și iată că venise într-o duminică după haine curate și ceva de-ale gurii. Era vesel și dornic de a se întâlni cu prietenii din sat. După ce stătuse cu noi și mai povestise de-ale cailor, ascultând și noutățile noastre, ieși să se vadă cu băieții. Nu trecuse mult timp și veni cu rusul Șurka Plehanov foarte bucuroși și agitați ținând în mână un sul de lână. „Bunicuțo, ia lâna aceasta și te rugăm să ne împletești ciorapi groși și lungi, cum făceai acasă în Moldova”, zise Emil.

Bunica împletea frumos nu numai ciorapi, ci și fuste, sacouri, bluze, pantaloni, mănuși și chiar mantouri pentru femei. Multe sătence veneau la ea s-o roage să le confecționeze haine și să le învețe și pe ele, căci nu oricine se pricepea la așa ceva. Și iată că Emil ținea minte toate acestea. Era atât de visător încât se vedea deja încălțat și cu patinele confecționate chiar de el, pe gheața lacului. Îi plăcea grozav când inventa ceva și băieții îi cereau trotineta, patinele, sania, schiurile făcute de el. Datorită acestor lucruri era respectat și nimeni nu-l contrazicea. În schimb, vara rar când avea timp măcar să se scalde, mereu era alături de tata ca să-și câștige existența.

Dar mă întorc la sulul de lână. Să fi fost vreun kilogram de tot. Bunica văzând-o, s-a bucurat nespus de mult, însă imediat a întrebat de unde a luat-o, căci știa bine că rușii nu țin oi, ci numai colhozul. Emil s-a uitat repede la Șurka, acela neînțelegând despre ce e vorba se uita la Emil. Bunica s-a priceput că ceva nu e curat și din nou a întrebat de unde au luat lâna și atunci Emil a zis că era în saraiul colhozului, unde ei s-au jucat, încercându-și puterile la trântă, pe „saltelele moi”. La ușa saraiului era atârnat lacătul, dar nu și încuiat. Băieții, văzând că nu e nimeni pe aproape, au hotărât să șterpească un sul.

Bunica, speriată, a poruncit să ducă lâna înapoi și ca să se

convingă că cele ordonate aveau să se îndeplinească, m-a trimis și pe mine cu ei. Pregătise totul pentru tata. Mi-a dat legătura mie și mi-a zis să audă și Emil: „Ne vor împușca pentru așa ceva, voi încă nu-i știți pe ruși!...”

Am plecat tustrei spre ferma de oi, dar tot întorceam capul să vedem dacă bunica ne supraveghează încă. Ea stătea în drum și ne dădea din deget, adică luați seama, că eu vă văd unde vă duceți. Privea în urma noastră și nu știa că îl vede pe Emil ultima dată...

Emil s-a întristat și i-a zis lui Șurka să ducă el lâna la loc, când ajunsesem la fermă, acela s-a opus, cică acuma poate fi cineva pe acolo și ne vor vedea. Atunci Emil îmi porunci mie, eu refuz categoric, motivând că mi-i frică. Emil iar îi zice lui Șurka, cică tu ai văzut-o, tu ai luat-o și acum tot tu du-o înapoi. Auzind tonul sever a lui Emil, Șurka s-a întors brusc spre casă, iar noi am rămas fâstâciți pe loc.

Emil se enervă, strânse sulul mai strâns, îl puse subsuoară, mă luă de mână și pornim spre brigadă. După ce se mai liniști, eu îi zic: „Aruncă lâna în pădure și nimeni nu va ști nimic!”. Emil se uită la mine și zice: „Dacă bunica n-a vrut să-mi îndeplinească ciorapi, atunci eu o voi așterne pe patul din brigadă ca să-mi fie moale, dar n-o pot arunca, că-mi pare foarte rău, numai să nu spui tatii de unde am luat-o. Vom spune că am găsit-o pe drum”.

Așa și am făcut. Tata s-a bucurat, mai ales, că am venit. Căci găsisse în ziua ceea multe ouă de rață și voia să se ducă la Certovka la piață.

Dimineața, când ne-am sculat, tata nu mai era. Am aprins focul ca să ne facem ceai. Când colo, Emil se uită în zare punând mâna streșină la ochi. Zări în depărtare doi călăreți. Se înălțase la față. Fugi spre Țigan, puse căpăstrul iute și, în același timp, îmi strigă: „Eu nu mă mai întorc. Mă duc în Moldova. Tu să le spui că eu sunt plecat de ieri!”. Biciui calul și dus a fost în pădure. Am rămas înlemnită. Nu înțelegeam nimic. Călăreții se tot apropiiau. Mă apucase o frică grozavă. Cuvintele bunicii îmi răsunau în urechi: ne vor împușca... Unde să mă ascund, niciun loc dosit. Sunt disperată. Mă duc în colibă. Acolo sub pat ar fi bine, dar e bătut cu lemne tăiate. Le arunc într-o parte și mă bag eu.

Caii, în ocol, văzând străinii, au început a necheza și a pufăi. Nu-i

vedeam, dar îi auzeam vorbind lângă rug. Apoi se aud pași venind spre colibă. Inimioara îmi ieșea din piept de frică. Îmi era ciudă pe Emil că m-a părăsit și am rămas de una singură.

Iată că unul se apropie de pat și strigă celuiilalt: „Am găsit lâna, e pe pat!”. Celălalt strigă de afară să caute și copiii. Primul bărbat se apleacă, aruncă câteva lemne într-o parte și dă de mine... Îmi poruncește să ies de sub pat. Eu nu ies. Atunci mă apucă de un picior și mă trage afară peste bucățile de lemn. Mi se zgârie spinarea, mi se rupse rochița. Mă doare și eu strig. Îmi dă drumul. Mă ridic în picioare. Bărbatul mă ia de după gât și mă izbește spre rug unde ședea celălalt bărbat mai în vârstă.

— A! țânc de burghez, unde-ți este fratele? mă întreabă cel bătrân. Am puțin răgaz să mă gândesc, pentru a-mi aminti cum a zis Emil, fiind de-acum pe Țigan.

— Nu știu, zic eu.

— Cum nu știi? mă întreabă cel tânăr și mă strânge dureros de gât. Când a plecat?

— Ieri, zic eu.

— Unde a plecat?

— Nu știu.

Lacrimile curgeau de durere. Mă așteptam la moarte. Măcar să nu fi fost de una singură. Nimeni n-o să știe unde-s eu moartă sau vie. Frica morții era enormă și de nedescris. Până la tătari păteam ceva, frică de moarte nu aveam. Dacă mă îmbolnăveam, știam că mă voi însănătoși, dacă mă loveam, știam că îmi va trece, dacă îmi era foarte foame, știam că cineva – tata, bunica, Emil îmi vor da o bucată, dar la moarte nici gând.

Acum însă, după ce am aflat că voi muri, o așteptam fără să vreau. Și-mi era enorm de frică. Sentimentul acela nu-l pot uita nici azi. Înfrorător! A câta oară? Mă gândesc acum, câtă frică poate suporta un copil de 7 – 10 ani? Și pentru ce? Pentru că a dorit mult să-i fie și lui cald iarna?

Pe când băștinașii aveau toți pâsle, noi numai petici legate cu paie pe picioare. Asta era vina noastră, că voiam să fim sătui cât de cât și încălziți după munca noastră depusă în folosul statului.

— Unde e taică-tu? mă întreabă cel bătrân.

— S-a dus la Certovka să vândă niște ouă.

— A, așa lucrează el. Au rămas caii închiși, flămânzi. Pentru asta meritați să fiți împușcați!

— Nu, zic, iată după un ceai, aveam să le dau drumul la păscut. Dar în minte mă gândeam: Doamne, iarăși o să ne taie zilele de muncă. Ce o să mâncăm noi iarna? Ce o să fie acum cu mine?

Mă lăsase în pace cel tânăr, dar mă tot amenința, mă tot întreba. M-am așezat pe un trunchi, căci tare mă durea piciorul și spinarea julită.

Iată că vine și tata cu căldarea goală. Se uită întrebător și cu frică la toți. Voiam să-i spun ce s-a întâmplat, dar nu mi s-a dat voie.

Bătrânul îi iese înaintea și îl întreabă unde-i Emil. Tata, neștiind nimic, le spune că l-a lăsat cu mine dimineața și se uită la mine neînțelegând nimic. Eu eram gata să intru în pământ de rușine. Cel tânăr se apropie de mine și când mi-a tras o palmă la obraz și nas am văzut stele verzi, rostogolindu-mă pe jos. Am simțit cum curge sânge cald din nas pe bărbie. Fața îmi ardea.

Tata s-a repezit la dușman, dar cel bătrân l-a apucat de umăr și l-a tras înapoi. „Nu e bine așa, nu e bine. Las să știe cum să mintă pe cei maturi!”

Au luat lâna, au încălecat pe cai și au plecat în grabă aruncând peste umăr: „Încă ne vom întoarce la tine!”. S-au dus, cred eu, să-l ajungă pe Emil, dar l-au găsit peste trei zile la gara din Kurgan. Îl așteptau de mult. Țigan a venit singur acasă în aceeași seară. El i-a trebuit numai până la șosea. De acolo, cu mașini ocazionale a ajuns la Kurgan, nici azi nu știu, spre norocul sau nenorocul lui, căci de acolo a fost dus la colonia din Celeabinsk, unde a stat până în anul 1956. Avea numai 14 ani. În felul acesta eu cu tata nu l-am văzut timp de cinci ani, iar bunica niciodată...

Numai el și Dumnezeu știe cum i-a fost în colonia sălbatică, cum a rezistat greutăților și a rămas viu. Nu dă Doamne nimănui așa ceva, mai ales în timpul acela de după război – dezmaț și foamete.

Noi am scăpat nevătămați, dar iarăși fără zile-muncă. Urma să fie o iarnă nespus de grea. Toată speranța era la cartofii pe care-i

creșteam pe bucățica de pământ dată de către colhoz.

(a) Despărțirea de tata

Rămăsesem în trei. Viața siberiană decurgea încet și greu. Cel mai tare ne chinuiau foamea și frigul. Dacă n-ai ce mânca, nu poți lucra, dacă nu poți lucra, nu ai ce mânca. Un cerc vicios din care nu ai nicio ieșire.

În toamna anului 1952, pe tata l-au pus să lucreze muncitor la combină, la strâns grâul. Căci ajutor la cai nu mai avea. Zi de zi el vedea cum se risipește grâul, vărsându-se în țărână. Nimănui nu-i păsa de așa ceva. Cel mai important era să-l cosească cât mai repede, dar tehnica era vai de ea.

Vine tata într-o seară și ne propune să ne ducem să alegem grâul din țărână, ca apoi să-l dăm prin râșniță, să coacem turte și măcar la sfintele sărbători să gustăm pâinică. Așa și facem. Alegem eu cu bunica toată ziua bob cu bob și seara cu spinările înțepenite ne alegem cu vreo 300 – 400 de grame. Așa am tot ales zi de zi, până au dat frigurile. Măinile înțepeniră de frig, din ochi și nas curgea apă. Și atunci cineva dintre noi a lansat propunerea să încărcăm sacii cu tot cu țărână și acasă să alegem mai departe. Zis și făcut. Umplem după puterile noastre tobultocul, îl aburcam în spate una alteia și încetul cu încetul ajungem acasă. Cu cât mai multe zile duceam cu atât mai repede ne epuizam. Nu mai aveam deja puteri să ducem sacii, îi târâiam numai pe pământ. Spinările noastre, una bătrână și alta fragedă nu mai suportau greutatea și ne istoveam repede. În schimb, acasă ne așezam la masa cu lampă sau felinar și alegeam până adormeam cu capul în țărână (era mai multă țărână decât grâu). Aceasta ne-a fost ocupația până a dat zăpada.

Am ales noi vreo 20 de kilograme. Ne bucuram nespus de mult. Vorbeam, alegând numai de turte, de pâinică caldă și amintiri, amintiri de acasă...

Bunica dormea pe patul de lemn improvizat de tata, cu salteaua și perna de puf de stuf, iar eu cu tata dormeam pe cuptorul cald, așternut numai cu un țol și perne tot din puf de stuf. Atâta ne mai rămăsese din cele ce am avut. Tot ce am avut mai bun și mai de preț, le-am schimbat pe hainele lui tata de lucru și încălțăminte.

Într-o seară târzie de toamnă cineva bate în fereastră. Noi deja adormisem. Prima m-am trezit eu. M-am coborât de pe cuptor și am întrebat cine e. Era o rusoaică vădană. Ea a cerut să-l trezesc pe tata. S-a coborât și el. S-a trezit și bunica, căci rusoaica striga tare și îl chema pe tata să se ducă cu încă vreo șapte femei la fățarea de grâu, unde paznicul se îmbătase lulea și dormea-dus. Tata șovăia. Rusoaica îl convingea. Bunica nu înțelegea nimic rusește și mă ruga să-i spun despre ce este vorba. Tata s-a lăsat convins. Nu știa, sărmanul, cu ce scop îl cheamă femeile. Nu le era lor nici în cot că noi ducem foame. Lor le trebuia „țap ispășitor”. Bunica, aflând cauza, s-a opus, dar tata de-acum se îmbrăca în tăcere. Ieșind pe ușă, a zis: „Ori așa, ori altfel, totuna vom pieri de foame”, și dus a fost în întuneric.

Nu am închis un ochi, nici eu, nici bunica. Oftăm din greu ba eu, ba ea așteptând să vină tata. Și așa cum fățarea era aproape, iată-i și pe „tâlharii” noștri, venind repede. Fiecare a luat cât a putut duce. Și cum tata era mărunțel, cu piciorul schiop și flămând, poate că a putut duce 15 – 20 kg de grâu umed. L-a suit pe cuptor și l-a pus în loc de pernă. Cu toate că toată noaptea era înainte nimeni nu a mai dormit. Bunica îi ținea morală lui tata sprijinindu-se pe Biblie, iar tata o contrazicea aducând motive foarte serioase. Mi s-au întipărit multe din convorbirea ceea. Și e foarte interesant faptul că aveau dreptate și unul și celălalt. Dacă bunica zicea că Dumnezeu nu admite furtul, tata îi răspundea că el nu a furat, ci și-a luat plata de doi ani lucrați, dar neplătiți de comuniști. „Dumnezeu a zis: Cine nu lucrează acela nu mănâncă, iar eu am lucrat împreună cu copiii, dar unde-i plata?” Dacă bunica zicea că Domnul are grijă de toți, tata zicea că nu poate admite să aștepte mila Domnului, când poate singur să acționeze ca să nu-i moară familia etc., etc., etc.

S-au ivit și zorii și cu ei doi milițieni. Cum au aflat atât de repede, nici până azi nu pricep. Doar nu era telefon și nici poștă. Cine a putut noaptea să plece la Kosulino, să înștiințeze miliția? Rămâne o enigmă.

Au scotocit peste tot și au găsit tot grâul și cel adus, și cel ales de noi cu bunica.

În zadar bocea bunica și le spunea în limba sa că tobultocul acela ales de noi din țărână, în zadar își făcea cruce, căzând în genunchi în

fața bolșevicilor, dovedind că spune adevărul. Totul era în zadar. Milițienii i-au ordonat lui tata să se îmbrace și să meargă cu ei, luând și grâul.

Eu nu înțelegeam tragedia care se desfășura. Credeam că tata pleacă pentru a reveni spre seară sau a doua zi, sau că pleacă la brigada de cai, pentru o lună-două. Nu înțelegeam, dar plângeam, numai pentru că plângea și bunica, lucru pe care-l făcea destul de rar.

Tata nu s-a opus. A mers smerit unde i s-a poruncit. La ieșirea din casă atât a zis: „Aveți grijă una de alta, căci nimic nu-i veșnic!”

Speranța-i era enormă. Așteptam împreună cu toți adulții că Satan va pieri și totul va reveni la normal. Oamenii se vor întoarce acasă la pământurile lor care, dacă le prelucrezi te hrănesc pe săturate și te îmbracă, și te încălzesc. Așteptam de azi pe mâine, dar în zadar. Timpul se lungea și pe noi ne chinuia.

Le arestaseră și pe cele opt femei. Printre ele, după cum am aflat mai târziu, era și o moldoveancă pe nume Eva Calistru, tot de prin părțile Râșcanilor.

Peste câteva luni fusese chiar judecată. Am aflat despre ea de la celelalte rude ale femeilor. Bunica a fiert niște cartofi, a pus ce a mai avut, a făcut o legăturică și m-a petrecut la Dolgovka cu o femeie și prietena mea Niusea, a cărei mamă era la spital acolo. Am ajuns cu mare greu: în primul rând erau vreo 20 – 25 km și, în al doilea rând, nu aveam puteri, fiind istovită mereu. Prietena mea Niusia Scobioală o ducea mai bine, nici de foame nu știa, căci bunicii ei rămăseseră acasă și în fiecare lună le trimiteau câte un pachet cu slănină, brânză etc.

Petrecându-mă la drum, bunica mă povățuia: ia seama, spune tot adevărul, cum au venit noaptea, cum l-au chemat, cum nu voia, dar l-au convins, căci pe copii o să-i creadă, că doar și acolo-s oameni!”

Mă mir și acum. Ei bine, pe noi, moldovenii, ne-au dus special să ne nimicească prin muncă și foame, dar de ce-i lipseau de grâu pe băștinași? Renumitele „russkie blini” se făceau numai și numai la sărbători mari, în celelalte zile se hrăneau cu cartofi și lactate. Rar ținea cineva câte un porc sau o capră. Unde oare se ducea grâul de nu aveau voie oamenii să mănânce pâine, nici azi nu știu.

S-a început procesul. În sală erau vreo 10 – 12 oameni. Rude sau

curioși, nu știu. Iată că au sosit și arestații, însoțiți de soldați. L-am cunoscut pe tata și m-am aruncat în brațele lui, dar imediat am fost smulsă de un soldat și așezată cât mai departe de arestați. Eu mă uitam la ceafa tatii, el simțea și se întorcea să mă privească. Vorbeam cu ochii.

Toate femeile s-au înțeles și au zis că anume tata a fost organizatorul. Când auzeam minciuna asta mi se rupea inima. Mă tot întrebam în gând cum poate un matur să mintă atât de crunt. Și mai mare necaz îmi făcea faptul că una dintre femei era moldoveancă de-a noastră... I s-a dat cuvântul și tatălui. El m-a chemat alături și a cerut voie să povestesc eu cum a fost anume, dar judecătorul nu a permis. Lumea din sală a început a face zgomot și a cere să mi se dea cuvântul. Judecătorul nemulțumit a cedat. A început a mă întreba și eu răspundeam anume așa, cum a fost. Mă lipeam de tata ca să-l simt, să mă încurajeze ca să pot vorbi. Îmi era frică de toți necunoscuții și mă așteptam la ceva rău mai ales că vorbeam încă rău rusește.

După ce am spus tot adevărul, judecătorul a strigat la mine: încetează, pui de dușman, să-mi spui minciuni! Oare e normal să cred un copil mucos și nu opt femei mature?! În felul acesta tata a încasat zece ani pușcărie și celelalte câte opt ani.

M-am aruncat la picioarele judecătorului implorându-l să-l elibereze pe tata. Plângeam și-i rugam pe toți să mă jalească, căci nu am mamă, dar toți se întorceau de la mine și numai câteva femei din sală îi reproșau judecătorului o asemenea nedreptate. Mi s-a dat voie să ne îmbrățișăm ultima dată cu tata, care plângea în hohote ca și mine, îmi săruta fața udă și sărată de lacrimi, până m-a smuls un soldat din brațele lui. Plângea și sala, numai cele opt femei se țineau bine, dar cu privirile ferite. Ne despărțeam și nu știam dacă ne vom mai întâlni vreodată.

I-au încărcat în mașina cu gratii. I-am dat legăturica și duși au fost.

Urma să fie tot în Celeabinsk, la închisoare cu regim aspru. M-am întors la Orlovka, unde mă aștepta bunica cu nerăbdare. Auzind de zece ani, ea s-a îmbolnăvit. Nu mai voia să se scoale din pat, nu mai mânca nimic, nu se mai ruga lui Dumnezeu. Din când în când numai

ofta sau gemea. Peste odaia noastră s-a lăsat o tristețe adâncă și o liniște de mormânt.

Mă îngrozea situația aceasta, dar nu știam cum să procedez să fie bine și atunci puneam ceaunul și patru cartofi pe plită, aduceam lemne din tindă, care mai erau pregătite de tata, apoi puneam ceainicul de aluminiu cu apă și atunci când fierbea producea o muzică, tristă și ea, ca și viața noastră. Eu ascultam și gândurile mi se duceau în Moldova mea dragă, la pământul nostru numit Popornița, unde trecea Răutul mic și liniștit cu pestișori mici, pe care-i prindeam cu mâna. Vedeam oițele și mieluşei păscând pașnic iarba mustoasă și eu culcată pe spate, privind și ascultând ciocârlia. Doamne, ce zile frumoase erau. Atâta pace, atâta rai cum niciodată nu am mai întâlnit. Mă cățaram pe pomii de cireș, vișin, prun, măr, păr, admiram florile din livadă primăvara. Mă ghiftuiam cu struguri dulci, harbuji, zemoși, castraveți, roșii etc. Când mă săturam de legume, fructe, beam lapte cald de la Florica. Mă jucam cu copiii vecinilor, care pășteau și ei oițele. Era vesel și o armonie de nedescris. Ce păcat că toată fericirea asta a durat numai șase ani.

Acum, însă, stau în țară străină, lângă oameni străini, cărora nu le păsa de mine și de bunica bolnavă. Scot porția de cartofi și îi mănânc necurățați, să fiu mai sătulă. Apoi mă duc lângă bunica și o rog să mănânce și ea. Dar refuză din nou. Sunt foarte îngrijorată, căci e a treia zi și încep a plânge, bocind-o pe bunica.

Ea dă semn de viață printr-o mișcare neînsemnată. Apoi se dezvelește de plapumă și cere un ceai din plante, strânse din pădure chiar de ea. Tare se mai pricepea la așa ceva. Și pe alții îi învață ce să adune și când anume. Nu am știut nici de o pastilă sau de vreo injecție până la treisprezece ani. Numai cu plante mă trata, la fel ca și pe ceilalți.

S-a ridicat a patra zi din pat și a zis: „Nu pentru mine trebuie să trăiesc, ci pentru tine”. S-a forțat, s-a ridicat și a înviat, spre bucuria mea.

Mă duceam cu ea în pădure, căutam vreascuri uscate, le adunam, le legam și le târâiam acasă. Se apropia iarna grea și ne găsea fără de stăpân în casă.

Secțiune 25.03 Când erau tata și Emil, nu aveam probleme cu lemnele. Ne duceam cu toții în pădure, căutam arbori uscați, îi tăiam cu beschia, îi căram într-un loc, apoi tata cerea căruța sau sania și-i ducea acasă. Îi tăiam mai scurt cu Emil, apoi tata sau Emil și eu câte o dată, dacă erau mai subțiri, îi despicam, îi clădeam în tindă sau afară lângă peretele tindei și era de ajuns pentru toată iarna. Acum însă e altceva. Rezerve nu-s și nici puteri nu-s. Ne-a prins iarna pe nepregătite. Toată nădejdea era la Dumnezeu, așa cum spunea bunica.

Secțiune 25.04

„TURCII”.

Când rămăsesem numai cu bunica, în serile de iarnă, ea mă strângea la pieptul ei și începea să-mi depene fel de fel de întâmplări și povești. Păcat că nu le-am reținut pe toate. Unele însă vi le redau așa cum le-am auzit și le țin minte.

Era odată o fată preafrumoasă. Și îi zicea Lenuța. Cu cât creștea mai mare, cu atât se făcea mai frumoasă. Cu toate că locuia într-un sătuc mic, departe de lumea mare, se duse vestea peste tot despre frumusețea ei.

Era năltuță, zvultă, cu părul bălai ca soarele, până la genunchi, ochii albaștri ca cerul, buzele ca o cireasă roșie, sprâncenele negre și genele dese. O zeită, nu alta.

Auziră de ea și turcii păgâni, care ne prădau țara, fiind învingători în ultimul război. Veniră pe neașteptate, ca viforul negru, doi călăreți în curtea fetei, o ridică de mâini pe cal și duși au fost.

Când au venit seara părinții de la deal n-o găsiră pe fată. Auziră însă de la săteni că trecuseră prin sat turcii păgâni. Ce era să facă bieții părinți? Încotro să se ducă s-o caute? Au plâns cât au plâns și au început a se ruga Domnului pentru scăparea ei.

Avea fata mulți băieți care o curtau, dar ei îi plăcea numai unul. Acela era din alt sat și nu știa că ea dispăruse.

Alergară cât alergară turcii călare și spre seară se dădură jos de pe cal lângă pădure, legând fata de mâini și de picioare ca să nu fugă. Au aprins turcii un rug, au scos burduful cu vin și carne prăjită și au început a ospăta.

Săturându-se, rămășițele le-au dat fetei. Dar cum să mănânce ea

cu mâinile legate? Și cum era Ilenuța nu numai frumoasă, dar și deșteaptă, se făcu supusă, binevoitoare și ascultătoare. Ea ceru cu multă milă să i se dezlege mâinile ca să poată mânca. După ce mâncase pe săturate ceru și vin. Turcii se holbaseră la ea cu mirare mare. Îi dădură burduful cu vin, bucurându-se, că după asta fata va dormi buștean. Și fiindcă se înnoptase de-a binelea, Ilenuța se făcu că bea, turnându-l alături de gură.

Turcii s-au culcat să doarmă, îndemnând-o și pe ea. Lungindu-se mai comod, punând capul pe o piatră Ilenuța se făcu că adormise. Turcii turmentați de vin și oboseală nu s-au ridicat să-i lege iarăși mâinile și apoi cred că s-au gândit că nu are unde fugi noaptea de una singură prin pădure.

A așteptat mult Ilenuța până nu s-a convins că turcii de-acum dorm... „Mai bine mă mănâncă jivinele, decât să mă ducă în țara păgânilor”, se gândi ea și și-a dezlegat încet picioarele, și, pășind ca mîța, dispăru în pădurea întunecoasă.

Ilenuța ținea minte de unde a venit și pe acolo se ducea. Se temea grozav de fiare, dar mai tare de turci. Noroc că pădurea nu era mare și ieșind din ea, a luat-o prin lanul de porumb sperând să iasă la drumul pe care a venit. Apoi a dat de un Ian de floarea-soarelui, apoi niște grădini și, în sfârșit, când se iviră și zorile ajunsesse la un drum. Se uită la dreapta, la stînga și zări o căruță cu cai. A fugit în întâmpinarea lor și văzând un moș, l-a rugat cu lacrimi s-o scape de turci.

Moșul sări iute din căruță, luă un sac cu grâu, căci ducea grâul la moară, deșertă sacul într-o râpă, îl acoperi cu buruieni și îi zise fetei să se vâre iute în sac. A mai pus câțiva saci peste ea și când numai bine terminase trebușoara, se zăriră în depărtare și turcii călare.

Moșul mâna caii încetișor și cânta pe sub mustăți un cântec de jale, când se apropiară turcii: „Moșule, n-ai văzut pe aici o fată fugară?”. „Păi cum nu, am văzut, numai capul ei prin floarea-soarelui fugea ia în colo”, și arată în partea opusă. Turcii nici ei nu sunt proști, nu l-au crezut pe moșneag, scoaseră sulița și au început a sparge fiecare sac. Nimeriseră în sânul fetei, dar ea a răbdat și nu a scos niciun țipăt, niciun oftat.

Turcii, convingându-se că moșul nu a mințit, au luat-o la goană

în partea opusă. În timpul acesta moșul a tras caii la dos, a scos fata din sac, i-a legat cu o fâșie, ruptă din cămașă, rana și mână caii mai departe, dar cu totul în altă parte și nu la moară, cum se pornise.

Ajunși într-un sat, Lenuța s-a coborât și i-a mulțumit cu plecăciune moșului pentru salvare, apoi întrebând drumul din sat în sat, a ajuns în cătunul ei.

Când au văzut-o părinții, nu mai puteau de bucurie. Venise și băiatul drag cu care s-a dus în satul lui. Au făcut o nuntă mare și frumoasă și trăiesc fericiți și azi.

Turcii mai veniră o dată, dar n-au găsit-o. Apoi au aflat că ea este măritată și au pierdut interesul, că doar sultanul aduna în haremul lui numai fete mari.

Iată așa mi-a povestit bunica despre turci. Seamănă foarte mult a adevăr și nu a poveste. Dar, cine știe...

În ajun de Paști

Se apropiau Sfintele Paști. Bunica Sofia, ca orice gospodină se gătea de sărbătoare. Întârzie puțin cu coptul colacilor și al prăjiturilor. I se termină apa. Ea luă căldarea, dar nu de toartă, cum se cuvine, ci de margine, în fugă și se duse la fântâna care se afla la 10 – 15 metri de casă.

Era pe la miezul nopții. Din cer lumina luna plină. După 20 – 25 de metri se vedea râpa întunecoasă cu salcâmi prin părți. Era o liniște fantastică.

Iat-o pe bunica ajunsă la fântână se auzi un foșnet și imediat se ivi un câine, care se opri la 5 – 6 pași de ea. Se vedea atât de bine, de parcă era ziuă. Numai câinii din mahala lătrau de se rupeau.

Căinele se uita curios la bunica, iar ea se uita foarte atentă la el. După câteva minute, câinele făcu spre bunica un pas. Dar și bunica vru să-l sperie. Se aplecă să caute ceva jos ca să-l alunge. În clipa asta se răsturnă și căldarea. Luna plină nimeri direct în fundul căldării, parcă aprinzând-o. Văzând așa ceva câinele se sperie și fugi în tufișurile de pe lângă râpă. Bunica se îngrijoră, în primul rând, pentru că urechile nu erau ca la toți câinii, și, în al doilea rând, sar și nu fug, numai lupii. Oare nu cumva o pândea pericolul. Luă repede apa și intră în casă.

Dimineața în mahala dispăruse o oaie. Au trecut-o fiori reci,

când auzi așa ceva. Dar i-a mulțumit Domnului că luna și căldarea îi salvară viața.

P.S. După povestirea bunicii se vede că pe atunci și prin Moldova hoinăreau lupii, nu numai prin taigaua siberiană.

CIULINUL

Pe când bunica era încă domnișoară în satul său, Baraboi, venise la ea un cavaler. Bocăni încetișor la fereastră, să audă numai ea. Așa era obiceiul pe atunci și era foarte frumos. Ea ieși încetișor și, ca să nu-i audă părinții, au ieșit după portiță în drum. Noaptea era întunecoasă și cu vânt. Dar celor tineri nu le păsa. Se îmbrățișau cu căldură și își vorbeau cuvinte de dragoste.

Când colo cineva negru și rotund se apropie rapid de picioarele lor și se opri. Încremeniseră și tinerii. Întretăindu-și răsuflarea așteptau cu frică să vadă ce o să facă strigoiul ista mai departe. Dar el ca înadins se mișca ba în colo, ba încoace, rămânând pe loc. Inima li se dusesse în călcâie. Nu știau ce să facă. Dacă îi trăgeau cu piciorul, avea să-i muște, așa că stăteau așa încremenți, cum i-a găsit dihania. Vântul s-a întetit. Dihania se smuci și, rostogolindu-se, porni pe uliță la vale, tinerii au respirat ușor. Privind mai atent prin întuneric, tinerii au înțeles că strigoiul era un simplu ciulin. Cât au mai râs ei apoi de frica pe care au tras-o și își aduceau aminte mereu de acest caz.

Articol XXVI. „Oița cu pricina”.

În primăvara anului 1948, ne trimisese tata cu oile noastre și ale bunicii Sofia să le paștem la „nedelul” nostru Popornița.

Cu toate că turma era mare, noi ne descurcam bine întotdeauna. De data asta Emil se îngrijorase la vederea unei oițe tinere și burduhănoase. Tata îl încuraja, zicându-i că mă are ajutor pe mine și dacă va fi nevoie mă va trimite acasă după el.

Ajunsesem la locul destinat cu bună dispoziție. Oițele și mieluții proaspeți fâțați dăduseră de iarbă mustoasă și de apa Răutului. Ele îndemnau la păscut, mieii la zburdat.

Veniseră și alți copii cu oile lor. Ne-am pornit la joacă. Din când în când Emil se uita la oița cu pricina și mă puneă și pe mine să veghez. Ea păștea liniștită.

De-amiază flămânzisem. Am scos mâncărica din traistă, pusă de

tata, și cu mare poftă a înfulicasem. Soarele ne dogorea binișor și noi ne moleșisem. Ne-am lungit pe iarba verde, iar picioarele le țineam în apa Răutului. Peștișorii ne gâdeau la tălpi. Ciocârlia ne cânta vesel din ceruri. Se odihneau și oițele la umbra răchitelor. Cineva din copii legase o frânghie de o creangă de vișini și se dădea huța. Altul înfuleca cireșele răskoapte. Și numai eu cu Emil stăteam întinși pe iarbă, urmărind norii albi pe cerul albastru și micul punct negru al ciocârliei. Se auzea undeva și privighetoarea, de parcă voia să concureze cu ciocârlia.

Armonia asta dumnezeiască am purtat-o în inima mea toți următorii ani. Ori unde aș fi fost mai apoi, nu mai văzusem așa colț de rai. Atâta pace, atâta frumusețe în jur și fericire în suflet poate fi numai la un copil împlinit, care nu știa de război, de frică, de foame, de frig și alte greutăți ale vieții.

Dar mă întorc la oițele noastre.

Venise și seara. Oița noastră stătea deacuma culcată, pe când celelalte pășteau cu poftă. Ceilalți copii cu turmele lor se pregăteau acasă. Ca să nu se formeze o turmă mare și să nu încapă pe drumul îngust de țară, pe lângă care creșteau porumbul, grâul, floarea-soarelui etc. noi ne sfătuiam care trebuia să meargă primii. De data asta noi urma să fim ultimii. Când văzusem că ceilalți pleacă în depărtare de 100 – 150 m, am pornit și noi. Oițele vesele porniră la drum și numai una nu se scula de jos. Emil mergea în fruntea turmei, iar eu le mânam din urmă. N-am gonit oița cu nuiaua, sperând că o să ne ajungă din urmă, dar ea nu se scula nici atunci când noi ieșisem deacuma la drum.

Emil, fiind cu patru ani mai mare decât mine, observase că oița a rămas și a oprit oile. Îmi porunci să mă întorc și s-o gonesc în turmă. Ea nu mă asculta, chiar și atunci când i-am tras cu nuiaua la coadă, a rămas culcată. Emil se pricepu și a început să mâne oile înapoi, care nu voiau să asculte deloc. Erau obișnuite în acest timp să meargă acasă și se împrăștiu care și încotro. M-a chemat în ajutor. Cu mare greu le-am întors pe imaș, unde se chinuia oița tânără. Nu odată văzusem fătarea mieilor, așa că Emil îmi porunci să țin oile grămadă, ca el să-i poată ajuta, cum o făcea tata de multe ori.

După ce îi smulse mieuțul, noi așteptam ca oița să se ridice, ca

de obicei, să-și lingă mielul, să-i cadă și sortea, dar ea nu se scula. Oile nărăveau să plece, eu cu mare greu le țineam. Când deodată se ivi încă un mieluş brumăriu. Ne-am speriat de-a binelea. Acum urma să-i ducem în brațe și atunci oile se vor duce care și încotro. Emil hotărî: „Pleacă acasă după tata. Mergi pe drumul cel mai scurt și ține fuga ca să nu se întunece de tot”. Îmi arată cărarea care urma să mă ducă la drum. Pe acolo eu nu mersesem niciodată. Dar făcui tocmai cum mi-a poruncit fratele. Alerg eu cât pot și dau de drum. Apoi dădu de o vale și apoi de un deal, iar vale, iar deal și zăresc o fântână cu cumpănă. Un bărbat bea apă din căldare. Trec pe lângă el ca o săgeată, fără să-i dau binețe. Iar e vale, iar e deal, dar satul nu se mai vede. Amurgea de-a binelea. Iată ridic dealul acesta și, în sfârșit, voi vedea Mihăilenii, mă gândesc eu cu mare speranță în suflet. Ajung în vârful dealului, de sat nici pomină. M-a fulgerat gândul că m-am rătăcit, mergând cu totul pe alt drum, care înconjoară satul. Amurgul se lăsa de tot. Mi se făcuse frică că mă prinde noaptea pe locuri necunoscute și o luai înapoi.

Numai de a-și găsi drumul înapoi, numai de a-și găsi cărarea pe unde am venit. Tot alergând, mă întâlnesc cu omul de la fântână. De data asta el îmi aține calea, mă prinde umeri și mă întreabă a cui sunt și unde am fost. M-a cuprins rușinea și îi zic am fost acasă. Dumnealui a râs cu poftă și a zis: „Chiar să fi zburat că nu reușeai să ajungi acasă și să te întorci înapoi. Dar aleargă mai departe că te prinde acușica noaptea în câmp!” Bucuroasă că nu mă reține, alergam mai departe căutând cărarea din stânga. Am ajuns la Emil frântă de oboseală. El când m-a văzut a încremenit. Apoi a zis împăcat: „E vina mea că te-am trimis pe drumul necunoscut. Acum ia un mieluş în brațe și pornim la drum”.

La cei cinci ani și jumătate, mieluşul de 3 – 4 kg îmi părea de o tonă, mai ales când mamă-sa se băga la picioarele mele nărvind să-și lingă odrasla sau să-l hrănească. Uneori îl scăpam și îl târâiam pe drum. Emil, văzându-mi chinul mi l-a pus pe umeri în loc de guler. Oițele, destul de sătule de iarbă, totuna voiau să muște și din porumbul verde de lângă drum. Alergam cu mieii pe umăr ba încolo, ba înapoi, până am scăpat de ogoare. Emil era în fruntea turmei, eu din urmă. Oița-mamă alergă când la mine, când la Emil, convingându-se că copiii

ei dragi sunt și dau voce.

La marginea satului ne aștepta tata pe întuneric fiind foarte îngrijorat. Ajunși acasă, el ne-a scăldat, ne-a hrănit cu mămăliguță și brânză și scrob cu jumere, și ne-a culcat ca de obicei. Așa somn dulce ca în noaptea ceea nu mai avusesem, dar și mustrarea de conștiință că nu am ajutat cum mi s-a cerut am dus-o peste ani. De aceea o scriu acum.

Dar și eu îi povesteam bunicii peripețiile mele, pe care le țineam minte. Iată una din ele pe care ea, desigur, că o auzise, dar n-a reținut-o în memorie sau s-a făcut că n-a știut-o. „Ajutorul nereușit” sau „Oița cu pricina”.

„AI NOȘTRI...”

Într-o dimineață bunica se trezește bucuroasă și îmi spune că cel mai mare Satan degrabă va pieri, așa a visat ea. Am râs ironic, dar undeva în interior am prins un capăt de speranță că vom scăpa de tiranul bolșevic și ne vom întoarce acasă.

Bunica a scos într-o zi de sub saltea costumul de mire al lui tata, l-a împachetat frumos și m-a pus să scriu adresa fiicei ei, Anastasia, zicând: „Când se va întoarce Colea acasă să aibă ce îmbrăca. Da’ pe noi ne vor ajuta fiicele Maria și Anastasia”.

Se duce bunica la Vanea Spânu, care aducea benzină cu căruța din Kosulino regulat și-l roagă să mă ia și pe mine cu coletul, ca să-l dau la poștă. Acela bucuros se învoiește. Știa bine ce poate fi în pachet...

Ajunsesem la Kosulino. Intrăm ambii la poștă. El se face că întreabă ceva. Eu micuță de statură, nici nu ajungeam la tarabă, nici să văd, nici să aud. Se întoarce Vanea Spânu și iese din poștă, chemându-mă și pe mine. Adresa pe pachet nu-i scrisă corect, zice el, așa că hai la feciorul meu Vasile, care locuiește aici, nu departe. El va schimba materia și va scrie adresa corectă, apoi va duce-o singur la poștă. Ce era să zic? M-a mirat mult știrea aceasta, căci nu o singură dată scriam scrisori la fiicele bunicii și ele ajungeau în mod normal...

A lăsat el pachetul la Vasile care lucra tractorist și era căsătorit în Kosulino, mi-a cerut și banii pentru poștă și ne-am întors acasă, în Orlovka.

Când i-am povestit bunicii cum a fost, ea a exclamat: „Aracan de mine, am pierdut costumul, ce mi-a zice Colea, când se va întoarce? Vai și vai de capul meu, că i-am încredințat lui Vanea așa ceva!”

Degeaba o linișteam eu că e om de-al nostru, nu e rusoi să ne mintă. Știa ea ce va fi. Și așa a și fost. Vasile a scos hainele tatălui, a pus niște petici murdare de benzină și le-a trimis la Mihăileni, în bătaie de joc, în același săculeț cu aceeași adresă scrisă de mâna mea. Dar Dumnezeu cu dânsii. Știu, m-am convins că împrejurările neomenești te împing la orice păcat și rar om care poate rezista ispitei satanice ca să rămână Om. Așa oameni cred că merg direct în rai și sunt făcuți sfinți.

Și Vanea, și fratele său, Toader Spânu aveau câte o droaie de copii și toți cereau de mâncare și îmbrăcăminte. Cred că costumul tatii i-a ajutat să supraviețuiască măcar o săptămână sau două. Aceeași soartă o aveam și noi, dacă rămâneam acolo. Costumul era ca o rezervă pentru cea mai mare nevoie. Niciodată tata, în cei trei ani, nu l-a îmbrăcat. Așa că niciun rus nu știa de el, ci numai mihăilenenii care au fost la nunta lui tata și apoi pe la sărbătorile din sat. Repet, așa costum nu avea nimeni în satul nostru. O avere întreagă l-a costat pe bunelul Grigore ca să-i îmbrace cei trei feciori. Era o stofă franceză, una din cele mai scumpe. A fost ce a fost, acum nu mai este!

(a) „VISUL ÎMPLINIT”.

Venise luna martie a anului 1953. S-a împlinit ceea ce spusese bunica, cu două săptămâni în urmă.

Pierise Satana Roșie – Stalin.

Tocmai eram la școală, unde învățau patru ruși și vreo cincisprezece moldoveni. Intrase învățătoarea și ne-a adus la cunoștință vestea plângând, îndemnându-ne și pe noi să plângem și să regretăm. Rușii plângeau. Moldovenii nu-și puteau ascunde bucuria. Fetele râdeau. Învățătoarea se enervă și bătea cu pumnul în masă. Aurica lui Toader Spânu scoase o ceapă din torbă și-și ungea ochii, soră-sa Dorica dădea drumul la gaze cu strigăte de ura! Ceilalți copii se ridicară de pe scaune, vorbind unul cu altul, bâlci nu alta. Învățătoarea, roșie ca racul, ieșise din clasă, ca peste două minute să se întoarcă cu soțul său – directorul.

Ne liniștisem imediat cu toții. Dar bucuria din nou triumfa. Se ivise speranța că ne vom întoarce cu toții acasă, dar până atunci mai trebuia să trecem peste suferințe și mai ales eu...

Venind în fugă mare acasă de la școală, am întrebat-o pe bunica, în primul rând, de unde a știut că Stalin va muri, căci azi s-a împlinit tot ce a spus. Bunica mă îmbrățișă bucuroasă, cu lacrimi în ochi, repetând aceleași cuvinte: „În sfârșit... În sfârșit, Dumnezeu ne-a auzit!”. Și își făcea semnul crucii la iconița veche a Maicii Domnului, mulțumind de zeci de ori, îndemnându-mă și pe mine.

„Vezi, draga mea, cât e de mare puterea Domnului? Teme-te de El și respectă-L”. Nu scăpa niciun prilej ca să nu-mi dea pilde, exemple convingătoare, pentru a crede în cel de Sus. Ceea ce tata nu făcea nicicând. Pentru el religia era tema cea mai dureroasă. În sufletul lui clocotea aceeași întrebare: „Pentru ce, Doamne, mă pedepsești atât de crunt? Pentru care păcat mă chinui? Dacă ești, oare să nu mă vezi că sunt nevinovat. Și dacă ești puternic, de ce admiți așa fărădelegi? De ce totul e invers: cei buni pătimesc, iar cei răi huzuresc? Cum să respecti legile tale, dacă admiți așa nedreptăți???”

Din cauza asta între el și bunica erau mari divergențe și tata se străduia nici să nu discute pe tema în cauză.

(b) Adio, bunicuțo, adio, Orlovka

Mi-i foame, bunicuțo.

Vreau să mănânc ceva.

Mai rabdă, fata bunei.

Că nu am ce îți da.

Mi-i frig, scumpă bunică.

Aș vrea să îmbrac ceva.

Mai rabdă, nepoțico.

Că nu am ce îți da.

Aș vrea și eu, bunico

Afară să mă joc.

Dar n-am, ca băștinașii.

Nici pâsle, nici cojoc.

Destinu-i trist, măi fato.

Satan ne-a jupuit.

De casă și de masă.
De haine ne-a lipsit
De țara noastră dragă
Dușmanul ne-a lipsit...

Viața devenea pentru noi insuportabilă. Se terminară lemnele, se apropiau de capăt și cartofii. În fiecare zi mă trimitea bunica în „zămnicul” de sub podeaua odăii, unde, cică, locuiește și „domovoi”, adică un spiriduș și mă puneă să număr câți cartofi au mai rămas ca să-i poată împărți așa încât să ajungă până la urzică. De starea noastră dezastruoasă știa tot cătunul. Câte odată venea cu o bucată Axenia Scobioală cu prietena mea Niusia, câte odată Elizaveta Cazacu, care avea și ea multe guri, câte odată chiar și vreo rusoaică cu un pahar de lapte. Dar asta era foarte rar și puțin ne ajuta. Cred că cineva totuși avea grijă de noi, căci ne trezim într-o dimineață cu o sanie lângă ușă. A venit comandantul cu căruțașul Simion și ne-a poruncit să mă gătească la drum, că urmează să mă ducă la orfelinat. Am înlemnit amândouă. Dezmeticindu-ne, am întrebat ambele într-o voce: „Cum vine asta, ce, ne despărțiți sau să mergem amândouă?”. Comandantul a zâmbit și a zis că mă ia numai pe mine. Bunica are să se ducă acasă, fiindcă tata a scris din închisoare o plângere lui Stalin și a primit răspuns, că a fost deportat pe nedrept, dar pentru furt va trebui să stea la închisoare toți anii. Mama și copiii se vor duce acasă. Auzind asta, eu întreb repede: atunci de ce ne despărțiți acum, dacă trebuie să ne dați drumul acasă, în Moldova? Comandantul se uită cu milă la mine și îmi zice: „Fiindcă Stalin a murit, acum e altul la putere și el spune ca să nu ne grăbim cu eliberarea, nouă ne trebuie multă forță de muncă. Iată, voi, mâine-poimâine veți crește mari și veți fi apți de muncă, ca țara noastră să devină cea mai bogată și mai puternică dintre toate celelalte. Dar cu bătrâna vom vedea ce vom face. De când au fost arestate cele opt femei și taică-tu apoi vreo patru oameni au plecat în alte sate să lucreze, în Orlovka aproape că n-are cine lucra și vom fi nevoiți să-i trecem pe toți la Kuzminovka. Aici va rămâne totul pustiu”.

Ne-a pus pe gânduri comandantul, dar nu pe mult timp, căci ne silea să ne pregătim, ca să reușim până seara să ajungem la Dolgovka. Încercam să ne concentrăm, dar nu reușeam nici eu, nici bunica. Tot ce

luam în mână, cădea jos. Văzându-ne așa zăpăcite, comandantul încerca să ne ajute. Câte flenduri vedea, pe toate le îmbrăca pe mine. În picioare găsisse pâslele mari și răscârpite ale lui tata pe care le încălțam ambele, când bunica, când eu, dar mai mult eu – la școală. În ele s-au pus și niște paie. Pe cap mi s-a legat „șalinca” bunicii. Sărmana bunică a rămas dezbrăcată de tot, de nu mai putea ieși din casă. Idee nu am, cum a mai rezistat de una singură încă un an și jumătate în gerurile cele aprige?

M-am uitat în odaia în care am petrecut patru ani de osândă, la ceainicul cu muzicuță și la bunicuța mea gârbovită de atâta muncă silnică, foame și frig și m-au podidit lacrimile.

Nicidecum nu voiam să mă despart de bunica. Ea îmi era și mamă, și tată, și soră, și frate, și, bineînțeles, bunică.

Comandantul m-a luat de spate și mă împingea spre ușă. Mie îmi părea că mă duc ca pe tata, la închisoare. M-am întors spre bunica, am apucat-o de fustă și am început a striga: „Bunicuțo salvează-mă, nu mă da pe mâna lor, vreau să fiu numai cu tine!!!”. Căruțașul ieșise din casă și ne aștepta în sanie. Comandantul s-a speriat și a început să-mi explice cu binișorul că la orfelinat o să-mi fie bine. Mă vor îmbrăca în haine noi, mă vor hrăni de trei ori pe zi cu mâncare bună. Voi putea frecventa în fiecare zi școala, voi avea mulți prieteni și-i voi scrie scrisori bunicii.

M-am desprins de fusta bunicii, care plângea și ea amarnic în colțul basmalei și îmi zicea că împreună nu vom rezista și dacă ea va muri nu e strașnic, căci a venit și timpul, dar eu trebuie să rezist, să cresc și să învăț. „Știu că nu-ți va fi ușor, dar dacă te vei ruga lui Dumnezeu, cum te-am învățat, El te va ajuta și vei scăpa de Siberia neapărat. Ține minte, numai Domnul poate să te ajute!”

M-a sărutat pe frunte, mi-a făcut semnul crucii și m-a „bлагословит” la drum. Am ieșit din casă cu greu, fiind încotoșmănată ca o matahală din ogor. M-am așezat la spatele căruțașului și comandantului. Au mai pus peste mine pătura de pe cal și am pornit la drum. Ieșise și bunica cu iconița Maicii Domnului. Făcea semnul crucii în văzduh și șoptea ceva. Simțea, sărmana, că ne vedem ultima dată...

(c) Dolgovka

Drumul era bătut, calul mergea iute din cauza gerului, ziua era senină și iată că spre seară ajunserăm la destinație.

Oprisem lângă secția de miliție. Numai, numai să ajungă gerul la oasele mele, că am și coborât. Comandantul a vorbit ceva cu milițianul de serviciu, s-a uitat la hârtia din mână lui și l-a trimis într-un birou. Acolo m-au chemat și pe mine. M-au privit atent și mi-au zis să șed pe scaun. Căruțașul a intrat și a zis la revedere, ducându-se să-și caute adăpost până a doua zi.

După vreo zece minute de convorbiri, a plecat și comandantul, lăsându-mă pe mine la miliție. Ședeam din nou pe scaunul din coridor. Cine trecea pe acolo se uita suspicios la mine, analizându-mă și ghicind ce fel de infractor sunt. Mă incomoda, închideam ochii să nu văd pe nimeni. Seara, după ce au plecat toți de la serviciu, a rămas numai o persoană, care m-a condus într-o cameră spațioasă și plină de paturi cu două nivele. Tot atâția bărbați erau în ea. Mi s-a arătat patul liber și mi s-a poruncit să mă dezbrac. Milițianul de serviciu s-a uitat la un bărbat înalt și zdravăn și i-a zis: „Tu răspunzi pentru ea!” și arăta spre mine. Văzându-i pe toți așa firoși, mă apucase frica.

Peste câteva minute ni s-a adus mâncarea. Am primit și eu porția mea: o ciorbă cu cartofi și două linguri de terci. Nu știam din care să mănânc în primul rând. Eram atât de flămândă, că-mi dispăruse și rușinea. Trăgeam cu coada ochii lui la alții, făcând ceea ce vedeam la ei. Am pus terciul în ciorbă, am amestecat și am mâncat totul. Mă săturasem bine, căci ne dădură și două bucățele de pâine neagră. Asta eu, o fetiță de zece ani, dar cum s-au saturat bărbații cu așa porție e de mirare.

După cum am aflat mai târziu, acolo era camera pentru arestări preventive. Erau prinși fel de fel de oameni: și tâlhari, și ucigași, și violatori, și diferiți bandiți. Și eu eram în rând cu ei...

Se uitau la mine cu mare interes. S-au pornit întrebările: pentru ce te-au închis, de unde ești, cine-ți sunt părinții, câți ani ai și cea mai dificilă întrebare a fost dată „De ce ți-ai făcut cruce după mâncare? Dacă crezi în El de ce ai ajuns aici? Se poate așa ceva, e corect așa ceva?”. Mă fâstâcisem de-a binelea și nu mai voiam să vorbesc. S-a găsit unul din cei 16 – 18 să-mi ia apărarea zicând: „Lăsați copila în

pace, nu vedeți că e numai piele și oase, mâine va povesti totul, după ce se va odihni”.

A venit milițianul de serviciu, a strâns vesela, ne-a poruncit să ne culcăm și a stins lumina în cameră. Și ușa, și ferestrele erau cu gratii. Așa gratii văzusem la Kuzminovka la magazin.

M-am culcat îmbrăcată. M-am învelit cu plapuma subțire și am trecut imediat în lumea somnului. Fusese o zi destul de grea pentru un copil de numai zece ani și ceva.

A doua zi, după mâncare, am fost chemată la șef. Mi s-au pus multe întrebări: cum îmi zice, câți ani am, de unde sunt etc. Și la urmă mi s-a spus că nu pot să mă trimită la orfelinat din cauză că nu am adevărîță de naștere. Au telefonat, cică, prin apropiere, dar niciun orfelinat nu are loc liber. O să trebuiască să mai aștept.

După amiază mi s-a propus să ies la plimbare. Dar cum să ies dacă hainele și încălțăminte nu corespundeau și m-au lăsat în pace zicând: „Vai, da’ tu, soro, ești săracă de tot, ei bine, șezi măcar la cald”. Iată în felul acesta eu devenisem infractoare și stăteam la închisoarea preventivă.

Trecu vreo săptămână, nu mai puteam răbda atmosfera în care eram obligată să stau: injurii grosolane de cele pipărate, întrebări, propuneri nerușinate, povestiri murdare etc. Scăparea mea era că mă culcam cu spatele spre ei și mă înveleam pe cap să nu mă vadă și să nu-i văd. Dar cât se poate?

Și într-o dimineață îl rog pe milițianul de serviciu să mă conducă până la șef. Acela mă ascultă cu atenție și îmi zise: „Știi ce, drăguțo, noi aici te hrănim, te încălzim și ție nu-ți place! Nu suntem noi de vină că n-ai niciun document și nu te primesc nicăieri! Așteaptă, căci am trimis cerere în Moldova și va veni un răspuns oarecare, dar până atunci, fii bună și rabdă, cum rabdă toți ceilalți. Crezi că lor le e bine?” Mamă dragă! ceilalți sunt vinoveți, da cu ce-s de vină eu, mă gândeam în sinea mea.

„Vreau acasă, strig eu plângând, vreau la bunica! O să aștept acolo mitrica, nu vreau să stau aici nicio zi!”

„Bine, vedem noi ce facem, da acuma du-te la patul tău și fii cuminte!”

Ce era să zic, merg din nou la închisoare. Camera îmbibată de fum de țigară și „matul” rusc.

A doua zi vine omul de serviciu și îmi poruncește să mă îmbrac cu toate bulendrele mele, pe care le țineam ca pe o comoară, sub perna de vată, ca nu cumva să dispară ceva. Îmbrăcându-mă, mă gândesc: ori mă vor duce la bunica, ori la orfelinat. Doamne, ce bine ar fi să mă duc la Orlovka, de acum nu mă vor mai despărți de bunica. Am primit o lecție destul de bună de la bolșevici: în loc de raiul orfelinatului, m-au băgat la închisoare cu toți bandiții.

Încotoșmănată, am ieșit în coridor, acolo în loc de șef mă aștepta o doamnă blondă și grasă. Se uită la mine întrebător și îmi zice: „De ce te îmbraci atât de greu?”. O privesc și nu înțeleg, ce are ea cu mine. Rămasă fără de răspuns, ea îmi zice s-o urmez. Șeful era pe alături. Văzând mutra mea suspicioasă, îmi porunci s-o urmez fără frică. „Du-te și te dezvântă puțin, poate nu vei mai plânge!”

Blonda mergea înainte și eu abia de reușeam după ea cu pâslele mele până peste genunchi. Am mers pe strada centrală, apoi blonda a intrat în magazin și mi-a cumpărat două prăjituri, mi le-a întins rece, fără niciun zâmbet, fără niciun cuvânt. Le-am luat foarte mirată șovăind „dar nu m-am grăbit să le mănânc, de parcă mă așteptam să mi le ceară înapoi. Mergeam după ea pe stradă și mi-am dat seama că ea intenționat nu dorește să meargă alături de mine. Mai apoi am înțeles că, pur și simplu, îi era rușine să meargă alături de o matahală adevărată. Ea era soția șefului.

În felul acesta, am ajuns la ea acasă. Văzând pe perete fotografia soțului, am înțeles totul. Dumnealui a rugat-o să mă distreze cumva. Blonda nu lucra și nici copii nu avea, cu toate că avea vreo 30 – 35 de ani. Se uită la mine de sus în jos fără niciun semn de bunăvoință, uneori îngrețoșată.

Mă simțeam stupid. Mă dezbrăcasem, la porunca ei, și mă așezasem pe un scaun. Ea mă analiza fără să mă întrebe măcar ceva. Ochii ei albaștri sticleau ca gheața. Îmi părea că sunt un rahat. Am aplecat capul în jos și nu știam ce să fac cu mâinile.

În sfârșit, blonda m-a întrebat de ce am păr atât de scurt, în acest fel semăn cu un băiat. Eu i-am răspuns că pentru a nu avea

păduchi, tata mă tundea până la piele, lăsându-mi numai perciucă. Acum întrebările năvăleau ca şuvoiul, de nu reușeam să-i răspund.

Aflând totul despre mine mi-a propus să rămân pe noapte la ea. Am fost de acord. M-a hrănit cu mâncare gustoasă, pe care nu am mâncat-o toată. Mă simțeam incomod.

Seara venise și șeful miliției. El era vesel și vorbea mult cu mine. Apoi s-au dus în dormitor și încă mult timp au discutat ceva.

A doua zi el singur m-a luat de mână și m-a condus la o altă familie zicând: „Aici locuiesc moldoveni. Cu ei o să-ți fie mai bine!”. M-a prezentat și a plecat. Era o familie numeroasă. Ultimul copil era sugar. Stăpâna s-a bucurat și chiar atunci m-a pus la lucru. Aduceam lemne, făceam focul, scoteam cenușa, spălam scutecele, curățam cartofi, măturam în casă, scuturam țolințele, mă duceam la magazin etc.

Mă simțeam într-adevăr bine, căci îmi vorbeam limba mea și cu copiii îmi era mai vesel. Trecuse vreo săptămână. Într-o zi stăpâna îmi dă un borcan de sticlă fără capac și mă trimite la magazin după gem de mere. Venind înapoi, mă pune michiduță să ling puțin gem. În timpul cela scap borcanul pe cărarea înzăpezită. Norocul meu că nu s-a spart, dar vreo 100 de grame de gem oricum curseră pe zăpadă. Speriată, m-am pus în genunchi și am strâns cu grijă gemul la loc, dar borcanul nu mai era plin ca la început. Pe zăpadă rămăsese o pată cafenie.

M-am aplecat și am început să ling pata, uitându-mă jur-împrejur dacă nu mă vede cineva. Am lins așa bunătatea de gem încât zăpada rămăsese albă.

Ajungând acasă, stăpâna a observat că borcanul nu e plin ca altă dată și m-a întrebat dacă am mâncat eu s-au vânzătoarea n-a pus cât trebuie. Eu simțeam cum roșesc și tăceam. Ea a ridicat vocea. Eu tac, dar simțeam că pot să fiu lovită și de frică am zbughit-o afară.

Am stat cât am stat la frig în speranța că mă va chema cineva în casă, dar nimeni nu a ieșit și atunci m-am simțit atât de vinovată și că nu voi fi niciodată iertată.

Încetul cu încetul am ajuns la secția de miliție și benevol m-am cerut la închisoare. Acolo milițianul de serviciu a zis: „Ei ce nu te vor nici moldovenii tăi?”. Eram gata mai bine să intru în pământ, decât să aflu că sunt atât de rea și nimănui nu-i trebuie. Am plâns toată noaptea

în pernă și mă blestemam că sunt așa. Dar astea erau numai floricele la urechi...

Timpul trecea. Toți copiii frecventau școala, iar eu îmi ispășeam păcatele la închisoarea preventivă. Trecuse deja luna martie. Intrasem în luna aprilie, dar „mitrica” nu venea.

Și cum totul are un sfârșit, într-o zi mi s-a spus că „mitrica” a sosit, rămâne numai să vină din Orlovka Simion-căruțașul și să mă ducă tocmai la orfelinatul din Zverinogolovsk, la o depărtare de 150 – 180 km, unicul orfelinat, care mai avea locuri libere.

Îl așteptam cu nerăbdare pe Simion, crezând că a doua zi va sosi, dar el a venit tocmai peste patru zile, așteptând să scadă gerul la 45 de grade, ca să reziste calul la drum lung.

Adio, DolgovKA!

Veni și Simion cu vești bune. Cică, bunica o duce bine și o ajută tot cătunul. Așteaptă vești de la mine. Simion era încălțat în păsle noi, tălpăuite. Pe umeri atârna un cojoc mișos, nou. Pe cap avea o cușmă „ușancă” și un fular de lână la gât. S-a pregătit omul bine de drum, era informat că drumul va fi lung. M-au îmbrăcat și pe mine cu toate cârpele mele vechi, m-au încălțat în păslele găurite, pline cu paie și mi-au zis la drum milițienii: „Vei ajunge cumva. Dumnezeuul tău te va ajuta!...”, știind de la întemnițați că eu îmi fac cruce.

„Da, îmi va ajuta”, și îmi fac semnul crucii înaintea de a porni la drum. „Vă mulțumesc pentru mâncarea dumneavoastră, iar pentru căldura pe care mi-ați reproșat-o nu o dată și vă rog să mă iertați!”

Dis-de-diminează am pornit-o la drum, așezându-mă cu spatele la spatele lui Simion. Era același cal, aceeași sanie, numai pătura de pe cal era mai groasă. Ieșisem la drumul mare, făcut de tractor. Prin părți erau pereți de zăpadă de vreo doi metri înălțime, temperatura cam de 30 – 350. Nu era niciun semn că venise primăvara. Acolo e primăvară atunci, când se topește zăpada și să ivesc ghiociei. Dar nici atunci primăvara nu este stabilă. Țin minte cum la sfârșitul lui mai am plecat cu o căruță ocazională la tata la Kuzminovka, dar m-am întors cu sania...

Sedeam în sanie și îmi închipuiam o viață frumoasă. Mă interesa necunoscutul. Voiam nespun de mult să învăț la școală. Îi invidiam pe

copiii din Dolgovka, ei mergeau la școală, dar mă și înfricoșa că eram, adicătelea, în clasa a treia, dar nu știam nimic, căci puteam număra pe degete de câte ori am fost la școală. Mai mult mă învăța a scrie și a număra Emil, care se ducea mai des. Dar asta va fi pe urmă. Acum, e important să-mi ajute Dumnezeu să ajung la destinație.

După vreo patru-cinci ore de mers, văd că Simion se coboară din sanie, își face treburile necesare și merge pe jos lângă sanie.

Vreau și eu, dar cum să-i zic așa ceva unui bărbat? Rușine. Tac și rabd. Simt frigul peste tot, dar mai ales la picioare.

De acum nu-i de glumă. Nu mai visez, nu mă mai interesează necunoscutul. Sunt încordată și concentrată să rabd. Am un singur scop – să rezist până seara.

Acum, când scriu, sunt foarte supărată pe bunica, căci ea m-a educat așa. „Rușine, că ești fată!”, auzeam de fiecare dată, când voiam să fac pipi pe undeva. „Rușine, că ești fată”, când voiam să-i întorc palma sau pumnul celui care m-a lovit. Nu vorbi mult, nu întoarce cuvintele celui mai mare, nu te scâlda în lac față de băieți, nu te dezbrăca în fața lor nicăieri, nu înjura nicicând etc. Pe scurt, m-a complexat de tot și acum strângeam roadele...

Ce aveam să pierd, dacă lăsam rușinea la o parte și îi spuneam lui Simion că vreau pipi, că mi-au amorțit picioarele de ședere și de frig? Nimic! Mă ușuram, mă încălzeam și eram fericită. Acum însă trebuia să rabd. Și apoi mă speriau și păslele mari și boarfele de pe mine, care mă incomodau. Eu nu aveam să pot merge repede ca un cal, pe lângă sanie, cum mergea Simion.

Dumnezeu totuși m-a ajutat și am rezistat până seara, când Simion a tras sania într-un sat lângă o casă de la margine. Cum vă spuneam mai sus, noaptea nimeni nu se încumeta să meargă la drum, decât mașinile sau tractoarele.

La chemarea lui Simion ieșise stăpânul. Când a aflat care e problema, ne-a poftit cu plăcere în casă. În primul rând, eu cu greu m-am dat jos din sanie și m-am grăbit la WC-ul din spatele casei, care se vedea. Apoi am intrat sfioasă în casă unde era cam întuneric, dar foarte cald, întocmai ce-mi trebuia mie. După ce m-am dezbrăcat de toate boarfele, stăpânii ne-au invitat la ceai care, tocmai, era gata.

Afară de stăpân s-au coborât de pe cuptor încă cinci copii la masă. Stăpânii vorbeau cu un accent pronunțat, ca și tata, Emil și ca și mine, dar nu știam ce naționalitate aveau. Și numai după ce copiii au schimbat câteva vorbe între ei am aflat, cu bucurie, că sunt ca și mine, din Moldova. Am devenit mai descătușată, mai veselă și curioasă să aflu cine sunt și de unde. Spre marele meu regret și rușine, nu am reținut nimic în memorie.

Din vorbă-n vorbă, au aflat și ei povestea mea. Se uitau la mine cu milă, mă compătimeau și se frăsuiau. După mâncare, stăpânii s-au dus în tindă și au revenit veseli peste vreo zece minute. Copiii se suiră înapoi la locul lor. Stăpânii se așezară din nou la masă unde ședeam cu Simion și au zis în limba română: „Draga noastră, iată ne-am sfătuit și am hotărât să te înfiem, să fii fiica noastră. Ai văzut că mai avem o fetiță, vei fi sora ei și vei avea patru frați. Ce zici, vrei?”

Propunerea, neașteptată, m-a frapat, m-a măgulit și mă topeam de bucurie, întocmai ca picioarele după ceai: să dezmoreau de frigul care intrase toată ziua în ele și acum simțeam cum sângele circulă și mi se face bine. Ce noroc, mă gândeam eu. Oare poate fi așa ceva în realitate? Nu. Nu cred! Doar în Dolgovka nu mă voia nimeni... Cred că perechea aceasta glumește pe seama mea. Dar ei așteptau răspunsul și se uitau ambii, întrebător, direct în ochi. Nu știam ce să zic. Șovăiam să spun ceva, dar inimioara îmi șoptea să accept. Îmi plăcuse și vorba, și zâmbetul, și privirile lor, nu era nimic fals. La fel și copiii. Îmi părea că-i cunosc de mult.

Ce-mi rămânea să fac, decât să accept și am zis rușinoasă: da. S-au bucurat și m-au netezit pe cap. Apoi s-au întors la Simion și i-au cerut permisiunea, dar în limba rusă.

Simion s-a uitat la mine, apoi a râs larg și a zis: „Nu! Nu am voie. Sunt obligat s-o duc la destinație, răspund pentru ea, am iscălit la miliție, așa că mă iertați, dar nu pot!”

M-am întristat și eu, și stăpânii. Se mirau și îl convingeau pe Simion, că orfelinatul e o instituție grea, că la ei în sat nimeni nu se duce la orfelinat, dacă rămâne orfan. Neapărat se găsește cineva și îl crește pe copil. Că unde-s șapte guri va mânca și a opta și că degrabă o să ne elibereze și ei mă vor duce la rude sau mă va lua tata când se va

elibera. Dar Simion ținea una și bună: „Nu pot, n-am voie!”. Ce era să faci? Ne-a culcat stăpâna pe așternut moale și curat în odaia de alături, apoi a început singură a trebăului prin bucătărie. Dimineața în zori, Simion m-a trezit. Până ne-am îmbrăcat și spălat, stăpâna ne-a pus pe masă clătite fierbinți și foarte gustoase și un ceai mirositor ca la bunica Sofia. Am mâncat pe săturate fără de rușine. Ne-a pus și într-un săculeț câte mai rămăseseră, ca să avem pe drum. Mă uitam la ea și mă miram. Cât e de darnic și bun sufletul acesta. Copiii, care încă dormeau, nici nu vor gusta din clătite, le-a preparat special pentru noi ca să ne facă un bine.

Soțul ei era deja afară, hrănea și adăpa calul, apoi l-a înhămat și a mai pus fân în sanie. Ne-am luat la revedere cu lacrimi, ca niște rude, și regret că nu le-am reținut numele.

Ei, dar oricum s-ar fi numit, știu bine că Dumnezeu vede totul și sunt răsplătiți după merit, afară de asta, eu îi port în inimă toată viața mea cu recunoștință.

Undeva, în subconștient, încă mai sper, că poate vor nimeri amintirile mele în mâinile, măcar, unuia din cei șapte membri ai familiei și-și vor aminti de fetița cea orfană, venită noaptea și dusă în zori la orfelinat, căci cu multă jale se uitau cu toții la mine, de parcă fuseseră și ei pe ușile celea și știau ce mă așteaptă.

Mi-am făcut cruce și am pornit la drum spre Zverinka. Stăpânul casei ne-a avertizat că gerul s-a ridicat în astă noapte, să fim atenți. Și aici drumul era curățat. Pereții de zăpadă acopereau totul și numai înaintea noastră să vedea drumul șerpuiind printre pădure. Lucea zăpada în jur de te dureau ochii. Văzând un așa tablou, Simion opri calul, se coborî și scoase, pufnind, de sub fân o armă. Pentru orice eventualitate, zise el, uitându-se la mine. Nu m-am mirat, știam că fiecare om care se pornește la drum lung, trebuie să aibă armă, altfel nu mai ajungi acasă.

Căluțul mergea vesel. Simion mârâia ceva sub nas, iar pe mine mă furară gândurile. O vedeam pe bunica dezbrăcată, petrecându-mă pe mine în gerul de 40 de grade, pe prietena mea Nusia de la care nu mi-am luat rămas bun, mă gândeam la tata, la Emil, care nu au trimis nici măcar o scrisoare. Nu știam că nu este permis de legea sovietică.

Mă miram cu multă ciudă: cum poți să ai atâția oameni dragi și să rămâi singură de tot pe lume?

Îmi imaginam orfelinatul, când de bine, cum a spus comandantul, când de rău, cum au spus moldovenii, la care am dormit.

Ca să mă clarific, voiam să ajung cât mai repede, mai ales că gerul de acuma mă pișca nu numai de nas, dar și de picioare. Îl ajunsese gerul și pe Simion, dar el nu răbda, ci se cobora din sanie și fugea pe alături până se încălzea. Eu, însă, răbdam. Nu zic, mi-a propus și mie, dar eu de frică că voi rămâne de sanie, ședeam în continuare nemișcată.

Când gerul s-a ridicat la culme, căruțașul m-a întrebat dacă rezist și eu am dat afirmativ din cap, rușinându-mă să-i spun adevărul. Am ajuns un tr-un sătuc. Simion, întâlnind un om, a întrebat dacă e departe Zverinka și în care parte s-o luăm. Omul ne-a arătat direcția și a zis: „Imediat ce se termină pădurea – veți găsi și Zverinka...”

Era după amiază. De acum nu simțeam nici frigul din picioare, ci numai o durere mare până la oase.

Răbdam și mă mângâiam cu gândul că degrabă vom ajunge, vom bea ceai fierbinte și totul va reveni la cursul său normal, cum a mai fost și ieri. Însă frigul se întetea și eu nu mai puteam răbda. Am început să plâng, dar Simion nu-mi vedea lacrimile și ele înghețau pe obraji, făcându-se țurțuri pe marginea broboadei.

În zadar așteptam că ne vom opri undeva. Sate-n jur nu mai erau. Disperată, am strigat la Simion, întrebându-l, când ne vom opri, căci tare mă dor picioarele.

Iar el a zis liniștit: „Mai rabdă puțin, doar ni s-a spus că după pădurea aceasta va fi orfelinatul tău...” Se lasă seara, iar pădurea nu se mai termină. Și nici eu nu-mi mai simțeam picioarele. Mă dureau de acum slab, mai sus de genunchi. Mi se făcea somn. Simion s-a îngrijorat, stând cu spatele la spatele meu. Mă întreba ceva, dar eu nu-i puteam răspunde. Răcnea la mine să nu adorm, căci iată-iață ajungem. Printre gene vedeam luna, care lumina bine drumul. Pădurea stătea ca un gard des și înalt la vreo 10 – 15 m de la drum din ambele părți și niciun semn să aibă capăt.

Începu a se neliniști și Simion, lansând zeci de injurii murdare.

Niciun sat prin apropiere, nicio lumină. Deja e întuneric de tot. Calul e prea obosit și nu mai aleargă ca la început. Simion îmi tot striga să nu adorm cumva. Mă mai țin, dar nu știu pentru cât timp, căci mereu văd înaintea mea o groapă adâncă și neagră, în care cad, apoi iar sunt pe mal...

Iată că Simion strigă tare ura! Mă trezesc. Se ivi sfârșitul pădurii. În depărtare se arătară câteva lumini slabe. Simion grăbi calul. Am ajuns la un pod mare. Trecem peste el și iată peste 10 – 20 de minute suntem lângă casa cu lumină. Lătratul câinelui îl făcu pe stăpân să iasă afară. Simion îl întreabă unde e orfelinatul acela. Spre marea noastră surprindere, a spus că noi am trecut pe lângă el. Așa că am luat-o înapoi spre pădure, la marginea căreia se afla orfelinatul.

(I) orfelinatul

(II) Zverinka

Nu se vedea pe acolo nicio lumină, de parcă nici nu existau case. Bine că luna lumina drumul pe care trebuia s-o cotim. Ajunsesem la prima casă mai arătoasă, mai mare decât celelalte și Simion bate la ușă. Dar nu ieșea nimeni, de parcă era pustie. El bătu mai tare și mai mult timp și, în sfârșit, deschise cineva bodogănind supărat. Era chiar directorul orfelinatului, care în noaptea aceea era de serviciu, și se numea Anton Haritonovici Semașko. Aflând motivul vizitei noastre atât de târziu, directorul ne-a poftit în casă. Simion era deja pe scări și îmi strigă să vin și eu, el intrând după director, care era fără palton. Dau să mă mișc, dar nu pot. Mă forțez dar nu reușesc și rămân așa țeapănă în sanie. Văzând că eu nu vin Simion ieși afară, se apropie de sanie și îmi zice: „Trezește-te, că am ajuns!”. Îi răspund că nu dorm, dar nu-mi simt jumătate de corp și nu mă pot ridica.

A început să mă ajute, să mă scoată din sanie. În timpul celei ieșise și directorul să vadă ce s-a întâmplat de nu venim în casă. S-a apropiat de sanie și a înțeles ce s-a întâmplat. Avea o singură mână. M-a apucat cu ea de un picior și îl ajuta pe Simion să mă ia în brațe. Cu mare greu m-au dus în biroul directorului și m-au întins pe masă.

Simion s-a dus să învelească calul cu plapuma, iar directorul a chemat prin telefon doctorul din Zverinka, care a venit urgent cu automobilul. M-au descălțat de păsle și mă pipăiau să vadă dacă simt

ceva. Eu le spuneam că nu simt nimic. Aveam impresia că sunt agățate de mine două bucăți de lemn. Doctorița mi-a făcut o injecție. Mi-a dat să beau un pahar de spirt. Mi s-au uns cu ceva picioarele și mi s-a făcut frecție. Directorul, un om viguros, de vreo 45 – 50 de ani, și el cu o singură mână cu numai trei degete, se uita furios la Simion, care încă stătea îmbrăcat în cojoc pe scaunul de lângă ușă.

Îi aruncă o privire răutăcioasă și îi zice lui Simion: „Vedeți ce ați făcut? Cum de ați permis așa ceva? De ce v-ați pornit la așa un drum lung pe ger, ce, ardea? Ia uitați-vă cum sunteți dumneavoastră îmbrăcat și cum e fetița! Ce, nu se putea să împrumutați de la cineva un cojoc și păsle noi și pentru ea? Cred că pe dumneavoastră când vă lua gerul la picioare, vă coborați din sanie ca să vă încălziți, da pe dânsa ați lăsat-o în halul acesta? De ce, nu vă păsa de altul, doar ați văzut că e un copil neajutorat?! Scopul de bază era să vă debarasați de ea și să raportați că ați executat ordinul întocmai cum vi s-a poruncit! Dar eu, uite, nu am să semnez hârtia că am primit-o! Ce să fac cu ea oloagă? Aici nu e casă pentru handicapați, ci e pentru copii sănătoși!”. Mai zicea el ceva cu voce tare, dar eu adormeam de la spirtul acela. Mă îmbătasem de-a binelea. Mi s-a mai făcut o injecție. Frecția n-a conținut. Doctorița mă lovea peste obraji să nu adorm. Mă tot pișca de picioare și mă întreba dacă simt ceva sau nu.

Total în jur plutea. Nu știam ce-i cu mine. Doctorița transpirase learcă. Acum îmi făcea frecție la picioarele înghețate directorul cu singura lui mână. Simion tăcea vinovat, dar din când în când repeta: „Eu i-am zis să coboare de vreo câteva ori, dar ea n-a vrut să mă asculte...”

Oricum, Dumnezeu a ținut cu mine, a fost milostiv și mi-a întors picioarele la loc. După atâta efort depus de doctoriță și de director, Dumnezeu să le dea sănătate, am început spre dimineață să simt că mă doare, când mă pișca de picioare.

După asta mi s-a dat voie să dorm vreo câteva ore. Când m-am trezit, mi s-a adus mâncare și ceai fierbinte. M-au ridicat pe picioare și m-au îndemnat să merg singură de la divan până la masă, sprijinindu-mă. Cei șase-șapte pași i-am făcut cu greu, de parcă încercam prima dată să merg. Doctorița a zâmbit zicând: „Să știi fetițo,

că te-ai născut în cămașă!"

Mi s-au adus haine curate și noi. M-a căutat pe cap și a zis: „E curățică fetița, așa să te îngrijești și mai departe”. Directorul zâmbea mulțumit.

Se trezise și Simion. L-au hrănit bine, i-au semnat hârtia, ne-am luat rămas bun, i-am transmis bunicii multă sănătate și dus a fost. Se rupea ultima legătură cu Orlovka.

Venise educatoarea mea – Raisa Alexandrovna, care mi-a adus două cearșafuri, plapumă, față de pernă, ștergare, periuță de dinți, praf pentru dinți, săpun pentru rufe și pentru față, pieptene etc. Toate bulendrele mele le-au aruncat la gunoi, cu toate acestea îmi părea rău de ele, căci bunica rămăsese dezbrăcată, dându-mi-le mie.

Directorul m-a poftit lângă masa din birou și a început să scrie ceva. Mă întreba de unde sunt, cum mă cheamă etc. Când am zis că mă numesc Margareta, el m-a corectat: „Margarita, căci eu tot am o fiică pe care o numesc Margarita – Rita, așa că voi sunteți tize. Eu sunt născut în Ucraina, alături de Moldova voastră, așa că vom fi prieteni de azi înainte”. Mă uitam cu interes la el. Ochii se opriră la mâna care îi lipsea. „Da, mâna mi-am pierdut-o în război”.

Directorul era binevoitor cu mine. Îmi puneă cele trei degete pe cap și mi-l întorcea spre ochii lui albaștri zicând: „Nu te teme, o să-ți fie bine aici, după ce te vei obișnui. Toți copiii sunt orfani și veți fi ca frați și surori. Mai avem doi copii moldoveni și n-o să-ți fie urât”. Eu, auzind de copii-moldoveni, imediat mi-am imaginat-o pe prietena mea Nusia, căci tare mi s-a făcut dor de ea, la fel și de bunica Sofia.

A venit, fiind chemată, și educatoarea grupei mele – Raisa Alexandrovna (în continuare va fi pe scurt – R.A.) să mă ia în primire. Îmi adunasem toate hăinuțele pe care mi le dăduse și așteptam să plecăm în baraca unde aveam să locuiesc. R.A. se uită atentă la mine fără să zică măcar ceva. Mă analiza. Prin mine a trecut un fior. De la prima vedere, am simțit o antipatie față de femeia aceasta josuță cu ochi verzi și reci. Vorbea cu directorul ca un soldat, răspicat, tare și scurt, fără vreo emoție, fără zâmbet sau o oarecare intonație. Avea vreo 35 – 40 de ani.

Toate discuțiile lor mă vizau pe mine. Apoi a venit mai aproape

de mine și a zis: „Mergem la culcușul tău”. La ieșire directorul a rugat-o să mă ia cu încetul ca să nu mă sperii. Ea însă făcu invers și, oprindu-mă la ușă, mi-a zis tare: „Aici n-o să fie ca la bunica pe cuptor! Aici trebuie să te supui celor mai mari și să respecti disciplina! La vreme să te culci, la vreme să te scoli, la vreme să mergi la școală, la cantină, pentru că poți rămâne flămândă. Singură să-ți speli hainele, să le calci, să umbli la baie, să faci de serviciu la bucătărie și în baracă. Ai înțeles?”. Da, zic, dar, recunosc că nu înțelesesem nici jumătate din însărcinările mele. Nu știam ce-i aceea cantină, baracă, de serviciu etc., nu auzisem de așa ceva în Orlovka.

„Dar cel mai important e să nu pleci nicăieri fără voia mea, adaugă R.A., ieșind din biroul directorului, altfel vei fi aspru pedepsită. Ai înțeles?”, mai repetă ea o dată. „Da, am înțeles”.

În acele clipe, trecuseră prin mine niște fiori reci. Iată al doilea comandant, mă gândii eu, deci și aici trebuie să mă tem la orice pas...

Mergând spre baracă, R.A. a întâlnit o femeie, cu care s-a oprit să stea de vorbă, mie însă mi-a poruncit să merg în baracă și să fac cunoștință cu fetele care sunt acolo.

Mergeam pe cărarea de zăpadă bătută și priveam în jur cu mare interes. Orfelinatul avea de tot șapte clădiri de lemn, un grajd, o baie, un sarai pentru lemne tăiate și trei WC-uri. Toate erau construite la marginea taigalei, mai departe de oameni. „Lumea mare”, pe care o așteptam eu, era după râul mare Tobol care se numea Zverinka, numai Domnul știe de ce.

Secțiune 26.02 Noi cunoștințe

Intru eu sfioasă și fricoasă în baraca ce mi s-a arătat și văd o odaie lungăreață cu vreo 11 paturi. Pe fiecare pat stă culcată sau așezată câte o fată. Toate au întors imediat capul spre mine și se uitau curioase. Eu am înlemnit în ușă, fâstâcindu-mă. Nu știam ce să fac mai departe. Dar m-a salvat o fetiță, care s-a apropiat de mine și a zis: „Așază-te aici, căci e unicul pat liber. Pune hainele pe pat. Tu ești fata cea nouă, nu-i așa? Noi am auzit că ai sosit azi-noapte, dar nu știam în ce grupă vei fi...” Am pus hainele pe pat și m-am așezat și eu. În timpul acela au venit alături toate fetele, se uitau la mine ca la un obiect nou sau așa cum privesc eu un animal pe care îl văd pentru prima oară la o

grădină zoologică. M-au întrebat cum mă cheamă. Eu, de tare ce sufeream din cauza numelui Margareta, în Orlovka, mă gândeam că și aici mă vor porecli tot așa și am hotărât să nu-mi spun numele adevărat și le zic că mă numesc Marusia. Fetele își spuneau numele pe rând. Dar iată că intră în odaie R.A. și zice: „Fetelor, ați reușit să faceți cunoștință cu Rita?”

Fetele se uitau la mine uimite și întrebătoare. Eu roșisem până la urechi. Tăceam și mă uitam în jos, cu capul aplecat.

R.A. observă că nu e bine și le întreabă despre ce este vorba și fetele parcă supărate au zis într-un glas: „Ea a zis că o cheamă Marusia...” Eram să intru în pământ. „Ea a glumit”, m-a salvat R.A. Fetele au zâmbit la auzul acestor cuvinte. Eu am răsuflat ușurată. Mă așteptam că mă vor bate... Iată așa m-am cunoscut cu cele zece „surori”.

Prima fată care se apropiase de mine era Zoia Ponomariova și patul ei era aproape de al meu, lângă ușă. Apoi era Valia Bronskih, o fetiță înaltă și corpolentă, cu vreo doi ani mai mare, apoi Liuba Bolșakova, Valia Sitkova; Nadia Sitnikova, Zoia Novikova, care avea o soră mai mare Faia, Ira Râjkova, o fetiță foarte bună și silitoare. Zina Zaikova, o fetiță aproape roșie și la față și la păr, Rima Borisevici a lui Sighizmund (se vede că era poloneză), cu un caracter dificil și Nina Kostălioiva – mai mică decât mine. Toate acestea erau în grupa mică, celelalte 15 fete erau în grupa mare și cam tot atâția băieți.

După ce am mai vorbit cu fetele, R.A. a plecat zicându-mi: „Acomodează-te și nu uita ce ți-am spus. Mâine vei pleca la școală cu toate fetele. Cu ele te vei duce și la cantină, așa că țineți-vă grămăjoară”.

După plecarea ei am respirat ușurată. Am făcut patul ca la celelalte fete. Am îmbrăcat perna de vată, mi-am pus în sertarul noptierei periuța și praful de dinți.

Paturile erau de fier cu plase de sârmă, saltelele de vată murdare și răzmurdare. Vestiarul era tot în odaie improvizat. La mijloc era soba „burjuică”, din a cărei cauză fetele se certau crunt de multe ori, ba chiar se și băteau, când veneau de afară înghețate și voiau să se încălzească la ea. În odaie, afară de cele 11 paturi, era o masă și numai

două scaune, o căldare de noapte, care se afla în vestiar. Podelele erau de scândură nevopsită. Patru ferestre luminau bine odaia și erau puse cu fața la miazăzi. Din odaie se vedea bine lacul mic, care era la o depărtare de 30 – 35 m. Acum era învelit cu gheață, vara însă era plin de pești și nuferi albi, pe care eu nu-i mai văzusem nicăieri până atunci.

Toate clădirile stăteau pe „picioare” din cauza deselor inundații. Când zăpada se topea brusc din pădurile imense, curgea apa, toată la vale, în râul Tobol. Cu ea ducea și multe jivine moarte sau chiar vii.

Așa că trebuia să urci câteva trepte ca să intri în tindă. Alături era și o mică magazie (cladoucă) întunecoasă, în care se țineau lopeți, căldări, măhuri, cârpe de spălat podelele etc.

Pereții barăcii erau din bârne, printre care se vedeau mușchi și huzureau ploșnițele. Chiar din prima noapte am luptat cu ele. În Orlovka erau, dar nu ploșnițe, ci taracani. Cât nu-i vânam, noi, cu Emil, a doua zi erau la loc. Se ascundeau în crăpături calde și ieșeau numai noaptea. Idee n-am ce puteau ei mânca, dacă nici noi nu aveam ce mânca? Diferența între ei e că taracanii (gândacii de casă) nu pișcau omul, pe când ploșnițele, păzea!

Seara ne-am dus la ospătărie, care se afla la vreo 30 m de baracă. Acolo am cunoscut-o pe tanti Polina – bucătăreasa orfelinatului. Era o femeie roșcată și urâtă, de vreo 35 – 40 de ani, dar cu un caracter blând și răbdător, iubitoare de copii. Mai era o bucătăreasă, dar aceea nu m-a impresionat cu nimic, nici măcar numele nu i l-am reținut.

Tanti Polina m-a întrebat care mi-i numele, când m-am apropiat sfioasă de fereastră. Mi-a dat de mâncare, mi-a dorit poftă bună și mi-a zâmbit prietenos.

La fiecare masă pătrată ședea câte patru copii. Erau două rânduri de mese. La un rând fetele, la altul – băieții. Nu țin minte ce mâncare mi s-a dat, dar că nu am putut mânca țin minte bine. Toți, și fetele, și băieții, se uitau la mine. Mă discutau în tot felul fără să se rușineze, aflând cine sunt și de unde vin. De la băieți se auzeau râsete în bătaie de joc, cuvântul moldoveancă ajungea la urechile mele. Mai auzisem cuvinte de acestea și la Orlovka, dar foarte rar, căci acolo erau

mai mulți copii de ai noștri, decât băștinași. Și dacă ne numea vreun băștinaș – burjui sau moldovean, apoi se întâmpla așa ca atunci când se supăra, nu le dădeam bucățica de la gură sau vreo jucărie născocită de Emil. Îmi era silă să aud niște tâmpenii în versuri cu numele meu – Margareta. Nu știam unde să mă duc, numai să nu mă vadă băștinașii și să nu aud așa prostii.

Dar aici e altceva. De ce nu le-am plăcut, ce rău am reușit să le fac de mi se zic asemenea vorbe fără rușine și anume în așa fel ca să aud eu. Mă mira și faptul cum de au aflat atât de repede că sunt din Moldova și în plus – „dușmancă a poporului”.

Învârteam bucățica neagră de pâine în mâini și tot cugetam, tristă, la toate cele văzute. Voiam înapoi la bunica.

Tanti Polina observa prin fereastră tot ce se făcea în salon, dar tăcea. Atunci când am dat farfuria înapoi cu mâncarea neatinsă, ea mi-a zis blajin: „Tu nu lua în seamă tot ce auzi, ei sunt orfani de tot și nu-s educați deloc. Până te vei obișnui, vino mai târziu la mâncare, când ei ies din cantină. Da, pâinica ia-o cu tine, mai târziu o vei mânca, nu sta flămândă căci și așa hrana e proastă”.

M-am bucurat că s-a găsit un suflet care să țină la mine, așa complexată cum eram. M-am simțit protejată cât de cât și am prins puțin la curaj.

Pe la ora 21.00 a venit R.A. și a strigat „Otboi!”, adică la culcare și a plecat la celelalte barăci. Dar nimeni nu s-a grăbit să se culce. În afară de mine... Fata de serviciu a mai adus lemne și le-a băgat în sobă ca să țină cald până dimineața. Era destul de cald, dar nu ca pe cuptor la Orlovka. Patul era moale și cearșafurile curate, dar le-aș fi dat pe toate pe cuptorul vârtos de lângă bunica. Vândusem aproape toate obiectele din casă, când am rămas cu bunica: pernele, covorașul, cuvertura, țolișorul, plapuma de lână și șalul de urșinic al bunicii.

Rămăsesem cu o saltea de paie, pe patul bunicii, și două umplute cu puf de stuf, ca la toți rușii. Nici acum nu înțeleg de ce ei nu-și fac perne și saltele din pene de găină, rațe sau gâscă etc. – doar le au îndeajuns. Nu zic ba, sunt și acelea moi, dar se bat repede și devin vârtoase și urâte.

Așadar, mă culcasem. Mă simțeam foarte obosită și aș fi vrut să

adorm, dar mi-am adus aminte că trebuie să-mi fac cruce, zicând rugăciunea „Tatăl nostru”. Dar cum să-ți faci, dacă nimeni nu-și face și lumina arde și mă vor vedea. Bunica îmi spunea să aștept până când se vor culca toți. Și am așteptat.

M-am trezit dimineața, când cineva hodorogea cu căldarea de noapte. Buimăcită, nu înțelegeam unde sunt. Mă dureau iar picioarele. Mi-am revenit, amintindu-mi tot ce a fost ieri. Mă îngrijora de-acum ziua de azi.

Școala

Pe la ora șapte, venise R.A. și a strigat: „Podiom!”, adică deșteptarea. Eu m-am trezit prima și m-am îmbrăcat. În partea exterioară a vestiarului erau situate două spălătoare primitive cu căldări sub ele. Nu văzusem așa ceva în Orlovka și nu știam cum să mă folosesc de ele. Nici dinții până atunci nu mi-i spălasem. Totul, pentru mine, era nou. Așteptam ca cineva s-o facă primul ca eu să văd cum. Îmi făcusem patul frumos, cum am văzut ieri la unele fete. Mă pieptănam și trăgeam cu ochiul ce fac celelalte fete. Am făcut și eu întocmai.

Am plecat cu toatele la cantină, unde ni s-a dat un pahar cu ceai semidulce și patru biscuiți. Ceaiul l-am băut repede ca pe apă, iar biscuiții i-am luat cu mine și am zbughit-o în baracă, ca să nu mai dau prilej să fiu discutată și numită urât. Am mâncat de una singură biscuiții gustoși și așteptam să vină toate fetele ca să ne ducem la școală. Mă bucura faptul că mă voi duce să învăț, să aflu cât mai multe, dar, totodată, îmi era frică de copiii care se uitau chiorâș la mine, după ce au aflat că sunt moldoveancă, dintre cei deportați. Una e să fii găsit pe sub pod, și cu totul alta e să fii „vrag naroda”.

Fata de serviciu a venit prima de la cantină. A aprins focul în sobă, a adus lemne, a dus căldarea de noapte la W.C., a adus apă de băut și când veniră toate fetele, am plecat la școală, care se afla la o sută de metri de noi. Erau puțini copiii aici, în patru barăci se aflau vreo 50 de copii. Studiile se făceau din clasa întâi până în clasa a șaptea: până în clasa a patra – aici pe loc, dintr-a patra până într-a șaptea trebuia să mergi în Zverinka la școală, care era la depărtare de patru kilometri de orfelinat.

Nu era deloc ușor să faci naveta, mai ales când cădea zăpadă mare, era viforniță sau uragan, geruri mai mari de 30 de grade. Deci se întâmpla foarte des ca orfelinatul să rămână fără educatori, bucătari sau învățători. Și elevii lipseau des de la școală. Însă era întotdeauna un om de serviciu, care avea cheile de la cantină și împreună cu copiii de serviciu puteau prepara mâncarea. Dacă gerul era mai mare de 350 nici chiar aici, pe loc, nu mergeam la școală, altfel rămâneam cu obraji albi-înghețați. Apoi se umfla cu apă pielea, se spărgea, se jupuia și rămânea obrazul cu răni (carne vie). Și dacă erau infectate, aveai mult timp necaz cu ele. Deci, din cele trei luni de iarnă, vreo două luni stăteam în casă. Așa erau iernile în regiunea Kurgan în timpul acela.

Acest motiv îi făcea pe copii să nu depună mari eforturi ca să învețe bine și să nu meargă la școală până în clasa a șaptea. Uneori această nedorință de a învăța îi făcea să rămână din clasă în clasă, mai ales pe băieți. Ei știau că de lucru vor găsi și fără multă școală. La 16 ani erau aruncați în lumea mare să se descurce singuri. Mulți se duceau la muncă la uzine și fabrici, unde li se repartiza un loc în cămin, dar neobișnuiți cu munca, fiind goi și flămânzi, ajungeau repede prin colonii până la 18 ani pentru furt, omor, bătaie.

În perioada când am stat și eu clasa VII era frecventată de numai 2 băieți și 3 fete, dintre acestea una a devenit pedagog, un băiat a devenit pictor și unul pilot. Atât din cei 50 de copii. Vieți schilodite, nenorocite și bolnave. Nu degeaba, în serile de iarnă, se cântau în barăci de răsuna taigaua niște cântece populare de jale, despre copii orfani, despre închisoare și moarte și numai la cor ne puneau să cântăm cântece despre Lenin și Stalin, lecții pe care, băieții refuzau categoric să le frecventeze și chiar o parte din fete. Așa cum totuși nu erau amenințați nici nu se duceau. Fugeau prin pădure și atât.

Și iată-mă la școală. Cu o mare neliniște așteptam să intre învățătoarea. Mă așezasem la spatele celorlalți, pe un loc liber. Copiii se tot uitau la mine, analizându-mi fiecare mișcare, ceea ce nu-mi plăcea deloc.

Intrând în clasă, învățătoarea era de-acum la curent că are o elevă nouă și mă chemă lângă ea. Mă întrebă cum mă numesc și în ce clasă am fost. I-am spus că am frecventat școala numai vreo trei luni

din cele șase care trecură, în clasa a III-a. „Îmi pare rău, dar sunt nevoită să te trec din nou în clasa a doua, ca să fii în rând cu toți copiii”. Mi-a spus că-i zice Lidia Vasilievna Vizghina.

Era o femeie tânără, de vreo 24 – 25 de ani, blondă cu cosiță pusă în jurul capului, cu ochii albaștri și destul de simpatică. Prin vorbă, prin privire, m-a cucerit imediat. I-a spus unui elev din banca din față să meargă să șadă în locul meu și eu să trec în locul lui, ca să fiu mai aproape de ea pentru a mă putea ajuta. Așa a explicat ea întregii clase. Mi-a dat caiete, stilou și o carte. Așa au început studiile mele la orfelinat la sfârșitul anului de învățământ 1953. Totul ar fi fost bine, eram îmbrăcată, hrănită, aveam caiete și cărți, dar purtarea, comportamentul copiilor mă speria și m-aș fi întors cu drag la bunica în foame și frig, dar drum înapoi nu mai era.

Mă străduiam să învăț bine, totuși limba rusă n-o prea cunoșteam, mai ales gramatica. Dacă vorbeam ceva greșit copiii râdeau de mine și mă numeau urât. Asta mă durea nespus de mult. Nu-mi mărea rău, dacă mă râdeau niște copii eminenți, dar așa el însuși învățau ca vai de capul lor. Luau nota doi în fiecare zi. Nu se străduia nimeni la învățătură, nu aveau nici rușine, nici frică atunci când luau o notă rea. Degeaba îi amenința învățătoarea că va spune directorului despre purtările lor și că o să rămână flămânzi. Ei oricum fugeau de la școală, ducându-se la săniuș, la alte jocuri, de nu-i puteai găsi. Abia la cantină îi prindea educatoarea și îi aducea de mână dându-i în primire învățătoarei, dar și aceasta era numai până la recreație, apoi iar dispăreau. Îi ducea la director. Acela îi certa, îi povățuia ca un părinte și le cerea cuvântul că își vor corecta purtarea și atitudinea față de lecții, dar nu treceau nici două-trei zile și povestea se repeta cu exactitate.

Cel mai greu era vara. Băieții, aproape toți, hoinăreau pretutindeni și furau tot ce găseau în cale. Nu era zi să nu vină cineva din Zverinka la director pentru a se plânge că au fost jefuiți. Se întâmpla că furau și fetele. Directorul nu mai știa ce să facă. Nu era voie să fie bătute. Să fie lăsați fără mâncare nici atât, căci și așa copiii nu se săturau cu ceea ce li se dădea. Primul motiv pe care-l invocau era anume că sunt flămânzi. Toți erau sătui numai de pește, pe care ni-l

dădeau în fiecare zi: ba în ciorbă, ba prăjit, ba fiert etc. Dacă era din lacul nostru și nu-l costa nimic pe stat!...

Eu, de exemplu, după un an nu mai puteam suferi nici măcar mirosul lui. Mi se făcea rău când ajungeam la cantină. Făceam schimb pe biscuiți cu cei care îl adorau. Dar credeți că eu mâncam biscuiții? Nu. Îi adunam pentru tata, căci așa eram educată de bunica: tot ce e mai bun, să fie pentru tata, pentru că el muncește și ne hrănește... Așa făceam și cu săpunul, pe care nu-l consumam până la urmă, căci ne dădeau altul. Îl așteptam pe tata ca pe Dumnezeu. Bunica așa mi-a spus: dacă a pierit Stalin, îi vor elibera pe toți și vom pleca în Moldova noastră dragă.

Doamne! Dacă nu-i aveam pe bunica, pe tata și pe Emil, chiar și departe de mine, cine știe ce soartă mai aveam. Pe toate le înduram cu răbdare numai cu speranța că iată-iată mă voi întâlni cu ei și vom fi împreună cum am fost și înainte.

Pentru străduința la învățătură și disciplina impecabilă învățătoarea m-a făcut șefa a clasei. De aici a început coșmarul meu. Eram obligată să trec în jurnalul meu special toate notele, toate absențele și după lecții să-l duc la director... Eram și fără asta ofensată din toate părțile, căci nu știam a da riposte, dar acum au început chiar și să mă bată. Băieții îmi puneau piedică pe după colțul școlii și eu cădeam, traumându-mi nasul, fața, fruntea. Aruncau cu pietre din ascunzișuri, mă trăgeau de păr, care îmi să crescuse deja, de cuvinte murdare nici nu mai vorbesc. Toate acestea mă chinuiau de îmi doream moarte grabnică. Dar nu-i cum vrei, ci cum ți-i dat de la Dumnezeu.

Lidia Vasilevna știa totul și mă învăța după lecții cum să dau riposta și fizic, și moral, dar eu, cu cei șapte ani de la bunica, nu puteam admite așa ceva și plângeam mult fiind necăjită. Seara, în pat, analizam situația și trăgem concluzia: toate relele prin care trec sunt din cauză că mă rog puțin lui Dumnezeu. Căci nu în toată seara spuneam rugăciunea. Uneori, așteptând să adoarmă fetele, adormeam și eu. Iar majoritatea serilor mă puneam în genunchi și ziceam „Tatăl nostru”, având marea speranță că anume El mă va scăpa de orfelinatul acesta sălbatic.

Băteam mătănii și plângeam, crezând că nimeni nu mă aude.

Dar, într-o seară, o fată se trezi să se ducă la căldare și mă auzi. A doua zi știa tot orfelinatul... Administrația a tras alarma.

Dacă până atunci copiii mă numeau nu pe nume, ci „Spina”, „burjuika”, „maldavanca” și cu multe alte murdării care nu se scriu, apoi la toate acestea s-a adăugat și „Bogomolka”. Oriunde m-aș fi dus mă strigau și fetele, și băieții „Bogomolka!”

Educatoarea m-a condus urgent la director. S-au început muștrările, intimidările etc. Eu tăceam. Cuvintele bunicii îmi sunau în urechi: „Oriunde ai fi, să-ți faci cruce și să spui „Tatăl nostru” și El te va ajuta!”. Cum puteam eu să n-o cred pe bunica? Acum acești oameni străini îmi spun cu totul altceva. Pe cine să ascult, cine are dreptate? Era o mare dilemă în sufletul și mintea mea de copil.

Directorul mă lua cu cele trei degete puternice de cap și mă apasă dureros, întrebând de zeci de ori una și aceeași: „Ai să-ți mai faci cruce sau nu?!”. Neprimind niciun răspuns, educatoarea începea să țipe: „Tu faci de râs tot orfelinatul! Pentru asta te hrănim și te îmbrăcăm noi?! Dacă mai faci așa ceva, te vom duce înapoi la bunica și acolo vei muri rugându-te!”. Eu tăceam, cu ochii plecați în jos, și mă gândeam, ce fericită aș fi dacă într-adevăr m-ar duce la bunica. Mă vedeam împreună cu ea în odaia ceea de 9 m² cu plită și cuptor, cu ceainicul de aluminiu care, atunci când se încălzea apa în el, cânta diverse melodii triste. Adesea, ascultându-l, gândul ne ducea acasă în Moldova și la Popornița noastră dragă.

Acolo în nopțile lungi de iarnă bunica îmi povestea povești și diferite întâmplări din viața sa. Stăteam pe întuneric ca să economisim gazul. Mă strângea la pieptul ei slab, încălzindu-mă și îmbărbătându-mă că totul are un sfârșit și după tot răul va veni și binele, că Dumnezeu e mare și vede totul...

Dar iată că directorul mă lăsase și mă apucase educatoarea de umeri, zgâlțâindu-mă așa încât am revenit la realitate. M-a luat de mână, m-a smucit din loc și a pornit-o spre baracă. Mergeam din urma ei și mă gândeam că am scăpat de sudălmii, dacă am ieșit din biroul directorului, dar nu era așa.

Ajungând la baracă, educatoarea nu a deschis ușa de la odaie, ci

pe cea de la nișă (cladoucă). M-a împins peste mături și lopeți, a închis ușa, a zăvorât-o și a zis: „Când îți va veni mintea la cap, atunci te voi elibera!”

Deodată mi-a părut chiar bine, căci scăpasem de ea, în sfârșit. Găsisem pe întuneric niște cârpe cu care spălam podelele. Făcusem loc printre mături și lopeți și mă așezasem jos. Analizam tot ce s-a petrecut în ziua asta nenorocită. Ultimele cuvinte a educatoarei mă înspăimântau. „Cum, adică, să stau aici, toată noaptea, pe întuneric?”. Era toamnă târzie. Și eu eram îmbrăcată corespunzător, cu hainele de iarnă, dar tot una mă temeam de frig, căci nu uitasem ce am tras când am venit cu sania. Și acum, din când în când, mă dureau picioarele și nu mai doream deloc să se repete. Mă luase frica. Dar ce să fac? Ultima speranță era la fete, care trebuia” să meargă seara la cantină. Așteptam cu nerăbdare ocazia asta. Poate măcar una din ele se va îndura și îmi va deschide. Așa a și fost. Venise ora 18.00. Fata de serviciu a venit la ușă și a strigat: „La mâncare!”. Și a plecat înapoi la cantină. Au început, rând pe rând, să iasă toate fetele. Treceau pe lângă nișă (cladoucă) chicotind, dar nimeni nu s-a oprit să-mi deschidă. Și atunci am început a bate cu pumnii în căldare, rugându-le să-mi deschidă. Iată că se opriră două fete lângă ușă și au zis: „Raiska ne-a spus să nu-ți deschidem, doar ești „bogomolkă”, lasă Dumnezeuul tău să-ți deschidă!”, apoi au plecat și ele la cantină.

Am început a plânge disperată. Îmi era frig și foame. Am decis să mă predau. Dar cui? Educatoarea nu este. Fetele sunt duse la cantină, așa că mi-a rămas să mai aștept vreo 30 – 40 de minute până se vor întoarce. Stăteam și mă gândeam: „Cum, Doamne, să zic că nu voi mai crede în Tine și nu-mi voi mai face cruce? Înseamnă că nu-i dau ascultare bunicii? Înseamnă că îl voi supăra pe Dumnezeu și nu voi mai scăpa de orfelinatul acesta afurisit? Ce să fac, Doamne?” Și lacrimile calde curgeau pe obrajii mei reci.

Dar iată că se aude venind cineva în fugă. Trase zăvorul, deschise ușa și apărură Zoia Ponomariova, o fetiță de seama mea și din clasa mea. Mi-a zis: „Ți-am adus de mâncare, ia și mănâncă până nu te vede nimeni. Acuși o să vină Raiska, dai cuvântul că n-o să-ți mai faci cruce și are să-ți dea drumul”. A zăvorât înapoi ușa și a intrat în baracă.

Nici nu am reușit bine să-mi mănânc cina, că venise și educatoarea. Deschise ușa și mă întreabă: „Ei ce, ai prins la minte sau mai șezi la frig?”. Mă uitam de jos în sus la ochii ei holbați și deodată văzusem în ea pe Satan cu două coarne și o coadă lungă, înfășurată în jurul ei de trei ori...

M-a îngrozit cedarea mea lui Satan, doar nu o dată bunica mi-a spus în acești 10 ani: „Nu-ți vinde sufletul Satanei, el numai asta așteaptă!”. Și acum ce fac eu, Doamne? Strigam în sinea mea, dar răspuns nu primeam.

Educatoarea, văzând cum îmi curg lacrimile, îmi zice: „Hai ridică-te de jos, că vei înțepeni și încă voi răspunde de tine! Ce față încăpățânată!”

Am intrat în baracă ambele. M-am apropiat de sobă să mă încălzesc și ea a făcut la fel. Stând lângă mine zice față de toate fetele: „Consiliul pedagogic a hotărât să o pregătim pe Rita să intre în pionieri. Ce ziceți, fetelor, merită sau nu?”. Una a zis da, alta – nu, celelalte au dat din mână a lehamite. Va fi pionieră și îi vor ieși prostiile din cap, nu-i așa, fetelor?”. Dar fetele își arătau deschis antipatia față de ea și nu-i prea acordau atenție. Plecase.

M-am culcat, dar mă gândeam ce o mai fi și asta – pionieră? Vedeam cravata roșii la gâtul fetelor, dar nu pricepeam ce înseamnă. Credeam că așa e uniforma la orfelinat. La Orlovka nu era nimeni pionier și nici nu se vorbea de ei.

La plecare educatoarea poruncise fetelor să mă supravegheze și s-o anunțe dacă vor vedea ceva ieșit din comun.

Mă așteptam iarăși la batjocura lor, dar de data asta fetele își căutau de treburile lor și numai Zoia a zis cu voce tare: „Ce vidmă mai este și Raiska asta, nici măcar la mâncare nu i-a dat voie!”

„Dar parcă noi de puține ori ne-am culcat flămânde?”, a zis alta. Ea duce mâncarea noastră acasă, copiilor săi”, zice a treia fată. Poate așa și era, nu știu, dar că umblau toți mai mult flămânzi decât sături, o știu bine, căci ceea ce li se plătea oamenilor pentru munca lor, era o bătaie de joc. Așa ceva puteau face numai comuniștii. Lor nu le păsa deloc că oamenii mor de tineri ca muștele. Aveau de unde. Rusia era mare și acaparase multe popoare. i-au subjugat pe toți.

Ultima fată stinsese lumina. Prin mine parcă trecuse un fulger – cum să-mi fac acum cruce, cum să zic „Tatăl nostru”, dacă fetele mă vor supraveghea?

Prinsesem ciudă pe Valia Bronskih, care mă auzise și mă trădase. Dar n-am ținut mult mânie pe ea, căci bunica îmi spunea să-i iert pe toți și atunci și eu voi fi iertată, dacă voi greși cândva. Fetele oricum nu se apropiau de mine, mă ignorau. Numai Zoia se uita la mine altfel și se vedea că ar fi vrut să legăm prietenie, dar se temea de celelalte fete. Însă când rămâneam din întâmplare în două în odaie, ea vorbea liber cu mine și era destul de prietenoasă.

A doua zi la școală știau chiar și băieții că am fost închisă în nișă (cladoucă) și mă întrebau: „Ei ce, moldovanco, ai pățit-o? Te-a închis Raiska în nișă? Ai să mai crezi în Dumnezeu...” Și numai când intra Lidia Vasiliievna în clasă le închidea gura tuturor.

După lecții, m-a rugat să rămân. Mi-a dat o carte mică pe care scria „Statutul pionierilor” și m-a rugat să-l învăț pe de rost până la Anul Nou. Am luat-o în tăcere. Văzând tristețea mea, învățătoarea mea dragă mă netezi pe cap zicând: „Intră în pionieri și vei scăpa și tu de neplăceri. Totul va fi bine, numai să nu le pui la inimă pe toate cele auzite”.

Atunci când în clasă nu mai rămăsese niciun elev, am rupt o foaie din caiet și am scris cu lacrimi o scrisoare bunicăi. I-am povestit tot ce pătesc aici la orfelinat și mai ales despre pionieri. Apoi am plecat la director cu jurnalul. Printre altele, i-am cerut un timbru pe care mi l-a dat cu plăcere. Am scris adresa și i-am rugat să-mi ducă scrisoarea la poștă atunci când va pleca acasă. Era prima mea scrisoare. Mă răzbise de-a binelea. Nu mă așteptam la răspuns, fiindcă bunica nu știa carte, dar, spre mirarea mea, peste două săptămâni mi-a venit răspunsul scris de prietena mea Niusia conform cuvintelor bunicii.

...„Nu intra în pionieri, căci e o sectă satanică! Fă-ți cruce culcată pe pat, în gând spune rugăciunea „Tatăl nostru”! Nu te lepăda de Dumnezeu pentru nimic, căci vei face un mare păcat!...”

Iată așa mă povățuia bunica mea dragă. Ce să fac, mă întrebam de atâtea ori, cum să rezist, dacă și Lidia Vasiliievna m-a rugat??? Cine e drept, ea sau bunica? Am adormit cu sufletul fremătând.

Dimineța nu mai aveam întrebări. Hotărâsem ferm să lupt, dar să nu fac parte din organizația pionierilor. Fac așa cum a zis bunica, doar ea mi-e și mamă, și tată, și soră, și frate. Pe ea am s-o ascult!

În timpul liber mă învățasem a broda, a croșeta, a cânta la chitară de la fete. Îmi plăcea să citesc, dar nu erau cărți. Orfelinatul nu avea bibliotecă, așa că rugam ba pe o educatoare, ba pe alta să-mi aducă ceva, eu în schimb le brodam ceva. Îi citisem pe L. Tolstoi „Învierea”, „Război și pace”, pe Dostoievski, pe Kuprin, aproape pe toți scriitorii ruși. Țin minte că o carte m-a impresionat atât de mult, încât i-am inventat o continuare pe două caiete groase. Scriam pe ascuns, ca nu cumva să mă rădă cineva. Toate poeziile lui Pușkin, ale lui Lermontov, Esenin le știam pe dinafară. Îmi plăcea Nekrasov și Gorki, Turgheniev și Ostrovski. Cărțile mă duceau imaginar în altă lume și îmi era mai ușor să supraviețuiesc.

Vara era timpul lecturilor. Luam plapuma de pe pat și mă duceam acolo, unde erau cele mai înalte buruieni și citeam până adormeam.

Odată mi s-a dat o carte pe un timp scurt și eu atât mă grăbeam s-o citesc acolo în buruieni, încât nu am fost nici la prânz. Spre seară am adormit.

Aud prin somn că cineva mă strigă: „Moldovanca, unde ești?”. Văzând că nu am luat cina, educatoarea s-a speriat că am fugit în Moldova și a poruncit fetelor să mă caute. Cineva mă văzuse că am ieșit cu pătura în mână și s-a priceput că sunt prin apropiere, dar unde?...

Găsindu-mă, educatoarea s-a revoltat: „Cum poți face una ca asta doar știi că peste tot sunt șerpi și poți fi mușcată și muri?! Atât îmi mai trebuie, să fiu trasă la răspundere pentru tine, să stau la închisoare?!”

Desigur că știam eu de șerpi și de alte pericole, dar nu mai puteam rezista să stau atâta în baracă. Și apoi era mereu zgomot, eu însă, în aceste condiții, nu mă puteam concentra asupra lecturii. Era de-ajuns că stăteam în baracă toate cele opt luni friguroase. După ce îmi făceam lecțiile, mă așezam la brodat, croșetat de mi se făcea gheb în spate, pe când fetele se distrau mereu la săniuș, pe lac, prin pădure cu schiurile și numai rareori brodau sau croșetau ceva, nu avea nimeni

acea mare răbdare pe care o aveam eu. Și apoi tare voiam să-mi mulțumesc cumva atunci, când le împleteam câte o față de masă, gherghel la cearșafuri. Mă întrebau ce aş dori în schimb, eu le rugam să-mi dea și mie ață și pânză ca să-mi fac și eu „zestre”. Numai câte lucrări frumoase nu mi-am făcut. Educatoarele mă încurajau, cică, fă mai multe și apoi le vom duce la Kurgan, la expoziție... Nu doream așa ceva, voiam numai să mă duc acasă cu zestre. Așa vedeam la bunica, așa voiam să fac și eu. Să stai degeaba, să pierzi timpul, fără niciun rost, era la noi o rușine mare. Și numai la Orlovka pierdeam timpul în zadar, căci nu aveam bani pe care aş fi putut cumpăra pânză, ață, lână etc.

Pionieră fără voie

Iată că venise și Anul Nou 1954.

Administrația organizase în sala mare un careu. Ne citise o felicitare de undeva de sus. I-a lăudat pe cei buni, i-a certat pe cei răi și m-a ajuns rândul și pe mine.

Acum, copii, zice educatoarea, o vom primi în pionieri pe Rita Spânu, care s-a dovedit a fi în acest timp disciplinată, silitoare și ascultătoare. Noi credem că ea a meritat pe deplin să devină pionieră. Învăță bine și este șefa clasei. Ce ziceți, copii? O primim? Băieții, nefiind niciunul pionier au început a-și întoarce fețele, a-și arăta nemulțumirea, făceau zgomot încât directorul a fost nevoit să intervină. Iar fetele strigau „Da”, căci ele erau cu toate pioniere, numai că purtau rar cravatele, mai mult – la sărbători.

Liniște! a strigat Raisa Alexandrovna. Amuțiseră cu toții.

„Spânu Rita, ieși la mijloc și ne spune Statutul pionierilor!”

Îl știam pe de rost. Dar picioarele parcă îmi înțepeniră. În cap mi se învârtea de zeci de ori aceeași întrebare: ce să fac? Cu o lună în urmă eram hotărâtă s-o ascult pe bunica. Acum însă aveam îndoieli. Aud vocea lui R.A. „Ce, nu auzi, ieși la mijloc!” Se făcu o liniște de mormânt. Toți mă priveau numai pe mine. R.A. repetă, dar cu o voce dură, care mă înrăise. Pătrunseră în sufletul meu zbuciumat și ochii ei verzi și reci. Șovăiam. Cineva din interiorul meu îmi spunea: „Fugi!”. Și eu am făcut doi pași înapoi, am luat-o spre ușă și am zbughit-o în pădure. În urma mea auzisem porunca directorului să mă oprească un băiat. Acela însă a refuzat.

Zăpada era mare și eu reușeam cu greu să alerg, îngropându-mă până la genunchi în zăpadă. Mă bucuram că nu aleargă nimeni după mine.

Ajunsa la „elniki”, adică la o pădure de brazi tineri și foarte deși, m-am ascuns printre ei. Urmăream de acolo ce se face la orfelinat.

Urma să ni se dea cadouri cu dulciuri, eu cred că nu voi primi și îmi pare rău. De fugit am fugit, dar paltonul și broboada mi-au rămas în sală. Dar cu frigul din Siberia nu-i de glumit. Astfel încetișor-încetișor, urmărind pe după ușa directorului, am ajuns în baracă. Acolo m-am încălzit la sobă, apoi m-am culcat, învelindu-mă cu plapuma. Mă cuprinsese o jale, încât am început a plânge, mai ales că nu știam exact: sunt vinovată sau nu.

Părerea bunicii o știam, dar îmi era interesant, ce ar fi zis tata, dacă ar fi aflat despre comportamentul meu?

Nu venea nicio fată. Urma să se danseze și să se cânte, mă rog, ca de Anul Nou, cu Moș Gerilă, Albă ca Zăpada, fulgușori – unul din ei trebuia să fiu și eu, căci fusesem la câteva repetiții. Dar eu stau aici de una singură. Și la cantină aveau să ne dea la felul doi ceva cu carne, nu pește. Plângeam și mă jeleam pe mine însămi. După ce m-am liniștit, mă gândeam că totuși este un lucru bun în toate acestea: am scăpat de pioniere. Bunica Sofia s-ar bucura grozav. Am constatat mai târziu că bucuria îmi fusese zadarnică.

Aflasem mai apoi că nu a alergat nimeni după mine, numai datorită bunei mele învățătoare. A ieșit ea în locul meu și i-a potolit pe toți cu următoarele cuvinte: „Nu face să vă înfuriați sau să vă îngrijorați. Vor mai fi sărbători și încetul cu încetul se va convinge că n-are încotro și va deveni pionieră”. Directorul a început a da vina pe educatoare și pe învățătoare, dar Lidia Vasilievna i-a zis: „De ce nu vă pune pe gânduri faptul că niciun băiat nu vrea să intre în pionieri? Știți că dacă forțați pe ineva nu puteți obține nimic! Lăsați-o pe Rita în pace. Dacă va vrea – bine, dacă nu – împăcați-vă cu gândul acesta, că procedează ca și băieții”.

Râul vieții cotidiene curgea lin în albia firească. Terminasem cu bine clasa a treia. Nimic nu era nou. Știam că aici să mai află o fetiță moldoveancă numită Marusia și fratele ei Colea. Voiam foarte mult să

mă împrietenesc cu ei, să vorbesc în limba maternă, pe care o uitam pe zi ce trecea, neavând cu cine vorbi. Speram că ea îmi va fi ca o soră mai mare, mă va apăra și mă va susține. Ne întâlneam la cantină, dar ea stătea la masă cu grupa ei și nu îndrăzneam să mă apropiu. Nici ea nu arăta vreun interes vădit pentru mine, știind că sunt din Moldova. Mă mira mult lucrul acesta, dar nu-i puteam spune. Într-o zi mi se terminase ața mulină și era un pretext bun de a mă duce în baraca fetelor mai mari.

Am găsit-o făcându-și lecțiile ca și celelalte fete. Luasem cu mine și cartea în limba rusă „Andrieș” de Emilian Bucov, dacă nu mă înșel. Îi arăt câteva cuvinte de la subsolul textului, dar nu a avut nicio reacție. Atunci îi zic în viu grai: lapte, pâine. Nimic. Nu aveam cu cine vorbi. Ață de care aveam nevoie nu avea și m-am întors întristată în baraca mea. Prietenia nu s-a legat. Nici până azi nu pot determina cauza. Ori ea nu știa limba, ori nu voia să vorbească româna, de teamă, de rușinea de fetele care o încurajau să nu facă acest lucru. Apropo, azi vorbește destul de bine limba română cu toate că e din cațapi ruși. Orice aș întreba-o din perioada aceluia timp nenorocit, ea spune că nu ține minte, dar era cu trei ani mai mare decât mine. Ceea ce vreau să evidențiez că nu i se zicea „moldovanca” cu toate că era din județul Bălți. Totuși, cred că era important ceea ce era scris în dosar sau adeverința de naștere.

Cumpăna

Într-o zi Zoia m-a înduplecat, totuși, să mergem la lac să ne scăldăm, căci fusese în cercetare și nu era nimeni acolo. La Orlovka făceam des, aici însă îmi era rușine să rămân în chiloți. Și cu toate că nu era nimeni în jur, am intrat în apă în rochiță. Era o zi cu un soare dogoritor.

După ce ne răcorisem în apa lacului, Zoia îmi arăta pe malul opus nuferii albi, îndemnându-mă să înotăm spre ei. Nu știam să înot, dar nu puteam rezista frumuseții lor. Îmi imaginam nuferii albi într-un borcan pe noptiera mea.

Zoia înota înainte, eu mergeam pe fund, din urma ei ca să-mi păstrez puterile. Peste un timp dădusem de adâncime și am început să înot și eu cum îmi dădea prin gând. Mă țineam bine. Ajunsă lângă

nuferi, am început să rup unul, doi, al treilea era departe. Mă strădui să-l ajung dând repede din picioare. Simt că mi se încolățesc rădăcinile pe picioare. Cine a rupt cândva nuferi știe ce rădăcini lungi au – atât cât de adânc e lacul, un metru, doi, trei, și grosimea cât un deget de copil. Dacă nu-l puteam rupe îl mușcam cu dinții. Și iată „frânghiile” acestea mi-ai încolățicit picioarele și eu istovită de puteri mă duceam la fund. Totul se întâmpla lângă Zoia, care numai ea știe cum își făcuse buchetul atât de îndemânatic.

Ieșind din când în când la suprafață să trag aer, puteam să cer ajutor. Dar îmi era rușine. Și mă zbăteam tot așa până nu am mai avut puteri să ies la suprafață. Atunci a văzut Zoia că eu nu mai sunt, ieșeau pe locul meu numai bule de aer. Ea era o bună înotătoare. S-a scufundat, m-a apucat de păr și m-a scos la suprafață. Am tușit de câteva ori eliberându-mi gura de apă și am început a lucra cu mâinile. Zoia mă ajuta, trăgându-mă după sine. A observat că nu pot pluti după ea, s-a priceput că picioarele sunt încolățite de rădăcinile nuferilor. S-a scufundat imediat, a rupt cu dinții rădăcinile și m-a scăpat de înec. Încolo, am ajuns singură la mal. Acesta a fost primul și ultimul scăldat în lacul orfelinatului. De atunci m-am ferit de apă și chiar dacă intram în ea, numai până la brâu.

Așa a rămas Zoia, din cauza mea, fără nuferi, dar ne-am împrietenit mai mult. Îmi era mai scumpă, mai dragă și de atunci îi dădeam orice mi-ar fi cerut. Astfel, îi mulțumeam pentru că m-a salvat de la înec. Și ea se schimbase: nu se mai temea de fete și se juca adesea cu mine deschis.

Uneori pândeam, ori ea, ori eu, când barca nu era ocupată și ne plimbam cu ea. Dar acestea erau cazuri foarte rare, căci băieții nu-și dădeau rând la ea, ca să prindă pește, adică schimbau coșurile goale pe cele cu pește.

Așa am trecut cumpăna cu brio. Cred că îngerul păzitor m-a salvat și de data aceasta...

Un caz ciudat

Mă adaptasem cât de cât. Învățam să rabd și să sufăr, mușcându-mi buzele, dar fără lacrimi. Aici lacrimile îl irita pe oricine și te alegeai imediat cu un nou nume „Plaxa”.

Mă străduiam să fiu cât mai rar printre fete. „Meseriile” mele preferate – lucrul manual și lectura, mă scăpau de multe neplăceri. Fiind mereu ocupată, nu conversam aproape cu nimeni. Când începea să mă doară spatele, în timpul verii ieșeam la drumul pe care am venit cu cartea-n mână și citeam. Era cam depărțitor de baraca mea, în schimb, foarte liniștit.

După vreo două ore, văd ca dinspre pădure vin doi oameni. Acest lucru era o raritate. Cel mai des treceau mașini, vreo căruță din când în când, dar pe jos...

S-au apropiat de mine. Pesemne, erau soț și soție de o vârstă mijlocie. Curioasă, lăsai cartea într-o parte și îi urmăream. Dar și ei mă analizase atent.

Nu au rezistat ispitei și m-au întrebat ce fac eu de una singură, așa departe de sat și dacă nu mă tem de fugari (întemnițații fugiți din închisori, ceea ce se întâmpla foarte des). Le-am povestit sincer cine sunt și unde stau. S-au mirat și s-au așezat și ei pe iarba de lângă drum, tot întrebându-mă de una de alta. Până la urmă, compătimindu-mă, mi-au zis: „Noi nu avem copii și ne pare foarte rău. Acum ne ducem acasă, ne sfătuim și poate că venim să te luăm pe tine de aici, căci tare ne-ai plăcut”.

Nu am zis nimic. Pur și simplu, nu am reușit să mă gândesc la o astfel de posibilitate. Ei s-au ridicat și, luându-și rămas bun, au plecat la Zverinka.

Nu am mai putut citi nimic în ziua aceea. Mi-au răscolit tot sufletul cu presupunerea făcută. Pe de o parte, tare aș fi vrut să scap de orfelinat, pe de altă parte, era o trădare față de bunica, tata și Emil, la care mă gândeam în fiecare zi. Visam la întâlnirea, la plecarea noastră a tuturor acasă, în Moldova și la traiul fericit pe care l-am avut până în 1949.

Trecu vreo lună de zile. Avântul mi se potoli și considerând că a fost o glumă, i-am uitat pe acei oameni.

Dar într-o bună zi, am fost chemată la director. Doamne, oare ce rău am făcut, mă gândeam, intrând cu frică în birou. Când colo, le văd pe vechile mele cunoștințe vesele. Văzându-mă s-au ridicat în picioare și m-au salutat, strângându-mi mână.

„Ei, așa-i că nu ne mai așteptai, dar noi am venit, fiindcă tare ne-ai plăcut, nu te-am putut uita, mai ales ochii tăi căprui” – sinceri, zice doamna. „Și nu numai pentru asta, și vorba ta, și seriozitatea de om matur, ne-a plăcut”, se grăbi să zică și domnul.

Directorul stătea la biroul său și, zâmbind, ne privea cu o deosebită plăcere. Îmi părea bine și mie, dar hotărârea era deja luată.

„Am venit să te luăm. Tovarășul director e de acord. Tu ce zici? Te-ai gândit la asta sau încă nu? Noi pentru aceasta ți-am dat răgaz de o lună de zile, ca să ai timp să chibzuiești. Mă uit la ei, apoi la director, apoi iar la ei și, în sfârșit, zic: „Iertați-mă, dar nu pot. Aștept să vină tatăl și fratele meu, ca să plecăm acasă...” „Tata nu e mamă, draga mea, zise doamna, dar dacă nu vrei, cu forța nu te vom lua, și vezi, să nu-ți pară rău”.

Directorul a început să-și ceară scuze și să propună pe altcineva, căci slavă Domnului era de unde, dar soții au plecat, refuzându-l. M-au rugat doar să-i petrec până la râul Tobol, ceea ce am și făcut.

Sincer să spun, îmi părea rău, căci și mie îmi plăcură oamenii aceia, dar nu puteam merge contra inimii mele care avea chemarea sângelui.

O nouă încercare

Și cum vă spuneam mai sus, degeaba am sperat eu că am scăpat de pionieri. Administrația n-a uitat nimic, mai ales Raisa Alexandrovna, pe care am făcut-o de rușine și nu mă putea ierta. Peste o lună (pe la 1 februarie) vine ea în baracă și îmi zice să spun statutul, amintindu-mi că de data aceasta evenimentul nu va trece pe lângă mine și că la 23 februarie voi fi primită în pionieri...

M-am pus din nou pe gânduri. Ce să fac, cum să procedez? De când mă numeau „bogomolkă” eu nu mai ziceam „Tatăl nostru” cu glas tare, numai în gând. În ultimul timp, în genere, mă încurcam și pierdeam cuvintele. De puneam un mare efort ca să mi le amintesc și numai atunci când îmi era rău...

Seară de seară mă rugam, să mă ferească Domnul să fiu pionier, să fac parte din secta satanică și în fiecare zi așteptam o minune. Însă nu se schimba nimic.

Cu o săptămână înainte de 23 februarie Raisa Alexandrovna a

hotărât să organizeze o repetiție chiar în odaie și atunci când nu era nimeni, mă pune să spun statutul. Eu îl spun pe de rost. Mă miră faptul că bunica zicea că e satanic, atunci când eu nu găseam nimic rău în statut și mă întrebam, de ce oare e așa? Credeam că totuși nu înțeleg ceva.

Raisa s-a bucurat și apropiindu-se de mine, scoase din buzunar o cravată șifonată și dădu să mi-o lege la gât. Eu sar ca arsă într-o parte. Ea s-a holbat la mine întrebător. Eu aplec capul în jos și tac. Ea se enervează și mă apucă de păr, zgâlțâindu-mă: „Am să te pun cu de-a sila eu să fii ascultătoare, să nu crezi că te voi ierta și de data aceasta, burjuică ce ești! Totuna te voi face pionieră, să știi de la mine și atunci ai să uiți de Dumnezeu!”. Auzind aceste cuvinte, m-am înfuriat și eu. Am dat să fug, dar ea mi-a ghicit gândul și s-a repezit la ușă. A blocat-o cu corpul său, zâmbind răutăcios și așteptând următoarele-mi acțiuni. „Ei, hai mai fugi, dacă poți! Ai văzut că n-ai încotro? Așa că fii bună și supune-te!”, a strecurat ea printre dinți.

Recunosc, nu sunt deloc ambițioasă și dacă mă ruga directorul sau Lidia Vasiliievna – cedam. Dar femeia aceasta îmi provoca o antipatie profundă și parcă-mi cerea să fac contrariul. Și atunci îi zic: „Nu! Nu voi fi pionieră!” „Așa? Atunci, ține-te!”

Mă luă de mână și mă târî din nou în nișă. Mă împinge peste lopeți și zice: „Ai să șezi aici până ți-a veni mintea la cap!” A tras zăvorul și a plecat supărată foc. Rămânând singură și liniștindu-mă, mi-am dat seama că am dat în bară. Să stau iarăși în frig fără broboadă, fără palton? Voi rezista eu oare? Îmi părea rău că nu am cedat, dar era târziu. Raisa Alexandrovna plecase și cine știe dacă mai vine azi pe aici.

Dar iată că fetele se întorceau de la joacă. Una câte una intră în odaie trecând pe lângă mine și nu știau că eu sunt în „nișă”. Am răbdat, cât am răbdat și când nu mai puteam de frig, am bocănit cu pumnii în ușă, dar nimeni nu venea să-mi deschidă. M-a cuprins disperarea. Am început să plâng și să-l rog pe Dumnezeu să mă ajute. Îmi imaginam ce ar zice bunica, dacă m-ar vedea cu cravată la gât. Dar ce ar zice ea, dacă m-ar vedea fără picioare sau chiar moartă? Știu bine că ar plânge și i-ar părea rău. Așa că mă va ierta, am fost nevoită să devin pionieră.

Cântăream și așa și așa și nu puteam lua o decizie. Se făcuse

noapte de tot. Cred că fetele s-au culcat de nu se mai aud certându-se sau bătându-se, ca de obicei, când se adună în baracă.

Iată că aud scârțâind încetișor ușa. Venise Zoia și îmi șoptește să merg în odaie până dimineața, ca să nu știe nici fetele, care au fost prevenite să nu-mi dea drumul, și nici Raisca. Așa am și făcut. De frică să nu mă găsească educatoarea dimineața în pat, nu am închis un ochi. Dar nici Zoia somn ca lumea nu a mai avut, tot din cauza fricii – să nu se afle cine mi-a deschis.

În zori, mă îmbrac eu binișor și mă așez iar între lopeți și măhuri. Zoia trage zăvorul și se culcă, de parcă nu știe nimic.

Noaptea erau geruri mari. Peste un timp mi s-a făcut frig. Dar și somn îmi era. Nici nu știu când am adormit. Așa m-a și găsit educatoarea, dormind pe petici, jos. M-a zgâlțâit până m-am trezit, crezând că-s moartă. Văzând că-s vie și îmbrăcată, s-a liniștit și mă întreabă: „Ai să intri în organizația pionierilor sau nu?” Nu, zic eu, fără să mă gândesc, fiind de pe somn”. Așa? Bine, zdohnește aici, dacă așa dorești!”. A tras zăvorul și a plecat.

Fetele s-au trezit, s-au spălat, au mers la cantină, iarăși fără mine și au plecat la școală. Acolo Lidia Vasilievna le-a întrebat unde-i șefa clasei și ele i-au povestit tot ce știau.

Aflând adevărul, Lidia Vasilievna, a lăsat lecțiile baltă și a alergat la director. Acela s-a indignat, știind ce pățisem cu picioarele când m-au adus la orfelinat și a trimis pe cineva după Raisa. Ea a început să se îndreptățească în fel și chip, accentuând statutul meu de „pui de dușmani ai poporului”, dar directorul nici nu voia s-o asculte. „Toți băieții noștri nu vor să fie pionieri, dar dumneata nu-i congelezi prin nișe, de ce? Te temi de ei pentru că se pot apăra, dar din fetița asta, fără de nicio apărare, poți să faci ce vrei? Chiar acum eliberați-o, hrăniți-o și trimiteți-o la școală!”, a trântit cu pumnul în masă directorul (din spusele Lidiei Vasilievna).

Vine ea la mine, îmi deschide ușa, mă apucă de haină, mă trage, apoi mă izbește cu putere de perete. Nu am căzut. Am rămas așa rezemată de perete, dar în cap ceva îmi suna. O priveam direct în ochi. Așa ceva nu mai văzusem. Era îngrozitor. Fața îi era neagră-roșie, ochii ieșeau din orbite și tremura toată de furie. Vedeam des cum sunt fetele

când se bat, dar chiar așa nu văzusem.

Așa speriată cum eram, am început a striga: „Bine, bine voi fi pionieră, numai nu mă mai bateți, vă rog!” ... M-am lăsat repede în pirostrie, ca ea să nu aibă posibilitatea de a mă izbi din nou în perete. „Aha! Ai înțeles, în sfârșit, că nu ai încotro?! Iată așa e mai bine pentru tine!”. S-a întors și a plecat.

Nu plângeam, nu gemeam de durere. Era dureros pentru mine că am cedat Satanei. Dar n-am avut încotro. Drum înapoi nu mai aveam. Așa și m-au găsit fetele în tindă, înțepenită în pirostrie. Zoia, cu întrebările ei, m-a scos din amorțeală. Mi-a zis să mă duc la bucătărie pentru că tanti Polina mi-a lăsat de mâncare, când a aflat care e situația. M-am ridicat și am coborât scările. Am pornit-o grăbită, dar nu la cantină, ci spre brăduții deși, care mi-au fost, nu o dată, și mamă, și tată.

Tocmai acolo am plâns cu lacrimi amare, răcorindu-mi sufletul mic de copil. Mă durea înfrângerea. Mă întrebam: „La ce bun am luptat atâta, dacă până la urmă am cedat?” Mă uram pe mine însămi.

Satan a biruit

Venise și ziua mea neagră – 8 martie 1954.

Am repetat statutul, ca să nu mă fac de râs și la careul din sala mare am fost primită în organizația pionierească. După aceea am fost la masă. Ni s-a dat mâncare deosebită și patru punguțe cu dulciuri la 25 de fete... Acolo erau drajeuri, bomboane, biscuiți și la fund un... măr. Și așa cadouri de acest fel primiră numai fetele, care învățau bine, mi-a surâs și mie norocul. Toți aveau o dispoziție bună, numai eu parcă eram fiartă. Mă apucase o tristețe și o rușine în fața Domnului că l-am trădat. Acum o să-mi fie și mai rău, mă gândeam eu. Ce o să zică bunica când va afla? În noaptea aceea m-am rugat lui Dumnezeu mai mult ca de obicei, spunând cuvinte din inimă neînvățate. Mă rugam să mă ierte că nu am ascultat de bunica, să nu se supere și să mă lepede, să mi-l aducă mai repede pe tata și să plecăm în Moldova noastră scumpă.

Fiind deja pionieră, viața mea nu a devenit mai ușoară deloc, după cum speram. Din contra. Au apărut multe sarcini și responsabilități noi. În primul rând, m-au însărcinat să-i ajut pe cei mai slabi la învățătură și eram nevoită să stau cu ei după lecții. Și dacă

fetele se mai interesau cât de cât de carte, apoi băieții nici nu doreau să audă de așa ceva. Ei îmi luau în mod obraznic caietul și, pur și simplu, transcriau. O perioadă am stat în bancă cu Liuba Bolșekova, apoi m-au așezat cu cel mai rău și mai încăpățânat băiat, Vanea Egorov. Nici el nu învăța, nici mie nu-mi dădea voie să mă concentrez.

Nu mai aveam timp să citesc sau să brodez. Dacă refuzam să le dau caietul ca ei să copieze, primeam la ceafă. Mi se puneau piedici ca să cad sau mi se ridica rochia în sus.

Într-o altă zi, pe drumul spre cantină, cineva a sărit asupra mea de după ușă și a împușcat lângă urechea mea dreaptă dintr-un pistol. Bubuitura a fost atât de puternică, încât urechea m-a durut foarte mult timp. Și acum, la o mică adiere de vânt, mă doare. Așa că am fost nevoită toată viața mea să port basma. Cred că crăpase ceva în ureche.

Într-o altă zi un băiat mi-a aprins cravata de la gât, aprinzându-mi și părul la ceafă. Multă frică am tras. Așa erau copiii orfelinatului sălbatic. Deplorabil era faptul că nu aveai cui să te plângi adică nu puteai. În caz contrar te numeau „iabednița” și primeai la moacă și mai mult. Adesea fetele cele mai obraznice și mai voinice le puneau pe cele mai mici să facă de serviciu în locul lor: să spele podelele, să aducă de foc, să ducă gunoiul, să spele ghetetele, să calce hainele. Și dacă cineva se opunea pornea o bătaie, de ieșea foc. Celelalte fete se uitau ca la circ.

Adesea mă întrebam: de ce oare atâta agresivitate la copii? Și ce va fi de ei când vor crește? De multe ori îmi căutau și mie nod în papură, dar, fiind mereu ocupată, nu răspundeam.

Însă, într-o zi cu toată dorința mea de a evita conflictele nu am scăpat. Valia Bronskih se apropie pe neașteptate de patul meu și îmi zice: „Nu ți-ar strica să faci și tu de două ori de serviciu!”. Mă fac că nu o aud. Ea se enervează și îmi trage cu piciorul. Mă ridic în picioare și o întreb pentru ce a tras. „Așa vreau eu, da ce, nu se poate?” Și mai trage o dată. Mă durea grozav. Pierzându-mi cumpătul, am mers la atac. Îi trăgeam și eu cu picioarele, o trăgeam de haine și strigam: „O să mă bat până la ultima picătură de sânge!...” (cred că citisem undeva așa ceva). Îi lucrau bine pumnii, dar nici eu nu mă lăsam. Îmi aduceam aminte cum îmi spunea învățătoarea să dau riposta. Toți mușchii mi se

încordau. Sângele îmi circula mai repede, inima mi se bătea mai tare. Devenisem o minge. Săream în sus ca să-i ajung capul, apoi m-am sucit și am sărit pe spatele ei, agățând-o cu mâinile de gât. În așa fel am prinzând-o definitiv. Se vârcolea în tot felul, dar nu mă putea da jos. O țineam și cu picioarele și cu mâinile.

Toate fetele se distrau. Unele strigau: „Davai, moldavanca!” (Hai moldovenii!), altele strigau: „Valia ne zdavaisea, pozor” (Nu te lăsa, Valia, e rușina!). Așa călăream caii când erau fără șa și fără căpăstru. Valia obosise să mă țină-n spate și se trânti jos, dar oricum nu putea scăpa de mine. Ne-am rostogolit așa un timp și văd că Valia zice: „Mă dau bătută!”. O durea grozav gâtul pe care îl strângeam din răspuțeri cu unicul gând – să-i plătesc pentru toate fetele pe care le bătea degeaba. I-am dat drumul și m-am retras spre patul meu, crezând că, văzându-se liberă, mă va ataca din nou. Dar ea s-a liniștit rușinată și s-a dus la patul ei, pipăindu-și mereu gâtul.

Nici până atunci, nici de atunci înainte nimeni din fete nu m-a mai atins, în schimb toate luam bătaie de la băieți, și eu, cel mai des, pentru că duceam registrul cu notele la director.

În felul acesta am văzut că pot să fiu și eu dură și inimoasă. Spre marele meu regret, condițiile inumane te fac să devii răutăcios și fără milă, aspru.

Așa se scurgea viața. Mă acomodam încetul cu încetul și uneori chiar ne jucam cu toate fetele de-a mama și tata, dar mare prietenie nu era între noi, cu excepția Zoiei. Ne duceam vara prin pădure să strângem pomușoare și ciuperci, pe care le vindeam în Zverinka pe niște copeici, la „zagotkontoră”. Dar cel mai des strângeam oase de pe malul Tobolului. Și acum mă mir, de unde atâtea oase? Dădeai cu piciorul în nisip și se iveau capul unui cal, al unui bivoli etc. Era ușor de strâns și se plăteau mai mulți bani.

Din banii ceea cumpăram plicuri și timbre, ață, pânză, ne fotografiam etc. Eram o mare amatoare de a mă fotografia și dacă altele își cumpărau bomboane, eu dădeam banii numai pe fotografii. Nu era nicio rochiță, bluză la cineva pe care să nu o împrumut pentru a mă fotografia. Îmi schimbam coafura de fiecare dată și visam la o poză nemaipomenit de frumoasă. Nu mi-am realizat visul nici până acum, cu

toate că am făcut sute de fotografii... Mă mir și acum de voința mea de copil, de răbdarea celor maturi, când era vorba de lucru. Și dacă fetele de cele mai dese ori se duceau la jucat, la scăldat, la furat, apoi eu la lucrat.

La furat harbuji

Într-o seară vin eu de la lucru seara târziu, iar fetele mele mâncau cu mare plăcere la masă un harbuz mare și roșu. Văzând că mi-am oprit privirea la harbuz, una dintre ele îmi zice: „Noi mâncăm, dar ție nu-ți vom da, tu mănâncă oasele pe care le-ai strâns. Dacă vrei totuși să mănânci și tu, hai mâine cu noi la furat”.

Mă uit iarăși la harbuzul roșu și simt cum îmi curge saliva de patru ani nu mai mâncasem o așa bunătate. „Merg, zic eu, dar e departe?” „Nu, e aproape de ogorul nostru”.

Uitasem să vă spun că și orfelinatul avea pământ pe care se sădeau numai cartofi, sfeclă roșie, morcov. Era destul de departe. Ne ducea la prășit cu mașina. Dar am fost de acord să plec cu fetele la furat, toată noaptea visând la harbuz.

A doua zi dis-de-dimineată am plecat patru fete. Drumul era alături de pădure, dar noi mergeam prin pădure ca să nu ne vadă nimeni. Pe la amiază am ajuns la ogor. Ne-am înțelese ca două fete să rămână de pază, iar două să plece la furat, printre ele eram și eu. Paznicul se vedea în depărtare. Buruienile erau mari și noi am hotărât să mergem târâș până la harbuji. Aveam de târât vreo 300 de metri.

Iată că am ajuns la primii harbuji. Paznicul, neașteptând musafiri ziua, fuma liniștit cu spatele la noi. Zina Zaikova rupe cu dinții codița unui harbuz și caută altul. Neavând practică la așa ceva, trag de harbuz ca să se rupă. Nu se rupe, în schimb curpenii au început a foșni atât de tare încât paznicul auzi. Se întoarce cu fața spre noi. Ne caută cu privirea. Noi am înțepenit. Paznicul venea spre noi fără să ne vadă, ținând pușca la îndemână. Când rămăseseră vreo 50 de metri, el ne zări, dar și noi am văzut că nu mai scăpăm. Ne-am ridicat în picioare și fuga spre pădure, unde strigau și celelalte fete „Ataș!”. Eu fugeam înainte, iar Zina în urmă. Îi erau greu să alerge, fiindcă nu lăsa harbuzul din mâini. Paznicul striga că trage și împușca în sus, dar eu credeam că în Zina și îi strig să arunce harbuzul ca să alerge mai repede.

În sfârșit l-a aruncat, zicând cu ciudă: „Na, mănâncă și îneacă-te cu el!”. Paznicul a ajuns la el și s-a oprit. Noi eram deacuma în pădure. Am respirat ușurate și am izbucnit toate odată în râs. Care zicea că din cauza mea nu ne-a mers, care – că trebuia să venim seara, când nu se vede. Am ajuns acasă obosite și flămânde. Din cauza harbujilor nu am fost la cantină să luăm masa de prânz. Iată așa am „mâncat” și eu harbuz.

Seara, când mă culcasem, îmi analizam acțiunile și am ajuns la concluzia că toate relele ce le pătesc sunt din cauză că tot mai rar și mai rar îmi fac cruce și mă rog lui Dumnezeu. Mă lepădam treptat de El ca să nu mai am probleme. Și cum să nu te lepezi, când și la școală și în baracă ți se vâără pe gât și pe nas ateismul bolșevic. Nu uitau să-ți amintească de fiecare dată că în Dumnezeu cred numai cei proști sau cei bătrâni și fără de carte. Și eu am început să-i cred.

Încă peste un an nu numai că nu mă rugam deloc, da’ îmi uitasem și limba maternă. Devenisem, ca și ceilalți, un pui de fiară sălbatică.

VESTEA DULCE-AMARĂ!

Primisem o scrisoare din Orlovka, unde Niusia mă anunța că bunica mea dragă plecase în Moldova fără mine... Aflând această veste, m-am pomenit în mare încurcătură. Nu știam, să mă bucur sau să mă întristez? Pe de o parte, îmi părea foarte bine că s-a dus și nu va muri de frig și foame în Orlovka. Pe de altă parte, eram șocată. Cum de m-a lăsat pe mine aici, de una singură, printre străini?!

Emil nu-mi scria și nici adresa nu i-o știam, de altfel ca și tata. Dar poate ei au plecat împreună acasă și pe mine m-au lăsat în voia sorții? Care-i adevărul, nu-l știam.

Mi-am adus aminte, acum în limba rusă, de Dumnezeu. Iată pedeapsa pe care o merit pentru că m-am lăsat de El. Îmi imaginam că Domnul, care vede totul, i-a șoptit bunicii că am trădat-o. Ea s-a supărat și m-a lăsat aici. Am început să tânjesc. Nu mai voiam să dorm, să mănânc și eram supărată pe toată lumea.

Dumnezeu însă nu uită de tot de mine. Și iată că într-o zi veni în baraca noastră un băiat, care mă anunță că-mi vine în ospetie tatăl meu. Eram să înnebunesc de bucurie. Nu-mi venea a crede. Am alergat

în întâmpinarea lui. Și iată-mă în brațele lui. Era slab și foarte prost îmbrăcat, dar mie îmi părea că e cel mai frumos om din toată lumea. Îi sărutam ochii, fruntea și mâinile. Lacrimi de bucurie curgeau și din ochii mei, și dintr-ai lui. Doamne! Cât de mult l-am așteptat! Și în sfârșit el a venit. Dumnezeu m-a auzit! Îți mulțumesc Doamne! strigam la cer în limbă străină... Șopteam un singur cuvânt: „Papa!”. Vestea s-a răspândit fulgerător. Veniră toți copiii să-l vadă pe tata. Eu, mândră la culme, nu mai puteam închide gura de bucurie. Totul în jur radia. Copiii se uitau la noi cu zâmbet amestecat cu tristețe. Ce rău îmi pare că nu era un aparat de fotografiat ca să fixeze fețele lor, ochiișorii lor invidioși și triști. Poate, privindu-i, cineva nu ar mai îndrăzni să-i abandoneze pe sub poduri, pe la gunoiști pe sărmanii copii ca să le schilodească viața și sufletele. Cine nu ar fi vrut să fie în locul meu? Asemenea scene erau foarte rare la orfelinat.

Am intrat în baracă. Tata mi-a văzut patul, apoi am ieșit pe scări afară. A scos dintr-o torbă vreun kilogram de bomboane și mi-a zis să dau la toți copiii câte una. După asta a scos o hârtie pe care a dezvelit-o și mi-a pus pe cap o broboadă de mătase. Inimioara nu mai putea de bucurie. Cineva scoase un scaun. El s-a așezat. M-a luat așa îmbrobodită în brațe, apoi m-a pus pe un picior și se tot uita în ochi la mine. Fiindcă nu vorbeam, el a înțeles că eu nu-mi mai știam limba și a început a mă întreba în limba rusă în ce clasă sunt, cum învăț, cum ne hrănesc etc.

Seara a mers cu mine la cantină, unde l-au hrănit ca și pe noi. Apoi a vorbit ceva cu directorul, care l-a culcat în biroul său pe noapte. Eu nu am mai putut dormi în noaptea ceea. Gura nu mi se închidea nici în pat de bucurie, crezând că mâine vom pleca acasă împreună, dar am dat greș...

A doua zi tata spune că pleacă, dar nu știe unde. „Poate găsesc ceva de lucru prin Zverinka, iar dacă nu, apoi voi pleca la Kurgan și voi lucra la Uzina de tractoare. Acasă nu ne putem duce până nu vine știre de la bunica ta. Vom vedea ce se face acolo și dacă ne vor primi...”. M-am întristat grozav, dar ce era să fac. Mi-a rămas numai să aștept urmarea.

Îmi povestise că l-a vizitat și pe Emil, care termina clasa a șaptea

și învăța meseria de lăcătuș-frezor. Avea mari succese și la învățătură, și la lucru. I-au promis să-i dea drumul acasă peste o lună, așa că degrabă vom vedea Moldova noastră. Îmi mai spuse tata că scrisese o plângere lui Stalin și i-a venit răspuns: că a fost deportat pe nedrept și bunicilor le vor da drumul imediat acasă... I s-ar fi dat libertate și lui și copiilor, dar e judecat pentru furt și trebuie să-și ispășească pedeapsa...

După așa răspuns, venit chiar de la Stalin, cine s-ar fi gândit că comuniștii nu-și vor cere iertare și nu ne vor întoarce gospodăriile?! Dar n-a fost așa! Iată prin asta se vede cine sunt bolșevicii: una scriu sau vorbesc, dar cu totul altceva fac. Dar Dumnezeu cu ei. Totul are un sfârșit.

(Qu seminat iniquitatem, metet mala...)

PRIMELE SENTIMENTE

După vizita tatălui devenisem alta. Mergeam de-acum demnă, cu capul sus, ca și toți ceilalți copii. Devenisem mai mândră, mai voinică parcă, mai frumoasă. Mă îmbrobodeam cu basmaua de la tata, mă uitam în oglindă și eram mulțumită de sine.

Nici fetele, nici băieții nu-și mai băteau joc de mine. Îmi auzeam tot mai des numele, și nu porecla. Le spuneam tuturor că degrabă tata o să mă ia de aici și toți mă invidiau. Eram foarte fericită că nu sunt abandonată ca și ceilalți copii. Îmi rămânea numai să învăț bine și să aștept cu răbdare, așa mi-a spus tata la despărțire.

Fusese el și în Orlovka, din care nu mai rămăsese nimic. După moartea lui Stalin, bătrânilor neputincioși li s-a dat drumul acasă. Vreo nouă oameni erau în pușcărie și nu avea cine lucra. Au demolat casele și le-au mutat în Kuzminovka, unde se duse și prietena mea Niusia Scobioală, care nu-mi mai scria scrisori din lipsa de bani.

Viața la orfelinat decurgea monoton. Unicele bucurii, pe care ni le oferea administrația, erau că organizarea în timpul verii, săptămânal, vizionării filmelor în Zverinka. Nimeni nu refuza așa ceva. Toate filmele erau pentru adulți ca și cărțile pe care le citeam și vrei-nu vrei ne simțeam și noi de acum maturi. Aici, în Zverinka, priveam a doua oară minunea de pe ecran. Prima dată a fost în Orlovka, unde ne speriasem toți de trenul care venea spre noi...

Clubul din Zverinka era încăpător. Fiecare s-a străduit să ocupe locurile cele mai bune. Eu mă țineam de Zoia. Unde era ea, acolo și eu. Numai că de data aceasta în partea opusă, nu știu cum, dar s-a așezat Sașa Ekimov, un coleg de-al nostru, dar cu vreo doi ani mai mare. Nu-i plăcea să învețe și rămânea deseori corigent. Unicul băiat, care încă nu mă bătuse.

M-a mirat scena din cinematograf și, cred, nu numai pe mine, doar au văzut toate fetele. De fiecare dată băieții se așezau separat de fete și dacă nu încăpea vreunul, se așeza în brațe la cineva mai voinic, dar cu fete alături ba.

Nu știu nici azi de unde venea sălbăticia aceasta, dar așa era. Doamne ferește să te vadă cineva cu vreo fată sau cu vreun băiat, te bârfea în tot felul și te rușina că nu-ți mai venea a prieteni. Din contra, era în ordinea normală a lucrurilor, dacă se băteau băieții cu fetele, ceea ce și se petrecea când nu vedeau educatorii. Dar să nu credeți că așa ne învățau la școală, nu. Când vedea administrația că ne batem, ne ținea morală bună, că nu e frumos așa, că trebuie să fim prieteni cu băieții, să ne ajutăm unul pe altul. Mai ales mie mi se amintea în orice zi despre acest lucru, eu fiind șefa grupei.

A început filmul. Toți erau cu ochii pe ecran. Doar Sașa se uita la mine. Eu mă fac că nu-l observ și mă aplec mai mult spre Zoia, ca nu cumva să observe ceva. Se aplecă și el parcă voia să-mi spună ceva, dar tăcea. Ofta des și se zvârcolea pe scaun. Nu am înțeles nimic din filmul acela, fiindcă m-a incomodat. Îmi era ciudă pe el că mi-a stricat plăcerea. Pentru mine filmele erau ca și cărțile. Aș fi muncit la strâns oase zi și noapte ca să am bani și pentru film, dar nouă, celor de la orfelinat, nu ni se permitea să vizionăm de unii singuri. Neapărat trebuia să fie și Claudia Pavlovna Aristova. Anume ea răspundea de cultura noastră.

Când s-a terminat filmul, toți băieții au zbughit-o înainte, ca întotdeauna, dar Sașa a rămas în urmă și mergea după noi, furându-mă, anume pe mine, cu privirea. Eram să intru în pământ de rușine. Nu știam cum să procedez. Mă agățasem de Zoia și mă făceam că nu observ nimic. Fetele însă îl bombardau cu privirile iscoditoare. Mă așteptam la unele replici, dar, slavă Domnului, nimeni nu a priceput

nimic ori poate s-au prefăcut că nu au priceput? Și m-au lăsat în pace. Altfel se trăgea alarma în tot orfelinatul, așa cum a fost cu vreo doi ani în urmă.

A fost unicul caz, de când exista orfelinatul, când un băiat s-a îndrăgostit de o fată. Lui îi spunea Marat, iar ei – Roza. Roza era în clasa a șaptea, dar în realitate, cu vreo doi ani mai mare. Se iubeau și se întâlneau în taină, dar veni timpul când descoperi totul. Roza era însărcinată. Marat împlinise 16 ani. Nu avea pe nimeni și era un băiat liniștit și ascultător. Directorului i s-a făcut milă și i-a permis să lucreze la orfelinat, în calitate de grăjdar, cu toate că nu țin minte să fi fost vreun cal pe acolo. De lucru însă era mereu: du-te-vino, încălzește baia sâmbăta pentru copii, vineri pentru administrație, taie lemne, curăță zăpada, prinde pește din lac etc.

Și iată că Marat trebuie să devină tată... I-au alungat pe ambii din orfelinat. Ei s-au dus la gazdă în Zverinka. Marat s-a angajat la lucru, păștea vitele. Și iată așa și-a format o familie.

Dar ce se făcea la orfelinat, e greu de scris. Doamne, ce zarvă era, ce rușine pentru toți. Își imaginau că toate fetele sunt însărcinate. Au chemat comisia medicală și s-a făcut un examen medical fetelor. Auzind de așa ceva, toate ne-am împrăștiat prin pădure și nici la mâncare nu ne-am dus. Eu nu înțelegeam ce urma să ne facă. Nu fusesem niciodată la doctor. Dacă răceam, bunica mă trata cu plante strânse de ea prin pădure. Acum însă auzind de doctori, trebuia să fugi, de ce oare, mă gândeam eu. Dar am făcut întocmai ca și celelalte fete. După ce am văzut cu ochii noștri că doctorii au plecat, ne-am întors în baracă. Administrația era grozav de supărată. Însă după cum zicea și Eminescu: ce e val ca valul trece, a trecut și întâmplarea aceasta, în schimb administrația a devenit mai vigilentă și suspicioasă la toate.

Vestea proastă se dusese și în Zverinka, acum când treceam pe ulițe, ni se zicea direct în față: „Iată vin nu numai tâlharii și bandiții, dar și micii desfrânați”. Da, se aplicase pe imaginea orfelinatului nostru o ștampilă neagră...

Cu toate acestea mie îmi plăcea să hoinăresc prin Zverinka. Căutam să văd ceva nou și interesant.

Într-o zi treceam pe lângă o fântână din care o femeie scotea

apă. Îmi era sete și, sfioasă, m-am apropiat să cer apă. După zvonul urât, mă așteptam la rău, dar nevasta a fost amabilă și m-a servit cu apă, întrebându-mă cine sunt și de unde vin.

După ce i-am povestit de-a fir-a păr, naivă și credulă, cum eram, femeia îmi zice: „Aș dori să te văd în casă la mine, dar acum n-am cu ce te servi, vino mâine tot aici la fântână, tot pe vremea aceasta și ne vom duce la mine acasă și te voi face cunoscută cu copiii mei”. I-am mulțumit amabil pentru apă și i-am promis că voi veni neapărat.

N-am umblat eu o săptămână întreagă la fântâna ceea, și femeia n-a mai venit? În felul acesta am fost mințită neobrăzat. Am primit încă o lecție în viața mea dură.

Secțiune 26.03 „AVIONUL”.

Într-o zi de primăvară, rămăsesem singură în baracă. M-am apropiat de fereastră și priveam tot ce putea fi văzut. Deodată, văd în depărtare cum decolează un avion, zis „kukuruznik”. Zbura o cale scurtă încolo și înapoi. Apoi iar ateriza. Îmi era extrem de interesant. Am ieșit afară, m-am urcat pe un copac ca să văd și să înțeleg mai bine ce face el. Era atât de mic, încât semăna cu o libelulă. Tare voiam să-l văd de aproape, dar ne despărțeau vreo 5 – 6 km.

Nu chibzuiesc mult și mă pornesc într-acolo, cerându-mi voie de la educatoare. Avionul era după Zverinka pe un deal. Parcă am zburat, și nu am mers, așa de mult voiam să-l văd, să-l pipăi. Iată-l, în sfârșit, în fața mea. Mă apropii de el cu gura căscată, uitând de toate pe lume. Pilotul și cei doi lucrători m-au văzut și m-au întrebat cine sunt și de unde vin. Știind atitudinea lor față de cei de la orfelinat, am zis că sunt din Zverinka și tare vreau să văd ce e înăuntru și cum zboară avionul. Pilotul m-a poftit în cabină și apoi în salon, care era ticsit cu praf roz. Eram fascinată. Tare voiam să zbor și eu cât de puțin. Pilotul parcă îmi ghicise gândul și a zis: „Eu știu că ai vrea să zbori, dar acum nu e posibil, căci noi împrăștiem substanțe chimice, dar altă dată te voi plimba, dacă ai să mai vii, bine?”

„Bine, bine”, răspund eu bucuroasă, așezându-mă pe iarbă și privind la avion cum lucrează.

Ajunsa la orfelinat, seara, le-am povestit tuturor fetelor ce am văzut. A doua zi, educatoarea nu mi-a dat voie, certându-mă chiar și

motivând că toți vor să se ducă să-l vadă. Ei și ce e rău în asta, mă gândeam eu, dar Raisa a rămas neclintită. Mi-a zis cu supărare să brodez, să croșetez și să nu hoinăresc aidoma câinilor cei vagabonzi peste tot. „Aș înțelege dacă ai fi băiat, dar tu ești fată, așa că vezi-ți de treburile tale!”

Am mai privit, eu de pe copac încă o zi și a treia zi avionul a plecat. S-a dus cu el și visul meu de a fi aviatore.

REVEDEREA CU BISERICA

Altă dată, după ce vizionasem de dimineață cu toată grupa un film, am rămas în urmă și am luat-o pe altă uliță, nouă pentru mine, sperând că voi ieși la pod înaintea grupe. Dar în cale am întâlnit o clădire deosebit de frumoasă și înaltă. Era Biserica.

Ușile erau larg deschise și vreo două-trei femei lucrau acolo. Scoteau covorașele la scuturat, spălau, ștergeau praful etc. Sfioasă și cu inimioara bătând des de emoție, încerc să intru. Nu mă oprește nimeni, de parcă nu m-ar vedea. Văzându-mă înăuntru, parcă văzusem ceva cunoscut și, totodată necunoscut. Picturile mă fascinau. Icoanele îmbrăcate în aur mă ademeneau. Mi se părea că iată-iață o să văd ceva drag și foarte scump, ceea ce cândva am avut, dar mi s-a răpit. Încetul – încet mergeam înainte. Iată două scări. Mă urc și deschid o ușă. Acolo văd o masă. Pe masă stă o carte mare cu copertile de fier galben, frumos încrustat. Uimită peste măsură, că poate să fie așa cărți, o deschid, vreau să citesc, dar nu înțeleg toate literele. Mă străduiam să alcătuiesc măcar un cuvânt, ca să știu despre ce se spune în ea. Îmi părea că în așa carte poate fi ceva miraculos.

Dar iată că cineva mă strigă de după perete: „Fetițo! De ce te-ai dus în altar? Ieși de acolo repede! Nerușinato!”

Auzind așa cuvinte, m-am grăbit să ies. Eram nedumerită. De ce când am intrat nu mi-a zis nimeni nimic, dar acum mă ceartă? Și numai la ieșirea din Biserică o femeie mi-a explicat că numai băieții pot intra în altar, fetele – nu.

Mă uitam în jurul Bisericii și îmi aminteam că și în satul meu drag aveam o așa Biserică, ba chiar mai mare, mai frumoasă, unde duminica ne duceam cu bunica.

Mă apucase o nostalgie, de nu-mi mai venea a duce la orfelinat.

Voiam acasă! Acasă, unde de Sfintele Paști mă duceam cu ouă roșii, mă dam cu copiii în scrânciob, a doua zi de Sfântul Vasile, umblam cu semănatul pe la rude și, în genere, acolo era un rai adevărat, față de orfelinatul de aici.

Oricum, am plecat în baraca mea, peste măsură de emoționată, descoperisem ceva nou, dar, totodată, vechi și scump. Aș fi vrut să strig de bucurie, s-o împart cu cineva dar cue? Apoi, nu o dată am mai vizitat, pe ascuns, sfânta Biserică. Simțeam, parcă e o bucățică din casa mea din Mihăileni.

Dar mă întorc la sentimente. Nu! Nu ale mele, ci ale lui Sașa Ekimov. Eu eram părtaşă fără voie. Din ziua aceea Sașa îmi acorda tot mai multă atenție. Îmi aținea calea, mă urmărea peste tot. Mă aștepta ore întregi pe după pomi să ies din baracă.

Eu îl evitam stăruiitor și cu indignare în sine. Cum poate el să facă așa ceva, când știe bine că lucrurile acestea sunt o rușine mare, că mă ponegrește în fața tuturor?

Din cauza lui nu mai ieșeam afară – și mă duceam numai la cantină cu toate fetele împreună. Dar Sașa aștepta când eu terminam de mâncat și atunci când ieșeam, foarte iscusit, chiar în ușă, îmi băga un bilețel în buzunar cu toate că eram cu cineva alături. În bilețel scria: „Vreau să prietenesc cu tine!” Doamne, mă gândeam eu, ce obrăznicie, ce risc! Răspuns, desigur, nu-i dădeam și el continua să mă bombardeze cu scrisorele, mai ales când începuse noul an școlar.

O ruga pe Lidia Vasilievna să-i dea voie să se așeze cu mine în bancă, cică, să-i ajut la învățătură. Învățătoarea, desigur se mira ce l-a făcut, brusc, să se apuce de învățătură și îl lăuda pentru așa intenții bune. Dar vai de capul lui. Nu numai el nu învăța nimic, dar și pe mine mă oprea. Mă incomoda cu privirile lui întrebătoare, cu scrisorele câte câteva ori pe zi, unde – mi cerea un singur cuvânt: da sau nu.

Și iată, în sfârșit, cu mâna tremurând, am rupt un colț de caiet pe care am scris ferm cuvântul „Nu”! ca să se termine odată toate acestea și uitându-mă în jur, ca să nu mă vadă nimeni, îl bag repede sub caietul lui Sașa.

M-am simțit ușurată. Se terminară lecțiile și eu am plecat fără să văd reacția lui Sașa. Însă eram convinsă că mă va lăsa în pace acum,

după ce i-am anunțat părerea mea. Dar am dat greș. A doua zi a urmat un alt bilețel cu așa un conținut: „Îmi pare rău că mă respingi. Doar nu-ți voi face niciun rău, din contra, când cineva te va obijdui, eu te voi apăra, te voi ajuta cu tot ce vei avea nevoie...”

Sinceră să fiu, cuvintele acestea mi-au atins coardele subțiri ale inimii: „Te voi ajuta, te voi apăra, nu-ți voi face nimic rău...” E ceva nou pentru mine. Așa ceva nu auzisem nici de la Emil, nici de la tata și nici nu era nevoie, căci atunci când eram cu ei așa și era, fără să-mi spună. Da, dar ei erau ai mei și eu al lor, însă aici e cu totul altceva. E un om străin și-și obligă să-și asumă responsabilitatea pentru mine, o ființă străină pentru el?

Oricum, suna ca în romanul lui Tolstoi „Învierea”... Nu! Nu e pentru mine așa ceva, nu vreau pe nimeni! Nu-i cred pe bărbați! Nu se cuvine! Și înfuriată îi dau lui Sașa răspuns: „Nu vreau nimic de la tine, nu-mi trebuie ajutor, nu vreau niciun prieten. Sunt alte fete pentru tine, să-mi dai pace!” Iată acum, cred că va înțelege și va uita de mine, mă gândeam eu liniștindu-mă.

Dar de unde! După cum se vedea, Sașa era din cei insistenți, care nu se lăsa cu una cu două. Cât de mult am invidiat în viața mea așa caractere, aveam unul diametral opusului. Tu nu mă vrei, eu nici atâta! Și iată că a doua zi urmează a doua scrisorică în care glăsuia: „Eu te iubesc!”

Ei și ce, mă gândeam eu, neînțelegând sensul adânc al acestei fraze, toți spun „te iubesc”, și pe urmă te părăsesc. Parcă nu-s toți bărbații la fel, și cei din roman și cei de alături?! De ce trebuie crezuți oamenii străini?! Nu! Nu! Și iar Nu!

Neprimind niciun răspuns, Sașa iar mă ataca cu scrisorelele. Acestea au început să mă irite și am rugat-o pe învățătoare să mă treacă în altă bancă, neavând motive plauzibile. Dar cred că ea a înțeles și fără cuvinte. Unui pedagog bun nu-i scapă nimic, asta-i lege.

Ea mi-a îndeplinit rugămintea și în locul lui mi l-a pus pe prietenul lui cel mai bun, Vanea Egorov, care, șchiopăta bine cu învățatul, fiind de aceeași vârstă cu Sașa. Dar în zadar m-am bucurat. Scrisorelele le transmitea și prin Vanea, ce-i drept, mai rar.

Și iată că după lecții găsesc în carte o nouă „epistolă”, în ea scria:

„De ce mă urăști și fugi de mine? Răspunde-mi, te rog”. Nu i-am răspuns pentru că nu știam de ce. Frumos, desigur, nu era, voinic nici atâta, dar nu acesta era motivul. Mie îmi plăceau oamenii buni într-atât, încât îi zeificam. Sașa era bun cu mine (prin scrisorele), dar cum puteam să-i scriu că așa ceva este oprit, că e rușine, că suntem încă niște copii etc.

Într-o zi, ca să scap de Sașa, care mă urmărea, luasem jurnalul clasei și fuga la director. Ieșisem prima din clasă. S-a mirat și învățătoarea, dar am scăpat de Sașa. De data aceasta nimeni nu a reușit să-mi pună piedică, să-mi tragă un pumn sau să mă scuipe, ca de obicei. Îmi plăcuse tactica aceasta și o repetam în fiecare zi. Dar iată că iarăși găsesc în carte o scrisorică. „Vino în păduricea de brăduți de după cantină. Am ceva foarte serios să-ți vorbesc, te rog foarte, foarte mult”, scria Sașa. Oare ce poate el să-mi spună serios? Minciuni și atât! Nu am fost și nu i-am răspuns, fugind mereu de el.

Mă duc, într-o zi, la director, ca de obicei, după lecții, și m-au uimit purtările dumnealui. Era gingaș și amabil ca niciodată. Am stat la vorbă multisor. Se interesa cum o mai duc, de ce am nevoie, dacă îmi ajunge mâncare, haine, dacă nu mă bat băieții etc.

Nu m-am plâns de nimic. Așa era regula orfelinatului, altfel o pățeai și mai tare. Atât am zis, că de acasă nu-mi vin scrisori și nu știu de ce tace tata. „Trebuie să înțelegi că dacă nu scriu, înseamnă că nu pot. Nu e încă timpul. Ai răbdare și așteaptă”, mi-a zis directorul Anton Haritonovici cu blândețe, întocmai ca un tată.

Am ieșit de la el încurajată și măgulită că cineva a vorbit cu mine, s-a interesat de viața mea umilă.

Dar parcă numai eu aveam nevoie de așa ceva? Toți copiii așteptau o mângâiere, o stimă de la cineva, o apreciere, căci și ei sunt oameni și nu lepădături, cum ni se zicea peste tot, unde ieșeam. Dacă ar înțelege cei maturi sufletul copilului orfan, ar face niște legi juste, așa ca un copil găsit sau rămas fără părinți să fie înfiat de o familie, unde mai sunt copii și să le plătească statul îndoit pentru a-l întreține. Și atunci nu ar ieși în Marea Viață copii cu sufletul schilodit, plin de suferințe, înrăiți și potențiali bandiți. Și statul ar câștiga de la ei îndoit și omul ar fi într-adevăr Om, aducând mare folos.

Mai apoi am înțeles că orfanii trebuie statului, anume așa ca Sașa Matrosov, în caz de necesitate. Anume ei, educați în stil patriotic, fără de Dumnezeu, devotați țării lor vor fi un fel de kamikaze, carne de tun și roboți adevărați. Dacă nu ar fi ei, cine ar fi mancurți ușor de manipulat???

Sufletul? Sufletul pentru bolșevicii îndrăciți nu este nimic, e un loc gol.

Cel mai regretabil e că în instituțiile statului nimeresc copii până la zece ani. Tocmai atunci e ușor să modelezi din ei, ca din lut, mancurții doriți.

Dacă ai scăpat perioada aceasta, e mult mai greu, dacă nu chiar imposibil să-ți atingi scopul. Ei deacuma au auzit de la buneii, părinți, că este Dumnezeu, că este dragoste, familie și tot ce e frumos. Și atunci se duce o luptă crâncenă între negativ și pozitiv, forțele binelui și cele ale răului. Vai de copilul cela, care nimereste pe câmpul acelei lupte...

...Un copil orfan

E un suflet tragic.

Un copil orfan

E un trandafir

Strivit în picioare.

Un copil orfan

E o chitară fără coarde

Un copil orfan

E o pasăre fără aripi.

Un copil orfan

E un dor neîmplinit.

E o lacrimă amară.

Un copil orfan

E ca și omul fără Țară!...

Croșetând așa o dată, singurică, după ce ne instalase radio, imitam o cântăreața de operetă cu toată puterea vocii pe care o aveam și deodată, parcă din pământ, se ivi Claudia Pavlovna. Ea se uita prin odaie și nemaivăzând pe nimeni mă întreabă cine, chiar acum, a cântat. Eu tac, aplecând capul în jos. Nu știam, am făcut rău sau bine. Ea întreabă iar cu o voce mai dură. Eu iar tac. Atunci Claudia mă apucă de

mână și mă duce la armonistul Goșa, care tocmai făcea repetiție cu niște fete din grupa mare. „Testați, vă rog fetița aceasta, eu am auzit-o cântând. Are o voce fenomenală, ar putea fi solistă, Grigori Constantinovici!”, zice Claudia.

Fetele s-au dat la o parte, pregătindu-se să mă asculte. Când am văzut toată cortina asta, am amuțit pe loc. Îmi imaginam cum o să mă râdă, dacă voi greși nota, și cum îmi vor născoci o nouă poreclă cu acest prilej.

Chiar dacă ai fi putut să te manifesti cumva, nu-ți dădeau cale liberă copiii, de invidie. Dacă recitai vreo poezie mai frumos sau citeai din proză cu intonație erai imediat etichetată. Dacă cântai bine pe scenă, te preveneau: „Nu te mai fandosi!” Dacă îi coseam ceva educatoarei sau învățătoarei eram „lingușitoare” ș.a.m.d. Doamne, câte am pierdut eu în viață cu timiditatea mea, cu frica, nu cumva s-o încasez de la cineva. Cât e de rău să fii complexat. E ca și o boală incurabilă. Numai în visuri eram aviatore, actriță sau jurnalistă, dar și visurile erau tainice, ca nu cumva...

Să cânt în cor, totuși, m-au silit. Așa am cântat vreo doi ani cântece patriotice. La fel și de Anul Nou mă obligase să fiu „Fulguța”, tot în grup. Dansam cu capul în jos de le era lehamite tuturor. Dar nu numai eu eram așa, jumate din fete erau la fel.

Vin eu o dată de la cantină și găsesc pe patul meu o doamnă necunoscută. Era sora lui Claudia P. Venise cu rugămintea să-i aleg părul de puf de capră și să cer în schimb ce doresc. M-am pripit și am acceptat cerând o valiză veche, dacă se poate, ca să am unde pune zestrea mea, când mă voi duce acasă. Puful de capră era necesar pentru șalincă. M-am apucat cu entuziasm, căci nu știam ce muncă titanică se cere aici, ce răbdare de câine trebuie să ai ca să alegi milioane de perișori din tot puful. Nu știam că devii gârbovă și cu mușchii spatelui atrofiați. Tot timpul liber mi-l petreceam îndeplinind însărcinările. Uitasem de toate pe lume. Țineam una și bună în gând: „Mai repede, mai repede, ca să reușesc până vine tata”, pe el îl așteptam în fiecare zi.

În sfârșit, spre primăvară, am terminat munca aceasta silnică. Mi s-a adus valiza de lemn, foarte veche, roasă și jupuită, dar destul de

încăpătoare. Am pus în ea mai întâi biscuiții, apoi săpunul și toate cusăturile, împletiturile etc.

Doamne, ce proastă eram, ce naivă! Oare nu vedeam cum mă invidiau fetele, cum se uitau chiorâș și mă întrebau direct în față: „Pentru ce îți trebuie ție atâta bogăție?” Eu le spuneam că la noi așa e obiceiul că fata trebuie să îmbrace casa frumos. Că la noi casa e mare și sunt necesare multe obiecte ca s-o împodobești.

Am închis, mulțumită, valiza și am băgat-o sub pat. Îmi părea rău numai de un lucru – că nu aveam lăcată s-o încui.

Iarna, în genere, nu ai pe ce face un bănuț. Tare voiam să mai scriu la Mihăileni, dar nu aveam timbre. Tare mă necăjea situația asta, de la nimeni nu puteai să împrumuți, căci nici ei nu aveau. De la învățători sau educatori împrumutasem deja și nu le întorsesem. Se adunară vreo 20 de copeici-datorii. Îmi era rușine să mă uit în ochii lor din cauza aceasta. Căutam o ieșire din situație, dar în zadar.

Și iată că într-o zi venise și salvarea. Când dau să ies de la director, după lecții, mă pomenesc față în față cu Sașa. Mă aștepta cu următoarea scrisorică. Mi-o bagă iute în buzunar și voia să plece ca să nu ne vadă nimeni, dar eu îl opresc și îi zic: „Ai zis cândva că mă poți ajuta. Împrumută-mi, te rog, 25 de copeici, dacă ai”.

Sașa scotocește prin buzunare, dar nu găsește nimic și zice: „Vino în pădure, după masa de seară și îți voi da neapărat”.

Am plecat repede, uitându-mă în jur dacă nu ne-a văzut cineva, dându-i cuvântul că voi veni. După cină, văzând că se întunecă, după cum se și cuvine primăvara, am regretat promisiunea mea de a ieși în pădure, care se afla chiar la marginea orfelinatului. Mă apucase o frică nemaipomenită și nu știam ce să fac. Însă nevoia a învins.

Înainte de asta îi citisem bilețelul în care scria: „Eu te iubesc, dar tu pe mine?” Inima mi s-a înduioșat și m-am bucurat, gândindu-mă cât e de bine când ai pe cineva, care te iubește, te ajută și te apără.

Scot repede o bucățică de hârtie și scriu pe ea: „Eu tot te iubesc”. Apoi m-am îngrozit de cele scrise. Doar nu-l iubeam, nu-l visam, nu-l doream niciodată. Nu știu din ce cauză, ori că nu-mi plăcea, ori că nu eram încă coaptă, dar era sigur că nu-l iubeam și m-am prins cu gândul că, pur și simplu, voiam să-i mulțumesc pentru că el mă iubește și e

gata să mă apere, să mă ajute la nevoie. Da! Da! O simplă mulțumire, dar m-am jucat cu așa cuvinte mari. Asta era rodul cărților citite. Nu zic că nu am știut ce e amorul, dar asta a fost pe la 16 ani, fiind deja acasă. Desigur că nu se compara deloc cu ceea ce era acum. Nici nu aș găsi cuvinte să descriu sentimentele primei dragoste. E ceva ceresc, care nu se uită până la moarte.

Dar iată că mă duceam pe ascuns la prima mea întâlnire, cu frica în sân ca nu cumva să mă vadă cineva. Sașa era deja acolo. Mă striga încetisor ca să știu în ce loc e. Mă apropii sfioasă. El mă ia ușor de mână, eu o smulg înapoi speriată. El scoate din buzunar 30 de copeici și mi le bagă în buzunar, spunând să nu le mai întorc, căci lui nu-i trebuie. Eu protestez și îi promit că la vară când voi aduna oase sau voi strânge ciuperci, i le voi întoarce totuși.

A pocnit undeva o creangă. Speriată, îi dau în mână scrisorica și fuga spre baracă. Iată în felul acesta am avut primul meu rendez-vous.

Revenind în baracă, de unde lipsisem vreo 8 – 10 minute, m-am așezat bucuroasă să scriu scrisori. Una la Mihăileni, iar alta la Nusia. Tare multe întrebări aveam la ea.

Nusia i-am scris-o repede și binișor, dar iată la Mihăileni, lui bădița Vanea Musteață (soțul verișoarei mele Nina) scrisul nu mi se dădea ușor. Oricât mă străduiam, lacrimile se rostogoleau ca mazărea pe hârtie, ștergându-mi cuvintele, care deveneau indescifrabile, mă necăjea o așa stare, dar nu mă puteam opri. Era ofensator faptul că bunica era acasă, dar eu aici, în orfelinatul sălbatic, că tata e liber și ar putea să mă ia de aici, dar nu mă ia. Mă simțeam din nou abandonată. Nu mai aveam răbdare.

De ce te temi, de aceea nu scapi

Trecură doar două zile de la rendez – vous-ul meu cu Sașa. El parcă se liniștise. Nu mă mai urmărea și nu-mi băga obraznic alte bilețele prin buzunare sau prin cărți.

După lecții mă duc eu la director, ca de obicei, și văd că acolo s-a adunat toată administrația, lipsea numai Lidia Vasiliевна. Îi salut pe toți și mă uit întrebător. După priviri se vedea că e ceva rău. Directorul îmi ia jurnalul, se uită în el și îmi zice: „Cum de nu ți-a pus și ție nota unu la purtare?” Toate au zâmbit, uitându-se la mine cu batjocură.

Așteptam atentă ce va urma.

Raisa Alexandrovna scoate un bilețel din buzunar și îl citește: „Eu tot te iubesc”. Ați auzit, oameni buni? Șfichiul ăsta de fată, știe de iubire! Ce ne facem, dacă toți copiii se vor împerechea? Poate ea nu știe că aici e orfelinat și nu bordel?”

Toți tăceau vinoveți de parcă ei comiseseră o faptă atât de urâtă, și nu eu. Îmi era rușine și asta era puțin spus. Eram gata să mă sinucid, numai să nu aud așa cuvinte. Am început a plânge. Știam că sunt vinovată, dar undeva, un subconștient nu eram întru totul de acord. Mă uit în ochii directorului, cu care nu demult vorbisem ca niște prieteni și îl întreb printre lacrimi: „De ce atunci de fiecare dată ne vorbiți de prietenie cu băieții, ba chiar ne obligați să trăim bine cu ei?!”

Directorul ridică ochii la mine și ripostează foarte argumentat: „O, nu, draga mea, aici e altceva, nu e o simplă prietenie, ci e vorba de dragoste. Ai văzut ce a pățit Roza din dragoste? Așa vrei și tu?”. Nu mai aveam cuvinte. Exemplul îmi astupase gura. Cum puteam să le dovedesc că eu nu-s așa, când cuvintele mele de dragoste erau în fața lor?

Descurajată și rușinată până la culme, am zbughit-o afară. Lângă perete stătea Sașa. Ajunsă în dreptul lui, l-am izbit cu toată puterea și am pornit-o spre lac. Fugeam, de parcă alerga cineva după mine și gândurile negre roiau în mintea mea. Ce să fac acum, ce să fac cu rușinea aceasta, doar o să afle tot orfelinatul. Cum să mai trăiesc printre ei? Unde să fug dacă în buzunar am numai 15 copeici ale lui Sașa? Și dacă plec pe lumea vânătă, cum o să mă găsească tata? Da! Anume tata voiam să mă creadă că nu am făcut nimic rău și nici nu aveam așa intenții. Pur și simplu, m-am jucat cu niște cuvinte interzise copiilor și am fost crunt pedepsită. Am vrut și eu să-i mulțumesc pentru bani, dar el i-a dat bilețelul meu Raisei, potlogarul. A umblat după mine jumătate de an ca să mă facă de râs în tot orfelinatul. Nu degeaba nu aveam încredere în el. Poate simțeam că e o capcană. Nenorocitul, ce a câștigat din asta? Și încă mai stătea la fereastră să asculte cum mă pârjolește administrația, nemernicul.

Fierbea totul în mine. Am ajuns la lac. Uitasem de ce venisem aici. Locul nostru, al tuturor e păduricea. Acolo se ascund copiii de

cineva, acolo se liniștesc, dacă sunt obijduiți, acolo se pun pe gânduri cum să trăiască mai departe.

Dar eu venisem la lac, unde aproape că nu ai unde te ascunde de ochii lumii, unde este mereu cineva. De ce? În pădurice fusese și Sașa și nu mai voiam să mai văd locul acela. M-am așezat într-un tufiș și am stat acolo până a înnoptat. Mă liniștisem de-a binelea și luasem hotărârea de a suporta toate batjocurile, fiind vinovată, sperând mult că totuși va veni tata și se vor termina toate necazurile.

A doua zi m-am dus la școală cu sufletul bolnav, cine a pățit, știe ce înseamnă un suflet bolnav. Mă așteptam numai la rele, dar spre mirarea mea, nimeni nu mi-a zis nimic. După lecții Lidia Vasilevna m-a rugat să zăbovesc, cică să-i ajut ceva și după ce plecaseră toți din clasă, ea începu vorba: „Fetița mea, eu știu că tu ai ciudă pe Sașa, dar el n-a făcut-o special. Bilețelul îi căzu din buzunarul pantalonilor și l-a găsit Raisa. M-au chemat și pe mine să-ți țin morală față de director, dar eu nu am vrut s-o fac. Însă cu Sașa am vorbit între patru ochi. Când a depistat că nu-i scrisorica, s-a priceput că ea a luat-o și a vrut s-o bată. Abia, abia l-am oprit”. Auzisem de așa întâmplări, când băieții se răzbunau pe educatori, dacă aceia îi vindeau directorului sau miliției, dar nu credeam. Acum însă m-am convins. „După ce ai ieșit din biroul directorului, Sașa a intrat și i-a înjurat pe toți, zicând că tu nu ești vinovată cu nimic”. Aici, de-acum nu puteam fi de acord. Căci dovadă că eram vinovată era scrisorica din mâinile lor. Îmi mai trecuse ura față de Sașa, dar nu de tot. Mă gândeam că ar fi putut arunca bilețelul în W.C., cum făceam eu, și nimeni nu-l găsea. Anume aceasta m-a făcut să nu-l iert niciodată! Oricât se străduia să-mi ațină calea, să încerce să-mi explice ceva, totul a fost în zadar. Din ziua aceea el era pentru mine un loc gol. Mă mustra conștiința numai pentru cele 30 de copeici. Grozav nu-mi plăcea să fiu datoare. Și apoi, dacă asta era o crimă, o rușine mare, la ce bun trebuia să mai repet?!

Mai târziu aflasem că toți știau de întâmplarea noastră, dar tăceau toți mîlc, căci mai erau perechi cu adevărat amorezate, dar se întâlneau în mare taină departe în pădure sau în Zverinka. Și așa-zisa prietena mea, Zoia, se întâlnea în taină cu Vanea Egorov. Dar totul era copilărește, foarte amuzant.

Instinctul lucra de minune, căci ceea ce e dat de la Dumnezeu nu mai poate fi dezhădăcinat, întocmai cum nu poți opri să înflorească o floare primăvara, decât numai strivind-o sau săpându-i rădăcina. Iubirea e o minune a Domnului dacă, desigur, nu e falsă. Pentru ea omul se naște, muncește și pătimește. Fără dragoste pe lumea aceasta nimic nu ar fi interesant și de Țară. Fără dragoste nu ar fi Dumnezeu și fără El nu ar fi dragoste. Totul se ține pe dragoste, de soție, de mamă, de frate, de soră, de tată și de prietenă. Fericit e omul care a întâlnit dragostea în calea lui și mare nenorocit e acela care nu știe de ea, căci a trăit în gol, în zadar, fără nicio urmă. Ca un animal. Dar asta e imposibil. Dragostea a fost, este și va fi veșnic! Slavă Domnului că ne-a dat-o!!!

Un „zăc” în piele și oase

Venise primăvara. Pârâiașele curgeau ba ici, ba colo. Sosiră păsările, unde și unde se arăta pământul negru. Soarele intra în clasa noastră, mai puternic, ridicându-ne la toți buna dispoziție.

După lecții am rugat-o pe învățătoare să mergem la pădure să culegem ghiociei. A fost de acord și noi, zgomotoși, am pornit-o spre pădurea mare. Copiii se zbenguiau fericiți. Toate florile din cale erau ale noastre. Zăpadă rămăsese puțină și băieții făceau mingi, aruncând unul în altul.

Ne mira faptul cum brândușele ies de sub zăpadă și nu îngheață. Niște flori cu cinci petale, frumoase și gingașe. Uitându-te la ele ți se topea inima. La noi așa flori nu văzusem. Ghiociei și toporașii noștri sunt mult mai mici decât brândușele rusești. Ale noastre nici nu-ți vine să le rupi, atât de firave sunt, acestea dimpotrivă, parcă se cer rupte și duse acasă. Fetele se țineau mai mult pe lângă învățătoare, căci ea ne povestea ceva interesant.

Deodată, un elev aleargă la învățătoare și îi spuse în șoaptă că într-o groapă, ce era în calea lor, stă lungit pe burtă un om pe jumătate gol. Doamne ferește! Gol, când peste tot încă este zăpadă?

Lidia Vasilievna a crezut că el glumește. Altul se jura că e adevărat. Dar așa cum deja ne apropiam de groapă nu mai aveam timp să mai discutăm și am mers mai departe. Lidia Vasilievna ne șoptea să nu-i acordăm atenție și să nu ne oprim. Am trecut pe lângă groapă.

Ne-am făcut că nu ne uităm, dar am tras cu coada ochiului. Ne era foarte interesant să vedem un om gol în pădure. El era culcat pe spate și în mână ținea un cuțit mare. Un deget era pe buze, semn să tăcem. Văzând cuțitul a trecut un fior rece prin mine. Bărbatul era cu părul și barba negre, ca tăciunele, și pielea lui era smolită.

Un elev rămăsese hăt în urmă și neștiind nimic, venea în fugă drept spre groapă. A sărit și a înțepenit. Voia să ne spună descoperirea, dar Lidia Vasilievna i-a făcut semn să tacă.

Ne stricase toată dispoziția. Învățătoarea ne-a explicat cine era omul. Toată Siberia era plină de închisori. Ba din una, ba din alta fugeau întemnițații și ca să nu-i cunoască cine sunt, aruncau haina de pe ei și umblau goi până nu furau alta de la cineva.

Învățătoarea ne-a avertizat să nu umblăm prin pădure singuri, ci numai în grup, pentru că s-a întâmplat ca oamenii de aici să fie prinși și mâncați, de flămânzi ce erau fugarii. Ajungem și la omoruri.

Doamne, m-am gândit eu îngrozită, de câte ori umblam de una singură prin pădure, culegând pomușoare sau ciuperci. M-a ferit Dumnezeu sau îngerul meu păzitor.

În felul acesta am mai primit încă o lecție ce nu trebuie să fac.

Secțiune 26.04

Secțiune 26.05 DRAGOSTE CU SURPRIZĂ...

Într-o zi vine Zoia de afară și îmi zice sufocată de alergare: „Hai cu mine repede să-ți arăt ceva interesant!”. Eu brodam pe pat și eram singurică în odaie (ca întotdeauna). Nu voiam să las lucrul, dar eram intrigată să aflu ce anume o să-mi arate. Ea însă nu voia să-mi spună nicidecum. Mă grăbea, ca nu cumva să dispară „secretul”. Cine ar fi putut rezista și până la urmă am lăsat totul baltă și am mers cu ea.

Afară era vară, cald și frumos. Zoia o lua în grabă spre lac. Eu din urma ei. Ajunse la râulețul cu răchite, văzui deodată printre ele o luntre cu doi pasageri. Era Sașa Ekimov și Liuba Bolșakova. El ținea în mâini vâslele, ea își spăla șosetele, vorbind încetișor ceva. Deodată parcă nu-mi venea să cred, apoi Zoia îmi zice în șoaptă: „Ei, cum îți place „prietenul”?”. Eu parcă mă trezii dintr-o uimire și nimerii în alta și mai și... Imediat o întreb: „Dar ce am eu cu el? Asta-i treaba lor!”

„Nu, drăguț, eu știu de la Vanea Egorov că Sașa e îndrăgostit de

tine și tu i-ai răspuns, dar Raisa te-a chemat la director și te-au certat și acum nu mai vrei să te întâlnești cu el...”

Am văzut că într-adevăr știe totul și nu mai avea vreun rost să neg.

„Deci dacă știi totul, vezi și singură că nu mai am nimic cu el și nu are decât să prietenească cu o altă fată”, spun eu convingător. Dar Zoia continua să se indigneze. Cum se poate așa ceva? Dacă era dragoste adevărată nu-și permitea o asemenea purtare. Înseamnă că totul a fost fals?!

Mă puse pe gânduri. Într-adevăr, dacă cuvintele lui scrise de zeci de ori erau sincere, acum nu era cu o altă fată. Pe de altă parte, ce aș face eu dacă aș fi fost în locul lui, fiind total ignorată?

Nu, cred că Sașa are dreptate și bine face că și-a găsit o prietenă, care era colega mea. Dându-mi seama definitiv îi zic Zoiei să ne retragem din ascunziș și să plecăm imediat în baracă, spre care eu am și pornit deja.

Dar Zoia și-a pus ambiția să rămânem și să vedem ce o să fie mai departe. Văzând că eu mă îndepărtez, strigă la mine. Și în momentul acela auzi Sașa. Coborî din luntre și fuga spre tufișurile de unde se auzi vocea. Zoia îl văzu și fuga după mine. Eu eram la vreo 10 – 15 metri de ea. Sașa a ajuns-o pe Zoia i-a lipit o palmă la obraz și fuga din urma mea. Nu mă așteptam că îmi va trage după atâtea țidule de dragoste, dar el m-a ajuns și m-a lovit ca și pe Zoia, pe obraz. Și dacă pe Zoia a pălmuit-o fără cuvinte, eu am fost înjosită cu următoarele cuvinte: De ce mă chinui atâta, nici tu nu vrei să prietenești cu mine, nici cu alta nu-mi dai voie? De ce mă pândești de parcă-ți pasă de mine, atunci când fugi mereu de mine și îmi întorci spatele???” Am rămas trăsniță. Dacă știam pentru ce mă cheamă Zoia, mă mai duceam vreodată? Desigur că nu! Năpastă, nu alta. Mergeam repede spre baracă cu obrazul roșu-fierbinte și nu voiam să-mi bat gura ca să mă îndreptățesc, cu toate că tare aș fi vrut. Dar m-a salvat Zoia, care mergea din urmă și a auzit totul. I-a spus că eu nu am nicio vină și că el e „fustangiu”.

A doua zi Zoia, pândindu-mă să fiu singură, mi-a spus noutățile. Cică Sașa i-a spus lui Vanea că a făcut-o intenționat, știa că cineva îl va

vedea cu Liuba și va ajunge la urechile mele. În speranța că apoi voi fi geloasă și voi accepta prietenia lui.

Și, într-adevăr, îmi trimitea scrisorele de dragoste prin Vanea și Zoia, dar trenul plecase demult.

Nu l-am mai văzut cu Liuba, dar nici nu aveam timp să ies la plimbare, mă grăbeam să-mi fac din nou zestre – urma să plec acasă și toate gândurile îmi erau în Moldova mea dragă și scumpă.

Coșmarul

Eram la lecții, când simt că ceva se mișcă pe cap. Mă scarpin întâmplător. Dar după vreun minut, iar se mișcă, ba chiar mă pișcă. Ce să fac, rabd până la sfârșitul lecțiilor și, fuga la baracă. Fac întocmai, cum făceau și alte fete. Aștern o față de pernă pe pat, mă așez în genunchi și încep a mă pieptăna. Dar nimic nu cade. Mă frigea pielea pe cap de nu mai puteam, dar cel care se mișca nu mai cădea. Atunci m-am gândit că pieptenele meu e prea rar și am cerut de la Zoia altul. Al ei era mai des și, în sfârșit, am prins banditul de parazit. Bucuroasă că am scăpat de el, mi-am aranjat părul frumos, luându-mi grija de parazit. Peste două zile, îmi trece bucuria în scârbă, căci alt parazit venise nepoftit. Iar depun efort și timp ca să scap de el. Dar capul era deja, parcă, opărit. Nu mai puteam suferi nimic pe el, așa de tare mă durea. Peste trei zile totul s-a repetat și când mi-a crăpat răbdarea îi zic dimineața educatoarei ce pătesc și o rog să mă ajute să scap de paraziți. Ea se uită nedumerită la mine și îmi zice: „Ce-i cu tine, ai căzut de pe lună? Nu-ți plac păduchii de parcă pe cuptor la bunică-ta nu aveai?”. „Nu, zic eu îndesat, nu aveam, căci noi toate hainele le fierbeam, da părul tata mi-l tundeă până la piele numai ca să nu am paraziți”.

Raisa s-a dus undeva și a venit cu dust. Am presărat eu tot capul, am stat așa vreo 30 de minute, apoi l-am spălat, crezând că de data asta la sigur că am scăpat. Dar de unde, peste o săptămână iar „au sosit” pe capul meu. Dar văd că și Zoia, și alte fete să scarpină bine. Cum naiba poate fi așa ceva. La baie ne ducem în toată sâmbăta. Hainele le spălăm cu săpun. Capul îl îngrijim. De unde oare vin și tot vin.

Într-o seară, când a venit Raisa, îi spun că nu mă voi culca

pentru că mă doare capul de atâta ros, dar păduchii nu se mai termină. Raisa a tăcut, a pufnit pe sub nas și s-a dus.

A doua zi ne trezim cu o mașină lângă prag. Era etuva (mașină de dezinfectat hainele). Am dat toate hainele și așternutul la prăjit. Raisa supraveghea să nu rămână ceva. Chiar și lenjeria de pe noi au pârlit-o.

Sanitarul care venise cu mașina a observat că Valia Bronskih stă îmbrobodită mereu și a insistat ca și broboada ei să fie dată la dezinfectat, dar ea s-a opus, motivând că o dor urechile.

Sanitarul o cheamă pe Raisa și îi spune ceva la ureche. S-au apropiat ambii de ea și i-au smuls cu forța broboada de pe cap. Și... o, Doamne, ce să vedem. Valia a rămas pleșuvă. Numai de asupra frunții îi rămăsese puțin păr. Capul îi era în răni și pe piele se mișcau mii de păduchi albi și groși. Sânge nu era deloc, numai piele moartă. Și sanitarul, și Raisa văzând această scenă înspăimântătoare au strigat involuntar, la care ne-am adunat și noi. „Dar unde ți-e părul?“, întreabă sanitarul. Raisa s-a dezmeticit și s-a uitat la broboada pe care o ținea în mână. Văzând-o, imediat o aruncă pe pat, unde ședea Valia. Noi toate ne uitam la broboadă, unde, ca și pe cap, mișunau ca niște purcei albi-roz, mii de paraziți. Îmi venea să vomitez. Ne uitam ba la Valia, ba la broboada cu păr, mai ceva ca la un extraterestru, fără să scoatem vreun cuvânt. Acum ne dădeam seama de unde veneau paraziții. Ni s-a făcut ciudă pe ea și am început a striga s-o bage și pe dânsa în etuvă. Ea s-a speriat că pot să face așa ceva și s-a apucat cu mâinile de pat. Sanitarul, un om voinic, a zis: „Pe dânsa nu, dar iată așternutul da” și a ridicat salteaua ca s-o ducă la etuvă. Și când colo ce se vede? Salteaua era udă, putredă și plină cu viermi. Văzând așa ceva, mi s-a făcut jale de ea. Cum oare poți dormi pe o saltea udă o iarnă întreagă. Iată de ce era atât de agresivă mereu. Valia ședea liniștită pe marginea patului neașternut cu ochii în jos și nu vorbea nimic. Iar Raisa umbla îngreșoșată și se văicăra. Le-a poruncit Zoiei și Zinei să ducă salteaua la gunoi și să aducă una nouă de la depozit.

După ce au terminat operația de deparazitare, au luat-o pe Valia și au dus-o în cabinetul doctorului. Acolo i-au prelucrat capul cu ceva, au bandajat-o și i-au dat o bucată de mușama și o pătură veche ca să

aștearnă pe saltea.

Cine știe cât dura starea aceea de lucruri, dacă nu miorcăiam eu, nemulțumită de păduchi. Nu știu despre celelalte, dar eu și azi văd coșmarul acela în ochi, și azi mă mir de așa răbdare. Dacă eu nu-l puteam suferi pe unul, cum a suferit ea miile de paraziți de pe cap și viermii de sub ea? E ceva anormal!

A umblat ea așa vreo două săptămâni cu capul bandajat. Apoi medicul i-a zis să umble cu capul descoperit, iar noi s-o supraveghem. Peste o lună pielea s-a tămăduit, s-a netezit și a început iarăși a-i crește părul, spre mirarea noastră, care, credeam că gata, va rămâne cheală. Cine era de serviciu, era obligat să controleze și patul, dacă nu cumva e ud. I-au dat leacuri și pentru boala ei, dar nu mai țin minte dacă i-a trecut anurezul.

Mi-am amintit atunci și de Orlovka, căci și acolo rușii aveau destui păduchi. A se căuta pe cap era o îndeletnicire a lor și fără de nicio rușine ieșeau afară la soare și se căutau pe cap cu ajutorul... cuțitului. Da, da! al cuțitului, cu care tăiau pâinea sau altceva de ale gurii în casă. Auzeai numai cum pocnesc unul după altul, mai ales în bărbile bărbaților, care erau pline cu paraziți. Ei, dar așa ca la Valia văzusem pentru prima și ultima dată.

Să te crucești nu alta.

Disperarea

Trecuse aproape un an de zile, dar tata nu mai venea și bunica nu-mi răspundea la scrisori. M-am îngrijorat din nou nespus de mult. Și am hotărât să scriu unei mătușe de ale mele, Scutaru Maria, despre care am scris chiar la început. Soțul ei era Scutaru Gheorghe, fratele mamei mele. Numai pe ea o țineam minte mai bine, fiindcă ea nu avea copii și mă răsfăța mereu pe mine, ba cu o nucă, ba cu un măr, ba cu o rochiță și cordele, căci era croitoreasă.

De scris, am scris eu, dar plic cu timbru nu aveam și atunci cu toată rușinea am cerut de la fete. Dintre toate avea numai pământeanca mea, Maria Berezovscaia. Celelalte fete nu aveau pe nimeni și nici plicuri nu le trebuiau. Sărmanele de ele. Nu aș fi vrut să fiu în locul lor... Maria însă avea, ca și mine tată, un frate mic și o soră mijlocie în alt orfelinat, cu care purta corespondența.

Deci, le-am scris eu unchilor și i-am rugat să-mi spună ceva despre bunica, să aflu de ce nu-mi răspunde.

Scriam despre viața mea din orfelinat, și lacrimile curgeau suvoi. Ultimele cuvinte erau, tradiționale: „Vă rog să mă luați de aici...”

Am dus scrisoarea singură la poșta din Zverinka, ca să fiu convinsă că nu se pierde și așteptam cu nerăbdare răspunsul.

Peste o lună îmi veni și răspunsul mult așteptat. Pe plic însă nu era numele persoanei căreia i-am scris. După ce o citii, am aflat că moșii mei nu știau rusește și au fost nevoiți să i-o deie verișoarei mele Nina, care era căsătorită cu bădița Ion Musteață. Anume el știa limba rusă, făcând armata la sovietici. Și bunelul Ion (tatăl mamei) știa, dar nu avea carte.

În felul acesta eu, în sfârșit, am aflat toate noutățile și mai triste, cred, nici nu existau.

Prima, care m-a frapat, era că bunul meu tată era deja în Moldova!! Vă închipuiți ce șoc era pentru mine? El a plecat și pe mine m-a lăsat în turma aceasta de nenorociți! Mă simțeam de parcă aș fi fost un pisic aruncat prin pădure, pe care eu, dacă-l găseam, îi salvam viața, dându-i din mâncarea mea scumpă, până îl creșteam mare, pentru ca mai târziu să fie nevoit să-și caute singur de mâncare, fiind gonit de băieții noștri.

Citeam și plângeam de mare necaz – tata m-a lăsat – dar nu știam că în următoarele rânduri voi afla o veste și mai tristă că bunica mea dragă, mama mea scumpă, nu mai este în viață. A murit, sărmana, pe prispa casei sale, pe care a construit-o cu bunelul Grigore. Acum însă bolșevicii au făcut acolo un ambulatoriu și nu i-au dat voie să intre în casa construită cu sudoarea ei.

Nu le-a fost de ajuns că-i luase viața bunelului pentru nimic, dar i-au luat și casă, ducând-o și pe ea la pieire. Oare în ce țară s-ar face așa ceva? Oare ce țară normală ar prospera pe oase și sânge nevinovat?

Nu puteam să cred așa ceva. Nu mai vedeam nimic de atâtea lacrimi. Plângeam fără rușine, căci eram în pădurice. Aflasem că și Emil e la libertate. A vrut să se angajeze undeva la lucru, dar, ca și pe tata, nu l-au primit în sat. Și nici în altă parte nu l-au primit pe Emil, fiindcă urma să facă armata, împlinise 18 ani. Tata s-a dus la Drochia, la

fabrica de zahăr și s-a angajat ca muncitor. Promise și un loc în cămin. Tot aici aflai că și casa noastră, mare și frumoasă, a fost transferată în Mihăilenii Noi și făcută școală...

Toate acestea nu puteau ajunge la creierul meu de copil. Cum să nu fie casa mea, acolo unde m-am născut și am crescut până la șase ani? Doar eu o văd în ochi în toată ziua și visez să mă întorc la ea! Îi văd și acum pereții albi și brâiele albastre, ferestrele mari cu perdele scumpe, cei patru stâlpi ornamentați încă de mânuțele mamei, anexele în dosul casei pentru păsări, cal, vacă și oi, grădina cu fructe și flori. Credeam că toate mă așteaptă și acum! Dar reieșea că nu aveam unde trage, nu aveam unde locui. Deci nu vom mai fi o familie, ci dezmembrați câte unul care și încotro? Dar se poate oare așa? Nu! Nu vreau așa! Vreau să fiu cu tata, cu Emil, așa cum am fost cândva.

Aceste gânduri m-au îmbolnăvit grav. Mă simțeam și eu ca și celelalte fete: abandonată. Acum și eu, în serile lungi, cântam cu ele cântece de jale, „blatnâie”, cum le ziceam noi, de răsuna taigaua de alături. Motani aruncați, câini înecați, așa se simt orfanii.

Te caut, dulce mamă.
Prin grâne, printre flori
Și prin pădurea deasă.
Cu frunza cea de dor!
Te caut dragă mamă!
Spune-mi unde ești?
Sau poate tu din ceruri
Pe mine mă privești?
Te rog, o, scumpă mamă.
Să vii ca să mă duci.
În lumea celor bune.
În lumea celor dulci!
Să fiu cu tine alături.
La pieptu-ți să mă strângi.
Să nu mai știu de frică
De milă să nu-mi plângi...

Viața mea luase o altă întorsătură. Nu mai puteam lucra, mânca, învăța. Nu mă mai bucura nimic, nici păsările, nici verdeța, nici

soarele. Toate muriră pentru mine. Mă topeam, văzând cu ochii. Toate speranțele mele și visele se ruinară...

După un timp oarecare, administrația a observat schimbările din mine. Lidia Vasilevna, îngrijorată M-a poftit la ea acasă. m-a ospătat cu un pahar de lapte și m-a ispitit de toate.

M-a încurajat ca întotdeauna, explicându-mi că tata a vrut să mă ia chiar atunci când venise, dar directorul l-a convins să se angajeze la lucru, să-și găsească un loc de trai și numai după aceea să mă ia de aici. Astfel dictează și logica. „Aha, mă gândeam eu, deci a știut și directorul, și Lidia Vasilevna de situația mea, dar nu mi-au spus și eu așteptam în van? Ce fățarnicie, Doamne! Ce urât e din partea lor!”

M-am indignat la culme. Nu-i puteam înțelege pe acești oameni străini, cum de nu pot pricepe că eu nu vreau, nu cer nimic: nici pâine, nici haine, nici bani, vreau numai și numai să fiu cu tata și cu Emil alături, acasă!

De atunci s-a născut în sufletul meu fragil o ambiție maladivă. Am început a-i bombarda cu scrisori. Nu știu, dacă le putea citi cineva, căci ele erau udate cu lacrimi amare.

Neavând bani, eu le făceam colțuri și le trimiteam fără de timbre. Îmi revărsam toată supărarea în scrisori, reproșându-le că Emil n-a trecut pe la mine, că tata nu mi-a spus că pleacă, ba chiar și pe bunica – de ce a murit și nu m-a așteptat pe mine...

„Trădătorilor! Strigam eu în sinea mea. Când voi crește mare, voi lucra, voi face bani și totuna voi pleca și eu acasă! Să știți că aici n-o să rămân nicicând!”

Din clipa asta mi se născuse o nouă râvnă de a trăi. Speranța că tata mă va lua s-a spulberat definitiv. Sau Emil, despre care nimeni nici nu știa pe unde este. Sărmanul, cum i-o fi fost și lui, fără casă, fără masă și cel mai rău, fără de lucru.

Doamne! Pentru ce atâta necaz ai dat peste niște copii orfani, nevinoveți? Ce rău am făcut noi?

Nu găseam răspuns și tot mai mult și mai mult mă depărtam de Dumnezeu, acuzându-L anume pe El de toate relele care se fac. Și mă împăcam tot mai mult cu gândul că El nu există. Dacă ar exista, putea oare să admită ca tata, scumpul meu tată, nici să nu-mi scrie sau măcar

Emil, care știa carte. Desigur că nu admitea așa ceva, dacă era, mă gândeam eu în ciudată pe toți și pe toate.

Dar viața mergea înainte cu toate greutățile ei. Eu mă împăcam cu gândul că nu mai am pe nimeni. Acum îmi părea rău că nu m-am lăsat să fiu înfiată. La urma urmelor aveam pe cineva, dar așa sunt singură cuc. Nu zic că nu țineam la Zoia și aș fi vrut să fim ca două surori, dar nu voiam să mă bag în sufletul ei și să-i provoc necazuri, mai ales că vedeam că fetele, văzând-o mai mult cu mine, îi reproșau că a legat prietenie cu „dușmanca poporului” și cu „burjuica-moldovanca”.

Îmi părea rău și de Sașa Ekimov, care tot mai trăgea nădejde să fie iertat de mine și îmi aținea calea des pentru a putea transmite o scrisorică. Dar, cum să prietenești, dacă este interzis de administrație? Și apoi el e rus, iar eu – moldoveancă. Ce o să zică rudele când mă voi duce acasă? Și tot așa mai departe gânduri, gânduri și iar gânduri.

Răspuns la scrisori nu mai primeam. Cui îi trebuia o gură în plus? Cine putea avea nevoie de un copil străin, când al tău te ignorează? Și totuși, în adâncul inimii o flacără mică încă nu se stinsese. Încă mai așteptam o minune.

Eram din neastâmpărată, nu puteam sta degeaba deloc. Trebuia să am neapărat o ocupație și am început din nou să am un interes pentru lucru. Dacă nu croșetam, citeam, dacă nu brodam, mă plimbam de una singură prin pădure, prin mlaștini și făceam observări mirându-mă de toate vietățile ce îmi apăreau în cale, de florile de câmp. N-ai ce zice, bogate pământuri acaparate are Rusia, dar n-are cine să le lucreze. S-ar găsi cine, dacă s-ar da libertate. Face numai ca omul să-și cumpere un cal cu care să ducă lemne, nutreț, să ducă la moară etc. că e numit „burju” și vin bolșevicii și ți le confiscă. Au încercat vreo câțiva moldoveni să se facă gospodari cum au fost și acasă, dar degeaba. Se dădea voie să ai o vacă, dar și aceea, chiorâș. Mulți ruși își arau ogoarele cu vacile. Ce prostie a mai născocit și antihristul de Lenin, confiscându-le țăranilor dobitoacele și uneltele de lucru! Ce minte satanică și întunecată trebuie să ai ca să faci așa ceva?! Dar asta era școala partinică a comuniștilor și numai cu moartea lor și a copiilor lor, poți dezrădăcina.

Tabăra pionierească

Terminasem patru clase cu note de 4 și 5, în anul 1956. Puteam avea cu ușurință numai note de cinci, dacă nu erau veștile triste de acasă. Dar așa a fost să fie.

Eram foarte slăbită și fizic, și moral cu toate că mă îmbibau cu untură de pește. Administrația le vedea pe toate și când le-a venit un singur bilet de odihnă în tabăra pionierească, au hotărât unanim să mă trimită anume pe mine. Cred că le era rușine să mă trimită acasă atât de slabă.

M-a chemat directorul în biroul său și mi-a zis: „Ai și greșeli, dar în general ești cea mai bună fetiță din orfelinat, ești muncitoare, harnică, disciplinată și înveți bine. Sperăm că nu ai să ne faci de rușine în tabăra pionierească. Acolo vor fi copii din toate regiunile și trebuie să fii la nivelul lor, căci ei toți sunt cu părinți și bine educați”. „De ce eu, zic, doar este Ira Râjkova din clasa a cincea, care învață ca și mine, Maria Berezovskaia din clasa a șasea? Trimiteți pe cineva dintre ele, căci eu nu mă pot duce, fiindcă aștept scrisori din Moldova”. „Nu, tu ești cea mai bună. Ai ajutat pe mulți la învățătură, ne-ai salvat de rușine, când a venit comisia din Kurgan să vadă cum învață copiii din orfelinat...”

Da, îmi aduc aminte, că după Anul Nou venise o comisie de la Ministerul învățământului cu controlul. Erau trei oameni și asistau la câte o lecție în fiecare clasă. La noi a nimerit la lecția de literatură. Cineva dintre ei ne întrebase dacă știm cineva vreo poezie... Știau ei unde să lovească, căci cei din orfelinat nu se ostenesc deloc să învețe poezii și de note rele nu le pasă. Toți aplecară capul în jos. Învățătoarea și directorul roșiră ca racul. Am intrat în situația lor și imediat am ridicat mâna. Era pentru prima oară așa ceva. Așa era legea nescrisă orfelinatului, chiar dacă ai învățat, nu ridica mâna, altfel o să-ți zică „vâscocica”, adică băgăreț sau carierist.

U lukomoria dub zelenîi, zlataia țepi na dube tom... și așa până a comite greșeli.

„Bravo”, îmi zic toți trei și bat din palme. Iar eu, bucuroasă că, în sfârșit, cineva m-a lăudat, le zic: „Dar eu știu mai multe, se poate să le recit?”. „Nu, te credem că știi, dar lasă să spună și ceilalți copii”. Dar

„ceilalți” parcă au luat apă în gură... Și ei știu, dar să rușinează să le recite, zic eu, bucuroasă. Dați-mi voie să vă povestesc ceva din Turgheniev, zic eu mirându-mă de istețimea mea. Ei se uită la mine cu zâmbet și îmi zic: „Ei bine, dacă dorești atât de mult, povestește”.

Am făcut un spectacol, nu altceva. Au rămas cu gurile căscate nu numai ei, dar și copiii. Am întins așa de bine, că tocmai sunase clopoțelul. Comisia a ieșit din clasă foarte mulțumită, cu zâmbetul pe buze. Directorul se opri puțin în dreptul ușii și mi-a făcut din ochi în semn de mulțumire.

Lidia Vasilievna s-a uitat la toți elevii și a zis: „Iată așa trebuie să învețe toți în fiecare zi!”. Poate că ar fi fost chiar așa dacă era disciplină.

Comisii aveam des, ba raională, ba regională, dar o dată a fost chiar din Moscova. Cineva făcuse o plângere și scrisese despre tot ce era rău în orfelinat. Nu cred să fi scris un copil. Nu ne putea duce capul la așa ceva, chiar și cei care aveau 16 ani. Noi nu știam a scrie o cerere măcar, dar nu o plângere. S-a vorbit despre toate aspectele negative: că mâncarea e rea și puțină, că hainele sunt ponosite, că avem păduchi, că se fură toate, că nu-i pasă nimănui de noi etc. Eu una știam că nu e disciplină și Raisa Alexandrovna nu e demnă de a deține funcția de educatoare.

În urma plângerii, Raisa Alexandrovna a fost concediată. Noua noastră educatoare devenise Ludmila Nicolaevna, o femeie tânără și simpatcă. Ea, într-adevăr, lucra cele 8 ore cu interes și dragoste.

Dar m-am abătut de la temă. Iată că consiliul pedagogic hotărâse să mă trimită anume pe mine în tabăra pionierească. Vă spun sincer, că nu știam deloc ce este o „tabără”, dar îmi era rușine să întreb. Directorul a văzut îndoiala mea și a început a-mi explica cât de bine e acolo, te hrănesc de patru ori pe zi, dormi la amiază, te scalzi în lacul curat, faci excursii etc. Era măgulitor, dar când m-am gândit că ar putea veni vreo scrisoare și eu nu voi fi pe loc, am zis imediat: „Nu, nu pot, din cauza scrisorilor”. Atunci Anton Haritonovici m-a convins că el va răspunde de scrisorile mele și până voi veni eu, el le va păstra. M-a convins.

A doua zi, la începutul lui iunie, m-au pregătit frumos. Mi-au dat

o rochiță de vară nouă, lenjerie curată, cravată roșie nouă, încălțăminte, săpun, periuță și praf de dinți, un ștergar și un rucsac. Urma să lipsesc o lună de zile. M-au dus cu automobilul („letucika”) la vreo 80 – 90 de kilometri depărtare de Zverinka. M-au dat în primire șefei și s-au întors înapoi.

Rămăsesem din nou să mă acomodez. Tabăra se afla într-un loc pitoresc, pe malul unui lac cu apă minerală. Erau construite vreo 10 – 12 căsuțe din lemn și în fiecare încăpeau câte patru paturi. În jur numai pădure amestecată, care dădea o priveliște minunată. Chiar mă plictisiseam numai de brazii noștri de lângă orfelinat.

Aici, în comparație cu orfelinatul, era un regim strict și toți copiii erau ascultători și când se descoperea că cineva știe să recite o poezie, să citească un fragment de proză sau să meșterească ceva, era imediat lăudat și încurajat. Îmi făcusem repede prieteni și eram ca în rai, mai ales că ne hrănea cu mâncare bună, gustoasă, cu multe dulciuri. Făceam teatru, plecam în excursii, ne scăldam mult în apele tămăduitoare. Așa cum eu nu știam să înot, conducătoarea de pionieri m-a învățat imediat cum se face. Luam o față de pernă, mai întâi o înmuiam în apă, apoi o umflam și înotam unde voiam. Mă miram cât de proastă eram până acum. Și dacă la Orlovka față de pernă nu aveam, apoi la orfelinat puteam să mă folosesc, dar nu știam de o așa metodă bună. Seara priveam filme și ne se prezentau diferite concerte. Țin minte că venise și vestitul cântăreț rus Lemeșev, copiii fiind bucuroși peste măsură că vor putea vedea pe viu și pipăi un artist. Toate cărările erau presărate cu nisip, clădirile frumos îngrijite, două băi, veselă de faianță, nu ca la orfelinat din metal și, în genere, nimerisem în paradis.

Scrofuloza

Raiul meu durase numai vreo două săptămâni. Iată că într-o dimineață, când mă trezesc și dau să deschid ochii – nu pot. Parcă, erau intenționat lipiți cu clei. Îi pipăi cu degetele și constat că s-a format o pojghiță de puroi. I-am udat cu apă și apoi i-am deschis. M-am adresat imediat la punctul medical. Așa ceva încă nu avusesem și eram îngrijorată. Ochii mă dureau. Mai ales când priveam la soare. Doctorul a sunat la orfelinat ca să mă ia. Mâncarea mi s-a adus în odaie. A venit

mașina („letucika”) peste câteva ore, mi-am făcut bagajele și... adio paradisul care mi-a ieșit pe ochi... Ajunsă la orfelinat, directorul a căutat un autocamion de ocazie și am pornit-o cu șoferul la spitalul din Kurgan.

Acolo, pentru prima oară, mi s-a făcut injecție și mi s-a luat analiză de sânge în timpul căreia am leșinat. Sora medicală mă tot împungea, dar în loc de sânge din venă ieșea o spumă roz. Ea schimba iar acul, până mi-am pierdut cunoștința. S-a speriat și ea, sărmana, lăsându-mă în pace.

Acolo am aflat pentru prima dată ce este energia electrică, băgând degetele în priza de lângă pat... Acolo niște doctori buni făceau minuni cu nevăzătorii. Și multe alte curiozități acolo le-am aflat.

M-am întors la orfelinat peste trei săptămâni perfect sănătoasă și bucuroasă, dar bucuria a trecut în scârbă, atunci când am descoperit că valiza mea cu zestre dispăru fără urmă...

Am fost în doliu vreo trei-patru zile, căci nu e glumă să te spetești trei ani zi de zi, lipsindu-te de joacă, de hrană, de vedere, ca până la urmă să dispară toată zestrea.

Apoi mi-am venit în fire când m-am gândit cum ni s-au luat două gospodării mari, muncite din tată-n fiu și bunica a murit pe prispă și nu în casa ei dragă și scumpă. De un singur lucru îmi părea rău, de fotografii. Acolo a rămas copilăria mea și visurile mele, pe care nu le voi mai avea nicicând. Nu m-am plâns nimănui, am suferit în singurătate. Apoi am început totul din nou. Căutam iar oase prin nisip, iar cumpăram ață și pânză și iar mă fotografiam. Am dat toate datoriile și adunam iar bani ca să cumpăr plicuri cu timbru, crezând că anume din cauza asta scrisorile mele nu ajung la destinație. Cu toate acestea, încă mai speram.

Timpul fericit

Și cum zice o zicală – nu e rău fără de bine și invers. Iată că mă cheamă directorul la el. Zâmbind, îmi dă de știre că a venit cererea de la tata să mă duc la el acasă.

Acasă? Acasă! Vă închipuiți, să plec acasă! Doamne, asta e culmea fericirii! În sfârșit visul mi se împlinește! În sfârșit, lacrimile au ajuns la tata și mă ia acasă, în Moldova mea iubită și mult visată! Dar

stai. Nu cumva directorul glumește sau e o nouă minciună?!? Mă uit țintă în ochii lui. Îi văd senini și blânzi. Vreau să cred. E al doilea moment de fericire în viața mea: când m-a vizitat tata a fost prima oară și acum, când mă cheamă la el e a doua.

Mi-am dezdoit spatele și m-am simțit iarăși OM. Când plec? Îl întreb eu pe director, nerăbdătoare. „Nu te grăbi, ai să reușești, până la întâi septembrie, mai este!”

Am ieșit din birou foarte bucuroasă. Toată lumea era a mea. Nu-mi mai era frică de nimeni. Nu mă mai rușinam să vorbesc liber ceea ce gândesc și cu semenii mei și cu cei maturi. În aceeași zi a aflat tot orfelinatul că voi pleca degrabă acasă. Din nou eram mândră la culme.

Copiii îmi ziceau pe numele, pe care îl uitasem deja, se linguseau pe lângă mine și mă rugau să le scriu. Mă invidiau, așa cum numai un copil orfan poate invidia pe alt copil cu părinți. Păcat că nu pot reda aceste clipe. Ar fi zguduitoare.

Administrația mă felicita sincer în speranța că o să-mi fie bine și mi-oi aduce aminte și de ei. Numai buna mea învățătoare a zis trist: „Fetița mea, tatăl nu e mamă, vezi să nu-ți pară rău...”

Ce rău, o Doamne, ce rău poate fi când vom locui împreună, cum a fost cândva? Da, am tras foame și frig, dar sufletul meu de copil era liniștit și chiar fericit. Simțeam cum mă înconjoară aura binevoitoare, simțeam grija adevărată a oamenilor dragi, căci nu se compară cu situația de aici. Am reușit să mai fac vreo două poze, să brodez vreo trei panouri. Cineva din fete mi-a mai dăruit vreo câteva poze știind că ale mele dispăruseră. Mai în scurt, eram în culmea fericirii.

Din cauza asta vorbeam în poezii și singură mă miram cum de se poate așa ceva. Dar a mai fost un singur caz când încă nu-mi uitasem limba mamei.

Eram în ospetie la Lidia Vasilievna. Până gătea ea ceva de-ale gurii eu mă uitam la rațele din curte. Brusc a început să plouă. Era vară. Pe drum se făcuse imediat o băltoacă. Fiind portița deschisă, rațele imediat au ieșit afară la băltoaca ceea. Urmărindu-le, deodată îmi veni să zic:

Vine ploaia. Tot mereu se apropie de sat.

Fiecare a fugit, ca să nu fie udat.
Numai rațe crăcănate au ieșit afară
Și se bucură de toate, dar mai mult de ploaie.
Au găsit o băltoacă și se scaldă-n ea
Viermișorii mi ți-i scoate
Ocăind așa: oac, oac, n-ar strica și un lac!

A fost prima mea poezie și de aceea am reținut-o în memorie până acum. Mai apoi au urmat multe, dar nu le-am putut păstra din cauza condițiilor pe care mi le dăduse Dumnezeu.

Trecură ani. Zburară prima dată în cosmos Gagarin și Tereșkova. Fiind foarte emoționată, am scris două poezii și le-am trimis la redacția radioului. După vreo câteva săptămâni primesc răspuns de la dl D. Matcovschi cam în felul acesta: „Poeziile dvs. ca ale unei începătoare sunt suportabile, dar trebuie să munciți mult ca să fie bine. E de dorit să le scrieți în limba moldovenească...”

De unde să știu limba „moldovenească”, când comuniștii m-au dus special cât mai departe, ca să uit nu numai limba, dar și cine sunt și de unde vin. Dar cred că nu a fost să fiu poetă de la Dumnezeu. Țasta e un dar aparte și nu se dă oricui. Amatori, însă, sunt mulți, că nu degeaba se zice că nu e om să nu fi scris o poezie măcar o dată în viața lui...

Nici nu treceau patru-cinci zile, și mă duceam la director din nou să întreb când e plecarea. Directorul se uita la mine și îmi zicea să nu mă grăbesc, căci încă voi regreta... Și eu iar rămâneam în așteptare, dar deloc nu mă întristam și nu aveam de gând să regret. Important era, să mă văd acasă.

Într-o zi venise la Maria și Colea Berezovschi tatăl lor, Nicolae. El a stat mai mult decât tatăl meu. A vorbit mult cu copiii săi, apoi și cu ceilalți, și cu directorul, cu educatorii, cu bucătarii. A mâncat cu noi, s-a scăldat, gol-goluț cu băieții în locul nostru. Era o bucurie să vezi un părinte printre copii. A discutat și cu mine mulțisor, auzind că și eu sunt din Moldova. A povestit din viața lui amară și multe altele. Apoi a plecat la altă fiică, lăsând la director cererea de a lua acești doi copii. A lăsat și la celălalt orfelinat cererea și a plecat în Moldova.

Acum directorul nu mai ascundea motivul așteptării noastre.

Când ne vom aduna toți patru, atunci vom pleca, îmi spunea el, când îl întrebam. Deci o așteptam pe Ana.

Și iată că venise și Ana sau Anea, cum îi zicea Mașa, dar plecarea încă nu era anunțată. Nu știm ce motiv mai avea directorul, dar noi nu mai puteam răbda. Și cât e ziua de mare ne învărteam pe lângă biroul lui Anton Haritonovici.

Adio, orfelinat! Adio, Zverinka!

Venise, în sfârșit, și ziua mult multășteptată. Era 6 august 1956. Directorul ne-a chemat pe toți patru. Ne-a întrebat dacă nu ne doare ceva și convingându-se că totul e bine, ne-a anunțat că mâine plecăm în Moldova.

Ludmila Nicolaevna ne-a adus haine noi și lenjerie. Ni s-a dat câte o rochiță de vară de cât și una de toamnă, cafenie închisă de lână, șosete. Câte un rucsac, un săpun, un pieptene, o periuță și praf pentru dinți. Numai încălțăminte a rămas cea veche. Da, uitasem să spun că ne dăduse și primul sutien, care nu după mult timp ne prinsese bine...

Mi-am pus și cele patru cusături, unul era portretul lui Lenin, broboada mea cea de la tata, câteva poze și scrisoarea de la bădița Ion Musteață. Mai aveam o punguță cu bumbi găsiți și alte mărunțișuri. Iată cu așa zestre ne-a pornit statul în lumea mare, în afară de cele trei acte: caracterizarea, mitrica și adeverința că am stat la orfelinat trei ani.

Dacă pleca cineva în timpul iernii, atunci i se dădea și un palton, pantaloni, păsle și o broboadă călduroasă.

(a)

(b) Caracteri ZARE

Spânu Margareta Nicolaevna, e o fetiță liniștită, sânguincioasă, muncitoare, o bună meșterită, ascultătoare, cinstită, toți anii aceștia a fost șefa clasei. Învăța bine și îi ajuta pe alții. E om de încredere și e executivă, îi place mult literatura.

Dar are și trăsături negative. Nu are capacități organizatorice, se ține izolat, nu e comunicabilă și foarte timidă.

Recomandări. Ar putea lucra ca croitoreasă, bucătăreasă, lucrătoare la depozit, secretară și peste tot unde se cere o mare răbdare.

Semaško Anton Haritonovici.

(I) directorul orfelinatului din Zverinka

1) Ștampila rotundă, anul și data

6 august 1956

Semnătura //

În noaptea ceea, nu știu cum ceilalți, dar eu nu am mai dormit. Îmi imaginam întâlnirea cu tata, cu toate rudele noastre pe care le uitasem deja, cu copiii din mahala, cu Emil, dacă va fi prin Mihăileni.

Nu am cuvinte să redau bucuria aceasta. N-o poți compara cu nimic. Dorul de Patrie e atât de puternic, atât de chinuitor, ca sentimentele ce mi-au rămas pe toată viața. Mai apoi, când am avut prilejul de a emigra în Canada, refuzasem categoric, numai și numai din cauza acelor sentimente chinuitoare.

Da, știu, nu toți are dezvoltat acest sentiment. Aurica și Dorica Spânu, de pildă, s-au întors înapoi în Rusia, după ce au văzut că nu au fost așteptate în satul natal. Eu am mai îndurat multe, dar din Patria mea nu am plecat.

Dis-de-dimineață ne aștepta mașina (letucika) lângă cantină. Ni s-a dat ultimul ceai cu cei patru biscuiți. Ni s-a pus în fiecare rucsac câte un pachet la drum.

Se adunară absolut toți, copiii și maturii. Ne îmbrățișau, ne sărutau și ne doreau drum bun, neapărat și făgăduința că ne vom scrie.

Noi, desigur, eram foarte fericite că plecăm, dar când priveai la mutrișoarele copiilor îți venea să plângi fără să vrei, de mila lor. Îi iertam pe toți pentru toate relele ce mi le-au făcut. Era acolo și Sașa Ekimov. Stătea rezemat de ușorul cantinei și se uita cu milă la mine. Îmi era jale de el, dar ce-a fost a trecut și acum eram mândră că plec.

Zoia Ponomariova s-a apropiat de mine, m-a îmbrățișat și a izbucnit în plâns față de toți copiii. Am zis tuturor la revedere și vă rog de mă iertați, cum mă învățase bunica. Am mulțumit frumos administrației pentru tot binele și m-am așezat în mașină pe scaunul din spate. Le-am promis Zoiei și Lidiei Vasilievna că le voi scrie neapărat. Ea a lăcrimat, îmbrățișându-mă, în loc să se bucure și să-mi zâmbească, să mă încurajeze, cum o făcea de obicei. M-a mirat mult starea aceasta, dar fericită cum eram, am trecut pe alături.

Am pornit-o încet la drumul mare. Ochii triști ai copiilor ne-au petrecut cu invidie până s-au făcut nevăzuți. Încă mult timp mă simțeam vinovată în fața copiilor pentru că eu plecam, iar ei rămâneau.

În Zverinka ne-am oprit la poarta directorului. Acolo ne aștepta deja un autocamion. Ne-am urcat sus, în cabină rămânând numai directorul cu secretara sa. Eram veseli cu toții și plini de nerăbdare să ajungem la gara din orașul Kurgan.

Spre seară am fost acolo. Directorul cumpărase bilete și acum ne rămăsese să urcăm în trenul care mergea la Harkov (Ucraina).

Călătoria noastră până la Harkov a durat vreo patru zile, dar ne era foarte interesant. Eu stăteam lângă geam, ca să văd cât mai multe. Au trecut munții cu tunele, orașe mari și mici, sate, cătune, păduri imense, păduri mici, văi, dealuri, animale sălbatice, animale domestice, poienițe cu flori, nisipuri goale și tot așa până am ajuns la Harkov. Acolo ne-am coborât și iarăși ni s-au cumpărat bilete până la Bălți. Am așteptat trenul câteva ore. Pachetul din rucsac se terminase și nouă ne era foame. Directorul cu secretara plecară undeva, lăsându-ne pe noi în gară, prevenindu-ne să nu plecăm nicăieri, că ne putem rătăci ușor.

Spre seară venise și trenul nostru. Cu cât ne apropiam de Moldova cu atât mai mare ne era interesul, doream să vedem ceea ce e al nostru, pământul, pomii, florile, satele și oamenii. Credeam ferm că ei sunt deosebiți, mai buni, mai frumoși, mai dragi, mai scumpi sufletelor noastre dornice. Chiar și noaptea mă străduiam să nu scap ceva pe după ferestre.

SALUT Moldova

Amurgise ușor, când ne-am coborât, în sfârșit, din tren. Orașul ne-a întâmpinat în haine negre.

Pe peron stătea moșul celor trei copii. Tatăl meu nu era. Dar eu continuam să-l caut printre puținii oameni, care se aflau acolo. Era clar că nu este și am pornit-o spre locuința Berezovschi. Imaginea care clipei când mă întâlneam cu tata, s-a spulberat. Acum mergeam la oameni străini, la casă străină. Dispoziția bună îmi trecuse. Mergeam și mă gândeam ce o fi la mijloc, de nu a venit tata. N-a vrut sau nu a putut, sau poate e bolnav, care e motivul oare?

Dar iată că peste vreo 20 de minute am ajuns în centrul orașului.

Am intrat într-o casă veche, unde mai era și o femeie. Odaia s-a împlut imediat de oameni. Era semiîntuneric. Ardea un bec slab sau poate o lampă cu gaz, nu țin minte. Ce a vorbit directorul cu gazdele, tot nu știu. Gândul meu era cu totul în altă parte. Mă frământa una și aceeași întrebare: unde e tata?

Îngrijorarea mea a observat-o și directorul. El îmi apuca capul cu cele trei degete și îl întoarse spre ochii lui, întrebându-mă: „Ei, ce te-ai întristat așa de tare? Eu am dat telegrama, da' de ce n-a venit taică-tu, nu știu. Mai așteptăm, poate încă va veni”. Și în clipa asta bocăni cineva la ușă. Stăpânul strigă să intre. Ușa se deschise și apărură o femeie și un bărbat. Mă uit mai atent să-l cunosc pe tata, dar nu era el. După ce ne dă bună seara, femeia scotoci prin buzunare, scoase de acolo o fotografie și se uită atent la noi, mai întâi la cele trei fete, apoi se apropie de mine, îmi arată fotografia și mă întreabă ceva. Eu nu înțeleg și mă uit la director întrebător, dar omul necunoscut s-a implicat imediat și mi-a tradus întrebarea femeii. Ei mă întrebau dacă cunosc sau nu cine e pe fotografie.

Mă uitam atent și îl cunoscui pe tata. Da, zic eu șovăind și mirându-mă cum de a nimerit poza lui tata la oameni străini. Ghicindu-mi gândul, omul mi-a spus în rusește că ei sunt trimiși de tata ca să mă ia acasă la Mihăileni, că femeia este mătușa mea Maria Scutaru, iar omul este fratele ei – Petrea Scutaru. Au spus că tata nu este în sat acum și nu știe de telegramă, de aceea au venit ei în locul lui, învoindu-se din timp.

Înțelesesem totul și mă liniștisem cât de cât. Pe mătușa mea, care mă alinta cândva, n-o mai cunoșteam deloc. Ea, însă, m-a „pribluit” bine.

Am dormit în seara ceea la podele. În zori ne-am pornit la drum. Înainte de asta mătușa a semnat o hârtie, că m-a luat în primire... La despărțire directorul m-a îmbrățișat și mi-a zis: „Vezi, de e ceva rău, vino la noi înapoi, noi te vom primi neapărat”. Am zâmbit cu amărăciune și am plecat spre locurile mele mult visate și așteptate.

BUN GĂSIT, Mihăilenii mei scumpi!

Am mers pe jos destul de mult, până am ieșit din oraș. Apoi am oprit un autocamion de ocazie și am mers până la răscrucea

Râșcanilor. De acolo, iar am luat-o pe jos, pe drum de țară cu arbori mari de o parte și de alta a drumului, care ne țineau umbră și dos.

Mătușa Maria și bădița Petrea vorbeau ceva în limba română între ei. Eu muream de necaz că nu înțeleg nimic. Mergeam din urma lor și mă gândeam la tata. Nu se apropiau de mine rudele. Sau eu eram sălbatică, sau ei nu știau cum să se apropie.

Dar iată că ajunsesem la marginea Mihăilenilor. E un sat mare, așternut pe două dealuri, ca un covor frumos. Mi-am ațintit ochii într-un anumit punct, căutând ceva cunoscut. Scotoceam prin memorie cam pe unde era casa noastră și a bunicii. Voiam să le văd cât mai repede, cu toate că știam că nu mai este casa noastră. Nu-mi venea a crede, mai speram totuși s-o văd așa cum am lăsat-o. Bădița Petrea îmi ghicise gândul și mi-a zis. „Nu o căuta degeaba, că n-ai s-o vezi. Au demolat-o comuniștii imediat după ce ai plecat, au dus-o la Mihăilenii Noi și au făcut școală exact de mărimea care a fost. Eu am văzut-o gata. Dar a bunicii tale este, *i-a-t-a* acolo în mijloc. Acum o să treceți pe lângă ea, dar eu mă duc acasă” și a plecat urându-ne o zi bună înainte, dar a reușit să-mi spună că eu voi trăi la mătușa Măriuța până va veni tata sau pot rămâne pentru totdeauna, dacă voi dori. Nu mi-a convenit, dar ce era de făcut?

Mergeam spre casa bunicii și mă uitam în jur. Nu mai cunoșteam nimic. Mulți oameni ne opreau, dându-ne binețe și întrebându-ne cine sunt eu și de unde venim. Tanti Măriuța, cu mare răbdare, le explica tuturor cine sunt eu și de unde mă aduce.

Cei mai tineri erau indiferenți, iar cei de vârsta mătușii se mirau, holbându-se și mai tare la mine. Atât înțelegeam că se vorbea de părinții mei, Dochița și Colea. Numai după ce am învățat limba, am înțeles că lumea care mă vedea spunea că nu semăn deloc cu preafrumoasa Dochița, ci cu tatăl meu, Colea. Mă mir și acuma de așa laudă. Doar s-au păstrat câteva poze de-ale mamei, dar nu văd frumusețea ceea pe care o admira lumea. Ori eu nu înțeleg nimic, ori ea nu era fotogenică. Și totuși, tare voiam să fiu și eu frumoasă ca și ea cum zicea lumea care o cunoscuse.

Dar iată că am ajuns și la casa bunicii. Jumătate din cei șase ani i-am petrecut anume aici, la bunica Sofia pe cuptor, pe lejancă, în casa

mare sau în curte. Totul aici îmi era cunoscut. Lipsea numai grajdul pentru vite și saraiul (bucătăria de vară). Inima mi se zbătea de emoție. Pășeam pe pământul drag, pe cărarea veche. Pipăiam pereții, voiam să mă lipesc cu obrajii de ei și să-i sărut cu drag. Dar mă intimidau oamenii, care se aflau și în casă și pe afară, așteptând să intre la doctor. Nu înțeleg de ce au făcut din casa buneilor ambulatoriu, dacă mai la deal, lângă casa noastră, era un spital mare?!

Lumea se uita la mine ca la concert nu alta. Tanti Măriuța nu reușea să explice în privința persoanei mele. Nu-mi plăcea acest lucru, cred că din cauză că nu știam limba. Mă apucase o frică. Mă simțeam între străini. Nici tu casă, nici tu limbă. Ce o să fac acum? Cum o să trăiesc? Ultima speranță era totuși la tata. Poate va veni și mă va lua cu el și atunci voi fi fericită cu adevărat.

Acum însă mă uitam în jur și vedeam oameni străini și casa fără gard și fără bucătăria de vară, unde bunica ne cocea plăcinte ferfenițate, vărzare cu bostan, învârtită cu brânză, crăciunii și sfinți, hulubași cu ochi, colaci și pâinică rumenă. Sfinte Dumnezeule, unde s-a dus timpul cela, căci de atunci nu am mai mâncat așa ceva. Cât de mult speram să mă întorc la aceeași vatră strămoșească și acum totul s-a spulberat. Toate sunt ale statului, și nu ale noastre. Să ardă-n foc sistemul bolșevic!

Am plecat mai departe cu tanti Măriuța, dar sufletul mi-l apăsa o tristețe mare.

După vreo 20 de minute, iată că am ajuns și la casa bunicului Ion Scutaru, tatăl mamei Dochița. Nu îl țineam minte, căci ne întâlneam rar. Acum nu este acasă. Lucrează paznic la brigada de tractoare și vine foarte rar acasă. Era, însă, moșul meu Gheorghe, fratele mamei. El este o fire sfioasă și blând la vorbă. Dar, Doamne ferește, dacă nu e așa cum dorește sau îl obijduiește cineva, imediat te poate lovi fără nicio preîntâmpinare. Spune că a devenit așa din cauza războiului, când l-au încorporat rușii prin 1944 – 1945. Are și grad de invaliditate. Dar poate fi și caracterul de vină, căci copil fiind, o necăjea foarte des pe mama, care era cu doi ani mai mare decât el, întocmai ca Emil și cu mine. Auzind că m-am întors, au venit și rudele și vecinii să mă vadă. Când mă întrebau ceva, eu nu înțelegeam și mă ascundeam pe după

casă. Alături locuia fratele bunelului – Vasile Scutaru. Soția lui era Catinca. Când venea la noi, tanti Maria mă învăța cum să-i zic: „Asta e nașa Catinca, ține minte!”. Și așa de câte ori venea. Într-o zi, îi răspund: „La uje znaiu cito era nașa a ne ciujaia...” La rațe, le ziceam rățârle și tot așa timp de vreo trei-patru luni. Până, în sfârșit, mi-am readus limba de acasă în memorie, căci o pierdusem prin Siberia. Să fi avut cu cine o vorbi, desigur că n-o uitam în cei numai trei ani. Sau măcar să fi avut vreo carte cu mine în limba română.

Fiind încă în Orlovka, tata mi-a scris pe o hârtie, în limba română, – „Spănu Margareta”. Cu aceste 12 litere, eu compuneam alte cuvinte și le-am știut toată viața, dar nu s-au cerut nicăieri până în clasa a cincea la franceză, la școala serală.

Bunii mei moși nu-și vedeau capul de câte treburi se adunară. Ambii aveau norme la colhoz. Tanti Maria avea multe rochii de cusut, căci era o croitoreasă vestită în sat. Și casa buneilor o dărmaseră ca să facă una nouă. Locuim cu toții în bucătăria de vară sau sarai, cum se zice pe la Mihăileni. Brațele de muncă erau necesare ca ochii din cap. Du-te-n colo, vino-ncoace, pisează lutul vechi, adă apă de la fântâna, care se găsește în vale, la o depărtare de două sute de metri, fă mâncare, spală, coace pâine, fă curat și în sarai, și în curte, du normele la colhoz, scoate și curăță sfecla pe câmpul înghețat, cară porumbul și mii și mii de alte însărcinări. Să fiu sinceră până la capăt, nici la W.C. nu aveam timp să mă duc. Numai intram în el și îndată mi se striga: „Încă nu ai ieșit?”. Intestinul gros, s-a deformat de atâta răbdare, făcându-se o torbă în mine. Rinichii mi se lăsară în jos de atâta cărat apă cu două căldări în deal, eu fiind de-o șchioapă și distrofică de la orfelinat. Nu mai putea rezista organismul firav la așa presiuni și într-o zi m-am îmbolnăvit. Febră 400. Pierdeam cunoștința. Nu țin minte nici cum am fost tratată. A fost doctorul acasă, m-au tratat prin metode populare sau m-au lăsat în voia sorții, nu știu. Dar am rămas vie. La spital nu m-au dus, cu toate că el era chiar în sat. Cât am stat la pat, tot nu știu, dar cred că vreo săptămână m-am odihnit bine. Aveam de acuma 13 ani și 8 luni. Iată atunci, mi-am amintit de vorbele directorului și a învățătoarei, că voi regreta plecarea mea...

Vrând să mă laud, am arătat moșilor cusăturile mele și portretul

lui Lenin. Vai, ce neplăceri mi-am făcut pe capul meu. „Cum ai putut face așa ceva, zise moșul, când anume criminalul acesta a ucis milioane de oameni nevinoveți?”

„Stalin ne-a deportat, dar nu Lenin, zic eu. Nimeni, nici bunica, nici tata până acuma nu mi-au spus așa ceva”. „Nu ți-au spus pentru că nu au știut. Eu am fost pe front și am aflat prin Ungaria tot adevărul”.

Toată scena asta m-a pus pe gânduri. Știu că moșul nu avea interes să mă mintă. Trebuia să mă „spăl” de Lenin, dar îmi era jale de munca mea. Și atunci îl ascund într-o căpiță de fân și uit de el definitiv.

Într-o zi moșul îl găsește și află tot Mihăilenii întâmplarea mea. Mă râdeau la orice colț. Am îndurat-o și pe asta că nu era mare scofală. Dar aici neplăcerile nu se terminară.

Într-o zi vine poștașul și-i dă mătușii în mână o scrisoare. Ea vede că e în limba rusă și mi-o dă mie s-o citesc. Era de la Zoia, prietena mea care m-a salvat de la înec. Ea îmi reproșa că nu-i scriu, că a fost nevoită să ceară adresa de la director și multe alte noutăți de la orfelinat. Eram foarte bucuroasă că ea nu m-a uitat. Nu-i scrisesem, pentru că nu aveam timp deloc. Trăiam ca veverița în alergări. Dar iată duminica aceasta îi voi răspunde neapărat. Și, într-adevăr, după Biserică, unde mătușa mă lua cu forța, am găsit puțin timp, printre blide să-i scriu Zoiei răspuns.

Dar vedeam că mătușa mă urmărește. Și iată că nu mai suportă starea asta, vine și mă întreabă înfocată: „Ce ai scris acolo, te-ai jeluit nu-i așa? Și, în genere, ce ai tu comun cu rușii, din a căror cauză ai pățimit? Ia să nu te mai văd cu scrisul rușilor!”

Ce era să fac. Am rupt scrisoarea și am pus-o pe foc. Dar sufletul nu era liniștit. Mă muștra conștiința.

Peste o lună, Zoia iar îmi trimite o scrisoare și iar nimerește în mâna mătușii. Mi-a dat voie s-o citesc și s-o arunc în foc. Mă amărâsem de tot. Nu mi-o puteam închipui pe Zoia dușmanca mea, dar ce era să fac?

Peste două zile mai primesc o scrisoare. Era de la... Sașa Ekimov. Cum a aflat el adresa numai Dumnezeu știe, dar nici lui nu i-am dat răspuns. Peste un timp oarecare iarăși am primit și îmi scria următoarele cuvinte: „Eu am furat adresa de la Zoia. Ți-am mai scris,

dar tu nu-mi răspunzi. Poate tu crezi că eu mă joc, însă îşi jur că te iubesc foarte mult şi vreau să mă însor cu tine. Dacă vrei vino înapoi, dacă nu vin eu, dar să nu te temi că îţi voi fi povară. Am să lucrez oriunde ar fi şi am să te întreţin pe tine. Crede-mă, te rog, şi răspunde-mi!"

Citind-o aşa în mijlocul ogrăzii vine verişorul meu Petrea, îmi smulge scrisoarea din mână şi o citeşte, traducând-o şi moşilor, cu râsete ironice. Vai de capul meu ce a urmat după aceea. Măcar du-te şi te spânzură. Eram de-acum şi stricată, şi desfrânată şi de ruşi încălecată.

Am fugit la vale înspre râpă şi m-am ascuns între răchite, să nu văd, să nu aud „bucuria şi paradisul” mult dorit...

Şi dacă celor doi nu am răspuns la scrisori, apoi Lidiei Vasilievna pe furiş m-am plâns cum am putut, mai ales după ce moşii mei nu au dorit să mă dea la şcoală, motivând că sunt de acum bătrână şi îmi vor zice copiii „mamă”. Şi în genere pentru ce îţi trebuie ție carte, dacă eu te voi învăţa croitoria şi ai să ai ce mânca, zice tanti Maria... Asta a fost culmea răbdării şi i-am scris mamei Lida, cum o numeam noi deseori. Tot în mare taină am dus-o la poştă, când m-au trimis la magazin după cumpărături. Aşteptam răspuns. Ştiam că o să am iarăşi neplăceri, dar mă răcorisem.

Întâlnirea cu tata

După vreo două luni venise, în sfârşit, şi tata. O, Doamne numai tu ştii cât de mult l-am aşteptat. Să fi ştiut unde e Drochia ceea, mă duceam în zbor la el ca să-l văd şi să vorbesc.

M-am agăţat de gâtul lui, sărutându-l peste tot, urechi, nas, frunte, obraji şi mâinile, mulţumindu-i că a venit. Lacrimile de bucurie curgeau pe obrajii mei şi abia acum mă simţeam, niţel, la mine acasă. Mă lipisem strâns de el, temându-mă să nu mă părasească din nou. Moşii l-au pus la masă şi se comportau cu el nespus de blând şi frumos. Apoi tata mi-a zis să mă îmbrac mai bine şi să le vizităm pe surorile lui, Anastasia şi Maria.

Păseam mândră lângă el pe uliţele copilăriei mele. Vorbeam încă destul de rău româna, dar ne înţelegeam de minune. Ajunşi la nana Nastia am făcut din nou cunoştinţă cu vărul meu – Mircea Carazanu,

care era eu nu am mai mic decât mine. Apoi cu soră sa Nina și soțul ei bădița Ion Musteață. I-am mulțumit frumos pentru scrisoarea pe care mi-a trimis-o la orfelinat.

Apoi am plecat la tanti Maria Musteață, care avea un fecior, Sășuca, din 1940 și o fiică, Veronica de-o seamă cu Emil, din 1938.

Aici ne-au primit puțin mai rece decât mă așteptam și verișorii se purtau ca străinii. Era o familie înstărită, căci capul casei, care cândva a ținut prăvălie cu tata, era un bun tâmplar și comenzi avea întotdeauna.

Am vorbit mai mult despre bunica. Ne interesa cât a zăcut și cum a murit și din ce cauză. Avea 75 de ani. Apoi ne-am dus la cimitir, la mama Năstiușea și la bunica Sofia. Am plâns ambii acolo și ne-am descărcat pe un timp oarecare durerea sufletească.

Părăsind cimitirul, am pornit-o înapoi la nenea Gheorghe. Pe drum tata mă tot ispitea iscusit, cum o duc la moși. Nu m-am plâns de nimic, căci deja îi povestisem Lidiei Vasilievna, dar atât am zis: „E totul bine, dar vreau să fiu cu mata”. „Vom vedea”, a răspuns tata, privindu-mă direct în ochi.

Seara, după masă, moșii m-au trimis la culcare, ei rămânând cu tata la vorbă.

Nu prea am dormit în noaptea ceea, așteptând să se facă mai repede ziuă, ca să plecăm împreună cu tata la Drochia. Dar mare mi-a fost mirarea și jalea când, după dejun, tata a spus că pleacă de unul singur. „Cum, zic eu, doar te-am așteptat atâta timp să vii să mă iei și acum?!?”. Rămăsesem decepționată. Oare se poate așa ceva? Tata, însă, s-a uitat trist la mine și a zis: „Liniștește-te, aici o să-ți fie mai bine decât la mine. Mătușa ta mi-a făgăduit să te facă croitoreasă și ai s-o duci bine. Eu, crede-mă nu am unde te lua, căci locuiesc la cămin și apoi cumnații tare m-au rugat să te las că au mare nevoie de ajutor, vezi că își construiesc casă și n-are cine le ajută”.

Am izbucnit în plâns. Nu mă așteptam la așa ceva. Era o trădare adevărată. Trebuie să lupt, mă gândeam eu, cum mă învăța Lidia Vasilievna: „Luptă-te, draga mea, nu te da bătută, căci nu are cine te apăra sau ajută!”

Și când tata s-a pornit să iasă după porțiță, eu l-am apucat de

mână și nu-i dădeam drumul. Moșii îmi ziceau ceva, dar eu nicinu-i auzeam. Mă țineam de tata ca un copil mic și plângeam în hohote de râsuna mahalaua.

„Tăticule, nu mă lăsa! Eu o să te ascult în toate, o să-ți fac mâncare, o să-ți spăl hainele, o să lucrez undeva, o să fac bani și am să te țin la bătrânețe...” Îi sărutam mâna, căzând în genunchi, dar totul a fost în zadar.

Tanti Maria a început a mă rușina zicând că sunt de-acum fată mare și că băieții îmi scriu scrisori de dragoste, dar eu mă țin de poala tatii. „Ridică-te, dragă, că te vede satul, de ce-mi faci tu concertul acesta? Oare nu înțelegi că tăticul n-are unde te lua?”

Cu aceste cuvinte m-au dat jos. De parcă mă lovise în moalele capului. M-am ridicat încet de la pământ, am privit încă o dată în ochii tatii, m-am întors spre casă și am plecat.

În sufletul meu se forma un gol. Rațiunea nu mai judeca. Aveam o stare de nedescris. Mă speriasem și eu de tulburarea pe care o aveam. Am fugit repede la râpă, m-am ascuns în răchite și am stat acolo până mi-am revenit. „Mai luptă-te, Margaretă, dacă poți!”. Am lăsat mâinile în jos și m-am întors seara la moși cu capul aplecat. Ce era să fac? Aici nu era orfelinatul, unde puteai spera la casă, la tata și la frate. Aici se epuizase totul!

Am primit încă o lecție. Nu degeaba o zicătoare zice: „Dacă-ți moare tata, rămâi pe jumătate orfan, dar dacă-ți moare mama, ești orfan de tot”. E purul adevăr!

Nu! Nu-l condamna pe tata. Constat numai ce e lăsat de la natură. Instinctul puternic al femeii îi dă posibilitatea de a crește șase și opt copii de una singură. Pe când un bărbat nu să o scoate la capăt nici măcar cu unul! Oare nu e un paradox?

Dar viața trecea înainte. Trebuia să muncești mult și repede, că se apropia iarna și pe câmpul colhozului rămăsese încă mult porumb și sfeclă de zahăr. Mă învățasem să fac totul ce trebuie să știe un țăran adevărat și o gospodină în casă. Să coc pâine, plăcinte, prăjituri, torte și multe altele. Mămăliguța am nimerit-o din prima dată. Răciturile le făceam limpezi, iar sarmalele moi și gustoase. Dar mai ales eram mulțumită de limba română pe care o însușisem întocmai cum o

vorbeau toți țărani. Și pentru toate acestea le mulțumesc moșilor, din toată inima. Dacă rămâneam la orfelinat, și era deja sigur că nu tata mă ceruse, ci moșii, nu aveam să știu nimic din toate ce se face la baștina mea. Aveam să rămân o rusoaică adevărată, cu studii superioare, dar plină de dor amar.

Da, apropo de studii. Am primit răspuns de la Lidia Vasilievna. Mă compătimea și se mira, cum de am admis așa ceva, doar îmi plăcea să învăț și aveam succese... Și dacă mi-i atât de greu aici, să mă întorc în Zverinka. Mi-a scris că orfelinatul l-au transferat în satul Polovinka, căci rămăseseră puțini copii aici. Mă gândeam cu nostalgie la brăduții cei tineri, care aveau de tot vreo doi metri înălțime. Cu cine au rămas ei și cum o să crească singuri. O să le fie trist de tot acum, când toți copiii au plecat de acolo.

Venise iarna cu scărmanatul lânii, cu torsul, cu brodatul, cu cusutul și dezghiocatul grăunțelor, de făcut mâncare, de adus apă și rânit zăpada. Dar și cu sărbătorile tradiționale de Crăciun și Sfântul Vasile pe care eu încă nu le văzusem. Se făceau jocuri, baluri și șezători. Pentru mine era foarte interesant să văd toate acestea pentru prima dată. Uneori verișorul Petrea mă invita la o serată ca să mă învețe a dansa, dar parcă avea cu cine? Eram încă sălbatică și moșii mei se enervau grozav.

Lumea se dezmeticea cuâncetul de pe urma regimului stalinist. Tineretul pleca la școală, la studii.

Lena și Nina Cazacu, care fuseseră cu mine în Orlovka, se întorseseră și cu toate că rămăseseră hăt în urmă cu studiile s-au dus la școală. Au terminat câte zece clase și au plecat la universitatea din Chișinău. Eu însă trebuia să muncesc ca să-mi câștig existența și la colhoz, și acasă. Dar nu întotdeauna reușeam să-i bucur cu adevărat pe moșii mei. Când mergeam la ora patru la norme, nu mă puteam ține de moșul Gheorghe la prășit, rărit sau tăiat. Ceilalți oameni îl râdeau că suntem în doi, dar am rămas în urmă. Și moșul se enerva. Din cauza aceasta nici nu ne așezam să mâncăm. Când mă apucau durerile de stomac, moșul îmi dădea câteva fire de răsărită, cum făcea și el – să ungem stomacul. Și în genere, eu sunt la caracter migăloasă și înceată. Dacă cineva putea să astupe ușor cu țărână buruienile sau să lase

neînfoiat pământul, sau să lase câte un strugure în vie – eu nu puteam. Așa mă învățase bunica și tata (spre nenorocul meu) „dacă faci, fă cum se cade, nu de mântuială”. La colhoz însă trebuia repede, nu calitativ și sufeream enorm din cauza asta. Dacă ceilalți se culcau la umbră la amiază, noi lucram ca să-i ajungem pe ei. Veneam acasă noaptea, și ne așteptau o mulțime de treburi: fă mâncare, spală rufe, cară apă pentru a doua zi, căci doar la casă lucrau meșterii. Acopereau casă, făceau uși și ferestre etc.

Cine și-a construit casă în viața sa știe bine ce muncă enormă trebuie să depui, în afară de banii de care ai nevoie. Tanti Maria stătea mai mult la mașina de cusut. Arareori ieșea ca să deie indicații, căci totul se ținea anume pe ea. Ea ținea drumurile peste tot unde trebuia. Ea și banii îi făcea. Era o femeie deșteaptă și iute ca o zvârlugă. Mică de statură și frumușică la chip. Dar cel mai important lucru, era sociabilă. Cu toți și pretutindeni ea găsea un limbaj comun. Știa multe cântece și avea o voce încântătoare. Moșul se mândrea cu ea. Afară de asta mai era și o bună creștină. Frecventa biserica regulat și își ajuta rudele, care erau mai sărace decât ea. Ce mai la deal, la vale era iubită și respectată de tot satul. E un mare păcat că nu i-a dat Dumnezeu niciun copil.

CONFLICTUL NEAȘTEPTAT

Găsisem printre cordele o bucată de pânză albă. Și cum eram eu meșterită (așa-mi zice administrația orfelinatului) mi-am imaginat imediat o băsmăluță frumos împletită. Ață era, slavă Domnului, dar timp – ba.

Și cu toate acestea, printre „du-te-vino” găseam câte un minut și lucram la băsmăluță pe ascuns cu croșeta. M-au strigat, eu nu am auzit, căci eram tocmai în casa mare, neterminată încă.

Tanti Maria a pornit să mă caute. Intrând în vârful degetelor m-a prins croșetând. N-a zis nimic, s-a întors brusc și l-a chemat pe moșul Gheorghe. Acela convingându-se că eu pierd timpul s-a apropiat și tot fără a scoate un cuvânt mă lipește la obraz, de mi-a zburat totul din mâini. Să fi știut că o să-mi tragă cu palma, fugeam. Dar nu m-am așteptat deloc la așa ceva. Tanti Maria urmărea cum am să reacționez. Nu am plâns. Nu am strigat. Eram, pur și simplu, decepționată. Și

tocmai atunci mătușa a început să-mi explice că în așa timp, când nu știi de unde s-o apuci, eu am îndrăznit să mă ocup cu băsmăluța. Nu am protestat, căci ea avea dreptate și am pornit-o din nou la treabă. Într-o zi când mă ridicam cu mare greu în deal cu cele două căldări de apă, simt că-s udă la chiloței. Când mă duc la closet văd că e sânge. „Vai! Ce o fi asta? Nu m-am rănit, nu m-am tăiat, cum o pățeam adesea la mână, la picioare, de unde poate fi sânge!, „mă gândeam eu înspăimântată”. O Doamne, cred că îmi iese măruntaiele, a crăpat ceva în mine. Ce să fac! Să strig? Dar nu mă doare nimic. S-o întreb pe mătușă, mi-e rușine”.

Dar, aud cum mi se strigă: „Ce ai adormit acolo?”. Trag chiloții în sus și la treabă. Însă nu mai aveam răbdare să vină seara ca să-mi spăl chiloții. Dar iată că m-au trimis din nou la apă și eu m-am oprit la râpă. Ascunzându-mă după răchită am scos chiloții de pe mine ca să-i spăl. În zadar mi-a fost ideea, căci nu s-a spălat definitiv, trebuia săpun.

Am umblat așa udă până seara și numai când mi s-a dat voie să mă culc, am ieșit afară cu săpunul și să nu mă vadă nimeni, i-am spălat ca lumea. Am dormit cu ei așa uzi ca nu cumva să vadă cineva ce am pățit. Mă simțeam vinovată și mult mirată că poate fi așa ceva. Numai la al doilea ciclu, când nu am reușit să spăl pe ascuns, căci curgea din abundență, mătușa m-a întrebat dacă nu cumva am ciclu. Eu nici nu știam ce-i asta și cum se cheamă. Dar am înțeles de la ea că așa și trebuie să fie la femei și numai atunci m-am liniștit. Celelalte cicluri erau însoțire de dureri enorme, dar asta era numai problema mea. O, cât de mult îmi doream să am o mamă alături, să-i spun ce mă doare și să întreb ce să fac în asemenea cazuri.

După așa zile oboseam repede și mă trăgea la somn. Într-o zi după ce călcasem lutul pentru a unge pereții, mi-am spălat picioarele și m-am dus în casa cea mare și cum erau două scânduri pe schele m-am lăsat să mă odihnesc, sperând că durerea surdă din regiunea de jos îmi va trece.

Dar imediat m-a furat somnul. Era vara și prin ferestre pălea soarele dogoritor. Cât timp a trecut, nu știu, dar mă trezesc cu mătușa mea în prag. A procedat la fel. Nu a zis nimic. L-a adus pe unchiul Gheorghe și numai atunci a început a țipa: „Uite-o, ea dormea acolo, dar eu o caut, nu are rușine hoscște ziua în amiaza mare! Da de

mâncat mănâncă, de îmbrăcat, îmbrac-o!”

Stăteam în picioare cu capul în jos și mă simțeam foarte vinovată. Numai Dumnezeu îmi era martor că nu mă culcasem să dorm, ci numai să mă dezdoi și să-mi treacă cât de cât durerile. Dar Satan și-a făcut mendrele.

Lângă un perete stătea o masă pentru meșteri cu niște scânduri pe ea. Moșul s-a apropiat, dar de data asta nu m-a pălit la obraz. Era, cred că, prea mică pedeapsă. M-a apucat de după gât, m-a târât spre masă și a început a mă bate cu nasul de masă, ca pe un motan care a scărnăvit în casă. A bătut o dată, eu tăceam, a bătut a doua oară, eu am gemut de durere. Știam de la orfelinat că trebuie să rabd și eu răbdam. Însă pe moș îl irita mai mult tăcerea mea și atunci se înfierbânta mai mult. Mă trântea des și tare de țâșnea sângele nu numai pe masă, dar și pe pereți. Fruntea îmi era julită de scânduri, nasul cărn, dar el nu se mai putea opri. Tanti Măriuța se uita ca spectator. Și numai când a văzut ea că sângele țâșnește și din gură, a strigat: „Gata, Gheorghe, ajunge!”. L-a luat de spete și l-a tras într-o parte. Apoi au ieșit din odaie, lăsându-mă de una singură.

Nu plângeam nici acum. Dar eram speriată de-a binelea. Doamne, atâta sânge. „O! Păi ăștia pot să și te omoare, cât ai zice pește, mă gândeam eu. Aici nu-s legile orfelinatului. Acolo educatorii să temeau de închisoare. Te loveau o dată, te congelau câteva ore, apoi îți dădeau pace, de frică să nu răspundă. Aici se vede că-s alte legi și pentru o nimica toată pot să te omoare”. M-a apucat frica. Am pus mîntea în mișcare. Ce să fac, ce să fac, Doamne? Să fug la orfelinat, nu știu cum și nu am bani. Să mă duc la tata, nu știu unde e Drochia. Și apoi cum să ies în halul acesta? Eram din cap până în picioare stropită cu sânge. Simțeam cum pe față mi se încheie tot.

Se auzi ceva. Dar dacă ei vin iar să mă bată? Și poate chiar să mă omoare?! O, nu. Nu vreau să mor, mai bine fug unde m-or duce ochii. Și am zbughit-o pe altă ușă afară. Ocolind casă, am ieșit lângă portiță. Acolo era o strachină cu apă pentru câine. Am luat câteva mâini de apă și mi-am spălat fața. Am deschis portița și fuga spre Poporniță. Era spre seară. Pe drum am întâlnit vreo doi oameni. I-am ocolit ca să nu vadă sângele de pe mine. Ieșind din sat, nu știam în care parte să apuc.

Am stat așa vreo câteva minute, ca să iau o decizie oarecare.

Drochia

Apoi mi-am zis: merg pe drumul acesta tot înainte. Unde mă va duce, acolo mă voi opri. Și am pornit-o din loc. Dar după vreun kilometru m-a fulgerat prin cap că totuși am tată și ar fi bine să mă duc la el. Știam că nu are unde mă primi, dar voiam măcar să mă sfătui, ce să fac mai departe.

Tocmai venea un om cu sapa pe umăr spre mine. Am îndrăznit cu sfială să-l întreb încotro s-o iau ca să ajung la Drochia. Omul se uita mirat la mine. Îmi analiză rochia și fața, apoi, în loc să-mi răspundă, mă întrebă: „Dar tu, fetițo de-a cui ești? Că văd că nu ești de prin părțile noastre?”. M-am fâstâcit. Nu știam cum să zic a lui Colea Spânu sunt sau a lui Gheorghe Scutaru. În timpul cela omul a înțeles, că eu nu doresc să-mi divulg numele și nu a mai repetat.

„Apoi, dacă nu vrei să-mi spui, Dumnezeu cu tine, dar cam târziu te-ai pornit tu la așa drum. Drochia e departe și are să te apuce noaptea. Uite mergi la dreapta și mergi pe drumul cela până ai să dai de satul Glavan. Acolo ai să întrebi pe cineva unde s-o apuci. Ai înțeles?”. „Da”, zic. „Mulțumesc frumos!” și fuga înainte.

Până am ajuns la Glavan, s-a întunecat de-a binelea. Ce noroc, mă gândeam eu, că aici nu-s păduri.

Întreb pe un om, care era la fântână, unde este Drochia. Acum nu-mi mai era rușine, căci în întuneric sângele de pe rochie și fața nu se mai vedeau.

Omul m-a îndreptat pe drumul convenit eu am luat-o iarăși la fugă. Ajunsă, în sfârșit, la marginea Drochiei, am întrebat iar pe cineva, unde se află fabrica de zahăr și tot așa până am deschis ușa căminului bărbătesc.

Tata tocmai ce venise de la lucru și stătea lungit pe pat. Când m-a văzut în halul cela a înlemnit. Ne-am îmbrățișat și am început a plânge ambii, fără să ne rușinăm de ceilalți bărbați. I-am povestit tot adevărul. Tata m-a ascultat, a oftat și a zis: „Mai bine muream eu decât mamă-ta. Ea s-a dus și se odihnește, dar noi ne chinuim numai pe pământul ista...”

Am dormit ambii pe patul îngust. A doua zi și-a cerut voie de la

lucru și am căutat împreună o gazdă. Spre seară am găsit o bucătărie de vară. În ea încăpea un cuptor, o lejancă și o masă, atât. Ne era suficient, dar nu aveam absolut nimic. Nici saltea, nici plăpumi, nici perne, nici veselă. Bani tata nu avea. Eu am început să mă simt foarte vinovată, mai ales când el, din cinci în cinci minute, ofta din greu. Și atunci îi zic: „Poate să mă duc înapoi la orfelinat? Directorul a spus că mă va primi”. Tata s-a uitat cu milă la mine și a zis să fiu liniștită, că va întreprinde ceva.

A doua zi, toți băieții care erau la cămin, i-au împrumutat pe un termen nelimitat, cine și cât a putut. Am plătit pentru gazdă. Am cumpărat o plapumă, un ceaun, o strachină și două linguri.

În felul acesta am început o viață nouă sub aripa omului scump și drag. Imediat după aceasta tata mi-a găsit de lucru sezonier, la o „contoră” de pregătire a murăturilor. Mărunțeam varza, spălam și căram castraveții, roșiile, umpleam poloboacele cu legume, căram apă și le umpleam. Apoi specialistul le înfunda și noi, cele șase fete, le dădeam drumul în beci și tot așa până s-a terminat sezonul. Am câștigat 20 de ruble pe cele două luni, iar tata primea 30 de ruble pe lună, din care 20 le plătea pe chirie. Ne hrăneam mizerabil și eram ambii slabi străvezii. Dacă cumpăra tata vreo jumătate de kilogram de carne cândva, apoi ambii nu îndrăzneau s-o mâncăm. Eu o împingeam cu lingura spre el, iar el spre mine. „Mănâncă tu, draga tatii, că trebuie să crești”. „Mănâncă mata, tată, că mata lucrezi...”

Imediat după ce s-a terminat lucru la „contoră”, tata mi-a găsit un alt lucru, dar m-a rugat să nu spun că am numai 14 ani și 8 luni și că el nu-mi este tată, ci un moș... Bine, zic eu, dacă așa trebuie, așa voi spune.

Mă duc de dimineață la locul meu de lucru și aștept de la șef indicație. Îmi era frică că nu mă voi descurca. Dar degeaba mă temeam. Lucrul era întocmai după puterile mele. Trebuia să jupesc câini morți și pielea s-o sărez, apoi s-o fac „clit” într-un loc special.

Era ceva dezastruos: sânge, păr, intestine, ochi morți, dar parcă erau vii și se uitau la mine condamnându-mă că-i jupoi. O duhoare nemaipomenită. Mii de muște roiau în jur. Mi s-a dat un șorț care îmi era mare și niște cizme de gumă. Doamne, de unde aduceau atâția

câini, idee n-am, dar căruțele cu câini veneau și veneau.

Dintr-o parte eram necăjită, dar din alta bucuroasă, că-i pot ajuta lui tata să mă întrețină. Eram mândră că primeam 20 de ruble pe lună. Tata venea uneori până la poartă să mă vadă cum lucrez. Totul avea să fie bine, dar nu erau condiții de a te spăla, nici la lucru, nici acasă. Venise timpul că tata cârnea nasul când eu intram în bojdeucă.

Se frământa, sărmanul, că nu-mi găsește un loc mai bun. Peste tot se cerea pașaport, ca să deschidă carnet de muncă. Copii și adoliscenții nu aveau voie să primească la lucru. Și cei de la „contoră” tot au fost mințiți de tata că am 16 ani și că încă nu am reușit să-mi fac pașaport. Da, dar acolo era sezonier. Aici era de lucru permanent și așteptau să le duc pașaportul.

În total eram vreo șase lucrători și toți bărbați, și numai eu o femeie.

Din când în când venea pe la Drochia cu treburi tanti Mariuța. S-a întâlnit întâmplător cu tata, cerându-și iertare, l-a rugat pe tata să mă lese din nou la ei, făgăduindu-i și de data asta că mă va învăța a coase haine. Dar tata nu era de acord și o certa că l-a făcut, un an în urmă, s-o creadă și să trimită cerere la orfelinat ca să mă ia și iată la ce s-a ajuns.

Ne întâlneam noi cu alți săteni de prin mahalaua lui nenea Gheorghe și ne spuneau că tare le este greu fără de ajutor, că meșterii s-au priceput că eu am fugit, când au găsit masa și pereții plini de sânge. S-a răspândit prin toată mahalaua povestea întâmplării mele. Care m-a compătimit, care o susținea pe mătușă.

Am fost o dată în ospeție prin Mihăileni. De la tanti Mașa Musteață luasem o cratiță, o tavă și un ceaun de-al nostru, care fusese cu noi în Siberia. Am trecut și pe la unchiul Gheorghe, care s-au îndurat și mi-au dat o pernă, un covor de parusină, paltonul mamei cu guler de vulpe și o pereche de pantofi cu tocuri înalte, și hainele pe care mi le cususe tanti Mariuța. Cu acest bagaj voluminos ne-am întors fericiți la Drochia.

Dar aici ne aștepta o totală dezamăgire. Fiindcă nu am pașaport, după șase luni, m-au concediat de la lucru. Și iarăși tata umbla tot timpul liber să-mi caute de lucru.

A găsit la o pereche de lipoveni tineri, care aveau casă mare și spațioasă. Trebuia să fiu dădăcă la o fetiță de trei-patru ani. Gospodina nu lucra nicăieri. Era gravidă. Soțul ei era un șef undeva. S-au înțeles ca să trăim la ei fără a plăti, în schimb să fac curat, să spăl, să gătesc mâncare și să mă plimb cu fetița.

În odaia spațioasă ni s-au pus două paturi, o masă și ni se dădea de foc. Duminica eram liberă, puteam să fac lucrul pentru noi, să spăl hainele, să gătesc, să fac curat.

„MESERIA E BRĂȚARĂ DE AUR”.

Eram fericită lângă tata, dar el, sărmanul, nu era împăcat cu un așa destin și repeta mereu: tu trebuie să înveți o meserie. Și iată că se duse într-o duminică la Mihăileni, împrumută din nou bani nu știu de la cine (pe cei împrumutați anterior îi restituise deja) și cumpără, nu țin minte, un sac sau doi de lână. Veni cu el și-l duse la un magazin special, cooperativ se numea, dacă nu mă înșel. Și pe lâna ceea a cumpărat o mașină de cusut cu motor. În altă parte așa lucruri nu se găseau. De atâta se vindea pe grâu, lână, făină, răsărită etc.

Când a adus-o acasă săream în sus de bucurie. Era o surpriză nemaipomenită. Îmi făcusem o prietenă de prin mahala și ea imediat mi-a adus să-i cos o rochiță de vară din cât. Eu îi spun că nu știu a croi, nici a coase, dar ea zice că dacă am mașină, trebuie să știu și a coase. „De-abia vreau să învăț și pot să-ți stric materialul”. Ei și ce, zice ea. Mie părinții o să-mi cumpere altul nou. Și în felul acesta m-a făcut să încerc să croiesc și să cos. Desigur, că am stricat-o, dar am învățat multe.

Apoi a urmat să croiesc și să cos două cămăși lui tata. Când le-am terminat și l-am îmbrăcat pe tata eram să murim de râs. Prima dată l-am văzut pe tata râzând. Avea un râs molipsitor cu lacrimi ca și mine. Ne întărâtasem așa de tare că nu ne puteam opri. Cămășile erau așa de mari, de parcă tata era o matahală adevărată. Asta eu de frică să nu le stric ca pe rochia prietenei mele. Pe urmă le-am adus la normal. Iată așa am devenit eu croitoreasă. Mă învățasem nu numai să cos, dar să și brodez la mașină: manșete, gulere și buzunare de la rochii.

Am întors paltonul mamei și l-am înnoit, deacuma aveam și eu palton ca toate fetele. Încălțam pantofii mamei și deodată deveneam

fată mare. Prietena mea, rusoaica Klava, m-a invitat o dată la club la dansuri. Tata mi-a dat voie, dar m-a prevenit că dacă voi fi ușuratică, mă voi alege cu o boală care se numește „sifilis” și voi rămâne fără nas sau oarbă... Doamne ferește! Numai asta îmi mai lipsește! Am memorizat asta pentru toată viața. Știam că asta e adevărat. Chiar eu aveam o verișoară, care era oarbă din cauza bunelului ei, care venise din armata țaristă rusă cu sifilis și i l-a transmis și ei, sărmana. Nu! Nu voiam să fiu așa! Oare ce poate fi mai rău decât să trăiești prin întuneric?

Apoi a mai urmat „tanptloșceadka” (terenul de dans) unde ne învățam a dansa. Pe acolo am cunoscut o fetișcană de seama mea cu numele Axinia Pascal. Era drăguță și tot micuță ca și mine. Dacă ea nu avea tată, eu nu aveam mamă. Locuia la marginea Drochiei într-un „sărăieș” mic cu mama și mătușa sa. Ne schimbam uneori hăinuțele noastre ieftine și ne împăcam foarte bine. Nu în zadar, ea mi-a devenit după mulți ani, chiar și cuscră.

ADIO, COPILĂRIE

Totul mergea de minune, dar destinul e imprevizibil. Iată că vine într-o zi tanti Mariuța la noi și cu lacrimi în ochi se căiește de ce a făcut și îl roagă pe tata și pe mine să mă întorc la ei, făgăduindu-mi marea și sarea și toate cele bune. A spus că e aproape gata casa și nu voi mai avea atât de mult de lucru, decât ca să-i aduc normele la colhoz, ca ea să poată coase.

Nu voiam să plec, dar tata a crezut-o din nou și mi-a poruncit să-mi iau bagajul și să plec. Așa și am făcut. Cum puteam eu să nu-l ascult pe tata.

Și iată-mă iarăși în Mihăileni. Mă făcusem mai măricică, mă învelisem cât de cât cu mâncarea lipovenilor și arătam și eu a om. Făceam față la normele și acasă nu stăteam degeaba. Unchii se purtau mai bine și nu mă mai băteau, chiar și dacă nu le convenea ceva. Numai câte o dată primeam câte un pumn sau o palmă la obraz, când mă băgam între mătușa Măriuța și moșul Gheorghe, ca să n-o bată pe ea, primeam eu.

Iarna croșetam covorașe („doroște”) cu care trebuia să împodobim casa cea mare.

Începură să se intereseze băieții de mine și veneau seara pe la ferestre, cum era obiceiul pe atunci. Plecam pe la serate, baluri și la joc. Începusem să fiu fericită. Din cuvântul moșilor mă străduiam să nu ies. Mergeam cu mătușa în toată duminica la biserică, cu toate că nu credeam deloc în Dumnezeu.

Au început a veni pețitorii. Mie îmi plăcea un singur băiat din toți care mă curtau, dar moșii au zis că el nu e de mine, nu sunt din neamul nostru și nu aveam nevoie de el. L-au ales ei pe cel care le-a plăcut, cu casă, cu masă și cu serviciu. Am încercat să protestez, vărsând lacrimi, dar mi s-a argumentat că sunt încă verde, cu lapte pe buze, o mucoasă încă, ca să știu destul de bine ce-mi trebuie. Aveam 16 ani și jumătate.

Tata, când a aflat, a plâns și a încercat să mă oprească, să mă facă să fetesc măcar până la 19 ani, cum avea mama când s-a măritat, dar a fost în zadar. Moșii mi-au zis că dacă nu-i ascult – nuntă nu-mi vor face.

Și așa cum pentru mine, copil prost, nunta era ceva fantastic, am cedat moșilor. Oare care fată nu ar dori să îmbrace rochia de mireasă și ghirlantul pe cap? Oare care fată nu ar dori să aibă vorniceii și druștele la nunta sa? Și iată în felul acesta m-au cumpărat-vândut. Moșii nu sunt de vină, căci cred în destin și ce ți-i dat, în frunte-i pus! Fiecare cu norocul său.

Secțiune 26.06 Din cauza tatii, nunta s-a transformat în înmormântare. A început el, apoi eu, apoi toți mesenii să plângă. Plângeau toți de se rupeau. Lipsea numai bocetul. O așa nuntă nu mai uiți niciodată. Deci, la 2 august 1959 mi s-a terminat copilăria în care nu aș mai dori să mă întorc!

DESTINUL CELOR DRAGI

BOȚUL DE CEARĂ

Bunica Sofia venise acasă cu încă vreo două familii din Moldova, care i-au ajutat să aducă înapoi scundul ei bagaj: o tavă emailată (jămălțuită), un ceaunel, o cratiță mică și una mare, ceainicul de aluminiu și un boț de ceară pe care îl ținea pentru înmormântarea sa. L-a purtat peste tot cu ea și nu l-a pierdut și nu l-a consumat. Chiar e de mirare.

Imaginați-vă, dragi cititori, că un boț de ceară de albine, a văzut sute de sate, orașe, lacuri, râuri mari și mici, păduri imense și... s-a întors acasă nefolosit.

Pe când Grișa-țiganul (Postolache) a dorit foarte mult ca oasele noastre să rămână în Siberia. Era foarte încrezut că ne vor păpa lupii. Dar, n-a fost să fie și țiganul de atâtea blesteme a primit pedeapsa Domnului.

Nu trecuse prea mult după plecarea noastră și președintele sovietului sătesc orbise.

Iată așa deodată, pe neprins de veste, om sănătos, voinic, hrănit din bunătățile oamenilor, hop! și a orbit de ambii ochi. Cineva s-a mirat de așa minune, dar ceilalți știaau bine că mai degrabă sau mai târziu Domnul îl va pedepsi neapărat.

Acum nu mai avea cine umbla pe la casele oamenilor să-i sperie, să-i șantajeze, să-i amenințe cu Siberia numai să-l adape și să-l hrănească pe el și pe turma lui cu tot cu odrasle pe gratis.

După ce se sătura, căuta femei frumoase. Ei și ce dacă femeia avea bărbat. Îl trimitea la sovietul sătesc, cică e chemat acolo... Și iată că i-a retezat Dumnezeu pofta nerușinată, diavolească! De acuma îl purtau nepoții, jumate ruși, jumate țigani, prin sat ca să vadă lumea că el încă nu e pierdut. Că doar nu-i nimic mai scump ca ochii din cap.

Locuind la Bălți, vreo 22 de ani, m-am întâlnit întâmplător la redacția ziarului „Curierul de Nord” cu nepoata-sa, comsomolista Postolache Tamara. M-a salutat, dar n-am dorit să-i răspund, la care jurnalista Tatiana Chetrari a zis „Păi, nepoții nu răspund de faptele buneilor și a părinților...”. Da, o fi așa o lege. Dar nici cinste nu mai au că-s din călăi născuți și din coadă de topor.

Dar m-am abătut.

Iată că venise și ultimul ceas al bunei și scumpei bunici Sofia. Tot umblase pe lângă casa ei, dorind să intre și să moară în ea, dar bolșevicii nu i-au dat voie căci era ambulatoriu și atunci inima ei, care suferise atât frig și foame decedase chiar pe prispă la 75 de ani.

Dumnezeu, în comparație cu alte sute de mii, a fost bun cu ea. I-a îndeplinit rugămintea ei fierbinte de a rezista, de a se întoarce la baștina ei dragă și de a muri lângă oamenii cei scumpi și dragi. Trei

zile, ceruse ea de la Dumnezeu, să fie acasă și apoi să fie înmormântată lângă străbunei.

Dumnezeu, însă, i-a dat trei luni și a fost petrecută în ultimul drum creștinește, după toate obiceiurile străvechi, ceea ce arată și o fotografie de atunci.

A mers la bătaie, în sfârșit, și boțul de ceară în care femeile au găsit un boț de aur curat, pe care îl primise pe lângă zestre de la părinții ei când s-a măritat. Îl ținea, cred pentru orice eventualitate, de zile negre, și iată acum a fost de folos. Cele două fiice l-au vândut și au împărțit în jumătate banii.

Cred că sufletul bunicii a rămas împăcat, căci dragele ei fiice nu au trebuit să se cheltuite cu petrecerea ei în ultimul drum.

Vecinele din mahala îmi spuneau, când am venit și eu, că bunica cât a fost bolnavă și chiar murind, șoptea numele meu. Pe toți îi implora să se îndure și să mă aducă din Siberia de gheață și această rugămintă a fost auzită de Domnul nostru cel bun, pentru care îi mulțumesc și îl slăvesc acum și pururea în vecii vecilor Amin.

FRATELE EMIL

Se întorsese din Siberia tot în anul 1956 ca și mine, dar negăsind niciun adăpost, a plecat înapoi în Rusia. Prin regiunea Sverdlovsk își găsise de lucru. De acolo l-au și luat la armată. Avea 18 ani.

În armata sovietică el nu se supunea, motivând că nu poate, fiindcă tatăl nu are unde locui și se chinuie pe la gazde sau cămine, fiind bolnav, pe când comuniștii i-au luat două case. Acei de acolo sună la Comisariatul militar din Drochia și îi roagă să ia măsuri.

Aceștia din Drochia, după vreun an și ceva, îl cheamă pe tata și îi dau, temporar, o bojdeucă prăvălită în centrul Drochiei. În felul acesta tata, în sfârșit, se liniștește în ungherul său.

În timpul acesta eu mă înscriu la rând la o garsonieră cooperativă, cu banii tatii. Când a venit Emil din armată (a fost eliberat înainte de termen ca bolnav) în bojdeuca din Drochia, tata se transferă la Chișinău în casă nouă.

Emil se angajează la serviciu la fabrica de zahăr și era gata să se căsătorească. Însă bolșevicilor le plăcuse locul unde era bojdeuca. Vine într-o zi buldozerul și fără să-l preîntâmpine pe Emil, care era la lucru,

ruinează bojdeuca. Trei ani de armată, totuși, făcuse pentru ea. Și în felul acesta Emil rămâne pe drumuri.

Nu mult timp după asta moare tata. Eu cu familia trec în locul lui și îl aduc pe Emil în locul meu, în bojdeuca primită de la stat în centrul Chișinăului, pe care o căpătasem cu multe lacrimi și nervi distruși.

Venit la Chișinău, Emil se căsătorește și face doi copii frumoși – Ionel și Iulica. Are mâini de aur, zic cei care îl cunosc, dar e nenorocit din cauza suferințelor pe care le-a îndurat.

Are gradul doi de invaliditate și o duce singur în apartamentul de la Buiucanii Vechi. A încercat și el să recapete averea, dar bolșevicii de astăzi, la fel își bat joc de noi, ca și atunci, propunându-ne 90 de lei pe două gospodării.

Feciorul Ion e la fel ca și Emil – meșter la toate. E căsătorit și are apartament muncit de el.

Fiica Iulia învață la ULTIM la Facultatea de economie și totodată lucrează ca secretară la notariat.

Nu dă Doamne și lor un așa destin ca al nostru.

TATA NICOLAE SPÂNU

După cum am mai scris, prin 1943 pe tata la fel l-au luat în război (la concentrare), dar rupându-și piciorul în timpul exercițiilor militare, a fost dus la spital, unde a stat până a putut merge. Apoi a fost lăsat la vatră.

În 1944, ieșind din spital, l-a vizitat pe unchiul Alexandru la Sibiu. Parcă, special înțelege, a venit tot din spital și unchiul Vladimir și s-au întâlnit tustrei. Era ultimau lor întâlnire (Vladimir cu tata). Ceilalți frați urma să plece mai departe cu frontul. Fiind militari de carieră, îl înduplecau pe tata să rămână în Sibiu, dar el a refuzat categoric, nu a vrut s-o lese pe mama de una singură cu doi copii mici. Prea puternică era dragostea lui și mare responsabilitate față de familia sa.

Faptă pe care avea s-o regrete (după moartea mamei) toată viața. Cum putea să știe el că bolșevicii, fără să fie cu ceva vinovat, îl vor deporta. Bogat nu era, că nu reușise, pe nimeni nu a ucis, pe nimeni n-a jefuit, cu politica nu se ocupa, în niciun partid nu a intrat, postauca o dădea. Acestea erau motivele în 1940, când au deportat oamenii în Siberia.

S-a întors nerăbdător acasă și a găsit un dezastru, bolșevicii deacuma gospodăreau în sat în stânga și în dreapta, jefuind oamenii. Dispărură cei doi porci cam de 200 kg fiecare, calul nostru și al buneilor și tot ce era de mâncat. Biata mamă și-a făcut cruce când l-a văzut acasă, s-o apere de antihriști. De frică să nu fie omorâtă sau violată, dormea cu noi, la bunelul Grigore. Cât nu era tata, comuniștii veneau s-o ia la săpat tranșee (nacialnici) ca și pe celelalte femei tinere. Bărbați în putere nu mai rămăseseră în sat, afară de șefi (șefi). Chiar și pe băieții de 16 – 18 ani îi duceau la război. Unchiul Gheorghe Scutaru (fratele mamei), care avea 18 ani, a fost și el mobilizat.

Eu eram tocmai înțarcată, căci mama de spaimă nu mai avea lapte. Aveam opt luni. Dar când auzi că pe cele care hrănesc copiii cu sân, nu le vor lua la săpat, ea m-a întors din nou la sân și așa a scăpat de muncă și de violul soldaților ruși.

După ce plecaseră rușii mai departe cu frontul, rămăseseră multe fete nenorocite. O mătușă de-a soțului, o femeie foarte frumoasă, a fost ascunsă (zidită) în pereți, numai să scape de bolșevicii păgâni. Se comportau cu biata lume mai ceva ca turcii. Fetele erau nevoite să se murdărească pe față, să se îmbróbode pe ochi și să se îmbrace ca bătrânele ca să nu fie agățate.

Dar m-am abătut. Deci, rușii au adus cu ei tiful, o boală foarte periculoasă și mama molipsindu-se de la cumnată-sa, moare.

Peste câteva luni pe bunel îl arestează pentru că și-a dat feciorii în armata română, chiar dacă acuma luptau cu rușii alături, îl duce în închisoare și acolo îl omoară în 1945. Pe tata, bunica, Emil și pe mine ne depărtase în 1949 în Siberia.

Întorcându-se în 1955 foarte bolnav, tata reușește cu greu să se mențină în viață până la 57 de ani. Moare de hipertensiune la Chișinău în 1971, unde locuiam și eu. Este înmormântat la cimitirul de pe str. Doina. Dumnezeu să-l odihnească în pace.

Dacă nu era deportarea și nu-l chinuia atât ca să-și piardă sănătatea, putea să se recăsătorească și să fie și el fericit ca toată lumea. Avea numai 31 de ani când murise mama. Au mai mutilat o viață, pe lângă milioanele de vieți omenești, haitele satanice.

Vezi scrisoarea lui către mine și nepotul său Victor-Vitalie.

CHEMAREA SÂNGELUI

Visul de zeci de ani s-a împlinit. În sfârșit, în 1988 ni s-a făcut invitație de a ne vizita rudele care se aflau cu traiul în Bacău, sora mamei mele în București, fratele socrului, căreia îi ziceam bunelul, fiindcă dumnealui nu avea copii și noi îi înlocuiam întru totul, corespondând și vizitându-ne anual. În Sibiu – fratele tatii, pe care nu l-am văzut niciodată.

Și acum îi făceam o vizită-surpriză. Iată-ne prin luna lui august, afară era o temperatură de + 40 °C, coborându-ne cu toată familia din tren, găsisem strada care ne trebuia și luând-o de la început, căutam numărul casei dorit.

Soțul și feciorul mergeau mai repede. Căci căldura mare nu-i ajunsese ca pe mine. Eu crescută în Siberia șapte ani, nu eram obișnuită cu așa temperaturi și mă sufocam repede, dar mai ales punând efort la cărat bagajul.

Mă oprisem să mă mai odihnesc. Strada era puțin aglomerată. Să fi mers vreo patru-cinci oameni în diferite părți.

Și deodată îți ațintesc privirea la un singur om, care mergea cu baston încetișor. Îl privesc câteva secunde în față și el deacuma se vedea din spate, aflându-se dincolo de stradă, în partea opusă.

Strig involuntar: „Iată-l, băieți! Ai mei se opriseră din drum crezând că am găsit numărul casei.

— Nu, nu numărul am văzut, ci pe moșul meu Sandu! Ei au privit unul la altul, crezând, probabil, că m-a dereglat la minte căldura.

Eu, însă, parcă trasă de cineva, lăsa-i bagajul pe trotuar și fuga după el. Traversez strada. Îl ajung și mă opresc în fața lui, zicând:

— Bună ziua. Dvs. sunteți Alexandru Spânu?

— Bună ziua, da, eu sunt.

— Da dvs. cine sunteți de mă cunoașteți?

— Păi, eu sunt Margareta.

Vai... Ne-am îmbrățișat călduros cu lacrimi fierbinți și cu o mirare de nedescris, care fapt nu se mai întâmplase în viața noastră.

Ai mei rămase încremeniți pe partea cealaltă de stradă la 50 – 70 de metri de noi. Nu înțelesesem fenomenul acesta deloc și numai acasă la unchi am fost lămuriți, există o altă putere și anume prin ea se

fac așa minuni – chemarea sângelui.

P.S. Cititorul mă va întreba dacă nu am avut poze cu unchiul, poate-l știam din fotografii. Da, am avut pe când el era tânăr de vreo 25 de ani și atât. Când dumnealui plecase din nou la război, eu aveam o lună. Așa că minunea e adevărată și nu degeaba se zice: „Nespovedite sunt căile tale Doamne!”

Unchiul Alexandru Spânu

Poate cititorului i-ar fi interesant să știe ce destin a avut unchiul Alexandru care învățase la Iași două facultăți, una de militarie și alta de economie.

În 1939 a plecat de acasă, primind serviciu în or. Sibiu. Deci zburase din cuibul părinților și era independent. Avea 28 de ani. Acolo își găsise jumătatea lui cu numele Rozica și s-a căsătorit.

În 1941, când a început războiul, fiind ofițer, imediat l-au încorporat în armată. Cum a luptat și pe unde a ajuns nu știu, dar în 1943 – 1944 era în Sibiu. Tot în 1944 i s-a născut unicul copil – Lăcrămioara.

În 1944 a mers mai departe cu războiul, de acuma cu sovieticii. Ajuns în Cehoslovacia a fost grav rănit și contuzionat. După spital a fost lăsat la vatră.

Nu i s-a dat de lucru după studiile pe care le avea. Ca în bătaie de joc, comuniștii români l-au pus șef la o fermă de porci, din care cauză a suferit enorm psihologic toată viața. Dacă deschidea gura să-și caute dreptatea, imediat i se astupa cu următoarele cuvinte: „Zi mersi că nu te-am predat rușilor, după cum ni s-a cerut...”

A așteptat toată viața reunirea cu Basarabia. A așteptat să cadă regimul bolșevic și măcar la bătrânețe să trăiască în libertate și să-și viziteze rudele de aici și locul unde s-a născut. Dar nu-i cum vrei, ci cum ți-i dat. C-a stins din viață la 79 de ani, cu numai trei luni înainte de căderea comunismului.

Nu a apucat sârmanul să se bucure cu toată lumea că scăpase de Ceaușescu, care îi adusese la genocid. (M-am convins eu personal de asta în 1988). I-a rămas Lăcrămioara care s-a făcut doctor-veterinar și are doi copii frumoși. Asta e povestea fratelui tatălui meu Alexandru (vezi fotografiile și o scrisoare de a lui).

Unchiul Vladimir Spânu

Unchiul Vladimir Spânu era cel mai mic și un băiat foarte frumos. Ochi căprui, părul blond, sprinten și deștept. Multe fete au plâns după el, când l-au luat la război.

Și el a fost grav rănit și i-au rămas multe cicatrice pe corpul lui tânăr. Se tratase în spitalul militar din or. Deva. După aceea i s-a dat un scurt concediu, a vizitat Sibiul și a fost dus iar la război. Ajunsese în Germania cu frontul, dar a avut nenorocul să fie luat prizonier. A stat în lagărul din Borgen Belsevi. Urma să fie ars în crematoriu. Norocul lui că venirea americanii și i-au eliberat.

Totuși, a stat acolo nouă luni. Cu el se afla un sătean mai în vârstă. Acela era mai mult mort decât viu. Nu se simțea bine nici unchiul, dar americanii i-au pus la spital, i-au tratat, i-au întărit și le-au dat libertate. Unchiul fiind ofițer știa foarte bine cum vor fi primiți de Stalin prizonierii de război și nu se grăbi să se întoarcă. Consăteanul său însă, fiind foarte bolnav, nu avea ce pierde și sosi acasă cu o valiză mare de medicamente dăruite de americani. Americanii le-au mai dat haine noi, atât de vară, cât și de iarnă și încălțăminte calitativă.

Săteanul a și povestit buneilor de cele întâmplate împreună cu unchiul. Apo, se căsătorește în grabă cu o femeie divorțată, ca să aibă cine îl căuta și trăi atât cât au ținut medicamentele americanilor. Și dus a fost în lumea celor dreți.

Unchiul veni clandestin prin sat și află ce situație e la bolșevici. S-a convins că liber nu va fi dacă rămâne și s-a dus, numai el știe cum, în Canada, în 1949. Acolo a lucrat mecanic în niște mine de nichel. Apoi și-a cumpărat casă cu două nivele și o benzinărie. La nivelul întâi a deschis o cofetărie și îi era foarte greu de unul singur. Am început să corespund cu el prin anii 1960. Am fost tratată pentru asta de sovietul sătesc când eram în Mihăileni, apoi de MAI din Chișinău. Am fost intimidată și închisă pe 24 de ore și amenințată că mă vor duce înapoi în Siberia sau mă vor lichida dacă îi voi mai scrie. Nu am renunțat. Eram deja călită...

Îmi scria sărmanul, că viața acolo e liberă, dar ei foarte greu să se descurce de unul singur. Bani sunt, dar nu poți găsi un om de nădejde și că tare bine ar fi dacă m-aș duce eu acolo. Cu sănătatea o

ducea tot mai greu și mai greu (urmările războiului...). Scia că lucrează câte 20 de ore din cele 24 și numai 4 se odihnește. Scia că are trei mașini, dar nu are cine le conduce, el fiind foarte ocupat. Nu se căsătorise din cauza sănătății și prieteni nu avea. Avea o nostalgie puternică după baștină, rude, casă, meleaguri și drăguțele lui care demult se căsătoriseră și aveau și copii.

Într-o zi am primit 100 de dolari ca să-i dau pentru pașaport străin, ca să pot veni la el în Canada. Când îi descriam regimul nostru sovietic, el nu credea. Nu știa că fuseserăm deportați și ne confiscaseră casele. Nu știa că nici nu am văzut în ochi dolari, rușii oprindu-i la Moscova. Mi-au trimis „cecuri” ca să pot cumpăra ce vreau din magazine speciale. Am cumpărat niște haine care la noi nu se găseau, din magazinul „Odesa”. Unchiul a fost foarte supărat și după aceasta nu mi-a răspuns la scrisori vreo doi ani.

Sinceră să fiu, eu nici nu am vrut să emigrez în Canada. Mă săturasem de Siberia străină. Și îl rugam să-mi facă invitație numai pe o lună. El însă nu voia. Ori de tot, ori nicio zi!

Dar după câțiva ani el cedă, îmi răspunse și îmi ceru să-i fac eu invitație. La MAI mi s-a spus că nu am voie, pentru că sunt rudă de gradul trei...

Atunci plec eu la Mihăileni, o iau cu taxiul pe soră-sa Anastasia și îi fac invitație la Râșcani. Peste două luni vine rezultatul negativ, fără nicio motivație... Peste doi ani mi-a făcut unchiul chemare pe o lună. Mă chinui eu, adun toate hârțoagele, mă cheltui bine și le depun. Peste două săptămâni mă cheamă la MAI și mă fac praf și pulbere: „Ce-ți trebuie ție ruda asta îndepărtată? Ce ți-i tata, ți-i mama? De ce vrei să ai de a face cu trădătorii capitaliști? Ce, nu ai ce face? Dacă mai continui să scrii ai să rămâi fără copil!...”

Dar nu m-am speriat. Oricum continuam să-i scriu. El însă nu putea să creadă ce neghiobie se face aici. Atunci s-a apucat de fratele Emil. I-a scris să învețe câteva meserii care se întrebă acolo: frezor, lăcătuș, mecanic, asamblor, electrician, sudor și limba engleză.

Pe toate le știa Emil numai engleza nu și nici nu avea unde o învăța. Așa că visul unchiului și al lui Emil s-a spulberat.

Dar iată că veni „perestroika” lui Gorbaciov și lumea iese din

amorțeală. Îi scriu și eu după un an de tăcere, la care îmi vine imediat răspunsul (vezi scrisoarea lui din 1989). Neașteptând răspunsul, peste două săptămâni îmi trimite toate formularele cu care trebuia să mă duc pe la MAI, Ambasadă etc.

Am început a desface ghemul încetul cu încetul. Ceva nu-mi era clar, mi se cerea adăugător ceva și atunci scriu din nou în Canada, ca peste două luni să primesc scrisoarea mea, cu ștampila „destinătorul decedat”.

Iată așa s-a dus un om chinuit de un dor mare și fierbinte în pământ. Mai mare regret nu există!

Da, încă vara îmi scria că își ia concediu și vizitează toate țările lumii, printre ele și România de mai multe ori. Deci atâta bucurie avea că se întâlnea din când în când cu fratele său drag Alexandru. Odată chiar m-a și sunat de acolo. Înțepenisem de emoții și de bucurie. I-am zis să treacă Prutul și să vină la Chișinău. El a oftat din greu și a zis: „Oriunde porțile-mi sunt deschise, numai acasă nu...”

A decedat bietul de ciroză la 75 de ani. Și a fost înmormântat de un român pe care îl adăpostise timp de cinci ani. Pe fugar îl chema Gabriel Buju. Dumnealui scrie că i-a lăsat în spital un testament pe averea sa numai să fie înmormântat creștinește, cu preot și cu cruce la cap, nu ars în crematoriu. Cred că așa a și făcut.

A lăsat și la toți nepoții câte ceva, astfel încât cartea asta o scriu datorită lui și în amintirea lui!

Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească în pace!

P.S. Blestemat să fie războiul! Blestemat să fie Stalin, care ne-a răpit Basarabia și am fost nevoiți să luptăm cu nemții alături pentru a o recăpăta.

Dar s-a vărsat sângele a sute de mii de români în zadar și tot atâția au rămas schilozi și fizic și spiritual.

1. V. VIZGHINA

Nu pot zice că poporul rus este totalmente dușmanul nostru. Nu-l pot pune în același rând pe scriitorul Soljenițîn, pe savantul Saharov și pe învățătoarea mea de la orfelinat Lidia Vasilievna Vizghina cu ceilalți călăi și ocupanți ruși.

Învățătoarea mea se purta cu mine deosebit. Nu numai mă

învăța carte, mă învăța și cum să rezist în sălbăticia cea de copii strânși de pe sub poduri, de prin canalizații și de pe la gunoi după război. Doar nu eram deloc pregătită pentru o așa societate și cine știe ce rămânea din mine dacă buna mea învățătoare mă lăsa în voia sorții.

„Ești ti sebea ne zașcetiși – drugomu necomu. Skali zubî i davai otpor!” (Nimeni nu te va apăra, dacă nu te aperi tu. Încrâncenează-te și dă ripostă!), zicea ea. Altfel nu vei rezista. Uită tot ce te-a învățat buna, luptă-te pentru viață și nu spera la ajutorul nimănui.

În 1983, ocazional, am trecut prin toate locurile celea, afară de Orlovka. Am vizitat-o pe și Lidia Vasilievna care lucra și locuia în satul Vedenka raionul Ketovo, regunea Kurgan. Numai atunci am aflat că și ea sărmana a fost deportată din centrul Rusiei dincolo de munții Ural, confiscându-li-se tot ce au avut. Tatăl ei s-a opus și a fost împușcat pe loc. A rămas numai ea mică cu mamă-sa, care nu peste mulți ani a și murit.

În partid nu au primit-o nicicând, cu toate că muncea cinstit ori unde ar fi trimis-o cei care o înconjurau, apreciau munca ei și o propuneau în partid fără ca să vrea, dar când dădea de autobiografia ei, era respinsă. Numai noroc nu a mai avut. Soțul i-a murit de beție, lăsând-o cu doi copii mici, apoi a pierdut și feciorii, tot din aceeași cauză, rămânând la bătrânețe de una singură.

Acolo fiecare al doilea bărbat moare de tânăr (la țară), dar beau în neștire și multe femei. Am vizitat și o familie de moldoveni, care au dorit să rămână acolo în Zverinka. Erau ambii ciobeni la oi. Aveau casă, vacă. Casa era din bârne ca la toți rușii cu două odăi și un coridor. Însă asemenea de murdărie și în casă, și în curte, am văzut numai la țigani. Peste tot se aflau sticle goale și murdare. Deci și ei duceau o viață total rusească. Când i-am întrebat dacă nu vor să se întoarcă, mi-au zis: „Nu mai suntem tineri s-o luăm de la început. Am fost în cercetare și am aflat că nu ne mai întorc casă, au transformat-o în grădiniță, viza de reședință în sat nu vor să ne facă, dar unde să ne ducem, cine ne așteaptă, cum să existăm, mai ales că acolo e o fudulie mare cu stomacul gol. Aici e simplu de trăit. Numai să vrei, poți crește și porci, și oi, și vaci câte vrei și ai ce mânca, dacă bei nimeni nu te judecă, nu te râde, că sunt toți la fel. Deci, nu mai schimbăm nimic, aici murim”.

E o jale mare să auzi așa ceva și să vezi cum degradează moldovenii noștri în Rusia sălbatică, fiind asimilați de băștinași.

Și iarăși mă întreb: Cine e de vină? Desigur că imperialismul rus. A dus intenționat oamenii de aici, ca să aducă pe pământul nostru alți stăpâni. Degrabă vom fi ca într-o rezervație – un-doi băștinaș la kilometru pătrat.

Totul se întâmplă numai de aceea că suntem cuminți cu capul mereu plecat, ca nu cumva... Indiferența noastră ne va pierde cândva.

Am vizitat tot atunci și pădurile dese, cândva pline de pomușoare, ciuperci și jivine. Acum însă e un dezastru ai acolo. Păduri rare, fără pomușoare, căpșuni și jivine. Râul Tobol, care era lat, plin și rapid, rămăsese un râuleț mic cu apă puțină. Lacul cu nuferii albi nu mai exista. Pe locul orfelinatului nu rămăsese nici urmă și numai brăduții, cândva mici, crescură până la jumătatea celor mai mari brazi. Mă așteptam că după 27 de ani se vor face mari și n-o să-i recunosc, dar ei cresc foarte încet.

Ce am găsit nou în Siberia? Da, schimbări sunt, dar foarte neînsemnate. Au distrus toată natura nu numai cu substanțe chimice, după cum spun ei, dar și neacționând gospodărește în toate sferele economiei. Deviza bolșevicilor „Totul e al nostru” a și adus la dezastru. S-au învățat și rușii a face compoturi din fel de fel de pomușoare. Dacă atunci se uscau pe crengi fructele sălbatice și erau hrană pentru mii de păsări, acum însă se bat de la ele. S-au învățat a face butoaie, au îndeajuns sare, au toată iarna ciuperci murate. Acum nu mai mănâncă toată iarna numai cartofi și lapte. Mulți au motociclete și alt fel de transport, și cu toate acestea oamenii fug de la țară la orașe, lăsând pustii mii de case.

M-am întâlnit cu un fost „frate” de orfelinat pe care nu-l țineam minte deloc. În schimb el mă știa bine și m-a invitat la el acasă. Avea trei copii, două fete și un băiat, care pe la 19 ani a murit de beție. Socrii lui erau tot deportați din centrul Rusiei. Au fost și ei la noi de două ori și tare s-au mirat că au venit în „Moldavia” și nu au auzit vorba moldovenească. Locuiam, pe atunci la Bălți. Apoi am găsit încă o „soră”, Rima Borisevici a lui Sighizmund. Căutând-o pe Zoia Ponomariova, am dat de ea. Era la orfelinat cea mai rea fetiță, din toate punctele de

vedere. De aceea nici acum nu știe să scrie. Strica, fura totul ce-i nimerea și se bătea des. Acum era muncitoare la uzina de tractoare în orașul Kurgan. Era operată, avea numai un plămân. Era divorțată și nu avea copii. M-a vizitat și ea cu plăcere. O găsisem și pe Zoia, dar se începuse războiul în Transnistria și corespondența noastră s-a terminat foarte rece. (vezi scrisoarea ei).

În felul acesta am rupt-o cu rușii. Am înțeles că lupul își schimbă părul, dar năravul ba.

CUM M-AM ÎNTORS LA CREDINȚA ÎN DUMNEZEU

La orfelinatul cela sălbatic, înconjurată de atești și fiind influențată, devenisem o antihristă adevărată în numai trei ani.

Satan își făcuse mendrele, spre bucuria lui. Când venisem în Mihăileni, tanti Măriuța, fiind o bună creștină, a hotărât să mă facă și pe mine, dar s-a lovit de o piatră...

Mă lua, aproape cu forța la biserică. Eu mergeam, dar îi ziceam că totuna nu cred în Dumnezeu. Vă închipuiți? O puștoaică de 13 ani și se opune vehement. Asta oare nu înseamnă că Satan are o mare putere și nu în zadar a cumpărat sufletele a milioane de oameni, printre care și al lui Vladimir Ilici Ulianov (Lenin).

Dar cum nimic nu-i veșnic pe acest pământ, se terminase într-o noapte și ateismul meu.

Am avut mare noroc de al doilea fecior, care după clasa VI, se duse să învețe la Liceul coregrafic din Kiev. Acolo a întâmpinat greutăți psihologice, fiind între ruși și ucraineni. Atmosfera de ostilitate l-a pus pe gânduri și căuta pricina acestei stări.

S-a băgat în biblioteca Liceului, dar n-a găsit răspunsul. După doi ani a trecut pe la biblioteca orașenească. Acolo a dat de manualele de psihologie. Ele, la rândul lor, erau legate cu filosofia antică, apoi lanțul l-a dus și la religii. Le-a studiat pe toate care există în lume, dar s-a oprit la una, după părerea lui cea mai apropiată sufletului lui și asta era – „Crișna”. (Krishna)

Vine el o dată în vacanță și îmi povestește înflăcărat despre obiceiurile crișnaiților. Îl ascult, ba chiar merg cu el la Sala cu orgă, unde câțiva tineri au evoluat frumos, cu cântece și mâncare gustoasă fără de carne.

Întorși acasă la Bălți, îi zic cu blândețe: „Dragul mamei, eu nu sunt contra să fii creștin, ba din contră, mă bucur că poți crede fără să vezi, dar nicidecum nu pot primi religia altui neam. Buneii și stră-străbuneii noștri au fost ortodocși. Te-am botezat la Biserica Ciuflea din Chișinău, eu cu tata suntem la fel botezați, poftim, fii și tu creștin ortodox, nimeni nu-ți va pune vreo piedică...”

S-a pus el pe gânduri și după un timp oarecare s-a lăsat de „Crișna” și s-a apucat serios de Biblie. După ce a studiat-o și răsstudiat-o, s-a gândit că dacă suntem o familie, trebuie să credem cu toții la fel și să-l cinstim pe Dumnezeu. Dar nu avea cu cine discuta. Taică-său era ocupat până peste cap, eu mă opuneam și îl rugam să mă lase în pace.

Romeo însă nu se lăsa și în fiecare vacanță o lua de la început cu mare răbdare și insistență. De rușinea lui acceptam dialogul, dar de fiecare dată se termina cu un conflict. Între noi existau două puteri: benefică la al la el și malefică la mine. Și dacă el vizita toate bisericile din Kiev și Mănăstirea „Peciorskaia” eu, la Bălți nici cu un picior nu călcam în biserică.

Terminase Romeo liceul și plecă să lucreze la Suceava în Ansamblul folcloric „Ciprian Porumbescu”. Vai de mine! Acolo în genere toată țara e împânzită cu biserici și mănăstiri frumoase, îngrijite, cu fel de fel de icoane Făcătoare de minuni și cu puteri dumnezeiești. Așa că s-a dus Romeo definitiv cu Dumnezeu sau mai bine zis a fost ales și chemat de Dumnezeu.

Venind în concediu, se străduia tot mai aprig și mai aprig să mă convertească, eu însă nu mă dădeam convinsă, dar l-am susținut și chiar l-am ajutat, când a hotărât să plece la Facultatea de Teologie din Iași. Știam că un om cu credință, rău nu poate fi și vom avea o bătrânețe fericită lături de el.

Când venea în vacanță, fiind băiat cuminte de pe la șapte ani, nu mi-a cerut nimic niciodată. Acum însă m-a rugat un singur lucru – să citesc Biblia. I-am promis și, într-adevăr, încercam, dar mai mult de prima pagină nu mă puteam mișca, adormeam imediat. Eu, cea care, altă dată, îmi trebuia cel puțin 40 – 50 de minute, până mi se închideau ochii? Și așa se repeta oricând voiam să citesc Sfânta Scriptură.

Vine Romeo de Ziua femeilor acasă și printre altele mă întreabă dacă am citit Biblia. Aflând că nu, mi-a zis: „La ce mai învăț la teologie, dacă părinții îmi sunt păgâni?!”. C-au pornit niște discuții aprinse. El îmi argumenta, eu ripostam cu dovezi și tot așa până ni se făcuse ciudă și jale. M-am lăsat jos la podea și am început să plâng, totodată, zicând: „Doamne, dacă ești, dă-mi un semn oarecare ca să nu mă mai cert cu copilul meu, care vine acasă atât de rar!...” Recunosc, nu am crezut din cele spuse de mine nimic. Am spus așa, mai curând ca să-l impresionez pe Romeo ca să-mi dea pace cu religia lui.

Într-adevăr, el a plecat la Iași, eu am și uitat ce a fost.

MINUNEA DOMNULUI

Era 17 martie 1995, într-o vineri. Mă culcasem la ora 23.30. O iau în mână și mă gândesc: „Cum oare se poate ca o lume întreagă, afară de rușii bolșevizați, să creadă, iar eu nu? Sunt cea mai deșteaptă?”. Și atunci încerc să citesc Biblia, pe care mi-a dăruit-o Romeo fiind încă la Kiev.

Mi se făcuse somn. Mă uit la ceas și văd că e ora 23.45. Pun Biblia deschisă pe noptieră cu fața-n jos și imediat adorm. Dorm pe partea dreaptă într-o odaie de la nivelul patru. E noapte. Patul e de fier, îngust. Deodată simt că cineva mă apasă. Mă trezesc și vreau să pipăi cu mâna, dar n-o pot scoate. Mă apasă tot mai tare și mult timp. Nu mai pot de durere. Sunt lățită de tot. Îmi iese sufletul. Curg lacrimi pe care nimeni nu le vede, sunt singură în odaia întunecoasă. Oasele-mi plesnesc și nu înțeleg cine mă omoară așa de încet și dureros. Deodată înțeleg cine e... și încep a-mi face cruce în gând și a spune „Tatăl nostru” pe care îl uitasem încă pe la 11 – 12 ani. Acum, însă îl spuneam pe de rost, de parcă nici nu-l uitasem. L-am repetat în gând de vreo trei ori și greutatea cea mare a început să mă slăbească. Îmi venise aerul în plămâni și cu el o idee: de a mă coborî cu orice preț jos pe podea și târâș să ajung la întrerupător ca să aprind lumina. Știam de undeva că necuratului nu-i place lumina...

Așa am și făcut. Cu mare greu, cu el încă călare, mă târam cei trei metri de la pat până la ușă. În timpul cela văzui prin crăpături cum sub podeaua de scânduri se vede o pară de foc. Și atunci, presupunerile mi s-au întărit – era terenul Satanei. Am aprins lumina și deodată totul a

dispărut. Și limbile de foc de sub podea, și greutatea de pe mine. Odaia era mare și în ea era un singur pat cu o perdea trasă lângă el. Totul era necunoscut.

Când colo, de după perdea iese un motan roșcat cu ochii de foc și se îndreaptă alene spre mine. Mi-am adus aminte că Romeo îmi spunea și de foc și de motani în care este Satan (în realitate, el nu-mi vorbise de așa ceva). Înfricoșându-mă că totul se va repeta, am hotărât să mă duc la bucătărie și pe fereastră să sar jos (De ce? Doar în partea opusă era ușa la scări?). Dacă voi rămâne vie – bine, dacă nu mai bine să mor imediat decât să trag ceea ce am mai tras adineaori, mă gândii eu.

Când deschid ușa îngustă a bucătăriei, n-am pe unde trece, chiar în prag stă un om înalt în haină neagră călugărească. Văzând așa ceva, dau să trec pe partea stângă unde rămăsese puțin loc, dar acolo văd o masă, iar pe masă un scaun cu spetează, iar pe scaun șede un moșneag cu barbă și plete albe lungi. El nu s-a uitat la mine deloc, dar nici eu nu mi-am reținut mult privirea asupra lui. Înțelesesem că nu am pe unde trece la fereastră și stăteam la spatele omului în negru.

Deodată omul din ușă întoarce capul spre mine pe o clipă-două. Îl văd, îl recunosc și cad în genunchi la picioarele lui. Era Iisus Hristos. Încep să plâng vinovată și să spun că îl rog să mă ierte, că doar El știe că cerusem un semn, și că iată acum mi l-a dat și am înțeles că este Satan și este Dumnezeu și că de azi înainte voi crede și la toți voi spune și... Nu mai știam ce să mai zic. Dar Iisus parcă mi-a citit gândul. A ridicat mâna dreaptă în sus apoi mi-a întins-o mie și nu ca, de obicei, fac preoții, ci cu palma-n sus, sărutând-o ea m-a impresionat puternic. Era galbenă ca ceara. Degetele lungi și subțiri, carne pe ele nu era deloc, numai oasele și pielea.

Am revenit imediat în patul meu trează, de parcă nici nu adormisem. Eu sufăr cu ochii din copilărie și dimineața e un chin adevărat până deschid ochii. În ei se acumulează sare, ca firicelele de nisip, și am o durere arzătoare până ea nu se topește. Topindu-se din cauză că mișc pleapele curg șiroaie de lacrimi și numai după aceea îi pot deschide. Numai doctorii îmi vor înțelege starea asta și poate cei care suferă ca mine.

Dar atunci nu am simțit absolut nimic, de parcă nici nu am dormit!

Mă uit la ceas și văd că e fix ora 24.00. Deci în 15 minute am trăit și suferit ca într-o noapte întreagă un calvar. Cei care vor citi, lasă să creadă ce vor, eu însă știu bine că a fost o minune dată de la Dumnezeu și cerută chiar de mine cu o săptămână în urmă, dar în care nu credeam deloc că poate fi. Domnul m-a auzit atunci și mi-a văzut lacrimile fierbinți și dorința de a nu mă mai certa cu propriul copil din cauza religiei și mi-a dat semnul cerut. Acum sunt liniștită și cred în unul Dumnezeu și pentru El sunt gata să-mi dau viața, dacă mi s-ar cere. Primesc toate pedepsele de la El pe care le merit. Și îi mulțumesc că m-a readus la sânul Lui! După asta am studiat și Biblia și alte cărți religioase foarte liniștit.

Desigur, că îi mulțumesc și feciorului meu care s-a rugat pentru mine, pentru răbdarea lui și insistență.

Din 1995, am o cu totul o altă viziune de viață. Îmi cântăresc acțiunile, analizez cu răbdare comportările altora, cedez în multe cazuri și iert ușor pe cei care mă offensează. Am constatat că Domnul știe foarte bine cine și ce merită. Nu trebuie nimeni blestemat, nu trebuie să ții mânie chiar și pe cel mai mare dușman și atunci sufletul îți va fi luminos și sănătos.

P.S. Zeci de chipuri ale lui Iisus Hristos am văzut prin mănăstiri și biserici, dar l-am „visat” anume așa cum e pe fotografia asta. Aici chipul lui e făcut de pe giulgiul găsit în Italia.

Și după cum spuneam mai sus, îmi plăcea să scriu „versuri”, dar și să le citesc. În special, înțeleg bine și-mi plac versurile lui Gr. Vieru, ale lui N. Dabija, D. Matcovschi și ale mai multor scriitori-patrioți, cărora mă închin până la pământ.

Alături câteva „versuri” (nu zic poezii) de-ale mele dedicate celor dragi și celor dragi ale dedicate mie

Rog cititorul să nu se supere de calitatea lor, e doar o încercare nevinovată.

Reîntoarcerea

Marinuței și lui Nicușor

Niște fire nevăzute.

M-au legat de tine, țară.
Niște vise încrezute.
M-au adus acasă iarăși.
Unde tata și mămica
Au jucat la hora mare.
Unde bunul și bunica.
Semănau în casă soare.
Semănai în curtea mare.
Firicel de mușătel
Răsări – minune mare.
Busuioc de nepoțel.
Semănai o levănțică.
La fereastra dinspre drum
Răsări o nepoțică.
Ce-nfloreste și acum.

2002

Acest text e dedicat buneilor și părinților mei și e compus în
1956 pe motivul romanței „Să-mi cânti, cobzar bătrân...”

Să-mi cânti, cobzar, din cobza ta.
Să-mi cânti ce știi mai bine.
Căci vin nu am, dar haina mea
Ți-oi da-o de pe mine!
Să-mi cânti cobzar din viața mea.
De chinuri și de jale.
Căci m-a distrus Siberia.
Și inimioara-mi arde.
Să-mi cânti cobzar frumos ceva
Căci am venit acasă.
Dar în căsuța din sudori
Dușmanii nu mă lasă.
Stă veneticu-n casa mea
Și sufletul îmi plânge.
Mănâncă struguri din pământ
Ce l-am udat cu sânge.
Mă zbat ca peștii pe uscat

Tot căutând dreptate
Dar antihristul nicidecum
Nu vrea să plece, frate!
Avem o țară de satani
Tâlhari și paraziți
De slugi și arme peste tot
Ei sunt mereu păziți.
Să-mi cânți, cobzar, să-mi cânți ceva.
Să-mi cânți și din chitară.
Să beau, să cânt și-apoi să plâng
Căci nu mai avem Țară!

(a) Destăinuire

Margaretei S.

E puțin de când te știu.
O, scumpa mea iubită.
Întâlnindu-ne, vorbeam, ca ieri
Ah, inimă, zdrobită.
Dacă inima-ți permite
Aruncă-ți ochii pe aceste cuvinte
Și multe atunci ai să vezi
Nu-i fir de iarbă mai argintie
Decât chipu-ți cel privesc cu mândrie
De prima dată când te întâlnești
Ah, cât de mult te iubesc.
Te iubesc mai mult decât oricine.
Mi-ar trece prin suflet pe acest pământ.
Și doresc ca a mea iubire cu tine.
Să fie sfântă până la mormânt.

1) Privește în sus la cerul senin

Și la aceste meleaguri de duh aromat
Vezi atunci cum se duc și apoi vin
Acele cuvinte ce ție ți-am lăsat.
Dar dacă tu nu mă iubești
Și vrei să ei mită sufletească
Atunci spune-mi pe viitor ce îți dorești

Poate calea vrei s-o pui pe vocea părintească?

Dacă vrerea îți aduce

Actul nou, pe calea mea să vină, a) Să-mi spui tu mie atunci

Să-mi opresc a sufletului freamăt ce adie.

Aș vrea să-ți spun, să mă-nțelegi

Pe veci, drăguța inimii mele

Amar din cuvinte-mi să culegi

Și să-nțelegi a mea durere.

Și atunci când gândul nu-l întorci

Și speranța ți-i la cuvintele vărsate

Poți ușor deacuma să încerci

Poverile ce în inimă au fost lăsate.

Ah, câte înseninări de noapte

În vis cu tine am trecut i) Văzându-mă alături de chipu-ți ca pe

carte

Așteptând un lung-prelung sărut.

Pasul drept pe cale poți să-l duci

Să păzești în fală pe orice colțișor

Eh, drăguțo, vei vedea atunci.

Razele de fericire ce vin din a dragostei izvor.

O inimă, un suflet, o iubire

O dragoste pătrunsă

Întotdeauna împreună să fie

Și pe a fericirii treaptă

Lăcaș să tocmească pe vecie!

P.S. Scris cu mult dor și cu plăcere și cu adâncă mângâiere.

Foaie verde peliniță, dacă ai bunăvoință și plăcere, cum ți-am spus, să-mi trimiți un mic răspuns.

Pentru cea din urmă seară, îți doresc ca să citești și cu plăcere binevoitoare de mine să-ți amintești.

T.M.

(Prima mea dragoste)

17.V.1959

a. Dezamăgire

Margaretei S.

Am vrut să-ți întâlnesc dragostea pe cărarea mea, dar având în vedere că temeliile se risipesc, trece apa râurilor, grămădind apele în mare, tot așa se îngrămădesc în inimă acțiunile de neșters pe totdeauna.

Află că am hotărât pentru ultima oră, ori cerul senin, ori nouri peste tot.

Voia nu o poți sili, nu o poți abate, grăbi ori aștepta. Cu toate că sunt silit de inimă de a-ți permite dragostea ce o am. Nu pot mai pe larg să-ți descriu.

Au fost și s-au dus, or rămâne și ar fi. Pentru cinste dreaptă am voință de a pune umărul la orice, dar...

Aflându-mă în aceste hotare sunt purtat de gânduri prin meleaguri de întristare...

Cu bine.

P.S. Trei cuvinte îți las ca amintire veșnică: „Te iubesc, Margareta”. Păstrează măcar acestea de la mine.

30.V.1959

T.M.

P.S. Unicul cavaler, care mi-a scris versuri.

Doresc

Feciorului Victor la 42 de ani

Frumos ca soarele, înalt ca bradul.

Ești fire visătoare, iubești înaltul.

Doresc să ajungi cu mâna din cer stelele.

Și-n pomul vieții tale roșească merele!

Vlăstarii tineri fie mai mari, mai viguroși

Să ai sprijin în viață și nepoței frumoși!

Mama

Unde ești?

Nepoțicăi mele Marinuța Spânu

Unde ești, frumoasă fată?

Unde-ai rătăcit?

Inimioara-n piept se zbate.

La tine visând.

Dacă a-i fi o florică

Rouă aş fi eu.
Proaspătă şi drăgălaşă.
Te-aş păstra mereu.
Dacă-i fi o rândunică.
Cer m-aş face eu.
Ca să poţi zbura departe.
Sub acoperişul meu.
Dacă a-i fi o piatră dură.
Râu m-aş face eu.
Şi cu gingăşie pură.
Ți-aş vorbi mereu.
Dacă a-i fi o copiliţă.
Înger aş fi eu.
Te-aş veghea şi zi, şi noapte.
M-aş ruga lui Dumnezeu.
Să te țină lângă mine.
Şi să ne iubim mereu.
Iar când vine toamna neagră.
Eu să mor în locul tău.
Iată şi un vers din sfera fantasticului:
Aş vrea
Viitoarei mele nurori
Aş vrea o noră ca-n poveşti.
O noră, cea mai bună.
Cu zâmbet cald şi drăgălaş
Şi eu – o dulce mumă.
Să-i zic: Fetiţo, draga mea.
Te-am aşteptat de mult.
Să vii sfios în casa mea.
Eu blând să te sărut.
Să-mi dăruieşti doi nepoţi
Sau trei chiar îngeraşi.
Tu la serviciu să pleci când vrei.
Cu mine ca să-i laşi.
De va intra urgia rea.

Și în căsuța ta.
Mă voi lupta, te-oi apăra
Și-a trece clipa grea.
Voi tot veghea, voi ajuta
Câte zile voi avea.
În schimb să fii și tu așa.
La bătrânețea-mi grea.
Frumos te vei purta acum.
Cu soacră-ta slăbită.
Vei fi și tu la rîndul tău.
De noră-ta iubită.

Ianuarie 2002

Ființă dragă

Nepoțicăi mele Iulia Spânu

Ființă dragă, dulce al meu amor.
Tu ești mereu departe, eu mă topesc de dor.
O, cât de des și mult cu tine-n vis vorbesc
Și clipe fericite mereu mă urmăresc.
Ești ca o stea în cer a cui sclipire.
Îmi tot șoptește de iubire.
Un râuleț curat tu ești și liniștit.
Eu mă aplec spre tine mereu îndrăgostit.
Privighetoare blândă, cântând lui Dumnezeu.
Eu înțger lângă tine aș vrea să fiu mereu.
O, rîndunică dragă, te aștept să vii în zbor
Să fii cu mine alături, să te admir cu dor.
Să facem ambii cuibul și puișori să avem.
Așa se face-n lume, așa vrea Dumnezeu.
Iubit aș vrea să fiu și eu ca să iubesc.
Să duc mireasa-n brațe, mereu s-o ocrotesc!
Aș vrea s-o duc în lume, să vadă cât mai mult
Nici când să nu regrete, pe mine că m-a vrut
Aș vrea să-i fiu ca frate, ca tată, ca iubit.
Să strig în gura mare că sunt prea fericit.
Dar dacă nu-i iubire și dulcele fior.

Va plânge iarba-n câmpuri și marele meu dor...

1995

Rugă

Elenei Butnaru la 60 de ani

O, Doamne, te rog de mă ascultă!

Îndură-te Doamne mereu.

Această femeie cuminte.

Să fie păzită de rău!

Dă-i Doamne o floare albastră.

Ramura verdelui tei.

Adu-i norocul în casă.

Acestei frumoase femei!

Și te mai rog, Doamne Sfinte.

Dă-i tot ce dorește acum.

Dă-i dragoste, multă sănătate.

Și al fericirii parfum!

Ajut-o, Bunul meu Tată!

Cu lacrimi în ochi Te rugăm.

Ea merită mila Ta, Sfinte.

În cinstea ei astăzi cântăm – La mulți ani!

6 decembrie 2002

Rezistă!

Feciorului meu – Romeo, la 30 de ani

Când vei fi flămând – rezistă!

Când vei îngheța – rezistă!

Când vei fi hulit – rezistă!

Când vei fi mințit – rezistă!

Dar nu mai suporta când ți se va cere

Să izgonești pe Dumnezeu

Din inima ta!

Mama

Luăm aminte

Nicicând să nu te bucuri de scârba altuia.

Nicicând nu face rău tu nimănui.

Și groapa să n-o sapi tu altcuiva.

Căci poate fi să cazi chiar tu în ea!
Iubește-ți neamul, nu fi trădător.
Nu-ți vinde frații pe treizeci de arginți.
Fără să vrei, tu ai greșit cumva?
Tu către cer fă rugăciuni fierbinți.
De-acolo sus ne vede Dumnezeu.
Și după merit mila vom primi
Iertați vom fi, de singuri vom ierta.
Iubiți vom fi, de singuri vom iubi.

2002

Căutând binele

Fetelor plecate în străinătate

A ieșit o rămă pe asfalt

Ca să scape, biata de înec.

Dar a fost strivită imediat.

De mașini luxoase care trec...

Strofele de mai jos sunt inspirate din versurile lui N. Dabija prin
anii 1998 – 1999 în „L.A”.

Toamna

E toamnă. Trist și liniștit.

Cad frunzele îngălbenite.

Eu stau pe bancă lângă lac

Și plâng de visuri ne-mplinite.

E dumnezeiesc totul în jur

Și nu mai am nimic a spune.

Dar simt că-s frunza cea din pom

Și am să cad doar eu anume.

Când gata sunt s-aterizez

Și nu mai este niciun țel

Aud cum bunul Dumnezeu

Se adresa la duhul meu:

„Nu te grăbi! Ai suferit

Și meriți ca să mai trăiești

Dar crucea du-o la sfârșit.

Destinul să-l îndeplinești.

Când cazi și nu mai poți porni.
Ridică-ți ochii spre al meu cer.
Te voi vedea, voi auzi
Și voi muri în locul tău”.
De când exist pe acest pământ
Eu crucea grea o duc mereu
Când nu mai pot – sunt la pământ.
Mă ocrotește Dumnezeu.
O dragoste curată nu cade niciodată
De aș vorbi în limbile puterilor cerești și pământești
Având cuvântul vieții și Duh stăpânitor.
Văpaia dragostei curate în slove dacă nu zărești
Făcutu-m-am aramă sunătoare și chimval răsunător.
Și de aș fi proroc cunoscător a toată taina și știința.
Descoperind enigmele în cer și pe pământ
Mutând grămezi de munți cu propria credință
Iar dacă dragoste nu am – nimic nu sunt.
De aș împărți averea mea la toți săracii lumii.
Iar trupul meu să-l ard în foc, ce mă sfințește.
În slava mucenicii ei să cuceresc cununii.
Iar dacă dragoste nu am, nimic nu-mi folosește.
O dragoste curată răbdare multă are.
Și-n inima deschisă, nimic nu pizmuiește.
Cu toată lumea este binevoitoare.
De laudă s-ascunde și deci nu se trufește.
În simplitatea ei, ea nu gândește raiul
Fiind nedreptățită, nu arde de mânie.
Nu caută la sine, mereu alină dorul.
Și cuviința ei etern rămâne vie.
Nici când ea nu se bucură de nedreptate
Ci bucuria ei, în adevărul este.
Smerit cu inima le suferă pe toate
Pe toate ea le crede și binele dorește.
Nădejdea ei se întărește-n suferință.
Și rabdă cu tărie răutatea toată.

Puterea dragostei e-n propria ființă
O dragoste curată nu cade niciodată!

10 august 2002

(b) Felicitare pentru mămica

O, scumpă mamă, în toiul primăverii.
Eu gândul și trăirea mea spre tine le îndrept.
Așa precum mereu revin spre țărm valurile mării
Și un copil adoarme-n liniște l-ai mamei piept.
Ești ca Biserica eternă, în care eu mă rog smerit.
Ca roata timpului ce scârțâie fără oprire.
În mine să nu știrbească chipul tău iubit.
Simbol al primăverii și al învierii fire.
Doresc ca ochii tăi căprui pe cerul înstelat.
Lucind, să nu dispară din orizontul vieții mele.
În drumul meu spre tata, nicidecum nu le-am uitat
Și în momente grele, le caut printre stele.
Mămică, îți doresc să fii așa cum ești.
Cu inima blajină și mintea înțeleaptă.
Să fii o floare rară adusă din povești.
Ce cu mirosul său de taină ne îmbată.
La mulți ani!

Odrasla ta – Romeo

8 martie 2002

Poezii scrise de feciorul meu Romeo, lecențiat în teologie, pe
când era student la Iași.

Amin

Venind în lume cu crinul parfumat.
Cinstitei Preacuratei Fecioare s-adresat:
O, Pururea Fecioară, Maria, Domnul tău
Din tine se va naște Cuvânt și Dumnezeu.
Fiind născut din tine, va fi un om smerit
Pentru păcatul lumii pe cruce pătimit
Și cel care va crede în numele Lui sfânt
Scăpat va fi de moarte din jertfa lui gustând.
Iar Maica Preacurata fecioară Maria

Cu inima smerită lui înger s-adresa:
„Cuvântul tău firește, pe mine m-a mirat.
Un prunc fără de seamă să nasc fără bărbat?!
În templu sfânt de mică părinții m-au adus
Ca jertfă de iubire la Domnul Cel de Sus.
Dorit-am mult cu râvnă fecioară să rămân.
Stăpânului meu dulce eu viața să închin”.
Răspuns-a Gavriil cu glasul tremurând.
De tain-această mare cu totul copleșit:
„Puterea Celui Veșnic pe tine va umbri
Și Duhul Lui din ceruri iubind va pogorî.
În lume via duce pe Sfântul ca o stea.
În veci născut din Tatăl, Iisus se va chema”.
Iar Maica Prea curată, pe înger ascultând.
În Duh și bucurie răspuns-a lui zicând:
„Slăvit să fie Domnul și Dumnezeuul meu.
Să-mi fie, roabei Lui, după cuvântul tău”.
Așa precum la Maica arhanghel a vestit.
Pentru suflarea toată chemarea a venit
Din apă și din Duh să naștem pe Hristos
În sufletele noastre un chip prea luminos.
Pentru aceasta Domnul ne cere doar puțin.
Smeriți chemării Lui să zicem un Amin.

1993

Poezie scrisă de Romeo inspirată din Sf. Evanghelie

Articol XXVII. Un dor

Un dor cutreieră pe ulițele gândurilor mele.
Ce sunt ca labirint din care eu tânjesc să ies.
Măcar o clipă să arunc privirea mea spre stele.
S-ajung în lumea mea pe care o visez.
Însă degeaba tot, nu mai găsesc ieșire.
În loc de ușă dau de beznă iar.
Cad în genunchi, mă scol și așa trec zile.
Simțind cum dorul meu se zbate în zadar.
Aș vrea să mă opresc o clipă în tăcere.

Uitând de drumul meu și căutarea mea.
De labirintul pașilor pierduți, de cerul plin de stele.
De dorul ce așteaptă dragostea.

Secțiune 27.01 Romeo CEMÂRTAN

(a) Călătoria spre O Stea Polară
O stea polară, ce conduce spre Hristos.
A răsărit în miezul nopții.
Iar vântul se pornește mai vârtos.
Zvârlind pe noi în fața sorții.
Și marea sumbră se agită tot mai mult.
Respiră pieptul ei și se ridică-n valuri.
Eterul nopții se face tot mai surd
Și spuma albă se ridică-n salturi.
Iar între valuri, din când în când răsar
Corăbii, călători spre steaua vieții lor.
Și tot mai des s-aude glas amar
Ai celor slabi, care sub valuri mor.
Și eu te strig, o Doamne, în nădejdea mea.
De pe corabia, ce se avântă-n van.
Arată-mi mila și iubirea Ta
Și scoate-mă la al Tău liman.

Secțiune 27.02 Romeo CEMÂRTAN

Articol XXVIII. Iubirea lui Hristos

Izvorul tainic de iubire.
Ce luminează-n veșnicie.
Țâșnește dintr-o inimă subtilă.
Învăluindu-mi sufletul de milă.
O milă, pentru lumea toată.
Ce de Hristos e însetată.
De un cuvânt ce te aprinde.
Cu flacăra iubirii sfinte.
O viață fără dragoste e moartă.
Iubirea fără fapte e abstractă.
Agapafor nu e un joc, ci o chemare.
De-a fi lumina lumii și pentru oameni sare.

(a)

(b) Rugăciunea unui om

Doamne, Doamne, dă-mi putere

Să nu fac din bani avere

Și o viață de plăcere.

Să n-o caut ca o miere.

Însă, cel mai mult mi-e frică

De mândrie, cea mai mică.

Că aş fi deștept, puternic.

Iar de fapt, cel mai nimernic.

Prin umila rugăciune

Eu Te-mplor, să-mi faci minune.

Să-mi sădești în gândul meu

Dragostea de Dumnezeu.

Să arunci ca o sămânță

Dorul sfânt de pocăință.

S-o stropesc cu lacrimi multe.

Ca să crească ca un munte.

Secțiune 28.02 M. TVETAeva

Mi-e drag că ești bolnav, dar nu de mine.

Îmi place că sunt bolnavă, dar nu de dumneata.

Că niciodată globul pământesc greoi din veșnicie

Nu va pluti ușor sub talpa mea și-a ta.

Îmi place că încă pot să fiu ridicolă în sine.

Fără să joc cu fraze și libertatea mea.

Că nu mai am o undă de rușine.

Când mânicile noastre s-ating abia, abia.

Și încă-mi place că în prezența mea

Cuprinzi în liniște pe alta

Și nu mă osândești la infernala stea

Să ard, c-am tăinuit iubirii arta.

Că numele meu tandru, iubite, de gurița ta

Nici ziua nu va fi luat în deșert, nici noaptea.

Că niciodată-n liniștea Bisericii nu va cânta

Un aliluia, nici coruri și nici soarta.

Îți mulțumesc din suflet și cu toată inima
Pentru aceea, că singur – fără știre!
Pe mine mă iubești, pentru a mea nocturnă liniște.
Și pentru întâlnirilor serale bucurie.
Pentru plimbări neîmplinite sub lună ce ardea.
Deasupra noastră și pentru soarele cu rază aurie
Pentru aceea că sunt bolnavă, dar nu de dumneata.
Pentru aceea, că ești bolnav, dar nu de mine.

Secțiune 28.03 Romeo CEMĂRTAN

Iași, 1999

Feciorii de astăzi

Celor plecați din țară...

Născuți prin iubire, crescuți prin sudoare

Tratați zi și noapte, apărați de moarte.

Feciorii de astăzi.

De s-au însurat, totul au uitat

Cine i-a născut și cine i-a crescut

Feciorii de astăzi.

Ce școală au trecut, de s-au prefăcut?

Au uitat de țară, au uitat de mamă

De tată nu le pasă, nu mai vin pe-acasă

Feciorii de astăzi...

2003